

REDEA

Pružanje usluge pri izradi Strategije razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije do 2027. s pratećim Akcijskim planom u okviru projekta EMPOWERING FOR GROWTH 3 broj 2/2020

Analiza područja razvoja ljudskih potencijala

- Obrazovanje i cjeloživotno učenje • Zapošljavanje i tržiste rada • Zdravstveni sektor • Socijalna uključenost • Organizacije civilnog društva • Kultura • Sport • Dobro upravljanje •

EURO
EKSPERTIZA

u suradnji s

inženjerski **biro creativa**

Pružanje usluge izrade Strategije razvoja ljudskih potencijala
Međimurske županije do 2027. s pratećim Akcijskim planom u okviru
projekta EMPOWERING FOR GROWTH 3 broj 2/2020

Analiza područja razvoja ljudskih potencijala: Obrazovanje i cjeloživotno
učenje, Zapošljavanje i tržište rada, Zdravstveni sektor, Socijalna uključenost,
Organizacije civilnog društva, Kultura, Sport, Dobro upravljanje

Zagreb, listopad 2020.

Euro ekspertiza j.d.o.o.
u suradnji s Inženjerskim biroom d.d. i Creativa d.o.o.

Voditeljica projekta:

Dr.sc. Irena Đokić

Stručni tim:

Dr.sc. Katarina Bačić

Mr.sc. Jadranka Delač Hrupelj

Mr.sc. Adelina Dokman

Ines Jagešić, struč. spec. oec.

Ivan Perić, dipl. ing.

Naručitelj: „Javna ustanova za razvoj Međimurske županije REDEA“

Bana Josipa Jelačića 22, 40 000 Čakovec

OIB: 86547803101

Odgovorni predstavnik Naručitelja: Sandra Polanec Marinović, dipl. inf.

Izvršitelj: Euro ekspertiza j.d.o.o.

Euro ekspertiza j.d.o.o., Novačka 36, 10000 Zagreb

OIB: 29733376297

Odgovorni predstavnik Izvršitelja: dr.sc. Marijana Sumpor

Sadržaj

Popis slika.....	8
Popis tablica	8
Uvod.....	11
1. Obrazovanje i cjeloživotno učenje.....	13
1.1.Predškolski odgoj	13
1.2.Osnovnoškolsko obrazovanje.....	14
1.3.Srednjoškolsko obrazovanje.....	15
1.3.1. Cjeloživotno obrazovanje	16
1.4.Visoko obrazovanje	17
1.4.1. Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja	19
1.5.Sažetak.....	20
2. Zapošljavanje i tržište rada.....	21
2.1.Zaposlenost u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji.....	21
2.2.Zaposlenost prema pravnom obliku i djelatnosti	22
2.3.Zaposlenost u Međimurskoj županiji prema djelatnostima NKD	23
2.4.Plaće	24
2.5.Nezaposlenost.....	25
2.5.1. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji s obzirom na spol	26
2.5.2. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji s obzirom na dob	27
2.5.3. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji i obrazovna razina	28
2.5.4. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji prema trajanju nezaposlenosti	
30	
2.5.5. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji prema dužini radnog staža	31
2.6.Osobe s invaliditetom	32
2.7.Mjere aktivne politike zapošljavanja	32
2.8.Planiranje zapošljavanja i potražnja u 2019. godini	34
2.8.1. Potražnja na tržištu rada	34
2.9.Planski pristup zapošljavanju	35

2.10. Pandemija bolesti COVID-19 i njezine posljedice	36
2.11. Sažetak.....	36
3. Zdravstveni sektor.....	37
3.1.Prirodno kretanje stanovništva u Međimurskoj županiji	37
3.2.Ljudski resursi u zdravstvu	41
3.3.Zdravstveno stanje populacije u Međimurskoj županiji i rad zdravstvene djelatnosti	45
3.3.1. Primarna zdravstvena zaštita	45
3.3.2. Hitna medicinska služba	46
3.3.3. Preventivna zaštita dojenčadi i predškolske djece	46
3.3.4. Zaštita školske djece i mladeži	47
3.3.5. Medicina rada	47
3.3.6. Zdravstvena zaštita žena	47
3.3.7. Primarna stomatološka zdravstvena zaštita	48
3.3.8. Patronažna zdravstvena zaštita	48
3.3.9. Zdravstvena njega u kući.....	48
3.3.10. Djelatnost za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije	48
3.3.11. Djelatnost za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti	50
3.3.12. Djelatnost za javno zdravstvo.....	50
3.4.Bolnički kapaciteti	50
3.5.Projekti u području zdravstva.....	50
3.6.Problemi i potrebe	51
3.7.Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT) zdravstvenoga sektora...	52
3.8.Sažetak.....	53
4. Socijalna uključenost.....	55
4.1.Rizik od siromaštva	55
4.2.Socijalna skrb	55

4.3. Nezaposleni.....	56
4.4. Osobe s posebnim potrebama (invaliditetom)	59
4.5. Žene	61
4.6. Mladi.....	62
4.7. Starije osobe	62
4.8. Umirovljenici	62
4.9. Branitelji.....	64
4.10. Romi.....	64
4.11. Beskućnici	65
4.12. Liječeni ovisnici	65
4.13. Osuđivani počinitelji prekršaja i kaznenih djela.....	66
4.14. Žrtve nasilja.....	67
4.15. Projekti u području socijalne uključenosti	67
4.16. Izazovi	68
4.17. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT) u području socijalne uključenosti.....	70
4.18. Sažetak.....	71
5. Sport	73
5.1.Sportske aktivnosti i pravni subjekti u sportu.....	74
5.2.Sportska infrastruktura	75
5.3.Ostala infrastruktura i potencijali	76
5.4. Financiranje sporta na području Međimurske županije.....	78
5.4.1. Poslovni subjekti u sportsko-rekreacijskoj djelatnosti	78
5.4.2. Financiranje sportskih udruga i javnih potreba u sportu	79
5.5.Razvoj sporta i strateški dokumenti	82
5.6.Županijski projekti u području sporta.....	84
5.7.Ljudski resursi – stanje i potrebe	85
5.8.Potrebe i izazovi u području sporta u Međimurskoj županiji	86
5.9.Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT) u području sporta	87

5.10. Sažetak.....	88
6. Organizacije civilnog društva.....	89
6.1.Podrška razvoju organizacija civilnog društva u Međimurskoj županiji	90
6.2.Pregled aktivnih organizacija civilnog društva	92
6.3.Odabrani projekti organizacija civilnog društva za razvoj Međimurske županije.....	97
6.4.Sažetak.....	101
7. Kultura	102
7.1.Razvoj i značaj kulture na području Međimurske županije	102
7.2.Kulturna dobra na području Međimurske županije	103
7.3.Ulaganje u programe javnih potreba u kulturi.....	104
7.4.Odabrani projekti u kulturi na području Međimurske županije	111
7.5.Sažetak.....	115
8. Dobro upravljanje	116
8.1.Koncept dobrog upravljanja	116
8.2.Dobro upravljanje u Međimurskoj županiji	117
8.3.Sažetak.....	122
9. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza)	123
10. Reference.....	129
Prilog 1 Pregled kulturnih dobara na području Međimurske županije	136
Prilog 2 Kulturno-povijesne lokacije na području Međimurske županije	143
Prilog 3 Ustanove u kulturi na području Međimurske županije	146
Prilog 4 Javne potrebe u kulturi RH - programi s područja Međimurske županije.....	147
Prilog 5 Razvoj kulture u okviru Razvojne strategije Međimurske županije do 2020. godine	
149	

Popis slika

Slika 1. Broj učenika na početku školske godine u Međimurskoj županiji	14
Slika 2. Broj učenika u sedam srednjih škola Međimurske županije u razdoblju od 2015.-2020.....	15
Slika 3. Udio učenika u srednjim školama Međimurske županije s obzirom na vrstu i trajanje škole (u %)	16
Slika 4. Aktivno stanovništvo i broj zaposlenih u MŽ od 2015.-2018.	21
Slika 5. Udio zaposlenih u Međimurskoj županiji prema djelatnostima NKD, 2018. (u %)	24
Slika 6. Stopa registrirane nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji u razdoblju 2015.-2019.	26
Slika 7. Broj nezaposlenih u Međimurskoj županiji s obzirom na dob u razdoblju 2015.-2020.	28
Slika 8. Obrazovna struktura nezaposlenih osoba u Međimurskoj županiji u razdoblju 2015.-2020....	28
Slika 9. Registrirane nezaposlene osobe prema trajanju nezaposlenosti na 31.12.2019.	31
Slika 10. Udio nezaposlenih prema dužini radnog staža u RH i MŽ, 2019. (u %).....	31
Slika 11. Prijavljena slobodna radna mjesta prema područjima Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD 2007.) u 2019. godini, Međimurska županija	34
Slika 12. Procjena broja stanovnika prema dobnim skupinama i spolu u Međimurskoj županiji u 2018.	38
Slika 13. Prirodni prirast po županijama u 2017.....	39
Slika 14. Stopa registrirane nezaposlenosti u razdoblju 2010. – 2018., u %	57
Slika 15. Aktivno stanovništvo Međimurske županije u razdoblju 2010.-2018.....	57
Slika 16. Kretanje nezaposlenih u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010. – 2019.	58
Slika 17. Kretanje ukupnog broja osoba s invaliditetom u Međimurskoj županiji u razdoblju 2004. – 2019.	60
Slika 18. Kretanje nezaposlenih osoba s invaliditetom Međimurske županije u razdoblju 2004.-2020.	61
Slika 19. Struktura nezaposlenih prema spolu u razdoblju 2010. – 2019.	61
Slika 20. Ukupno liječeni od svih droga i liječeni od opijata u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010.-2018.	66

Popis tablica

Tablica 1. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju program predškolskog odgoja, početak školske godine	13
Tablica 2. Postotak djece po dobnim skupinama s obzirom na oblik vlasništva	13
Tablica 3. Broj upisanih studenata s područja Međimurske županije	17
Tablica 4. Preporuke za upisnu politiku Međimurske županije 2020. godine	19
Tablica 5. Ukupni broj zaposlenih prema administrativnim izvorima u RH i Međimurskoj županiji	21
Tablica 6. Stope zaposlenosti u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji od 2015-2018 godine (u %)	22
Tablica 7. Struktura zaposlenih u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji prema djelatnosti i pravnom obliku u periodu 2015.-2018.	22
Tablica 8. Kretanje zaposlenosti u Međimurskoj županiji prema djelatnostima.....	24
Tablica 9. Prosječna bruto i neto plaća u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji	25
Tablica 10. Prosječan broj nezaposlenih u RH i MŽ po godinama	25
Tablica 11. Stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji.....	26
Tablica 12. Prosječan broj nezaposlenih u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji s obzirom na spol, po godinama.....	27

Tablica 13. Broj nezaposlenih u Međimurskoj županiji s obzirom na dob u razdoblju 2015.-2019.	27
Tablica 14. Udio nezaposlenih u Međimurskoj županiji s obzirom obrazovnu razinu, unutar svake promatrane godine (u %)	29
Tablica 15. Udio registriranih nezaposlenih osoba prema trajanju nezaposlenosti u ukupnom broju nezaposlenih, Republika Hrvatska i Međimurska županija (u %)	30
Tablica 16. Nezaposlene osobe prema dužini radnog staža, u RH i MŽ u 2019, izraženo u %	31
Tablica 17. Korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja u 2019. godini prema vrstama mjera, Republika Hrvatska i Međimurska županija (u %)	32
Tablica 18. Broj stanovnika u Međimurskoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju 1971.-2011.	37
Tablica 19. Broj umrlih u Međimurskoj županiji prema starosnoj dobi i spolu u 2018.	40
Tablica 20. Rang ljestvica te udio deset vodećih uzroka smrti u u Međimurskoj županiji u 2018.	40
Tablica 21. Doktori medicine, zubni terapeuti i farmaceuti, RH i MŽ u 2018.	41
Tablica 22. Pokazatelji odnosa broja zdravstvenih djelatnika i stanovnika u MŽ i RH u 2018.	42
Tablica 23. Broj zdravstvenih djelatnika na 100.000 stanovnika u godini 2018.	43
Tablica 24. Popunjenoš Mreže javno zdravstvene službe na području Međimurske županije na dan 31. siječnja 2015. godine	44
Tablica 25. Glavne zdravstvene ustanove u Međimurskoj županiji u 2018. godini	44
Tablica 26. Bolesti i stanja utvrđena u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u Međimurskoj županiji u 2018.	45
Tablica 27. Broj slučajeva i broj preminulih od/uz bolest COVID-19 u Republici Hrvatskoj i u županijama na dan 29. listopada 2020., kumulativno	49
Tablica 28. Kretanje aktivnog stanovništva u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010. – 2018.	57
Tablica 29. Struktura zanimanja nezaposlenih	58
Tablica 30. Broj osoba s invaliditetom prema dobnim skupinama i spolu.....	59
Tablica 31. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet u Međimurskoj županiji	60
Tablica 32. Broj korisnika mirovina prema vrstama mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili na temelju Zakona o mirovinskem osiguranju i prosječan iznos mirovina (bez korisnika mirovina DVO, ZOHBDR i HVO)	63
Tablica 33. Broj korisnika mirovina prema vrstama mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba	63
Tablica 34. Broj korisnika mirovina prema vrstama mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji – ZOHBDR	63
Tablica 35. Starosna struktura branitelja u Međimurskoj županiji.....	64
Tablica 36. Osobe liječene zbog zlouporabe psihoaktivnih droga i stope na 100.000 stanovnika u dobi od 15 do 64 godine i osobe prvi put liječene u 2018. godini	66
Tablica 37. Popis biciklističkih staza u Međimurskoj županiji.....	77
Tablica 38. Poduzetnici registrirani u Sportskim djelatnostima te zabavnim i rekreativnim djelatnostima* u 2018. godini.....	78
Tablica 39. Obuhvat javnih potreba u sportu	79
Tablica 40. Financiranje sporta iz županijskih proračuna u Republici Hrvatskoj u godini 2017. i iz proračuna Međimurske županije u razdoblju 2017.- 2019.	80
Tablica 41. Proračun Međimurske županije – izdvajanje za sport u razdoblju 2019. – 2021., u kunama	81
Tablica 42. Uloga sporta i rekreacije u ostvarenju strateških prioriteta Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.	83

Tablica 43. Osnovne skupine kadrova u sportu.....	85
Tablica 44. Udruge građana po gradovima/općinama Međimurske županije u 2016., 2017., 2018., 2019.	93
Tablica 45. Udruge na području Međimurske županije prema djelatnostima, 2016., 2017.....	94
Tablica 46. Udruge na području Međimurske županije prema području djelovanja, 2018., 2019.	95
Tablica 47. Popis projekata značajnih za izradu strategije razvoja ljudskih potencijala, u dijelu Organizacije civilnog društva.....	99
Tablica 48. Pregled dodijeljenih sredstava Ministarstva kulture Republike Hrvatske za odobrene Programe javnih potreba u kulturi Međimurske županije u razdoblju od 2015. do 2020.....	106
Tablica 49. Izdvojeni projekti u kulturi na području Međimurske županije.....	112

Uvod

Ljudski resursi i njihov potencijal osnova su bez koje nije moguće razmatrati razvoj pojedine organizacije, institucije, ustanove, tvrtke, udruge ili drugog subjekta. Briga o ljudskim resursima započinje od ranih dana kroz predškolski i osnovnoškolski odgoj, te kasnijim usmjeravanjem u zanimanja koja odgovaraju kako individualnim predspozicijama i preferencijama pojedinca, tako i potrebama na tržištu rada. U gospodarskom smislu, uravnotežena ponuda poslova kao i potražnja za njima, odražava istovremeno učinkovitu politiku obrazovanja potrebnih kadrova i omogućavanje njihova zapošljavanja u razumnim rokovima, što se ogleda kroz visoke stope zaposlenosti radno aktivnog stanovništva i niske nezaposlenosti. Kako bi se postigli takvi pozitivni rezultati, potrebno je usmjereno i koordinirano djelovati. To podrazumijeva donošenje odgovarajućih strategija, programa, planova ili sličnih dokumenata koji su usmjereni na upravljanje i razvoj ljudskih potencijala.

Međimurska je županija 2011. godine donijela svoju prvu Strategiju razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije za razdoblje 2011.-2013. godine¹, no njena provedba nije u potpunosti zaživjela. Strategijom je obuhvaćen niz mjera od kojih su se pojedine (manji dio njih) provele u cijelosti, pojedine djelomično, a dio njih nije se uopće proveo. Sukladno informacijama dobivenim od Javne ustanove za razvoj Međimurske županije (u nastavku teksta REDEA), nije provedeno vrednovanje tijekom provedbe ove Strategije niti po završetku njezine provedbe. Stoga, ne postoji osnova za donošenje objektivnih zaključaka o uspješnosti provedbe te Strategije, niti preporuke uobičajeno sadržane u Izvješću o naknadnom vrednovanju na temelju kojih bi bilo uputno izrađivati i provoditi novu Strategiju razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije do 2027. godine.

U posljednjih sedam godina slika ljudskih resursa na području Međimurske županije drastično se promjenila uslijed negativnih demografskih kretanja (niski prirodni prirast, starenje stanovništva, migracije, nedostatak radne snage...). Stoga je u okviru projekta „Empowering for Growth 3“ kojeg trenutno provodi REDEA², predviđena izrada Strategije razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije (Strategija) s Akcijskim planom (koja bi se donijela za razdoblje 2021. – 2027. godine) te provedba Istraživanja o demografskoj slici Međimurske županije. Strategijom je potrebno obuhvatiti analizu sljedećih područja: Obrazovanje i cjeloživotno učenje, Zapošljavanje i tržište rada, Zdravstveni sektor, Socijalna uključenost, Organizacije civilnog društva, Kultura, Sport i Dobro upravljanje. Konačni dokument treba također sadržavati strateški okvir (strateški ciljevi, prioriteti i mjere), pokazatelje praćenja učinka, finansijski okvir te u njemu moraju također biti identificirani ključni projekti. Uz Strategiju potrebno je izraditi i Akcijski plan provedbe SRLJPMŽ, kao prateći dokument SRLJPMŽ-a koji će se izraditi za razdoblje od 1 godine.

U okviru provedbe Istraživanja o demografskoj slici Međimurske županije potrebno je analizirati demografske trendove u Međimurskoj županiji, trendove na tržištu rada Međimurske županije i na europskoj razini te utjecaj na lokalno tržište rada. Također potrebno je razmotriti mogućnosti koje se nude i koje treba razvijati na tržištu rada Međimurske županije u narednih 10 godina. Rezultat istraživanja bit će uobličen u dokumentu koji sadrži demografsku sliku Međimurske županije i tržišta rada Međimurske županije te dugoročnog utjecaja demografije na tržište rada.

¹ U sklopu projekta Local Partnerships for Employment – Phase 3, IPA IV – Razvoj ljudskih potencijala, EuropeAid/127435/D/SER/HR.

² Projekt je financiran iz Europskog socijalnog fonda, Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. (kodni broj: UP.01.3.1.01.0122).

U okviru provedbe postupka jednostavne javne nabave, odlukom o odabiru (12. veljače 2020.) Euro ekspertiza j.d.o.o. je odabran kao izvršitelj usluge izrade Strategije i provedbe Istraživanja o demografskoj slici Međimurske županije, te je potom sklopljen ugovor između REDEA-e i Euro ekspertize j.d.o.o., koja u izradi traženih dokumenata surađuje s Inženjerskim biroom d.d. i Creativom.

Ovaj dokument (nacrt 01) obuhvaća analizu spomenutih područja, te će se koristiti kao podloga za daljnje oblikovanje i izradu Strategije razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije 2021. - 2027.

1. Obrazovanje i cjeloživotno učenje

Na području Međimurske županije postoji razvijena mreža odgojno obrazovnih ustanova s programima za djecu od navršenih šest mjeseci života do razvoja ljudi u starijoj dobi. Mnoge ustanove imaju stoljetnu tradiciju i mesta su oko kojih se koncentriraju raznolike obrazovne i inovativne inicijative.

1.1. Predškolski odgoj

Programi predškolskog odgoja i obrazovanja te skrbi o djeci predškolske dobi odvijaju se u jasličkim i vrtićkim odgojnim skupinama u dječjem vrtiću. Navedeni programi mogu biti: **redoviti programi, programi predškole i kraći programi**.

Tablica 1. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju program predškolskog odgoja, početak školske godine

	2015./16.	2016./17.	2017./18.	2018./19.	2019./2020.
Broj djece	3.453	4.124	3.987	4.006	4.327
Broj zaposlenih	464	493	493	583	NP*

Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS)-Statistika u nizu, Obrazovanje pregled po županijama, 8.1.1.

* Podatak nije dostupan.

U periodu od 2015.-2019. prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u Međimurskoj županiji povećao se broj dječjih vrtića i područnih odjela s 57 na 60. Broj djece na početku pedagoške godine u promatranom periodu također je rastao, prema podacima DZS-a s 3.453 djeteta u 2015./2016. na 4.327 djece u 2019./2020. Istovremeno je rastao i broj zaposlenih u tim ustanovama.

Tablica 2. Postotak djece po dobnim skupinama s obzirom na oblik vlasništva

	Djeca do 3 godine	Djeca 3-5 godina	Djeca 5-7 godina	Ukupno
Državni	7,7	24,6	31,5	63,8
Privatni	6,3	15,5	13,2	35,0
Vjerski	0,8	0,3	0,2	1,3
Ukupno	14,8	40,4	44,9	100,1

Izvor: DZS, Priopćenje državnog zavoda za statistiku br. 8.1.8.

U pedagoškoj godini 2018./2019. bilo je 28 dječjih vrtića i područnih odjela kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave u kojima je bilo 63,8% djece, 22 privatna vrtića u kojima je bilo 35% djece i 2 vjerska koji obuhvaćaju 1,3% djece uključene u programe predškolskog odgoja i obrazovanja. Najveći postotak djece (44,9%) je u skupini od 5-7 godina. 14,8% djece je u dobi do 3 godine te 40,4% između 3-5 godina. Prema ukupnom broju djece jedan odgajatelj radi s 10,9% djece.

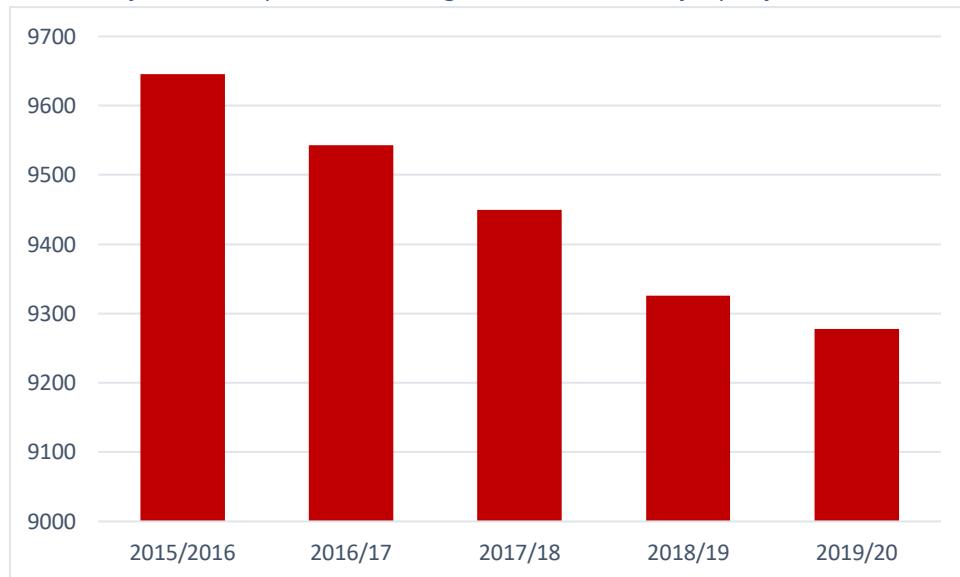
Uz osnovne programe većina dječjih vrtića nudi različite dodatne programe prema izboru roditelja od plesno-dramskih igraonica, ranog učenja engleskog jezika, sportskih radionica ili radionica rada s darovitom djecom do radionica za integraciju djece romske nacionalne manjine. Međimurska županija osigurava pomoćnike za djecu s teškoćama u razvoju u predškolskim ustanovama.

Na području Međimurske županije provodi se više projekata s ciljem produljenja radnog vremena ili produženog boravka u osnovnim školama. U zadnjih 10 godina značajna sredstva su uložena u uređenje i opremanje vrtičkih objekata; od rekonstrukcija, dogradnji, izgradnji, adaptacija i obnova do usavršavanja i razvoja zaposlenika.

1.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

Osnovnoškolsko obrazovanje provodi se u Međimurskoj županiji kroz 30 osnovnih škola i 28 područnih škola, jednoj Osnovnoj umjetničkoj školi i jednom Centru za odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju.

Slika 1. Broj učenika na početku školske godine u Međimurskoj županiji

Izvor: DZS, Gradovi u statistici.

Broj učenika u periodu školske 2015./2016. do 2019./2020. godine pokazuje pad. U školskoj godini 2015./2016. osnovnu školu je pohađalo 9.646 učenika. U školskoj godini 2019./2020. osnovnu školu pohađalo je 9.278 učenika. Razlika u broju iznosi -368 učenika.

Prosječni broj učenika po razredu u MŽ 2019./2020. bio je 15,52. Prema podacima Školskog e Rudnika prosječni broj učenika po razredu varira, od 10,78 (OŠ Domašinec) do 22,5 (Druga osnovna škola Čakovec). S navedenim učenicima je u školskoj godini 2019./2020. radilo 1.098 učitelja, što iznosi 8,5 učenika na 1 učitelja i taj broj je u stalnom poboljšanju; u 2011./2012., je iznosio 9,9.

Osnovnu školu u MŽ 2019./2020. pohađao je 51,37 % dječaka i 48,63% djevojčica.

Prema podacima u ŠeR Školski e Rudnik, u školskoj godini 2019./2020. 67,91% učenika pohađa nastavu u dvije smjene, a 32,09% u jednoj. U školskoj godini 2019./2020. kroz redoviti osnovnoškolski program uz prilagodbu ili uz individualizirani pristup, kroz posebni osnovnoškolski program uz individualizirani pristup ili usvajanje vještina te osnovnoškolski program-djelomične integracije bilo je upisano 1.038 učenika. Postotak učenika s teškoćama u razvoju iznosi 11,11% i među najvećima je u RH (prosjek za RH je 6,58). Također, uočava se blagi rast broja učenika s teškoćama u razvoju i u RH i u MŽ.

U Centru za odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju u školskoj godini 2019./2020 bilo 147.

U školskoj godini 2019./2020. u osnovnoj umjetničkoj školi (glazbeni i baletni program) koja je osnovana još 1946. godine, bila su upisana 274 učenika. Osnovna umjetnička škola djeluje na području cijele županije.

Međimurska županija sustavno ulaže u obrazovnu infrastrukturu, osnovnih i srednjih škola. Za izgradnju nove zgrade Centra za odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju Grad Čakovec

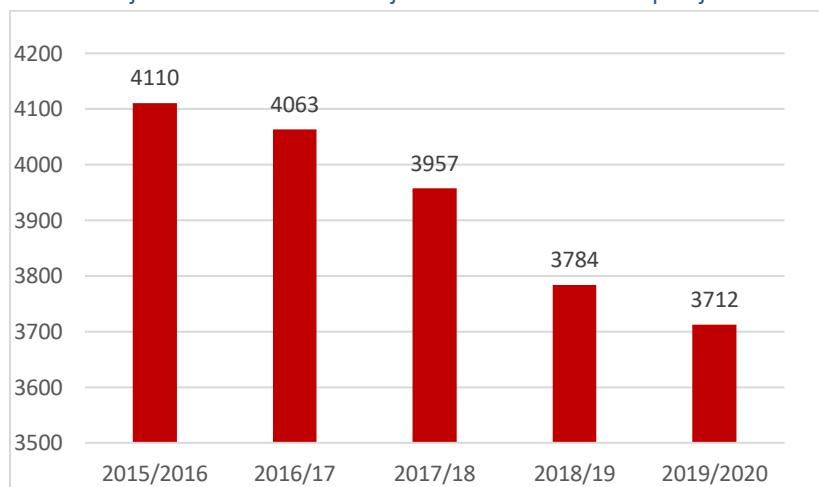
osigurao je zemljište u vrijednosti od 9.606.000 kuna, idejne i glavne projekte, lokacijsku i građevinsku dozvolu te vodni doprinos.

Na području Međimurske županije provodi se ili je provedeno u posljednjih pet godina, više projekata koji se bave razvojem i uključivanjem specifičnih skupina djece. Većina tih projekata financirana je iz fondova Europske unije. Projekt 1,2,3... PALIM LAMPICU! razvijao je sustav podrške (potencijalno) darovitim učenicima u Međimurskoj županiji u sklopu redovnog obrazovanja. Projekt „Škole jednakih mogućnosti“ pruža potporu uključivanju učenika s teškoćama u razvoju u OŠ i u redovnu nastavu angažiranjem pomoćnika u nastavi.

1.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području Međimurske županije djeluje 7 srednjoškolskih ustanova: Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec, Ekonomski i trgovačka škola Čakovec, Graditeljska škola Čakovec, Tehnička škola Čakovec, Gospodarska škola Čakovec, Srednja škola Čakovec i Srednja škola Prelog.

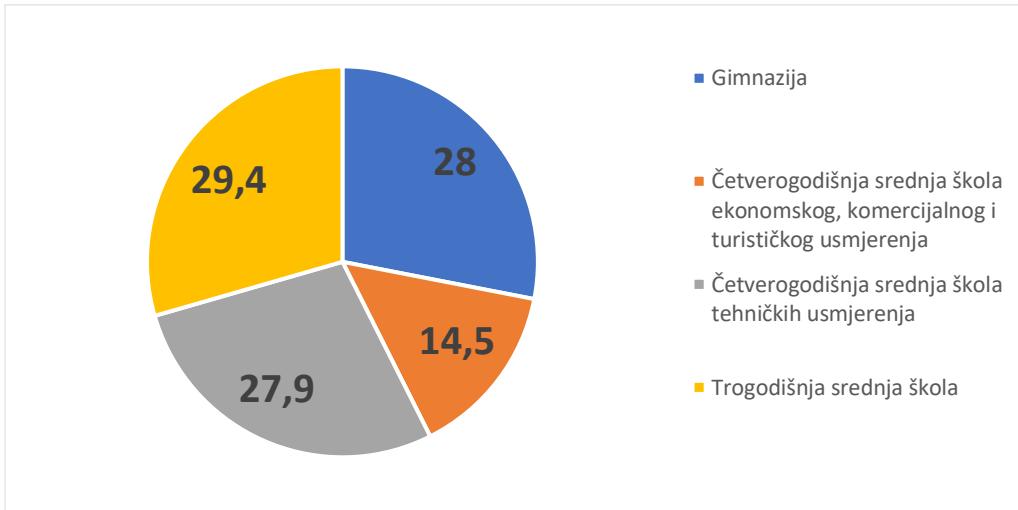
Slika 2. Broj učenika u sedam srednjih škola Međimurske županije u razdoblju od 2015.-2020.

Izvor: DZS, gradovi u statistici. Tab. 10

Kao i broj učenika u osnovnoj školi tako i broj učenika u srednjim školama u periodu školske 2015./2016. godine do 2019./2020. pokazuje pad. U četiri godine broj srednjoškolaca smanjio se za 398 učenika. U školskoj godini 2015./2016. sedam srednjih škola imalo je 4.110 učenika dok je u 2019./2020. imalo 3.712 učenika. Iako se smanjivao i broj učitelja taj se pad nije odvijao istom dinamikom. Prema podacima DZS (Gradovi u statistici, Tab. 10) broj učitelja je pao s 465 u 2015./2016. na 439 u 2018./2019., a prema podacima objavljenim u Godišnjim planovima i programima škola za školsku godinu 2019./2020. u nastavi radi 470 nastavnika i 26 stručnih suradnika.

Slika 3. Udio učenika u srednjim školama Međimurske županije s obzirom na vrstu i trajanje škole (u %)

Izvor: Dodatna obrada autora prema Godišnjim planovima i programima srednjih škola Međimurske županije.

Prema podacima objavljenim u Godišnjim planovima i programima škola za školsku godinu 2019./2020. u nastavi radi 470 nastavnika i 26 stručnih suradnika, u 73 različita programa. Najveći broj učenika (825) upisan je u Tehničku školu, a najmanji, njih 299 u Srednju školu Prelog. U gimnazijske programe u školskoj godini 2019./2020. upisano je 1.055 učenika (28% svih upisanih u srednje škole u Međimurskoj županiji). U četverogodišnje škole ekonomskog, komercijalnog i turističkog usmjerenja upisano je 542 učenika (14,5%), dok je u četverogodišnje škole tehničkog smjera upisano 1.040 učenika (27,9%). U tom postotku obuhvaćene su graditeljske, elektrotehničke, računalne, strojarske, zdravstvene, prometne i poljoprivredne struke. U trogodišnje škole različitih usmjerenja upisano je 1.095 učenika (29,4%).

2020. godine 186 učenika iz Tehničke škole Čakovec, Graditeljske škole Čakovec i Gospodarske škole Čakovec dobilo je ugovore o stipendiranju učenika u srednjem strukovnom obrazovanju. Sredstva namijenjena stipendiranju učenika u srednjem strukovnom obrazovanju povučena su iz fondova Europske unije kroz projekt „Poticanje obrazovanja za vezane obrte temeljene na sustavu naukovanja“. Također su 32 učenika dobila ugovore za stipendiranje u području 10 različitih zanimanja koja idu u red deficitarnih obrtničkih zanimanja.

U Međimurskoj županiji postoje i dva učenička i jedan studentski dom: učenički dom Graditeljske škole Čakovec i Srednje škole Čakovec u kojima godišnje boravi između 150 i 175 učenika i studentski dom Čakovec u sastavu Međimurskog veleučilišta u Čakovcu.

1.3.1. Cjeloživotno obrazovanje

Uz srednje škole postoji veći broj otvorenih učilišta koja provode programe cjeloživotnog obrazovanja.

U Međimurskoj županiji to su Pučko otvoreno učilište Čakovec, Pučko otvoreno učilište Novak i Međimursko veleučilište u Čakovcu te srednje škole koje u okviru svojih programa imaju i programe cjeloživotnog obrazovanja. Tri su grupe programa: programi za stjecanje kvalifikacije ili prekvalifikaciju kao npr. programi za tehničara za: računalstvo, elektroniku, mehatroniku i strojarskog računalnog tehničara, zatim programi usavršavanja npr. za poslove u javnoj nabavi, turizmu, IT zanimanjima i treća skupina su programi za osposobljavanja za bravara, zavarivača, rukovatelja CNC strojevima i sl.

Na području Međimurske županije provodi se ili je provedeno u posljednjih pet godina, više projekata koji se bave obrazovanjem i razvojem te je tako izrađen i testiran inovativni kurikulum i drugi didaktički materijali za implementaciju novog inovativnog programa obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja u okviru nZEB principa (nearly zero-energy building).

Također, u provedbi je projekt razvojno edukacijskog centra za metalsku industriju - Metalska jezgra. To je nova istraživačka ustanova koja je usmjereni na provedbu vrhunskih istraživanja usmjerena na jačanje znanstvene izvrsnosti i povećanje konkurentnosti metalske industrije na području Međimurske županije i sjeverozapadne Hrvatske. Planirano je obnavljanje i adaptacija objekta te nabava tehnološke opreme za provođenje istraživačkih projekata u suradnji s gospodarstvom.

U projektu „Regionalni centar kompetentnosti u strojarstvu“ ulaze se u infrastrukturu i nabavu specijaliziranih strojeva s ciljem podizanja kvalitete strukovnog obrazovanja i jačanje povezanosti s gospodarstvom, znanstvenim centrima i međunarodnim centrima. Tehnička škola Čakovec imenovana je 2018. godine Regionalnim centrom kompetentnosti iz sektora strojarstva.

1.4. Visoko obrazovanje

U županiji djeluju tri visokoobrazovne institucije: Međimursko veleučilište u Čakovcu, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu i Sveučilišni diplomski studij sestrinstva u Čakovcu, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilište J.J. Strossmayer u Osijeku. Uz te tri institucije veći dio studenata odlučuje se i za visokoobrazovne institucije u RH, posebice Zagrebu.

Tablica 3. Broj upisanih studenata s područja Međimurske županije

	2015.	2016	2017.	2018.
Visoke škole	98	86	75	69
Veleučilišta	655	611	566	504
Fakulteti stručni studij	586	621	616	611
Fakulteti sveučilišni studij	2.178	2.177	2.165	2.170
Umjetničke akademije	37	34	29	35
Ukupno	3.554	3.529	3.451	3.389

Izvor: DZS, Gradovi u statistici.

Prema podacima DZS, ukupan broj upisanih studenata s područja MŽ u periodu od 2015. do 2018. pokazuje pad. Usporedi li se ukupan broj upisanih studenata u školskoj godini 2015./2016. i 2018./2019. broj upisanih studenata je manji za 165. Najveći pad imaju Veleučilišta i Visoke škole. Najveći broj upisanih studenata je na sveučilišnim studijima i taj broj ima relativnu stabilnost od 2.178 studenata u 2015./2016. do 2.165 u 2017./2018., zatim na fakultetima sa stručnim studijima koji bilježe i porast broja upisanih u periodu od 2015. do 2019. godine.

Usporedi li se broj diplomiranih u jednoj školskoj godini i broj upisanih, rezultati studenata s područja Međimurske županije bolji su od rezultata studenata na razini Republike Hrvatske. U periodu 2015.-2018. odnos diplomirani/upisani za RH varira od 20-21,5%, dok je u MŽ 20-23,1%.

Međimursko veleučilište u Čakovcu ima programe preddiplomskog stručnog studija Računarstva (smjerovi Programsко inženjerstvo i Inženjerstvo računalnih sustava i mreža); preddiplomski stručni studij Menadžment turizma i sporta (smjer Menadžment turizma i Menadžment sporta); preddiplomski stručni studij Održivi razvoj (smjer Održiva gradnja, Termotehničko strojarstvo i Eko inženjerstvo) te Specijalistički diplomske stručne studije Menadžment turizma i sporta.. Broj upisanih

studenata najviši je bio 2016. godine čak 1.055. Nakon toga bilježi pad te 2018. iznosi 910 (Međimurska županija u brojkama 2018).

Broj studenata koji su upisali prvu godinu stručnog studija Računarstva u periodu 2017.-2019. smanjuje se sa 73 u 2017./2018. na 56 u 2019/2020. Iako se studij Menadžment turizma i sporta čini popularnijim, s obzirom na broj upisnaih studenata, i na tom studiju smanjuje se broj upisanih u prvu godinu sa 121 studenta u 2017./2018. na 98 u 2019./2020. Najveći pad upisanih u prvu godinu je na studiju Održivi razvoj. U 2017./2018. upisano je 59 studenata , 2018./2019. nije bilo upisanih stuadnata u prvu godinu 2019./2020. upisano je 11 studenata.

Učiteljski fakultet – Odsjek u Čakovcu u 2019. godini slavio je dva velika jubileja: 140 godina izobrazbe učitelja u gradu Čakovcu i 100 godina nastave na hrvatskom jeziku. Fakultet nudi mogućnost studiranja na Integriranom preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom učiteljskom studiju; na Preddiplomskom sveučilišnom studiju rani i predškolski odgoj i obrazovanje i Diplomskom sveučilišnom studiju za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Broj studenata na Učiteljskom fakultetu bio je u kontinuiranom porastu od 2012. godine kad je iznosio 462 studenta do akademske godine 2017./2018. kad su bila upisana 552 studenta. U školskoj godini 2018./2019. upisao se 571 student, a u 2019./2020. taj broj pada na 492 (Međimurska županija u brojkama, različite godine).

Broj upisanih studenata u prvu godinu na Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij pada sa 70 upisanih 2017./2018. na 13 studenata upisanih 2019./2020., a Preddiplomski sveučilišni studij rani i predškolski odgoj i obrazovanje zadržava kontinuitet i raspon od 246 do 252 studenata.

Sveučilišni diplomski studij sestrinstva u Čakovcu, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilište J.J. Strossmayer u Osijeku obrazuje stručnjake za samostalni rad u kliničkim bolnicama, zdravstvenim zavodima i institutima, kao i za suradnički rad u znanstvenim i kliničkim istraživanjima (projekti, komunikacija, prezentacija) na zdravstvenim visokim učilištima od 2015./2016.

U posljednjih pet godina raste broj upisanih studenata na poslijediplomske specijalističke studije kao i na doktorske studije. U 2015. je prema podacima DZS, Gradovi u statistici, na poslijediplomske studije bilo upisanih 13 polaznika, a diplomiranih je iste godine bilo pet. U 2018. je upisanih bilo 32, a diplomiranih četiri. Broj upisanih na doktorski studij 2015. je bilo 33, a iste godine je diplomiralo 12 studenata. 2018. godine doktorat je upisalo 46 studenata, a doktoriralo 9.

Edukacije i specifična karijerna savjetovanja provode se u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i ostalim relevantnim dionicima.

Programi stipendiranja studenata odvijaju se kroz sredstva jedinica lokalne samouprave kao i kroz planirana ulaganja razvijenih poduzeća koja na taj način vode računa o pribavljanju talentirane i izvrsne radne snage.

Centar znanja Međimurske županije kompleks je bivše vojarne u kojem su smještene potporne, obrazovne i istraživačke organizacije. Metalska jezgra smještena je u Centru znanja te ima svrhu osigurati istraživačku infrastrukturu za znanstveno-istraživačku zajednicu i provođenje primjenjivih istraživanja usmjerenih na jačanje znanstvene izvrsnosti, stvaranje društva znanja te povećanje kompetitivnosti metalske industrije na području Međimurske županije i sjeverozapadne Hrvatske.

1.4.1. Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja

HZZ provodi redovito godišnje istraživanje potreba poslodavaca (godišnja anketa poslodavaca) i donosi Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja s popisom zanimanja po županijama u kojima je poželjno smanjiti ili povećati upisne kvote.

„Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja“ u 2020. napravljene su na osnovi statističkih podataka i relativnih pokazatelja o zapošljavanju nezaposlenih osoba prema obrazovnom programu koji su završile, podacima o nedostatku radnika pojedinih zvanja dobivenih anketom poslodavaca te na ekspertizi savjetnika u posredovanju pri zapošljavanju. Preporuke su izrađene u pogledu povećanja ili smanjenja broja upisanih učenika i studenata u pojedine obrazovne programe i u te preporuke uključeni su i podaci o broju već upisanih učenika i studenata u pojedine obrazovne programe. Ovo su preporuke za upisnu politiku Međimurske županije za 2020.

Tablica 4. Preporuke za upisnu politiku Međimurske županije 2020. godine

	Povećati upisne kvote	Smanjiti upisne kvote
Trogodišnji program	Zidar/ka; stolar/ica; tesar/ica; zavarivač/ica; ličilac-soboslika/ličiteljica-soboslikarica; obučar/ka; instalater grijanja i klimatizacije/installaterka grijanja i klimatizacije; elektroinstalater/ka; vodoinstalater/ka monter suhe gradnje/monterka suhe gradnje; limar/ica; keramičar-oblagač/keramičarka-oblagačica; armirač/ica; fasader/ka; bravari/ca; konobar/rica; CNC operater/ka; strojobravar/ica; tokar/ica; vozač/ica motornog vozila; krojač/ica; automehaničar/ka; mesar/ica; kuhan/ica; elektromehaničar/ka; rukovatelj/ica samohodnim građevinskim strojevima; plinoinstalater/ka; autolakirer/ica; pekar/ica; prodavač/ica; dimnjačar/ka	Nije preporučen niti jedan program za smanjenje upisa
Četverogodišnji program	Medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege; tehničar/ka modela obuće i kožne galerije; modelar/ka obuće i kožne galerije	Ekonomist/ica; upravni referent/upravna referentica; hotelijersko-turistički tehničar/hotelijersko-turistička tehničarka; turističko-hotelijerski komercijalist/turističko-hotelijerska komercijalistica; likovna umjetnost i dizajn medijski tehničar/ka; tehničar/ka cestovnog prometa; tehničar/ka računalstvo
Stručni studij	Strojarstvo, radna terapija te rani i predškolski odgoj i obrazovanje	Ekonomije, Menadžmenta turizma i sporta i Održivog razvoja
Specijalistički studij	Medicina, strojarstvo, elektrotehnika, građevinarstvo, računarstvo, matematika i fizika, nastavnički smjer, psihologija,	Ekonomije i Menadžmenta turizma i sporta

	logopedija, farmacija, rehabilitacija, anglistika i germanistika	
--	---	--

Izvor: HZZ Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja, prosinac 2019.

1.5. Sažetak

Analiza područja Obrazovanje ukazala je u promatranom razdoblju (2015.-2020.) na sljedeće:

- Povećao se broj dječjih vrtića i područnih odjeljenja s 57 na 60 i broj djece uključene u programe predškolskog odgoja i obrazovanja s 3.453 djeteta u 2015. na 4.327 u 2020.;
- Uz redovni program dječji vrtići nude i dodatne programe prema izboru roditelja;
- Provodi se niz projekata uređenja i opremanja vrtičkih objekata;
- Osnovnoškolsko obrazovanje provodi se u Međimurskoj županiji kroz 30 osnovnih škola i 28 područnih škola, jednoj Osnovnoj umjetničkoj školi i jednom Centru za odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju;
- Smanjuje se broj djece u osnovnoj školi. U školskoj godini 2015./2016. osnovnu je školu pohađalo 9.646 učenika, a u 2019./2020. njih 9.278;
- Razvojni projekti u području osnovnoškolskog obrazovanja orijentirani su jednim dijelom na obrazovnu infrastrukturu, a drugim na razvoj podrške (potencijalno) darovitim učenicima u Međimurskoj županiji i uključivanju učenika s teškoćama u razvoju u OŠ u redovnu nastavu angažiranjem pomoćnika u nastavi;
- Na području Međimurske županije djeluje sedam srednjoškolskih ustanova koje kroz 73 programa pokrivaju široki raspon zanimanja (više programa gimnazije, više programa ekonomsko komercijalne i turističke struke, veliki broj programa graditeljske, elektrotehničke, računalne, strojarske, zdravstvene, prometne i poljoprivredne struke);
- U Međimurskoj županiji postoje i dva učenička i jedan studentski dom;
- Uz srednje škole postoje i tri otvorena učilišta koja provode programe cjeloživotnog obrazovanja kroz programe za stjecanje kvalifikacije ili prekvalifikaciju; programe usavršavanja i programe za osposobljavanja;
- Programe cjeloživotnog obrazovanja nude također i neke srednje škole.
- Razvojni projekti kroz srednje obrazovanje usmjereni su na obnavljanje i adaptaciju objekata, nabavu specijaliziranih strojeva, nabavu tehnološke opreme za provođenje istraživačkih projekata u suradnji s gospodarstvom, jačanje znanstvene izvrsnosti i povećanje konkurentnosti metalske industrije;
- U županiji djeluju tri visoko obrazovne institucije: Međimursko veleučilište u Čakovcu, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu i Sveučilišni diplomski studij sestrinstva u Čakovcu, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilište J.J. Strossmayer u Osijeku;
- Smanjuje se broj upisanih studenata na visoke škole i veleučilišta, a povećava na stručne studije;
- Uspješnost stjecanja diplome studenata s područja Međimurske županije veća je od prosjeka na razini Republike Hrvatske;
- U posljednjih pet godina raste broj upisanih studenata na poslijediplomske specijalističke studije kao i na doktorske studije;
- Metalska jezgra smještena u Centru znanja Međimurske županije ima svrhu osigurati istraživačku infrastrukturu za znanstveno-istraživačku zajednicu i provođenje primjenjivih istraživanja te povećanje kompetitivnosti metalske industrije na području Međimurske županije i sjeverozapadne Hrvatske;

- „Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja“ HZZ za 2020. godinu navode velik broj programa na kojima treba povećati upisnu kvotu i značajno manji broj programa na kojima treba smanjiti upisnu kvotu.

2. Zapošljavanje i tržište rada

2.1. Zaposlenost u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji

U razdoblju od 2015.-2020. godine tržište rada doživjelo je značajne promjene, kako na razini Republike Hrvatske (RH) tako i na razini pojedinih županija. Povoljna kretanja na tržištu rada ogledavaju se u kontinuiranom porastu broja zaposlenih i stope zaposlenosti te smanjenju broja nezaposlenih i stope nezaposlenosti, sve do ožujka 2020. kad je COVID-19 pandemija zaustavila taj rast.

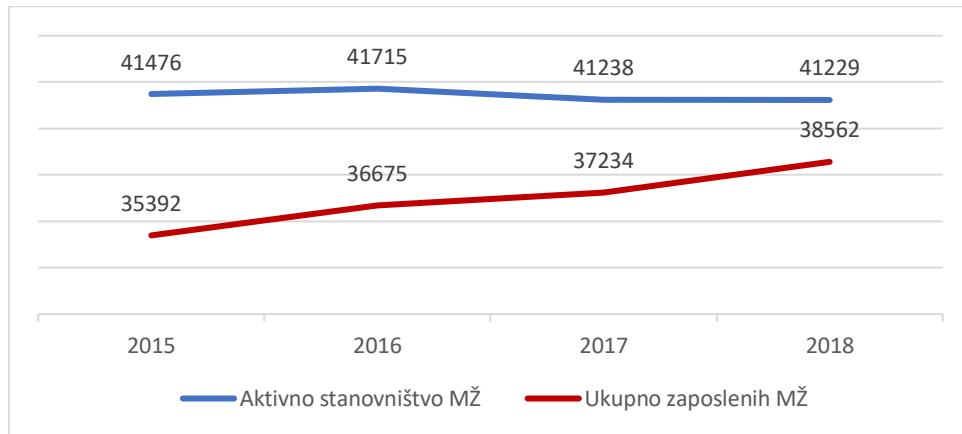
Podaci o broju aktivnog stanovništva prema administrativnim izvorima (DZS, Statistika u nizu, zaposlenost i plaće, pregled po županijama) u periodu od 2015.-2018. ukazuju na stanovito smanjenje broja aktivnog stanovništva i u Republici Hrvatskoj i u Međimurskoj županiji. Smanjenje je nešto veće u Republici Hrvatskoj nego u Međimurskoj županiji; indeks 2018./2015. za Republiku Hrvatsku iznosi 97,3, a za Međimursku županiju 99,4.

Tablica 5. Ukupni broj zaposlenih prema administrativnim izvorima u RH i Međimurskoj županiji

Aktivno stanovništvo/Ukupno zaposlenih	2015.	2016.	2017.	2018.
Aktivno stanovništvo RH	1.652.037	1.631.318	1.606.907	1.608.246
Ukupno zaposlenih RH	1.332.826	1.354.912	1.382.839	1.430.273
Aktivno stanovništvo MŽ	41.476	41.715	41.238	41.229
Ukupno zaposlenih MŽ	35.392	36.675	37.234	38.562

Izvor: DZS, Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće, pregled po županijama.

Slika 4. Aktivno stanovništvo i broj zaposlenih u MŽ od 2015.-2018.

Izvor: DZS, Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće, pregled po županijama.

Uz povoljna kretanja vezana uz zapošljavanje, na tržište rada utječe iseljavanje stanovništva. U 2015. godini broj stanovnika u MŽ bio je 112.576, dok je u 2018. godini iznosio 109.921. Podaci o iseljavanju stanovništva govore da Međimurska županija ima negativni saldo migracije još od 2004. Najviši negativni saldo bio je 2017. godine i iznosio je 1.086 osoba, dok se 2018. godine smanjio na 890 osoba. Broj doseljenih puno sporije raste od broja odseljenih stanovnika.

Tablica 6. Stope zaposlenosti u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji od 2015.-2018. godine (u %)

Stopa zaposlenosti	2015.	2016.	2017.	2018.
Stopa anketne zaposlenosti RH	44,2	44,6	45,8	46,9
Stopa zaposlenosti RH (15-64)	56	56,9	58,9	60,7
Stopa zaposlenosti MŽ (15-64)*	85,3	87,9	90,3	93,5

* Izračun autora temeljem: DZS, Statistika u nizu; Zaposlenost i plaće po županijama na 31.3.

Izvor: DZS, Anketa o radnoj snazi, 2019., Godišnjak 2015., 2016., 2017., 2018. HZZ.

Ukupni broj zaposlenih, prema administrativnim izvorima, u razdoblju 2015.-2018. godine raste u oba promatrana entiteta, brže u Međimurskoj županiji u usporedbi s Republikom Hrvatskom, što je vidljivo i iz stope zaposlenosti. Stopa anketne zaposlenosti porasla je s 44,2% 2015. godine na 47,8% u 2019. (za 2019. korišteni su podaci iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda i prijavljenim slobodnim radnim mjestima). Ovaj trend povećanja zaposlenosti prekinut je panemom bolesti COVID-19.

2.2. Zaposlenost prema pravnom obliku i djelatnosti

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, najveći broj zaposlenih u Međimurskoj županiji su zaposleni kod pravnih osoba (33.981 u 2018. godini), dok je najmanje individualnih poljoprivrednika (941 u 2018. godini). U razdoblju od 2015.-2018. dolazi do blagog smanjenja broja zaposlenih u skupini aktivni osiguranici-individualni poljoprivrednici s 1.074 zaposlena u 2015., na 941 u 2018. godini što je pad s 3 % udjela u 2015. godini na 2,4 % u 2018. godini. U skupini zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama pad iznosi 1,9 %, od 4.015 u 2015. na 3.640 u 2018. godini. U skupini zaposlenih kod pravnih osoba dolazi do povećanja broja zaposlenih (za 2,5%) s 30.303 2015. godine na 33.981 2018. godine, odnosno povećanja udjela s 85,6 % na 88,1 %.

Tablica 7. Struktura zaposlenih u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji prema djelatnosti i pravnom obliku u periodu 2015.-2018.

Oblik zaposlenosti	2015.	2016.	2017.	2018.
Aktivno stanovništvo RH	1.652.037	1.631.318	1.606.907	1.608.246
Aktivno stanovništvo MŽ	41.476	41.715	41.238	41.229
Aktivni osiguranici - individ. poljoprivrednici RH	21.447	20.075	19.644	19.492
Aktivni osiguranici - individ. poljoprivrednici MŽ	1.074	1.011	973	941
Zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama RH	184.328	183.776	181.777	182.357
Zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama MŽ	4.015	3.917	3.733	3.640
Zaposleni u pravnim osobama RH	1.127.051	1.151.061	1.181.418	1.228.424
Zaposleni u pravnim osobama MŽ	30.303	31.747	32.582	33.981
Ukupno zaposlenih RH	1.332.826	1.354.912	1.382.839	1.430.273
Ukupno zaposlenih MŽ	35.392	36.675	37.234	38.562

Izvor: DZS, Statistika u nizu; Zaposlenost i plaće po županijama na dan 31.3.

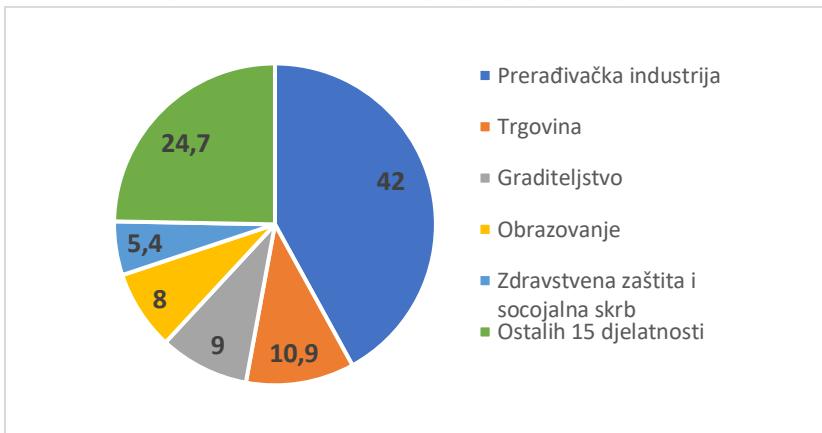
Usporedba postotka zaposlenih prema pravnom obliku u Međimurskoj županiji i Republici Hrvatskoj daje sliku u kojoj Međimurska županija ima veći postotak zaposlenih u skupini individualni poljoprivrednici i zaposleni u pravnim osobama. Porast zaposlenih kod pravnih osoba u MŽ bio je veći

nego u Republici Hrvatskoj. Pad broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u razdoblju od 2015. do 2018. veći je u MŽ nego u Republici Hrvatskoj.

2.3. Zaposlenost u Međimurskoj županiji prema djelatnostima NKD

U 2018. godini najveći broj zaposlenih u Međimurskoj županiji je u prerađivačkoj industriji (42 %), koja zapošljava 15.799 zaposlenika; zatim u trgovini (10,9 %), graditeljstvu (9%) i obrazovanju (8 %). Nakon toga slijedi zdravstvena zaštita i socijalna skrb (5,4 %), uslužne djelatnosti (3,8 %), stručne, znanstvene i tehnološke djelatnosti (3,5 %) i javna uprava i obrana (3,04%), što ukupno čini 89,3 % svih zaposlenih. Sve navedene djelatnosti bilježe porast broja zaposlenika u periodu od 2015.-2018., osim obrazovanja koje je kroz taj period imalo uz malu varijaciju jednak broj zaposlenika i javna uprava koja ima pad broja zaposlenih od 6,6 %.

Slika 5. Udio zaposlenih u Međimurskoj županiji prema djelatnostima NKD, 2018. (u %)

*Izračun autora temeljem: Međimurska županija u brojkama 2018.

Tablica 8. Kretanje zaposlenosti u Međimurskoj županiji prema djelatnostima

Djelatnost	2015.	2016.	2017.	2018.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	742	724	757	636
Rudarstvo i vađenje	9	9	10	9
Prerađivačka industrija	14.079	15.018	15.142	15.799
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	306	330	327	270
Opskrba vodom, otpadne vode, gospodarenje otpadom i sanacija okoliša	450	473	440	459
Građevinarstvo	3.049	3.326	3.448	3.390
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla	3.691	3.669	3.818	4.105
Prijevoz i skladištenje	1.120	1.161	1.249	1.228
Djelatnosti pružanja smještaja, priprema i usluživanje hrane	1.250	1.314	1.382	1.426
Informacije i komunikacije	440	518	530	520
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	475	482	414	431
Poslovanje nekretninama	72	71	76	93
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.157	1.172	1.253	1.329
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	592	605	603	629
Javna uprava i obrana, obavezno socijalno osiguranje	1.384	1.190	1.211	1.292
Obrazovanje	2.927	2.928	2.854	2.988
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1.875	1.801	1.872	2.012
Umjetnost, zabava, rekreacija	238	254	284	313
Ostale uslužne djelatnosti	501	568	561	627
Djelatnost kućanstava kao poslodavaca	10	6	7	5
Ukupno pravne osobe	30.303	31.747	32.528	33.981
Ukupno obrti	3.866	3.859	3.711	3.581
UKUPNO	34.169	35.606	36.239	37.562

*Izračun autora temeljem: Međimurska županija u brojkama, 2018.

2.4. Plaće

Tijekom 2019. godine nastavljen je rast plaća te se zadržava tendencija smanjivanja raspona plaća između županija. Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u Hrvatskoj u 2018. godini nastavila

je svoj rast i povećana je za 4,9% (prema podacima DZS, Plaća po županijama). Porast plaće u Međimurskoj županiji bio je 7,2%. Ta je vrijednost među tri najviše vrijednosti rasta zabilježenih među županijama. Raspon između najviše i najniže neto plaće među županijama postupno se smanjuje.

Tablica 9. Prosječna bruto i neto plaća u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji

Kategorija plaće	2015.	2016.	2017.	2018.
Prosječna mjesecna isplaćena neto plaća po zaposlenome u RH	5.650	5.696	5.971	6.262
Prosječna mjesecna isplaćena neto plaća po zaposlenome u MŽ	4.652	4.653	5.018	5.379
Prosječna bruto plaća RH	7.978	8.037	8.304	8.612
Prosječna bruto plaća MŽ	6.311	6.317	6.764	7.272

Izvor: DSZ, Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće.

Poredak županija prema visini neto plaće relativno je stabilan, posebice na vrhu distribucije (grad Zagreb) i pri dnu (Međimurska i Varaždinska županija). Međimurska županija je od 2007. do 2012. bila kontinuirano na posljednjem mjestu. Prema podacima HGK (Plaća po županijama, studeni 2019), u razdoblju od 2017. do 2018. prosječna neto plaća najviše je povećana u Međimurskoj županiji (+21,4%). Unatoč tome i dalje pripada županijama s niskom razinom plaće (u 2017. godini četvrta odozdo s razinom od 84% prosjeka Hrvatske). Treba istaknuti i podatak da od 1995. godine do sada Međimurska županija niti jedne godine nije zabilježila pad neto plaće.

2.5. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u razdoblju od 2015. do 2019. pokazuje trend značajnog smanjivanja, kako u Republici Hrvatskoj tako i u Međimurskoj županiji. Broj nezaposlenih brže se smanjivao u Međimurskoj županiji.

Tablica 10. Prosječan broj nezaposlenih u RH i MŽ po godinama

Prosječan broj nezaposlenih	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Prosječan broj nezaposlenih RH	285.906	241.860	193.967	153.542	128.650
Prosječan broj nezaposlenih MŽ	5.576	4.665	3.538	2.446	2.111

Izvor: Godišnjak HZZ i Međimurska županija u brojkama.

Kao posljedica gospodarskog rasta i razvoja smanjuje se broj nezaposlenih i stopa nezaposlenosti. Prema podacima HZZ-a prosječan broj nezaposlenih u Međimurskoj županiji u 2019. godini bio je 2.111. Na 31.12.2019. broj nezaposlenih bio je još manji i iznosio 2.030. Stopa registrirane nezaposlenosti u MŽ na dan 31. ožujka 2019. iznosila je 5,4 i smanjila se u odnosu na 2018. za 1,1 postotni bod. Stopa registrirane nezaposlenosti u RH iznosila je 9,1 te se smanjila za 2 postotna boda. U 2018. stopa nezaposlenosti u MŽ bila je na 4. mjestu od ukupno 21 entiteta. Bolje su bile samo Istarska, Grad Zagreb i Varaždinska županija.

S dolaskom pandemije bolesti COVID 19 značajno se mijenja tržište radne snage u svijetu, RH i Međimurskoj županiji. Od ožujka 2020. raste broj nezaposlenih. Krajem svibnja 2020. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirano je 157.839 nezaposlenih osoba u RH.

Usporede li se kraj travnja i kraj svibnja 2020. rast nezaposlenosti je zaustavljen; broj nezaposlenih smanjen je za 0,9 % ili 1.395 osoba. Kad se usporedi svibanj 2019. sa svibnjem 2020. godine broj nezaposlenih veći je za 35,5 % ili 41.373 osobe. Stopa registrirane nezaposlenosti u RH u svibnju 2020 iznosila je 9,5.

Najveći absolutni broj registriranih nezaposlenih osoba (podaci za 2020.) zabilježen je u Splitsko-dalmatinskoj županiji (26.839 ili 17,0 % od ukupnoga broja u Hrvatskoj), Gradu Zagrebu (19.445 ili 12,3 %) i Osječko-baranjskoj županiji (17.821 ili 11,3 %), a najmanji u Ličko-senjskoj županiji (2.074 ili 1,3 %). Međimurska županija nalazi se i dalje u skupini županija s najmanjim brojem nezaposlenih (2.475 ili 1,6% od ukupnog broja nezaposlenih u RH u svibnju 2020). (HZZ, statistički bilten 05_2020).

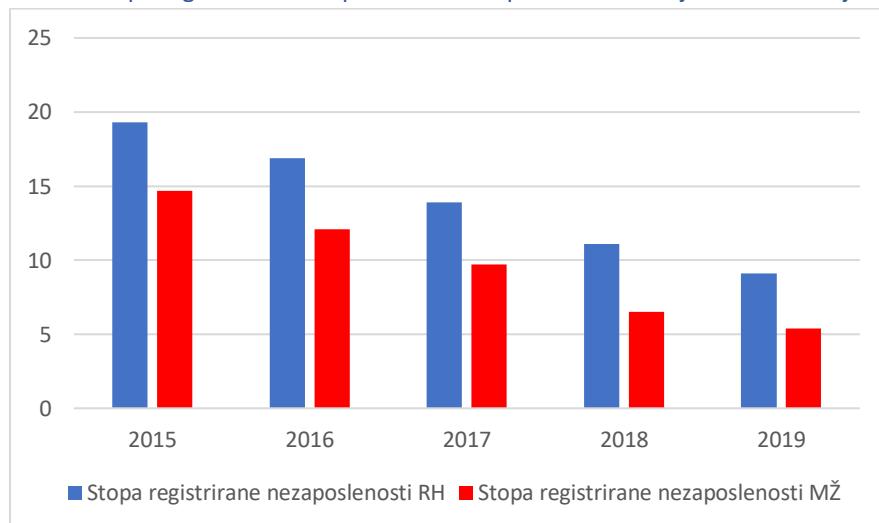
Na zadnji dan 2019. u MŽ prema evidencijama HZZ-a bilo je 2.030 nezaposlenih, a u svibnju 2020. broj nezaposlenih narastao je na 2.475. Povećanje iznosi 21,9 % odnosno dodatne 445 nezaposlene osobe. Usporedbom broja nezaposlenih u svibnju 2019. i svibnju 2020. broj nezaposlenih porastao je za 548 osoba odnosno 28,4%.

Tablica 11. Stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji

Stopa registrirane nezaposlenosti	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Stopa registrirane nezaposlenosti RH	19,3	16,9	13,9	11,1	9,1
Stopa registrirane nezaposlenosti MŽ	14,7	12,1	9,7	6,5	5,4

Izvor: DZS, Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće, stopa registrirane nezaposlenosti, stanje 31.3.2019.

Slika 6. Stopa registrirane nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji u razdoblju 2015.-2019.

Izvor: DZS, Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće, stopa registrirane nezaposlenosti, stanje 31.3.2019.

2.5.1. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji s obzirom na spol

U Međimurskoj županiji se u razdoblju 2015. - 2019. godine smanjio prosječni broj nezaposlenih osoba kod oba spola. Prosjek nezaposlenih muškaraca u razdoblju 2015. - 2019. godine varira između najviše zabilježenog udjela od 47,5% (2017.) i najnižeg od 42,4% (2019.), dok je kod žena zabilježen najviši udio od 57,6% (2019.), a najniži 52,5% (2017.). U razdoblju 2015. - 2019. godine prosječan broj nezaposlenih muškaraca smanjivao se brže od prosječnog broja nezaposlenih žena. Trend malog povećanja udjela

nezaposlenih osoba ženskog spola nastavlja se i u 2020. Vrlo slično varira broj nezaposlenih prema spolu i u Republici Hrvatskoj.

Tablica 12. Prosječan broj nezaposlenih u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji s obzirom na spol, po godinama

	Međimurska županija					Republika Hrvatska				
Spol	Muškarci		Žene		Ukupno	Muškarci		Žene		Ukupno
Godina	Broj	%	Broj	%		Broj	%	Broj	%	
2015.	2.431	46,6	2.788	53,4	5.219	130.698	45,7	155.208	54,3	285.906
2016.	1.960	46,1	2.294	53,9	4.254	107.947	44,6	133.913	55,4	241.860
2017.	1.391	47,5	1.537	52,5	2.928	83.144	42,9	110.823	57,1	193.967
2018.	955	43,4	1.244	56,6	2.199	66.403	43,2	87.139	56,8	153.543
2019.	896	42,4	1.215	57,6	2.111	57.125	44,4	71.525	55,6	128.650
Svibanj 2020.	1.029	41,6	1.446	58,4	2.475	69.849	44,3	87.990	55,7	157.839

Izvor: HZZ Godišnjak 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i HZZ Statistički bilten 05_2020.

Od ukupnog broja nezaposlenih u evidenciji HZZ-a veći udio čine žene koje u odnosu na muškarce imaju otežan pristup tržištu rada. Razlozi – obrazovna, kvalifikacijska struktura, karakteristike traženih zanimanja u kojima se u većoj mjeri zapošljavaju muškarci.

2.5.2. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji s obzirom na dob

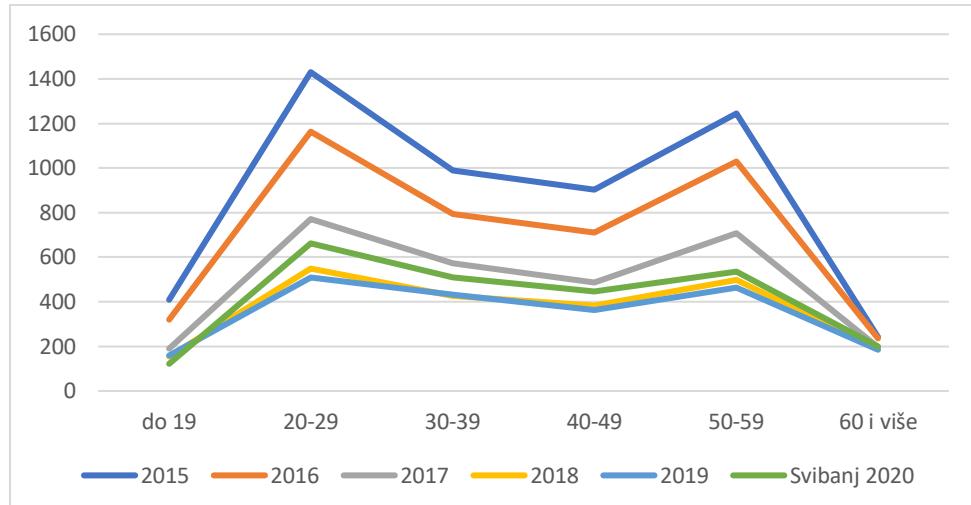
U razdoblju 2015. - 2019. godine smanjio se prosječni broj nezaposlenih svih dobnih skupina. Najveće smanjenje broja uočava se u skupini 20-29 godina i 50-59, koje imaju najveći broj nezaposlenih. Podaci za 2018. i 2019. vrlo su slični. Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 ogledava se u porastu broja nezaposlenih u svim skupinama; krivulja je usklađena s krivuljama prethodnih godina.

Tablica 13. Broj nezaposlenih u Međimurskoj županiji s obzirom na dob u razdoblju 2015.-2019.

Godina	Dobna skupina							Ukupno
	do 19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 i više		
2015.	409	1.430	990	902	1.246	242		5.219
2016.	321	1.163	795	711	1.028	236		4.254
2017.	190	771	574	487	709	197		2.928
2018.	155	549	426	382	497	190		2.199
2019.	159	509	433	362	463	185		2.111
Svibanj 2020.	122	662	510	446	536	199		2.475

Izvor: HZZ, Godišnjak 2015., 2016., 2017., 2018. te prema podacima za 2019. iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda, prijavljenim slobodnim radnim mjestima te korisnicima mjera aktivne politike zapošljavanja i HZZ Statistički bilten 05_2020

Slika 7. Broj nezaposlenih u Međimurskoj županiji s obzirom na dob u razdoblju 2015.-2020.

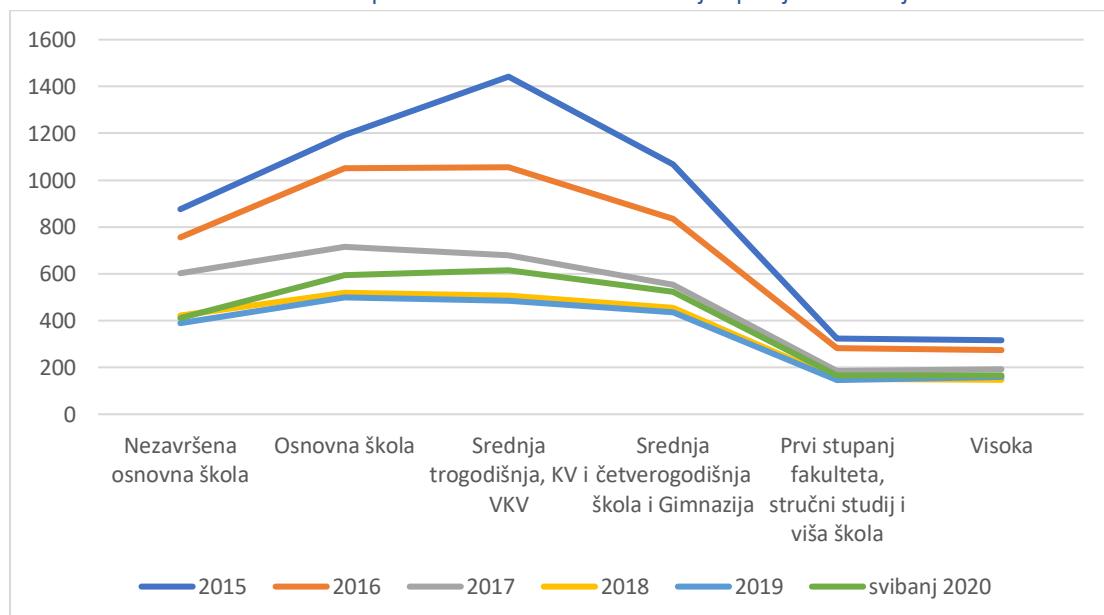

Izvor: HZZ, Godišnjak 2015., 2016., 2017., 2018. te prema podacima za 2019. iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda i HZZ statistički bilten 05_2020

2.5.3. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji i obrazovna razina

U razdoblju 2015.-2019. smanjio se prosječan broj nezaposlenih svih obrazovnih skupina. Najveća razlika u broju uočava se u skupini nezaposlenih sa završenom srednjom trogodišnjom školom, KV i VKV (958), zatim u skupini sa završenom osnovnom školom (694) i u skupini sa završenom četverogodišnjom srednjom školom i gimnazijom (632). Ako se usporede 2018. i 2019. uočava se velika podudarnost (promjene su vrlo male) kod svih skupina uz nešto veći pad broja nezaposlenih u kategoriji nezavršena osnovna škola ili bez škole.

Slika 8. Obrazovna struktura nezaposlenih osoba u Međimurskoj županiji u razdoblju 2015.-2020.

Izvor: Izvor: HZZ, Godišnjak 2015., 2016., 2017., 2018. te prema podacima za 2019. iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda.

Kad se broj nezaposlenih izrazi kao udio nezaposlenih unutar svake promatrane godine vidi se da se struktura udjela nezaposlenih s obzirom na razinu formalnog obrazovanja u Međimurskoj županiji ne mijenja. Uočljive su manje razlike u skupini bez škole i nezavršena osnovna škola u smjeru rasta udjela nezaposlenih s 5,4 % 2015. godine na 6,3 % 2019. godine (razlika je 0,9 %) i u skupini završena osnovna škola (razlika 2015. u odnosu na 2017. je najveća i iznosi 1,5 %). U skupini nezaposlenih udio sa završenom trogodišnjom srednjom školom, KV i VKV u razdoblju od 2015. do 2019. godine je najveći i iznosi 4,7 %. Odnosno s 27,6 % u 2015. pao je na 22,9 % u 2019. U skupini nezaposlenih sa završenom četverogodišnjom srednjom školom i gimnazijom gotovo da nema promjene; razlika 2015. i 2019. iznosi 0,2 %. U skupini nezaposlenih s višom spremom najveća razlika iznosi 1 % , pokazuje trend malog rasta i varira po godinama. U skupini s visokom stručnom spremom uočen je porast od 2015. s udjelom od 6,1 % na 7,5 % u 2019. (razlika je 1,4 %).

Tablica 14. Udio nezaposlenih u Međimurskoj županiji s obzirom obrazovnu razinu, unutar svake promatrane godine (u %)

Razina obrazovanja	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Svibanj 2020.
Bez škole i nezavršena osnovna škola RH	5,4	5,6	6	5,8	6,3	5,5
Bez škole i nezavršena osnovna škola MŽ	16,7	17,1	20,6	19,1	18,4	16,6
Osnovna škola RH	20,5	20,3	20,1	19,1	19,5	18,3
Osnovna škola MŽ	22,9	24,7	24,4	23,6	23,6	24
SŠ za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV RH	32	31	30,4	30,8	30,1	31,3
SŠ za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV MŽ	27,6	24,8	23,2	23,1	22,9	24,8
SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija RH	29,2	28,8	28,6	28,9	28,3	29,5
SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija MŽ	20,4	19,6	18,9	20,6	20,6	21,1
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola RH	5,7	6,2	6,5	6,6	6,7	6,8
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola MŽ	6,2	6,7	6,3	6,8	6,9	6,7
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat RH	7,3	8,1	8,4	8,8	9,2	8,6
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat MŽ	6,1	6,4	6,6	6,7	7,5	6,7

*Izradio autor temeljem: HZZ, Godišnjak 2015., 2016., 2017., 2018. te prema podacima za 2019. iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda i HZZ statističkog biltena za svibanj 2020

Usporede li se trendovi u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji uočava se podudarnost u trendu smanjenja broja nezaposlenih u svim skupinama i neke razlike u samoj strukturi nezaposlenih s obzirom na obrazovnu razinu. U razdoblju 2015. - 2019. opaža se blagi trend manjeg rasta nezaposlenih u skupini bez završene osnovne škole i u Republici Hrvatskoj kao i Međimurskoj županiji.

Usporedba udjela nezaposlenih u Republici Hrvatskoj i Međimurskoj županiji pokazuje različitu strukturu. U Međimurskoj županiji značajno je veći postotak nezaposlenih u skupini sa nezavršenom osnovnom školom. Dok se u Republici Hrvatskoj kreće od 5,46 % do 6,3 %, u Međimurskoj županiji kreće se od 16,7 % u 2015. do 20,6 % u 2017. U skupini nezaposlenih sa završenom osnovnom školom razlike između Međimurske županije i Republike Hrvatske su male, u prosjeku iznose 4 %.

U skupini nezaposlenih sa srednjom trogodišnjom školom udio nezaposlenih u Međimurskoj županiji značajno je manji nego u Republici Hrvatskoj. U RH vrlo malo varira, i u promatranom razdoblju 2015. - 2019. pada s 32,0 % na 30,1 %, a u Međimurskoj županiji pokazuje znatno veći pad s 27,6 % na 22,9 %. To je obrazovna skupina na koju je utjecaj pandemije bolesti COVID-19 u MŽ najvidljiviji, udio nezaposlenih porastao je 22,9 % na 24,8 % boda.

Skupina nezaposlenih s četverogodišnjom školom na razini Republike Hrvatske pokazuje blagi pad od 29,2 % 2015. na 28,3 % u 2019. godini. U Međimurskoj županiji u ovoj skupini nema promjene.

Skupina nezaposlenih s prvim stupnjem fakulteta ili višom školom pokazuje mali rast i nema razlika između RH i Međimurske županije. Slični su i rezultati u skupini sa završenim fakultetom; rast u promatranom periodu u RH je bio sa 7,3 % na 9,2 %, dok je u Međimurskoj županiji porast sa 6,1 % na 7,5 %.

Navedeno ukazuje na povećano uključivanje osoba na tržište rada, u periodu 2015.-2019. uz izuzetak osoba bez škole ili s nezavršenom osnovnom školom koje nemaju potrebne kvalifikacije/kompetencije tražene na tržištu rada. Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na strukturu nezaposlenih u Međimurskoj županiji pokazuje samo neke manje značajne razlike u svibnju 2020 po pojedinim obrazovnim skupinama.

2.5.4. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji prema trajanju nezaposlenosti

Od iznimne je važnosti, nezaposlenu osobu što prije vratiti na tržište rada. Trajanje nezaposlenosti ukazuje na brzinu i sposobnost tržišta rada za apsorbiju nezaposlenih osoba na za to odgovarajuća radna mjesta. Dulja razdoblja nezaposlenosti uobičajeno smanjuju mogućnost zapošljavanja i pronalaženja odgovarajućeg radnog mjesta. Podaci o registriranim nezaposlenim osobama prema trajanju nezaposlenosti nalaze se u Tablici 15.

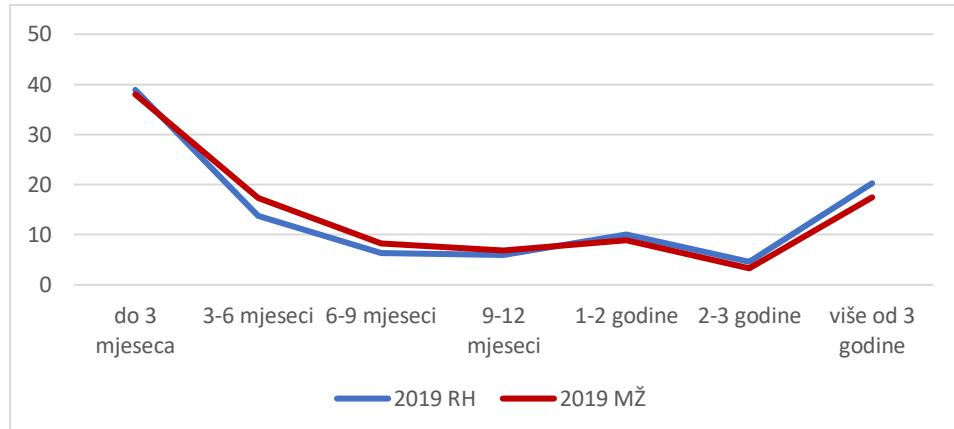
Tablica 15. Udio registriranih nezaposlenih osoba prema trajanju nezaposlenosti u ukupnom broju nezaposlenih, Republika Hrvatska i Međimurska županija (u %)

Duljina trajanja nezaposlenosti	do 3 mjeseca	3-6 mjeseci	6-9 mjeseci	9-12 mjeseci	1-2 godine	2-3 godine	više od 3 godine
2019. RH	38,9	13,8	6,3	6,0	10,1	4,6	20,3
2019. MŽ	38	17,3	8,3	6,9	8,9	3,3	17,4

Izvor: Izrada autora temeljem HZZ, Statistika on line te prema podacima za 2019. iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda (31. prosinca 2019. godine).

Broj nezaposlenih osoba s obzirom na trajanje nezaposlenosti u MŽ i RH značajno varira, od najmanje nezaposlenih u MŽ u skupini trajanja nezaposlenosti od 2-3 godine (3,3 % nezaposlenih) do skupine nezaposlenih do 3 mjeseca (38 % nezaposlenih). Usporede li se podaci RH i MŽ vidljiva je relativno visoka podudarnost. Nešto veći broj nezaposlenih na razini RH ima u skupinama koje su jednu ili više godina nezaposleni, a u MŽ u skupinama nezaposlenih u trajanju 3-12 mjeseci.

Slika 9. Registrirane nezaposlene osobe prema trajanju nezaposlenosti na 31.12.2019.

Izvor: HZZ, podaci iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda, prijavljenim slobodnim radnim mjestima te korisnicima mjera aktivne politike zapošljavanja.

2.5.5. Nezaposlenost u Međimurskoj županiji prema dužini radnog staža

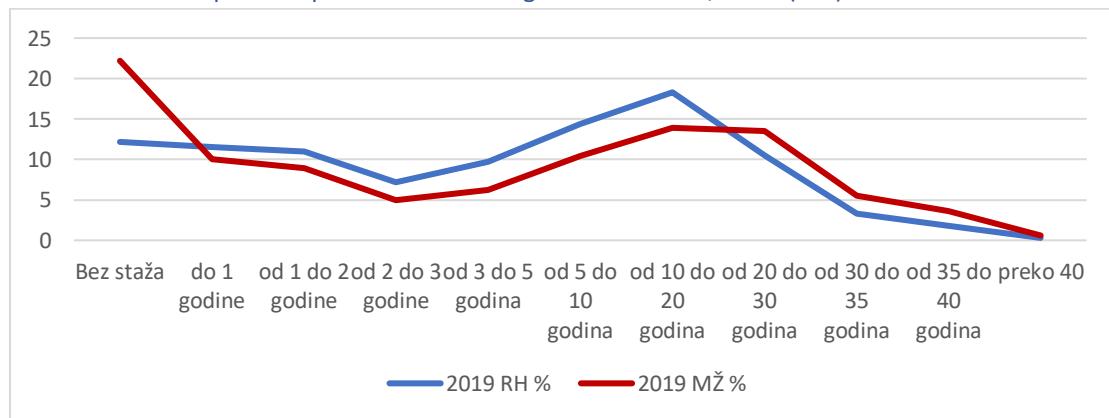
Najveći udjeli nezaposlenih u MŽ nalaze se u skupini bez radnog staža (22,2 %), u skupini 10-20 godina radnog staža (13,9 %) i skupini 20-30 godina radnog staža (13,5 %). Najmanje je nezaposlenih u skupini 2-3 godine radnog staža (5,0 %), 3-5 godina radnog staža (6,2 %) te u skupini od 35 godina radnog staža na više. Najveće razlike između MŽ i RH nalaze se u skupini bez radnog staža (u MŽ je taj udio deset postotnih poena viši negoli u RH).

Tablica 16. Nezaposlene osobe prema dužini radnog staža, u RH i MŽ u 2019., izraženo u %

Duljina radnog staža	Bez staža	<1 godine	1-2	2-3	3-5	5-10	10-20	20-30	30-35	35-40	> 40
2019. RH	12,2	11,5	11,0	7,2	9,7	14,4	18,3	10,5	3,3	1,8	0,3
2019. MŽ	22,2	10,0	8,9	5,0	6,2	10,4	13,9	13,5	5,5	3,6	0,6

Izvor: HZZ Statistika on line.

Slika 10. Udio nezaposlenih prema dužini radnog staža u RH i MŽ, 2019. (u %)

Izvor: HZZ Statistika on line.

2.6. Osobe s invaliditetom

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj koje je objavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo u svibnju 2019., u Međimurskoj županiji živi 9.358 osoba s invaliditetom, što čini 8,4 % ukupnog stanovništva županije. Od ukupnog broja osoba s invaliditetom 55 % su muškarci, a 45 % su žene; 23 % su u dobi od 1-19, 45 % su u dobi 20-64 i 32 % u dobi od 65 i više godina. Prema istom izvješću 75 % osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. Srednju stručnu spremu ima 17 % osoba s invaliditetom dok je oko 1 % osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Obrazovanje po posebnom programu ima 7 % osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju žive u obitelji (84 %), dok ih oko 12 % živi samo. Od ukupnog broja osoba s invaliditetom 2 % ima udomicitelja ili skrbitnika, a također 2 % osoba s invaliditetom boravi u nekoj od ustanova. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 21 % osoba s invaliditetom. Oko 50 % osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu.

Prema podacima HZZ-a (Statistika on line) broj nezaposlenih osoba s invaliditetom (OSI) smanjio se u razdoblju 2015. - 2019. godine, no taj trend smanjenja značajno je manji od trenda smanjenja broja nezaposlenih u županiji. Dok je 2015. udio OSI iznosio 3,2 % u 2019. je iznosio 5,4 %.

2.7. Mjere aktivne politike zapošljavanja

U Mjerama aktivne politike zapošljavanja 2019. u RH i MŽ postoje razlike. U MŽ se značajno više koriste potpore za zapošljavanje (28 %), potpore za samozapošljavanje (19,2 %), zatim potpore za očuvanje radnih mjestra (13,7 %) i potpore za usavršavanje (13,5 %). U RH najpopularnija mjera u 2019. godini je potpora za očuvanje radnih mesta (21,3 %), potom potpora za zapošljavanje (19,9 %), potpora za samozapošljavanje (17,2 %) i stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (13,9 %). Najveća je razlika u mjeri potpore za usavršavanje koja u MŽ iznosi 13,5 % te u RH 1,8 %. Kod novo uključenih korisnika mjera u MŽ najčešće je korištena mjera potpore za zapošljavanje (22,7 %) i potpora za očuvanje radnih mesta (21,3 %), potpore za usavršavanje (18,2 %) i na četvrtom mjestu potpore za samozapošljavanje (17,2 %). Zanimljiva je razlika u skupini „stalni sezonac“ koju u MŽ koristi 0,5 %, dok je u RH koristi čak 14,3 % korisnika.

Tablica 17. Korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja u 2019. godini prema vrstama mjera, Republika Hrvatska i Međimurska županija (u %)

Vrsta mjere	Novo uključeni u 2019.		Ukupni korisnici u 2019.	
	RH	Međimurska županija	RH	Međimurska županija
Obrazovanje nezaposlenih	9,1	3,2	9	4,5
Potpore za usavršavanje	2,7	18,2	1,8	13,5
O sposobljavanje na radnom mjestu	1,6	0,9	1,1	0,7
Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	9,2	5,6	13,9	8,5
O sposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva (30+)	0,2	0	0,3	0,2

Potpore za zapošljavanje	18,4	22,7	19,9	28
Potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo	5,3	2,5	5,9	3,9
Javni radovi	9,1	7,9	10,6	7,4
Potpore za samozapošljavanje	23,6	17,2	17,2	19,2
Potpore za očuvanje radnih mjesta	6,6	21,3	21,3	13,7
Stalni sezonač	14,3	0,5	0,5	0,5

* Izračun autora prema podacima iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda, prijavljenim slobodnim radnim mjestima te korisnicima mjera aktivne politike zapošljavanja.

Najmanje korištene mjere su osposobljavanje na radnom mjestu, osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva i potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva-pripravništvo. Iako u MŽ ima puno veći udio nezaposlenih bez škole i bez završene osnovne škole ili sa završenom osnovnom školom, mjera obrazovanje nezaposlenih znatno je manje korištena u MŽ (4,5 %) nego u RH (9 %).

Mjere aktivne politike zapošljavanja Garancija za mlade 2018. koristio je 171 poslodavac, a u 2019. godini, 120 poslodavaca. U 2018. godini protekom mjere došlo je do prestanka radnog odnosa u 50% slučajeva (sve mjere, SOR, Potpore za zapošljavanje i samozapošljavanje, Javni radovi). Za 2019. podaci o udjelima su vrlo slični; 43,0 % nastavilo je raditi protokom mjere, a u 100,0 % slučajeva radi se o privatnom sektoru.

Promatrano na desetogodišnjoj razini od ukupnog broja odobrenih potpora za samozapošljavanje na području Međimurske županije (1.076) i dalje aktivno posluje 939 poslovnih subjekata, što čini čak 87,0% od ukupnog broja odobrenih potpora, odnosno 85,0% ako izuzmemo još uvijek aktivne predmete iz 2019., jer se za njih u ovom trenutku ne može utvrditi da li će poslovati minimalno godinu dana. Ovi podaci ukazuju na ozbiljnost pristupa korisnika samozapošljavanju, dobru završnu realizaciju i očekivanje kako će poslovni subjekti poslovati i u dugoročnjoj perspektivi. (HZZ PU Čakovec, Odjel analitike, statistike i informatike).

Tijekom 2018. godine na Stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa bile su 82 osobe (48 % svih predmeta), a u radnom odnosu ostale 32 osobe (39 %) međutim u 95,0 % slučajeva kada su osobe ostale u radnom odnosu protokom mjere radi se o stručnom osposobljavanju u privatnom sektoru. U 2019. taj broj (43 osobe) i udio (35,8%) značajno je manji. U jednom dijelu još uvijek se radi o aktivnim ugovorima (51 %) te se ne može zaključiti koliki udio osoba ostaje u radnom odnosu.

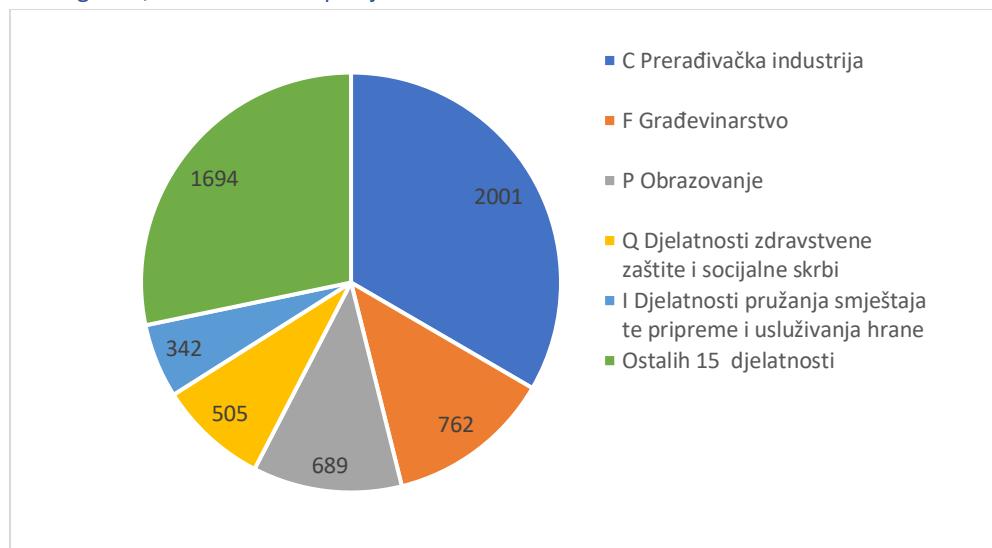
Nakon izbijanja pandemije bolesti COVID-19 u Hrvatskoj, Hrvatski zavod za zapošljavanje svoje aktivnosti vezane uz politike zapošljavanja u 2020. godini, usmjerava na očuvanje radnih mjesta u djelatnostima/ sektorima koji su najugroženiji. Kako bi se radnicima osigurala radna mjesta, odnosno ostali zaposleni, HZZ je uveo mjeru potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogodenima pandemijom bolesti COVID-19 i potpore za skraćivanje radnog vremena kojom se želi pomoći poslodavcima kod kojih je zbog posebnih okolnosti uvjetovanih pandemijom bolesti COVID-19 došlo do privremenog smanjenja opsega posla. Nastavlja se provedba mjera kao što su Potpore za zapošljavanje, Potpore za usavršavanje, Potpore za samozapošljavanje, Obrazovanje i osposobljavanje i Javni radovi te mjera za očuvanje radnih mjesta i mjere Stalni sezonač.

2.8. Planiranje zapošljavanja i potražnja u 2019. godini

2.8.1. Potražnja na tržištu rada

Najveći broj prijavljenih slobodnih mesta (2001) nalazi se u prerađivačkoj industriji 33,4 %, na drugom mjestu je građevinarstvo (12,7 %), na trećem obrazovanje (11,5 %). Zatim slijedi djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (8,4 %) te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (5,7 %). Usporedimo li broj prijavljenih slobodnih mesta s udjelima zaposlenih u MŽ vidi se da najviše radnika traži prerađivačka industrija koja ima i najveći udio po broju zaposlenih te graditeljstvo i obrazovanje.

Slika 11. Prijavljena slobodna radna mjesta prema područjima Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD 2007.) u 2019. godini, Međimurska županija

* Izračun autora prema podacima iz evidencija Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju iz evidencije Zavoda, prijavljenim slobodnim radnim mjestima te korisnicima mjera aktivne politike zapošljavanja.

Iako je Međimurska županija među županijama s najboljim rezultatima u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19, broj traženih radnika i MŽ značajno se smanjio tijekom ožujka i travnja, dok u svibnju ponovno počinje rasti. Raste broj prijavljenih slobodnih radnih mesta (preko HZZ-a) kao i broj objavljenih oglasa. Ponovni pozitivni trend u zapošljavanju vidi se u *prerađivačkoj industriji, djelnostima pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane, građevinarstvu i trgovini* što odražava strukturu zaposlenosti u MŽ prema djelnostima prije pojave krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19.

Povećava se potražnja za radnicima u graditeljstvu, tesarima, armiračima, fasaderima, soboslikarima, keramičarima, zidarima, građevinskim poslovođama, medicinskim zanimanjima, zastupnicima u osiguranju, komercijalistima, prodavačima, administratorima, frizerima, kozmetičarima, konobarima, kuharima, zaštitarima, vatrogascima, radnicima na održavanju strojeva, lakirerima, elektroinstalaterima, električarima, bravarima, zavarivačima, limarima, operaterima u proizvodnji, vozačima.

Prema rezultatima Ankete poslodavaca 2019. (ožujak, 2020.), MŽ ide u skupinu županija u kojoj su poslodavci iskazali da su imali velike poteškoće pri zapošljavanju. Uz MŽ u toj skupini je i Osječko-baranjska, Primorsko-goranska i Zagrebačka županija (70 do 72 %).

Na razini Republike Hrvatske 80 % poslodavaca s primarnom djelatnošću u građevinarstvu i pružanju smještaja te pripremi i usluživanju hrane iskazalo je poteškoće u nalaženju radnika, zatim slijedi prerađivačka industrija te prijevoz i skladištenje (oko 70%). Najveći broj nedostajućih domaćih radnika i broj zaposlenih stranaca prema području primarne djelatnosti poslodavca bilo je u građevinarstvu, djelatnosti pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane i trgovina na veliko i malo te na 4. mjestu prerađivačka industrija. Uz „nezainteresiranost ili nemotiviranost kandidata“, koje se mogu nazvati „generičkim poteškoćama“ u nalaženju radnika poteškoće većine poslodavaca mogu se grupirati u 3 skupine:

- nedostatak radnika s traženim iskustvom, zanimanja u zdravstvu i obrazovanju;
- nedostatak radnika s traženim obrazovanjem zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji, gotovo sva zanimanja vezana uz građevinarstvo kao i inženjeri strojarstva i informatike. U ovu skupinu idu i kuhanje majstor, elektrotehničar, komercijalist i strojarski tehničar kuhanje, trgovac i frizer, vozači teretnih vozila i rukovatelji građevinskim strojevima;
- spremnošću na rad za ponuđenu plaću - u ovoj skupini nalaze se jednostavna zanimanja (čistačica, radnik bez zanimanja, itd.), vozači lakog dostavnog vozila, pomoćni radnici primarne prerade drva, vozači viličara, pekari, slastičari, konobari, prodavači, pomoćni kuhanje, hotelske sobarice, zaštitari, recepcionari, skladištar i sl.

S obzirom da pandemija bolesti COVID-19 značajno utječe na tržište rada može se очekivati da i u području spremnosti za rad dođe do promjena.

2.9. Planski pristup zapošljavanju

Poslovni svijet karakterizira značajan porast promjena, bilo da se radi o tipu promjena, brzini, volumenu i razmjeru i nesigurnost koja nastupa kao posljedica velike količine brzih promjena. Ona se očituje u nemogućnosti predviđanja budućih događaja zbog manjka relevantnih informacija. Pandemija bolesti COVID-19 u kratkom je roku, vrlo slikovito pokazala dubinu i razmjere takvih promjena i događanja. U takvim uvjetima sve je teže planirati na dulji rok. Planski pristup zapošljavanju otežan je iz više razloga:

- Nedostatak strategija gospodarskog razvoja i projekcija budućeg razvoja na nacionalnoj razini;
- Nedovoljno razvijeni mehanizmi koordinacije i kooperacije na nacionalnoj i županijskim razinama među dionicima/partnerima odgovornim za razvoj ljudskih potencijala;
- Manji broj gospodarskih subjekata ima razvijene strategije razvoja poslovanja, a povezano s tim i ljudskih potencijala. Plansko upravljanje radnom snagom, događa se najčešće na razini jedne godine;
- Odjeli, službe za ljudske potencijale (ako postoje) još uvjek imaju dominantno administrativnu ulogu, a ne razvojnu ili stratešku;
- U većem broju malih i mikro poduzeća ne postoji razvijena svijest o važnosti upravljanja ljudskim potencijalima, a do vremena 2018. - 2019. kad je na tržištu nastao manjak radne snage nije se poklanjala niti pažnja tom faktoru uspjeha;
- Nedostatno usklađivanje potreba tržišta rada i obrazovne politike radi osiguranja potrebnih ljudskih potencijala. Dulje vrijeme postoji nedostatak određenih zanimanja traženih na tržištu rada. Često ukoliko i postoje osobe traženih zanimanja, njihove kompetencije ne odgovaraju onome što poslodavci očekuju (zastarjele vještine, zdravstvene i druge teškoće, slaba motivacija za zapošljavanje i sl.)

Bit će potrebno usmjeriti dodatne napore kako bi se prevladale poteškoće u zapošljavanju te omogućila bolja pokretljivost radne snage.

2.10. Pandemija bolesti COVID-19 i njezine posljedice

Pandemija bolesti COVID-19, 2020. godine značajno ograničava gotovo sve gospodarske aktivnosti donosi dodatne troškove, dovodi do povećanja broja nezaposlenih te pojave i drugih posljedica krize. Smanjenje investicija i potencijalni gubitak tržišta uvijek se odražavaju negativno na tržište radne snage. Posljedice koje će ostaviti ova pandemija još uvijek se ne mogu jasno vidjeti ili predvidjeti.

Implikacije na zapošljavanje i tržište rada u svijetu te tako i u RH u cijelosti, vrlo su očigledne na razinama pojedinih regija i županija, uključujući i Međimursku županiju³, na temelju podataka kojima se raspolaze u trenutku izrade ove analize. Postoje indikatori o relativno brzoj sposobnosti prilagodbe gospodarstva kako bi se umanjili negativni gospodarski efekti.

S obzirom na pandemiju bolesti COVID-19 i već uočeni trend smanjenja broja zaposlenih u obrtima i slobodnim profesijama u MŽ može se očekivati nastavak pada broja zaposlenih u MŽ u tim djelatnostima iako neki podaci govore o povećanju broja novoregistriranih obrta u MŽ u vrijeme pandemije. Kako je u MŽ broj zaposlenih aktivnih osiguranika - individualnih poljoprivrednika značajno veći od prosjeka postoji vjerojatnost zaustavljanja njihovog smanjivanja s obzirom da pandemija bolesti COVID-19 fokusira orientaciju gospodarstva na domaću proizvodnju, posebice proizvodnju hrane, na unutarnje izvore i potiče na izvoz. Postoji i velika vjerojatnost da će kriza izazvana pandemijom bolesti COVID-19 utjecati i na smanjenje ili potpuni izostanak rasta plaća u RH.

S obzirom na novonastalo stanje u gospodarstvu uvjetovano pandemijom bolesti COVID-19 , aktivnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje usmjerene su na očuvanje radnih mesta u djelatnostima/sektorima koji su najugroženiji.

Veliki broj stanovnika ubrzano je usvojio određene navike komuniciranja on-line, razvio nova ili dodatna znanja vezana uz ubrzanu digitalizaciju koja se dogodila u javnom sektoru. Ubrzana digitalizacija otvara prostor za nova, bitno drugačija zapošljavanja za što treba radna snaga s drugačijim setom vještina i znanja. Poznavanje on-line načina rada i digitalnih alata omogućit će mnogima zapošljavanje kod novih digitalno osviještenih poslodavaca. Pandemija bolesti COVID-19 dovela je do rasta poslovanja u većem dijelu IT industrije npr. području zabave i igara (gaming industrije) i telekomunikacijskim poslovima. Također je osnažila reindustrializaciju, digitalizaciju i robotizaciju proizvodnje.

Rad od kuće pod prilicom pandemije omogućio je „eksperiment“ mnogim poslodavcima te treba očekivati da će se određeni dio vremena i dalje raditi od kuće i nakon završetka epidemije.

2.11. Sažetak

Analiza područja Zapošljavanje i tržište rada u promatranom razdoblju (2015.-2019. godine) ukazuje na sljedeće:

³ Krajem veljače 2020. u evidenciji HZZ-a MŽ bilo je 2,146 nezaposlenih osoba, a krajem ožujka 2.213 osoba, od toga 426 novo prijavljenih.

- Smanjuje se broj stanovnika i radno aktivnih osoba;
- Do pojave pandemije bolesti COVID - 19 rastao je broj zaposlenih i stopa zaposlenosti;
- Smanjuje se broj i udio zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama, broj i udio zaposlenih aktivnih osiguranika – individualnih poljoprivrednika, ali je njih i dalje značajno više nego na razini prosjeka Republike Hrvatske;
- Raste broj i udio zaposlenih u pravnim osobama i taj rast je veći u MŽ od onoga u RH; pandemija bolesti COVID-19 zaustavlja na neko vrijeme taj rast;
- Najveći broj zaposlenih u MŽ je u prerađivačkoj industriji (42 %), trgovini na veliko i malo (10,9 %), graditeljstvu (9 %) i obrazovanju (8 %);
- Međimurska županija je po rastu plaća u prve četiri županije no i dalje je među zadnjih pet po rangu;
- Povećano uključivanje osoba na tržište rada u zadnjih pet godina, uz izuzetak osoba bez škole ili s nezavršenom osnovnom školom koje nemaju potrebne kvalifikacije/kompetencije tražene na tržištu rada trenutno je zaustavljeno zbog pandemije bolesti COVID-19;
- Broj nezaposlenih i stopa nezaposlenosti u zadnjih pet godina kontinuirano se smanjuju i smanjenje je brže od prosjeka RH. Smanjenje broja nezaposlenih događa se u svim obrazovnim i dobnim skupinama. Najveća razlika je postignuta u obrazovnoj skupini sa završenom trogodišnjom školom; pandemija bolesti COVID-19 zaustavlja na neko vrijeme to smanjivanje;
- Najmanje nezaposlenih je u skupini 2-3 godine radnog iskustva, a najviše u skupini početnika s radnim iskustvom do 3 mjeseca, sukladno tome je i najveći broj nezaposlenih u skupini bez radnog staža;
- Najčešće korištene mjere aktivne politike zapošljavanja su potpore za zapošljavanje, potpore za samozapošljavanje i potpore za očuvanje radnih mjesta; a u vrijeme pandemije bolesti COVID-19 i mjere potpore <https://mjera-orm.hzz.hr/ocuvanje-radnih-mjesta/> krizom i potpore za skraćivanje radnog vremena;
- U planiranju zapošljavanja poslodavci MŽ idu u skupinu koja iskazuje velike poteškoće - najrazvijenije industrije MŽ ujedno su i industrije s najvećim poteškoćama u pronalaženju kvalitetne radne snage u RH;
- Planski pristup zapošljavanju je otežan.

3. Zdravstveni sektor

3.1. Prirodno kretanje stanovništva u Međimurskoj županiji

Plan zdravstvenih kapaciteta, uključujući i plan potreba za ljudskim resursima, proizlazi iz potreba stanovništva. Stoga su polazište analize podaci o broju stanovništva, dobnoj strukturi i zdravstvenome stanju i potrebama stanovništva. U nastavku je predviđeno kretanje stanovništva u Međimurskoj županiji prema popisu stanovništva, ali i posljednja procjena broja stanovnika koja se odnosi na godinu 2018.

Tablica 18. Broj stanovnika u Međimurskoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju 1971.-2011.

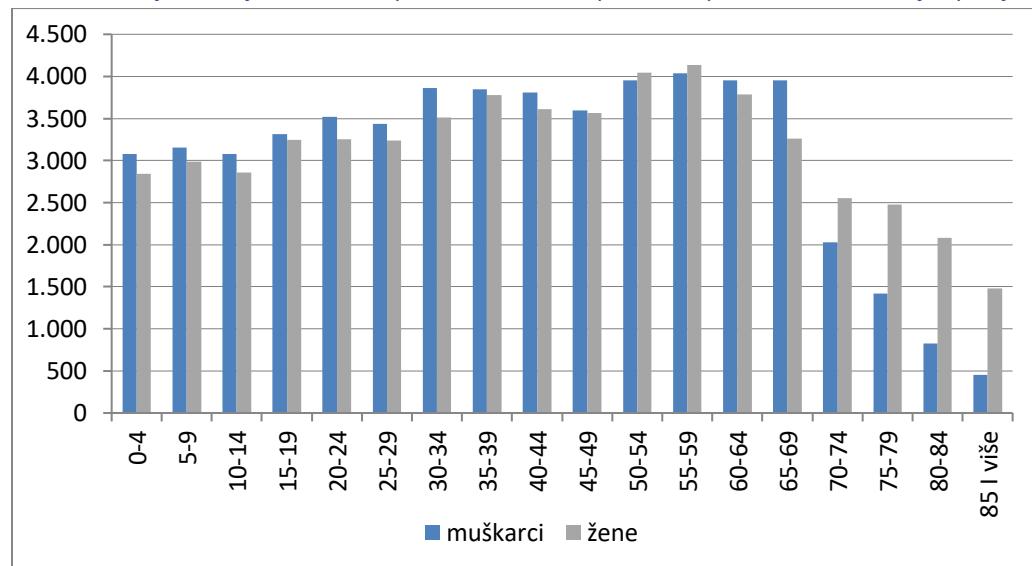
Županija	Broj stanovnika prema popisima					Procjena
	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	
						2018.*

Republika Hrvatska	4.426.221	4.601.469	4.784.265	4.437.460	4.284.889	4.088.000
Međimurska županija	115.660	116.825	119.866	118.426	113.804	110.456

Izvor: DZS, 2019.; * sredinom 2018. godine

Prema popisima stanovništva broj stanovnika u Republici Hrvatskoj, a i u Međimurskoj županiji bio je u porastu do 1991. godine, a zadnjih tridesetak godina kontinuirano se smanjuje. Pritom je stopa smanjenja broja stanovnika u Međimurskoj županiji bila neznatno veća od stope smanjenja broja stanovnika Republike Hrvatske u razdoblju 2001. - 2011.

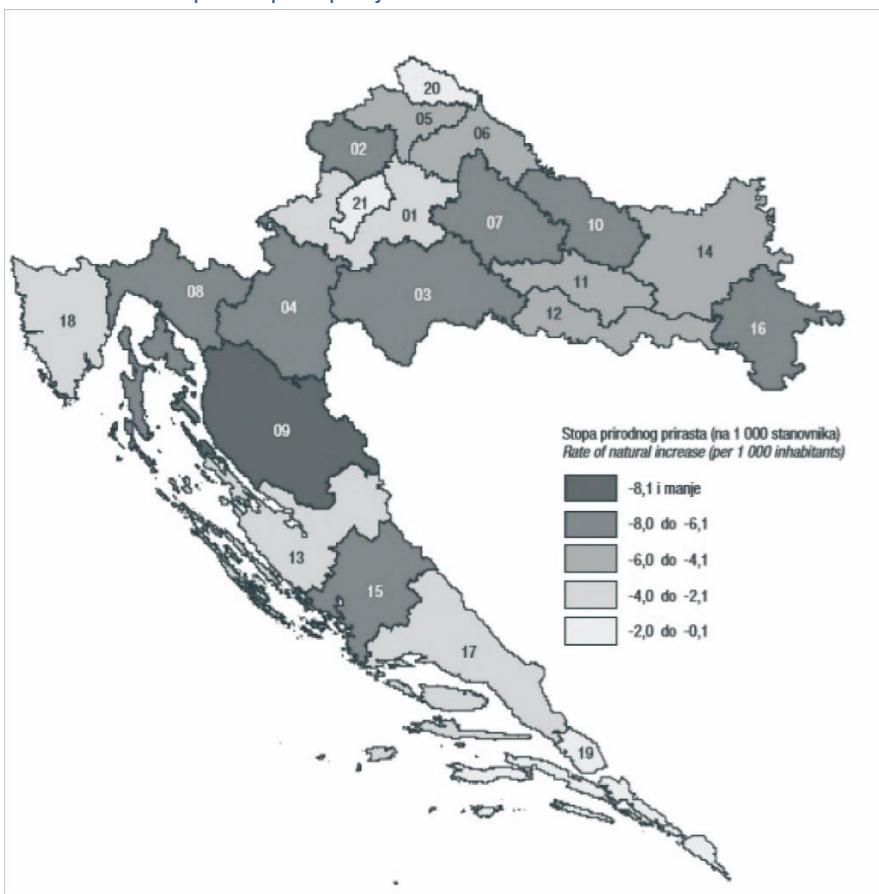
Slika 12. Procjena broja stanovnika prema dobnim skupinama i spolu u Međimurskoj županiji u 2018.

Izvor: DZS, 2019.

Od ukupnog broja stanovnika u Međimurskoj županiji (110.999 osoba) prema podacima iz 2018. godine, udio starijih od 65 godina je 18,5 % (20.534 osobe). U planiranju zdravstvene skrbi, važan je udio znatno starijega stanovništva kojem je potrebna veća zdravstvena briga zbog veće funkcionalne onesposobljenosti: u skupini stanovništva starijeg od 65 godina u Međimurskoj županiji, 9,4 % stanovnika starije je od 85 godina.

Slika 13. Prirodni prirast po županijama u 2017.

Izvor: DZS, 2019.

Kako je vidljivo na slici u prethodnom dijelu demografska kretanja u Republici Hrvatskoj izrazito su nepovoljna. Prirodni prirast stanovništva u Republici Hrvatskoj konstantno se smanjuje posljednjih tridesetak godina. Ovaj se trend može pratiti u svim županijama. No, potrebno je istaknuti kako je Međimurska županija, uz Dubrovačko-neretvansku županiju i Grad Zagreb, u skupini županija s najmanjom negativnom stopom prirodnoga prirasta, s do -2,0 osobe na 1000 stanovnika u godini 2017., prema podacima DZS. Vitalni indeks još je jedan demografski pokazatelj kojega bi trebalo uvažiti, a radi se o pokazatelu kojim se iskazuje broj živorođenih na 100 umrlih na nekom geografskom području. Što je vrijednost pokazatela veća, to se demografska situacija smatra boljom. Međimurska je županija, prema vrijednosti vitalnoga indeksa, zajedno s Gradom Zagrebom na samom zaglavju među županijama. Prema podacima DZS (2019.) na 100 umrlih u godini 2018. U Međimurskoj županiji, bilo je u prosjeku 97,6 novorođenih. Ovo ujedno najveća vrijednost među županijama u Republici Hrvatskoj. Istodobno vitalni indeks za Republiku Hrvatsku iznosi 70,1 u 2018., prema spomenutim podacima DZS.

Očekivano trajanje života pri rođenju je, prema podacima Državnoga zavoda za statistiku, u 2018. godini bilo u Hrvatskoj za oba spola 78,2 godina, samo za žene 81,4 godine, a za muškarce 74,9 godina. U Međimurskoj županiji 2018. godine bilo je 1.187 živorođene djece (2016. godine 1.216), a umrlo je 1.216 osoba. Stopa nataliteta u 2018. godini u Međimurskoj županiji iznosila je 10,69/1.000, a stopa mortaliteta 10,96/1.000 pa je stopa prirodnog kretanja i u ovoj godini bila negativna.

U 2018. godini od ukupno 1.216 umrlih osoba u Međimurskoj županiji, 80 % (974 osobe) osoba bilo je starije od 65 godina. Dobno-spolna struktura umrih u Međimurskoj županiji dostupna je za godinu 2018. te je prikazana tablicom u nastavku. Udio umrlih žena starijih od 65 godina u ukupnom broju umrlih žena iznosi 87,3 %, a udio muškaraca 73,1 %. Stopa smrtnosti za dob iznad 65 godina iznosila je 48,6/1.000 stanovnika, za muškarce 56,7, a za žene 43,3.

Tablica 19. Broj umrlih u Međimurskoj županiji prema starosnoj dobi i spolu u 2018.

Dobna skupina	Muškarci	Žene	Ukupno
0	5	2	7
1-4	0	0	0
5-9	0	0	0
10-14	0	0	0
15-19	0	0	0
20-24	2	0	2
25-29	0	5	5
30-34	5	2	7
35-39	7	1	8
40-44	9	2	11
45-49	10	5	15
50-54	21	12	33
55-59	33	23	56
60-64	74	24	98
65-69	92	29	121
70-74	76	32	108
75-79	87	75	162
80 i više	197	386	583
UKUPNO	618	598	1216

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, 2018.

Na prvome mjestu rang ljestvice uzroka smrti u Međimurskoj županiji 2018. godine nalazi se skupina bolesti ishemične bolesti srca od kojih je umrlo 207 osoba ili 17% ukupno umrlih. Slijedeća skupina bolesti koje uzrokuju veću smrtnost su cerebrovaskularne bolesti od kojih je u 2018. godini umrlo 149 osoba ili 12,2% ukupno umrlih. Na trećem mjestu uzroka smrti nalaze se umrli od zločudnih novotvorina dušnika, dušnica (bronha) i pluća od kojih je umrlo 78 osoba ili 6,4% ukupno umrlih osoba iza koje slijede uzroci smrti uslijed dijabetes melitus od kojih je umrlo 74 osobe ili 6,1% ukupno umrlih osoba. Najčešći pojedinačni uzroci smrti u Međimurskoj županiji prikazani su tablicom u nastavku.

Tablica 20. Rang ljestvica te udio deset vodećih uzroka smrti u Međimurskoj županiji u 2018.

DIJAGNOZA	Broj	%
Ishemične bolesti srca	207	17
Cerebrovaskularne bolesti	149	12.2
Zločudna novotvorina dušnika, dušnica (bronha) i pluća	78	6.4
Dijabetes melitus	74	6.1
Zločudne novotvorine debelog crijeva	61	5
Ateroskleroza	35	2.9

Bronhitis, emfizem i astma	29	2.4
Zločudna novotvorina želuca	29	2.4
Parkinsonova bolest	27	2.2
Prijelom bedrene kosti	24	2
Prvih 10 uzroka smrti	713	58,6
UMRLI	1.216	100

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, 2018.

U analizi i praćenju smrtnosti jedan od kriterija koji je važan u praćenju zdravstvene slike stanovništva je i stopa perinatalnog mortaliteta i mortaliteta dojenčadi. Kroz ove pokazatelje vidljive su socijalno-gospodarske prilike pojedine županije, zato što je ta zdravstvena slika donekle uvjetovana i standardom življenja. Ostali važni čimbenici su kvaliteta zdravstvene skrbi za trudnice i dojenčad. Perinatalni mortalitet u 2018. godini za Međimursku županiju iznosio je 5,9 % te je bio niži nego ukupno za Republiku Hrvatsku koji je iznosio 6,8 %, dok je mortalitet dojenčadi u Međimurskoj županiji za 2018. godinu iznosio 5,9 % i bio je viši od prosjeka za Hrvatsku koji je iznosio 4,2 %.

3.2. Ljudski resursi u zdravstvu

Prema Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu za 2018. godinu u djelatnosti zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj u godini 2018. bilo je 71.506 zaposlenih. Prema istom izvoru u Međimurskoj županiji bilo je registrirano ukupno 1.335 zdravstvenih djelatnika zaposlenih u državnim i privatnim zdravstvenim ustanovama i privatnim ordinacijama, a u odnosu na 2016. godinu radi se o povećanju za 30 djelatnika.

Tablicom u nastavku dan je pregled broja doktora medicine, zubnih terapeuta i farmaceuta na području Republike Hrvatske i na području Međimurske županije u 2018. godini.

Tablica 21. Doktori medicine, zubni terapeuti i farmaceuti, RH i MŽ u 2018.

Županija	Doktori medicine	Doktori dentalne medicine	Magistri farmacije
Republika Hrvatska	14.810	3.714	2.874
Međimurska županija	288	74	78

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, 2020.

U Međimurskoj županiji je na dan 31. prosinca 2018. godine bilo registrirano 26 zdravstvenih ustanova i 114 ordinacija privatne prakse. Najviše je bilo ordinacija opće/obiteljske medicine (41), zatim 47 stomatološke i tri specijalističke stomatološke ordinacije, četiri pedijatrijske ordinacije i četiri ginekološke ordinacije, 8 Zubotehničkih laboratorija i jedna ordinacija medicine rada. Sve su to ordinacije koje imaju ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Uz spomenute ordinacije, bile su još dvije privatne ordinacije – dermatološka i ordinacija fizikalne medicine i rehabilitacije, kao i tri privatne ljekarne.

Zdravstvena djelatnost organizirana je na sljedeći način:

- a) Zdravstvena djelatnost na primarnoj razini⁴

⁴ Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti NN 100/18, 125/19, Članak 30, Stavak 2.

Zdravstvena zaštita na primarnoj razini pruža se kroz djelatnosti:

- obiteljske (opće) medicine
- zdravstvene zaštite predškolske djece
- školske i adolescente medicine u vidu preventivno-odgojnih i specifičnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djelce i studenata
- javnog zdravstva
- zdravstvene zaštite žena
- dentalne zdravstvene zaštite
- dentalnih laboratorija
- higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite
- medicine rada/medicine rada i sporta
- zaštite mentalnog zdravlja, izvanbolničkog liječenja mentalnih bolesti i poremećaja, uključujući i ovisnosti
- logopedije
- patronažne zdravstvene zaštite
- zdravstvene njege u kući
- primaljske skrbi
- fizikalne terapije
- hitne medicine
- sanitetskog prijevoza
- palijativne skrbi
- ljekarništva
- radiološke dijagnostike
- laboratorijske dijagnostike
- telemedicine
- zdravstvene ekologije i
- sanitarnog inženjerstva.

b) Zdravstvena djelatnost na sekundarnoj razini obuhvaća specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu te bolničku zdravstvenu zaštitu koja se provodi u općim i specijalnim bolnicama i lječilištima. Specijalističko-konzilijarna djelatnost u odnosu na zdravstvenu djelatnost na primarnoj razini obuhvaća složenije mjere i postupke u pogledu prevencije, dijagnosticiranja te liječenja bolesti i ozljeda, provođenja ambulantne rehabilitacije i medicinske rehabilitacije u kući korisnika odnosno korisnika u ustanovama za socijalnu skrb te zdravstvene njege. Specijalističko-konzilijarna djelatnost obavlja se uz osiguranu laboratorijsku i drugu dijagnostičku djelatnost. Bolnička djelatnost obuhvaća dijagnosticiranje, liječenje i medicinsku rehabilitaciju, zdravstvenu njegu te boravak i prehranu bolesnika i druge djelatnosti koje su u funkciji obavljanja osnovne djelatnosti zdravstvenih ustanova.

c) Zdravstvena djelatnost na tercijarnoj razini obuhvaća obavljanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konzilijarnih i bolničkih djelatnosti, znanstveni rad, izvođenje nastave na temelju ugovora za potrebe nastavnih ustanova zdravstvenog usmjerenja te druge djelatnosti koje su u funkciji obavljanja osnovne djelatnosti. Zdravstvena djelatnost na tercijarnoj razini obuhvaća djelatnost klinika, kliničkih bolnica i kliničkih bolničkih centara.

Tablicom u nastavku dan je pregled zdravstvenih djelatnika prema zdravstvenim zanimanjima sa zaposlenjem u zdravstvenom sustavu, kao i broj stanovnika na jednog zdravstvenog djelatnika u Međimurskoj županiji 2018. godine.

Tablica 22. Pokazatelji odnosa broja zdravstvenih djelatnika i stanovnika u MŽ i RH u 2018.

	Broj zdravstvenih djelatnika u MŽ	Broj stanovnika po zdravstvenome djelatniku		Razlika u broju stanovnika po zdravstvenome djelatniku u MŽ i RH
		MŽ	RH	
Doktori medicine	288	381	272	109
Doktori stomatologije	74	1.485	1.086	399
Magistri farmacije	78	1.409	1.396	13
Medicinski biokemičari	5	21.984	8.212	13.772

Ostali zdravstveni djelatnici visoke obrazovne razine i suradnici s visokom obrazovnom razinom	31	3.546	2.183	1.363
Zdravstveni djelatnici više stručne spreme	292	376	310	66
Zdravstveni djelatnici srednje stručne spreme	580	189	122	67
Zdravstveni djelatnici niže stručne spreme	15	7328	6.330	998
UKUPNO	1.363	80	57	23

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, kolovoz 2020.

Iz tablice u gornjem dijelu, vidi se kako u Međimurskoj županiji u 2018. godini na jednog zdravstvenog djelatnika dolazi 80 stanovnika, dok u Republici Hrvatskoj u prosjeku na jednog zdravstvenog djelatnika dolazi 57 stanovnika. Stoga se može zaključiti kako je potencijalno radno opterećenje zdravstvenog djelatnika u Međimurskoj županiji u prosjeku veće za 23 stanovnika u odnosu na prosjek Republike Hrvatske u promatranoj godini. Osobito je pritom nepovoljna vrijednost pokazatelja opterećenja u sljedećim zanimanjima: medicinski biokemičari, ostali zdravstveni djelatnici visoke obrazovne razine i suradnici s visoko obrazovnom razinom.

Tablicom u nastavku predočen je broj zdravstvenih djelatnika prema zanimanjima na 100.000 stanovnika. Godine 2018. u Međimurskoj županiji na 100.000 stanovnika dolazi 1.234 zdravstvena djelatnika, dok u Republici Hrvatskoj na 100.000 stanovnika dolazi 1.749 zdravstvenih djelatnika. Manjak u broju zdravstvenih djelatnika samo je indikativan te se iskazani manjak ne bi trebalo tumačiti kao egzaktno izražen potreban broj dodatnih zdravstvenih djelatnika u županiji. Odnosi se to i na deficit broja zdravstvenih djelatnika po zanimanjima u odnosu na broj stanovnika. Iz rezultata izračuna, vidi se kako su potrebe za djelatnicima najizraženije u kategorijama zdravstveni djelatnici više stručne spreme, zdravstveni djelatnici srednje stručne spreme i doktori medicine.

Tablica 23. Broj zdravstvenih djelatnika na 100.000 stanovnika u godini 2018.

	Broj zdravstvenih djelatnika na 100.000 stanovnika		Razlika u broju zdravstvenih djelatnika MŽ i RH (na ukupan broj stanovnika MŽ)
Zdravstveni djelatnici po zanimanjima	MŽ	RH	MŽ
Doktori medicine	261	368	- 107
Doktori stomatologije	67	92	-25
Magistri farmacije	70	72	-2
Medicinski biokemičari	5	12	-7
Ostali zdravstveni djelatnici visoke obrazovne razine i suradnici s visokom obrazovnom razinom	28	46	-18
Zdravstveni djelatnici više stručne spreme	264	323	-59
Zdravstveni djelatnici srednje stručne spreme	525	820	-295

Zdravstveni djelatnici niže stručne spreme	14	16	-2
Ukupno	1.234	1.749	-515

Izvor: izračun autora.

Nadalje se uočava i razlika u broju timova na osnovi podataka o popunjenošti Mreže javne zdravstvene službe od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Tablica 24. Popunjenošt Mreže javno zdravstvene službe na području Međimurske županije na dan 31. siječnja 2015. godine

	Mreža javne zdravstvene službe	Ugovoren broj timova/djelatnika	Razlika između Mreže i ugovorenog broja timova/djelatnika
Primarna zdravstvena zaštita	58	54	-4 tima
Zdravstvena zaštita predškolske djece	9	5	-4 tima
Zdravstvena zaštita žena	8	5	-3 tima
Dentalna zdravstvena zaštita	53	45	-8 tima
Zdravstvena njega u kući	33	32	-1 medicinska sestra
Preventivno odgojne mjere za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata	5	3	-2 tima
Patronažna zdravstvena zaštita	23	19	-4 patronažne sestre

Izvor: izračun autora.

U djelatnosti primarne zdravstvene zaštite u Međimurskoj županiji 2016. godine radilo je 60 lječničkih timova, 55 tima opće/obiteljske medicine i 5 pedijatrijskih timova. Tijekom 2016. godine ukupno je registrirano 1.072.833 posjeta, što čini 8,6 posjeta godišnje po jednom osiguraniku. Najviše posjeta po jednom osiguraniku bilo je u starijoj dobi – čak 15,2 bilo je za osiguranike starije od 65 godina, a najmanje u dobi od 7 do 19 godina (4,3 posjeta po osiguraniku). Ukupno je registrirano 358.984 pregleda, a to predstavlja 2,9 pregleda godišnje. Najviše pregleda po osiguraniku zabilježeno je u najmlađoj i najstarijoj dobroj skupini, u dobi od 0 do 6 godina 4,6 pregleda po osiguraniku, a među starijima od 65 godina 3,6 pregleda po osiguraniku. Ukupno je zabilježeno 126.972 upućivanja na specijalističke preglede. (ZZJZMŽ, 2018.)

Tablicom u nastavku predočene su glavne zdravstvene ustanove na području Međimurske županije, s pripadajućim brojem djelatnika.

Tablica 25. Glavne zdravstvene ustanove u Međimurskoj županiji u 2018. godini

Red. br.	Naziv ustanove	Broj djelatnika
1.	Županijska bolnica Čakovec	863
2.	Dom zdravlja Čakovec	141
3.	Zavod za hitnu medicinu Međimurske županije	74
4.	Ljekarna Čakovec	68
5.	Zavod za javno zdravstvo županije Međimurske	58
6.	Poliklinika „Medikol“,	25
7.	Ustanova za zdravstvenu njegu u kući „Živković“ Čakovec	24

Izvor: autori prema podacima Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije, 2018.

Sve ostale zdravstvene ustanove imaju manje od dvadeset zaposlenih. Glavne zdravstvene ustanove smještene su na području Grada Čakovca, dok je u ostalim gradovima i općinama neznatan broj zdravstvenih ustanova i zdravstvenih djelatnika. Ovi podaci, kada se usporede s brojem osiguranika, pokazuju da manji gradovi i općine gravitiraju prema gradu Čakovcu kako bi im bila pružena odgovarajuća zdravstvena usluga. Prema podacima iz godine 2016., od ukupnoga broja osiguranika u zdravstvenoj skrbi na području Međimurske županije (124.325), ukupno 49.368 osiguranika je s područja Grada Čakovca, a svi ostali gradovi i općine broje manje od 10.000 osiguranika.

3.3. Zdravstveno stanje populacije u Međimurskoj županiji i rad zdravstvene djelatnosti

Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije sustavno prikuplja podatke o zdravstvenom stanju populacije na području županije kao i radu cjelokupne zdravstvene djelatnosti te daje pregled statističkih podataka kroz godišnje publikacije. Stoga su u pregledu zdravstvenoga stanja Međimurske županije u nastavku kao izvori korišteni publikacija Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije (ZJZMŽ) „Zdravstveno stanje pučanstva i rad zdravstvene djelatnosti u Međimurskoj županiji za 2016. godinu“ i podaci ZJZMŽ (2020.) koji se odnose na godinu 2017. ili 2018.⁵

3.3.1. Primarna zdravstvena zaštita

Prema pristiglim izvješćima, u djelnostima primarne zdravstvene zaštite u najužem smislu, koju čine djelatnost opće/obiteljske medicine i djelatnost za zdravstvenu zaštitu dojenčadi i male djece, utvrđena je slijedeća učestalost korištenja zdravstvene zaštite zbog pojedinih bolesti ili stanja, tablicom u nastavku.

Tablica 26. Bolesti i stanja utvrđena u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u Međimurskoj županiji u 2018.

Skupina bolesti	10. Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema	Primarna ukupno Broj	Opća medicina Broj	Zdr. zaštita djece Broj
I	Zarazne i parazitarne bolesti	8.957	7.709	1.248
II	Novotvorine	5.694	5.671	23
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	2.056	1.850	206
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	8.229	8.167	62
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	6.041	5.994	47
VI	Bolesti živčanog sustava	3.354	3.343	11
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	6.861	6.517	344
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	9.549	8.459	1.090
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	19.742	19.738	4
X	Bolesti dišnog sustava	46.784	39.002	7.782
XI	Bolesti probavnog sustava	8.569	8.173	396
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	11.881	10.977	904
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	25.653	25.618	35
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	9.677	9.431	246

⁵ Podaci su zaprimljeni u srpnju 2020. te su dostavljeni za potrebe izrade analitičke podloge za izradu Strategije razvoja ljudskih potencijala u Međimurskoj županiji do 2027. godine.

XV	Trudnoća, porođaj, babinje	59	59	-
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	52	36	16
XVII	Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomatske abnormalnosti	314	217	97
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi neuvršteni drugamo	20.774	19.359	1.415
XIX	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	11.978	11.483	495
XXI	Čimbenici koji utječu na stanje zdravlja i kontakt sa zdravstvenom službom	14.175	10.073	4.102
Ukupno		220.399	201.876	18.523
XX	Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta	11.978	11.483	495

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, 2020.

Podaci o utvrđenim bolestima i stanjima ukazuju na najčešću medicinsku problematiku zbog koje korisnici dolaze u ordinacije obiteljske medicine. Prema pravilima, evidentira se svaki posjet liječniku zbog akutne bolesti, a kronična bolest ili stanje se evidentira samo jednom godišnje.

U djelatnosti opće medicine najčešće se zdravstvena zaštita tražila zbog bolesti dišnoga sustava s udjelom od 21,2 %, a zatim s 11,6 % zbog bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva, a na trećem su mjestu 21,2 bolesti cirkulacijskog sustava s udjelom od 9 %. U strukturi pobola zdravstvene zaštite dojenčadi i male djece također su najzastupljenije bile bolesti dišnoga sustava s udjelom od 42 %, a potom zarazne i parazitarne bolesti s udjelom od 6,7 %, dok su na trećem mjestu bolesti uha i mastoidnog nastavka sa 5,8 %.

3.3.2. Hitna medicinska služba

Zavod za hitnu medicinu Međimurske županije započeo je s radom godine 2012., prema jedinstvenome modelu kroz županijske zavode za hitnu medicinu kako je organizirana izvanbolnička hitna medicinska služba u cijeloj Hrvatskoj. Tijekom 2018. godine, u Zavodu za hitnu medicinu Međimurske županije radilo je 15 timova T1, a u sastavu tima su doktor medicine, medicinski tehničar i vozač. Od ukupnog broja timova T1, 10 je u Čakovcu i 5 u Ispostavi Prelog. U Ispostavi Mursko Središće radi 5 T2 timova (a postoje i Ispostave u Murskom Središću i Kotoribi). Ostvareno je ukupno 14.735 intervencija. U odnosu na godinu prije broj intervencija je manji za 4.384, najviše na temelju smanjenja broja intervencija u prostoru za reanimaciju (2016. – 9.003 intervencije, 2015. – 13.653 intervencije).

3.3.3. Preventivna zaštita dojenčadi i predškolske djece

U okviru preventivne zaštite dojenčadi i predškolske djece u tijeku 2018. godine obavljeno je ukupno 20.078 pregleda, među kojima je bilo:

- ukupno 3.037 preventivnih posjeta dojenčadi i
- ukupno 2.483 preventivnih posjeta djece predškolske dobi.

Briga za novorođenčad i predškolsku djecu u županiji prati standarde Republike Hrvatske, kako se vidi iz pokazatelja za 2016., danih u nastavku:

- bilo je 4,6 posjeta godišnje po jednom dojenčetu u županiji, a u Republici Hrvatskoj ostvareno je 4,9 preventivnih posjeta po dojenčetu;
- bilo je 0,6 posjeta po predškolskom djetetu u županiji, a u Republici Hrvatskoj je u prosjeku ostvareno 0,7 preventivnih posjeta po djetetu.

3.3.4. Zaštita školske djece i mladeži

Preventivnu i specifičnu zaštitu školske djece i mladeži obavlja Djelatnost za školsku medicinu ZZJZ Međimurske županije. Tijekom školske godine 2017./2018. radila su tri tima školske medicine koji su imali u skrbi 9.149 djece iz osnovnih škola, 4.032 djece iz srednjih škola i 897 redovnih studenata. U okviru zaštite školske djece i mladeži u tijeku školske godine 2017./2018. u Međimurskoj županiji:

- provedeni su preventivni sistematski pregledi (ukupno 4.665);
- provedena su sva obvezna cijepljenja prema Programu obveznog cijepljenja djece školske i predškolske dobi s veoma visokim postotkom procijepljenosti;
- provodi se savjetovališni rad s djecom i mladima, njihovim učiteljima i roditeljima zbog problema s učenjem, rizičnim ponašanjem, poremećajem mentalnog i reproduktivnog zdravlja te djece s kroničnim bolestima;
- provodi se zdravstveni odgoj učenika te zdravstveni odgoj namijenjen učiteljima i roditeljima.

3.3.5. Medicina rada

U djelatnosti medicine rada godine 2018. radila su tri tima – specijalisti medicine rada, koji su obavili:

- 3.222 prethodna pregleda
- 5.674 periodična pregleda
- 2.764 sistematska pregleda i
- 6.623 pregleda kod psihologa.

3.3.6. Zdravstvena zaštita žena

U 2018. godini u Međimurskoj županiji radilo je šest ginekoloških timova koji su imali u skrbi 41.395 žena, dok su 16.124 žene koristile zdravstvenu zaštitu. Pokazatelji zdravstvene zaštite žena u godini 2016. bili su sljedeći:

- u prosjeku je obavljeno 8 pregleda po trudnici (godinu prije registrirano je 6,8 pregleda po trudnici), a taj je pokazatelj u županiji veći od prosjeka Republike Hrvatske koji iznosi 6,9 pregleda po trudnici;
- obavljeno je 590 preventivnih pregleda žena na 1.000 žena fertilne dobi, dok ta stopa u Republici Hrvatskoj iznosi 603,1/1.000 žena;

- stopa uzimanja PAPA testova je iznosila 305,8/1.000 žena, dok ta stopa za Republiku Hrvatsku iznosi 408,7/1.000 žena.

Budući da je smrtnost od raka maternice kod žena veoma velika, postoji potreba da se broj pregleda dovede na razinu prosjeka Republike Hrvatske. Naziru se i pozitivni učinci preventivnih pregleda: od ukupnog broja provedenih PAPA testova 8,8 % bilo je patoloških u godini 2016., a to predstavlja smanjenje u odnosu na 2015. godinu kad ih je bilo 12,4 %.

3.3.7. Primarna stomatološka zdravstvena zaštita

U 2018. godini primarnu stomatološku zdravstvenu zaštitu pružalo je 56 ordinacija, s ugovorom i bez ugovora s HZZO-om, a u njihovoј je skrbi bio 113.348 osiguranik, od kojih je 36,7 % koristilo zdravstvenu zaštitu. Tijekom 2018. godine u toj je djelatnosti bilo zabilježeno 128.474 posjeta, što je smanjenje od svega 1,35% u odnosu na 2016. godinu kad su zabilježena 130.234 posjeta. Najčešće zabilježene dijagnoze bile su: zubni karijes (35,1 %), bolesti pulpe i perapikalnih tkiva (28,4 %), a zatim ostali poremećaji zubi i potpornih struktura (11,8 %).

3.3.8. Patronažna zdravstvena zaštita

U 2018. godini u Međimurskoj županiji patronažnu zdravstvenu zaštitu obavljalo je 18 medicinskih sestara iz Doma zdravlja Čakovec. Tijekom 2018. godine registrirana su 28.147 posjeta, i to najviše posjeti kroničnim bolesnicima (36,9 %), rodiljama (17,6%), novorođenčadi (15,9 %), i dojenčadi (10,2 %).

3.3.9. Zdravstvena njega u kući

Zdravstvenu njegu u kući provode registrirane i ovlaštene ustanove za njegu u kući, u okviru zdravstvene djelatnosti na primarnoj razini. U Međimurskoj županiji je tijekom 2018. godine u djelatnosti kućne njegi radilo 12 zdravstvenih djelatnika više stručne spreme i 29 djelatnika srednje stručne spreme. Zdravstvenu njegu u kući koristile su u najvećem broju nepokretne ili teško pokretne osobe. Najveći broj postupaka odnosio se na djelomičnu zdravstvenu njegu (11.687) i kompletну zdravstvenu njegu (7.214) nepokretnog ili teško pokretnog bolesnika te sprječavanje komplikacija dugotrajnog ležanja. Prema dijagnozama najveći broj korisnika kućne njegi su osobe s bolestima cirkulacijskog sustava i bolestima živčanog sustava.

3.3.10. Djelatnost za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije

U okviru djelatnosti za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije provode se sljedeće aktivnosti:

- provode se mjere higijensko-epidemiološke zaštite s epidemiološkom analizom stanja na području županije, provode se protu epidemiske mjere i po potrebi se obavlja nadzor nad provedbom preventivnih i protu epidemiskih mjer;
- nadzire se provođenje obveznih imunizacija;
- prikupljaju se prijave zaraznih bolesti i prati se njihovo kretanje.

Na temelju prikupljenih podataka, ZJZMŽ epidemiološku situaciju vezano uz zarazne bolesti u županiji u godini 2016., ocjenjuje povoljnom. Kao u Republici Hrvatskoj, prisutna je ušljivost glave, ali se provodi neprestani epidemiološki nadzor u svim ostalim objektima u kojima se ušljivost pojavljuje. Cjepni obuhvati za većinu primovakcinacija i revakcinacija su veoma visoki, osim za revakcinacije DTP-om. Kod prve revakcinacije DTP-om obuhvat je 94,33 %, a kod druge revakcinacije DTP-om samo 79,33 %, a to je ispod 95 %, propisanih zakonom. Uzroke slabijega cjepnog obuhvata ZJZMŽ prepoznaje dijelom u problemu kontinuirane dostupnosti obveznih cjepiva tijekom godine, a dijelom u povećanju neodazivanja ili neprihvatanja roditelja na poziv da se djeca cijepe.

Tablica 27. Broj slučajeva i broj preminulih od/uz bolest COVID-19 u Republici Hrvatskoj i u županijama na dan 29. listopada 2020., kumulativno

Županije	Broj stanovnika	Slučajevi	Postotak zaraženih	Preminuli	Postotak preminulih
(1)	(2)	(3)	(4)=(3)/(2)	(5)	(5)/(2)
Grad Zagreb	807.254	11.346	1,41%	161	0,020%
Splitsko-dalmatinska	447.747	8.936	2,00%	86	0,019%
Osječko-baranjska	272.673	2.948	1,08%	72	0,026%
Zagrebačka	309.169	2.877	0,93%	10	0,003%
Primorsko-goranska	282.730	1.955	0,69%	21	0,007%
Krapinsko-zagorska županija	124.517	1.869	1,50%	7	0,006%
Vukovarsko-srijemska	150.985	1.818	1,20%	12	0,008%
Dubrovačko-neretvanska	121.816	1.447	1,19%	16	0,013%
Varaždinska	166.112	1.361	0,82%	4	0,002%
Međimurska	109.232	1.350	1,24%	2	0,002%
Brodsko-posavska	137.487	1.189	0,86%	7	0,005%
Sisačko-moslavačka	145.904	1.177	0,81%	7	0,005%
Zadarska	168.213	1.155	0,69%	10	0,006%
Karlovачka	115.484	1.119	0,97%	15	0,013%
Istarska	209.573	979	0,47%	13	0,006%
Šibensko-kninska	99.210	887	0,89%	10	0,010%
Bjelovarsko-bilogorska	106.258	832	0,78%	15	0,014%
Virovitičko-podravska	73.641	719	0,98%	6	0,008%
Požeško-slavonska	66.256	694	1,05%	3	0,005%
Koprivničko-križevačka	106.367	597	0,56%	21	0,020%
Ličko-senjska	44.625	520	1,17%	13	0,029%
Republika Hrvatska	4.065.253	46.547	1,14%	531	0,013%

Izvor: Vlada Republike Hrvatske, www.koronavirus.hr (30.10.2020.),

Procjena ukupnog broja stanovništva, DZS.

Kako se vidi iz tablice u gornjem dijelu kojom su predviđeni kumulativni podaci, Međimurska županija jest županija s neznatno većim udjelom zaraženog stanovništva SARS-CoV-2 virusom (1,24%) u odnosu na udio u Republici Hrvatskoj (1,14%). Prema tome udjelu, Međimurska županija je četvrta u zemlji, dok je udio zaraženog stanovništva veći u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Krapinsko-zagorskoj županiji i Gradu Zagrebu. No, prema postotku preminulih od bolesti COVID-19, Međimurska županija je zajedno s Varaždinskom županijom, županija s najmanjim postotkom smrtnosti stanovništva. Kao županija koja graniči sa čak dvije zemlje - Republikom Slovenijom i Republikom Mađarskom, Međimurska županija je znatno izloženija prijenosu virusa tranzitom osoba i roba. Pozitivna je činjenica da je krajem listopada

2020. većina osoba s pozitivnim nalazima imala lakše simptome ili uopće nije imala simptome, pa zdravstveni sustav na području županije nije bio opterećen⁶.

3.3.11. Djelatnost za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti

Aktivnosti djelatnosti za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti u godini 2016. provodio je tim sastavljen od medicinske sestre, psihologinje i liječnice specijalistice školske medicine u suradnji s vanjskim suradnicima: specijalist psihijatrije, socijalna radnica i dvije socijalne pedagoginje. Uz kontinuiranu provedbu preventivnih mjera liječenje i rehabilitacija mentalnih poremećaja provode se u tri zasebne jedinice:

- Centar za ovisnost;
- Savjetovalište za djecu i mlade;
- Savjetovalište za alkoholom uzrokovane probleme i alkoholizam.

3.3.12. Djelatnost za javno zdravstvo

U djelatnosti za javno zdravstvo u godini 2016. bile su stalno zaposlene tri osobe – liječnik specijalist, diplomirana medicinska sestra i prvostupnik sestrinstva, a prema ugovoru o djelu jednom tjedno radila je i magistra nutricionizma. U okviru ove djelatnosti prikupljaju se statistički podaci koji tvore statističku osnovicu na temelju koje se prate pokazatelji potrebni za ocjenu zdravstvenog stanja stanovništva, zatim za izradu plana, organizacije i rada zdravstvenih djelatnosti. Podaci koji se prikupljaju jesu demografski, vitalno-statistički i zdravstveno-socijalni.

3.4. Bolnički kapaciteti

Većina bolesnika hospitalizira se u samoj županiji, dok se tek manji broj šalje u kliničke bolnice u Zagrebu ili Varaždinu. Od ukupnog broja hospitaliziranih bolesnika s područja Međimurske županije u godini 2016., 74,3 % ih je bilo hospitalizirano u Županijskoj bolnici Čakovec, ostatak u bolnicama u Zagrebu i Varaždinu.

Županijska bolnica Čakovec je 2016. godine za skrb imala ugovorena 294 bolnička kreveta ili 2,58 kreveta na 1.000 stanovnika. U županiji postoji trend smanjivanja broja bolesničkih kreveta te taj trend prati trendove u Republici Hrvatskoj. Skraćena je i prosječna dužina liječenja koja je 1996. godine iznosila 10,34 dana, 2010. godine 6,42 dana, a 2016. godine 5,93 dana. Godišnja zauzetost postelja iznosi 314 dana, iskorištenost postelja 85,98 %, a interval obrtaja, tj. broj dana nekoristenja kreveta između dva pacijenta 0,97 dana.

3.5. Projekti u području zdravstva

Prema pregledu projekata koji je izradila JU REDEA u travnju 2020., u županiji se provodi nekoliko značajnih projekata kojima jača kvaliteta županijskog zdravstvenog sustava:

⁶ „U Međimurju i dalje veliki broj testiranih i zaraženih, srećom velika većina pozitivnih ima blage simptome“ <https://medjimurska-zupanija.hr/2020/10/23/u-medimurju-i-dalje-velike-brojke-u-broju-testiranih-i-zarazenih-srecom-velika-vecina-pozitivnih-ima-blage-simptome/> (23.10.2020.)

- a) Projekt „HITNA je Međimurju BITNA!“ jest projekt na osnovi kojega su odobrene dvije specijalizacije iz područja hitne medicine.
- b) Projekt „Specijalističko usavršavanje doktora medicine u Domu zdravlja Čakovec“ jest projekt specijalističkog usavršavanja iz područja obiteljske medicine i ginekologije. Odobrene su ukupno dvije specijalizacije.

Oba navedena projekta financirana su iz sredstava Europskog socijalnog fonda.

- c) Projekt „Rekonstrukcija i opremanje Županijske bolnice Čakovec za potrebe dnevne bolnice i dnevne kirurgije“ kojim se rekonstruira, dograđuje i oprema objekt Paviljon III u koji će se smjestiti Odjel za fizikalnu terapiju, Centralna dnevna bolnica s kemoterapijom, Odjel za psihijatriju i Psihijatrijska dnevna bolnica. Nadalje će se obnoviti i opremiti odjel Kirurgije I, za potrebe dnevne kirurgije. Ukupna približna vrijednost projekta je 64,8 milijuna kuna od kojih je 50,0 milijuna kuna sufinancirano iz Europskog fonda za regionalni razvoj, kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija.
- d) Projekt „Povećanje broja usluga i poboljšanje pristupa i uvjeta u pružanju primarne zdravstvene zaštite u Međimurskoj županiji“, proveden u razdoblju od 2017. do 2019., kroz Europski fond za regionalni razvoj. Projektom se osigurava dijagnostičko – terapijska i ostala medicinsko – tehnička oprema u ordinacijama Doma zdravlja Čakovec i koncesionara koja će se koristiti u pružanju zdravstvene zaštite na primarnoj razini u 42 ordinacije opće/obiteljske medicine, dentalne medicine, ginekologije i pedijatrije.

3.6. Problemi i potrebe

Razvojnom strategijom Međimurske županije do 2020. jasno su određeni županijski ciljevi u području zdravlja stanovništva i razvoja zdravstvenoga sustava, u okviru strateškoga cilja koji se odnosi na dobrobit stanovništva i prioritetom „Unaprjeđenje zdravlja stanovništva i kvalitete zdravstvenih usluga“. Prioritetom se želi poboljšati zdravstvenu sliku stanovništva Međimurske županije i poboljšati kvalitetu rada i brigu o pacijentima u zdravstvenim ustanovama.

Predviđene su tri mjere za postizanje spomenutih ciljeva:

- unaprjeđenje zdravstvenog sustava;
- jačanje aktivnosti prevencije na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini;
- promicanje zdravog stila života.

Vidljiv je napredak u provedbi mjera prema izvještajima JU REDEA-e za godine 2017. i 2018., kako se navodi u nastavku. Za ostvarenje prioriteta **2P2 Unaprjeđenje zdravlja stanovništva i kvalitete zdravstvenih usluga** u 2017. godini utrošeno je približno 5,5 milijuna kuna, od toga približno 55% iz EU sredstava; u 2018. godini za svrhu utrošeno je 18,4 milijuna kuna, od toga 70% iz EU sredstava;

- Za ostvarenje mjeru **2P2M1 Unaprjeđenje zdravstvenog sustava** iznos ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu iznosi 9,74% od ukupno planiranog iznosa za 2017. godinu. U 2018. godini za istu mjeru iznos ulaganja u zdravstvenu opremu i infrastrukturu iznosi 13.153.379,07 kn;
- Godine 2017., za mjeru **2P2M2 Jačanje aktivnosti prevencije na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini** ostvarene su ciljane vrijednosti tj. postotak odziva stanovništva na

preventivne programe i to na program otkrivanja raka dojke 76%, na otkrivanje raka grlića maternice 43% i na otkrivanje raka debelog crijeva 35% građana. Ostvarene su ciljane vrijednosti i u 2018. godini i to na program otkrivanja raka dojke 76%, na otkrivanje raka grlića maternice 43% i na otkrivanje raka debelog crijeva 35% građana;

- Za ostvarivanje mjere **2P2M3 Promicanje zdravog stila života** tijekom 2017. i tijekom 2018. godine provedene su po četiri kampanje, pa su time ostvarene zadane ciljane vrijednosti.

U tijeku izrade ove analitičke podloge još nisu bili objavljeni podaci o ostvarenju mjera u 2019. godini.

U nastavku su prepoznati izazovi s obzirom na istaknute ciljeve te su razmatrane moguće aktivnosti koje je potrebno poduzeti da se ciljevi ostvare. Na temelju analitičke razrade proizašao je iskaz potreba u području zdravstvenoga sustava:

- Infrastrukturna ulaganja i ulaganja u novu opremu radi poboljšanja kvalitete zdravstvenih usluga;
- Ulaganja u ljudske resurse, a to uključuje povećanje broja zdravstvenih djelatnika i njihovu sustavnu edukaciju;
- Jačanje suradnje svih razina zdravstvene zaštite i poboljšanje organizacije sustava zdravstvene zaštite na području županije;
- Daljnje provođenje preventivnih programa s posebnom pažnjom na kardiovaskularne bolesti i novotvorine;
- Unaprjeđenje promocije preventivnih programa kod lokalnog stanovništva (medijske kampanje prevencije, promidžbeni i edukativni materijali za preventivne programe i dr.);
- Promicanje važnosti tjelovježbe i sporta;
- Promicanje zdravog stila života kroz prehranu i mentalno zdravlje;
- Stvaranje mreže ustanova, udruga i pojedinaca uključenih u promicanje zdravog stila života.

3.7. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT) zdravstvenoga sektora

Snage

- Provedeni projekti ulaganja u zdravstvenu opremu i infrastrukturu, u jačanje prevencije, u unapređenje ljudskih resursa (specijalističko usavršavanje)
- Standardi zdravstvene skrbi i usluga u županiji odgovaraju razini standarda RH
- Kvalitetan epidemiološki odgovor na COVID-19 situaciju
- Razvoj specijaliziranih segmenata zdravstvene zaštite - interna kardiologija

Slabosti

- Starenje stanovništva
- Problem odljeva zdravstvenih djelatnika u inozemstvo
- Nepovoljna starosna struktura ključnih VSS zdravstvenih djelatnika (tj. visok udio starijih djelatnika koji se približavaju dobi za umirovljenje)

- Prosječna nominalna opterećenost zdravstvenog djelatnika u županiji veća nego u RH
- Izražen nominalni deficit doktora medicine, zdravstvenih djelatnika više i srednje stručne spreme u odnosu na broj stanovnika u županiji
- Nedovoljan broj prilika za specijalističko usavršavanje
- Poteškoće s financiranjem specijalističkih usavršavanja iz proračuna zdravstvenih ustanova u Međimurskoj županiji

Prilike

- Provedba projekata iz područja zdravstva i s tim povezano unaprjeđenje zdravstvenog sustava i unapređenje ljudskih resursa (prilike za napredovanje i dodatno zapošljavanje)
- Nastavak educiranja i osvještavanja stanovništva o zdravim stilovima življenja (međusektorska suradnja sa sportskim sektorom, okolišnim sektorom i sl.)
- Kreiranje programa stipendiranja VSS kadrova u zdravstvu kako bi se spriječio dalji odljev kadrova
- Kontinuirana mogućnost specijalističkog usavršavanja te veća suradnja s državnim ustanovama u financiranju tih usavršavanja
- Nastavak aktivnosti prevencije na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini; formuliranje većeg broja programa prevencije, osobito prevencije nastajanja pretilosti stanovništva i nedovoljnog kretanja temeljem financiranja iz EU fondova
- Jačanje zdravstvenog turizma (toplice i dentalna medicina)
- Formuliranje novih projekata u zdravstvu koji se financiraju temeljem EU fondova (npr. skrb za starije, financiranje specijalističkog obrazovanja i dr.)

Prijetnje

- Nemogućnost da se u sustavu adekvatno odgovori na potrebe sve većeg kontingenta starijeg stanovništva
- Pojava novih globalnih zdravstvenih izazova i rizici povezani s time
- Nemogućnost zapošljavanja novih zdravstvenih djelatnika zbog manjka djelatnika zdravstvenih profila na županijskome tržištu rada
- Rizici u provedbi projekata zbog nepovoljnih ekonomskih i društvenih okolnosti, uključujući planove unapređenja ljudskih resursa

3.8. Sažetak

Podaci o kretanju broja stanovnika u Republici Hrvatskoj i u Međimurskoj županiji ukazuju na trend starenja stanovništva. U planiranju zdravstvene skrbi, važan je udio starijega stanovništva kojem je potrebna intenzivnija zdravstvena briga zbog veće funkcionalne onesposobljenosti. Prirodni prirast stanovništva u konstantnom je padu zadnjih tridesetak godina u svim županijama. No, Međimurska županija je među tri županije s najmanjom negativnom stopom prirodnoga prirasta, do -2,0 osobe na 1000 stanovnika u godini 2017.

U godini 2018. u županiji je ukupno umrlo 1.216 osoba, od toga je 80% (961 osoba) umrlih osoba bilo starije od 65 godina tj. starije životne dobi. Najčešći uzroci smrti u županiji u 2018. godini su uslijed ishemične bolesti srca (17%), cerebrovaskularnih bolesti (12,2%), zločudnih novotvorina dušnika, dušica (bronha) i pluća (6,4%) te dijabetesa melitusa (6,1%).

U županiji se poduzimaju razne mjere i akcije te se radi na jačanju suradnje svih razina zdravstvene zaštite s ciljem prevencije bolesti. Radi se o provedbi mjera edukacije liječnika i zdravstvenih djelatnika, zatim o provedbi preventivnih programa kojima se promiče zdrav način života, zdrava prehrana i jača svijest o važnosti preventive u očuvanju vlastitog zdravlja.

Glavne zdravstvene ustanove smještene su na području Grada Čakovca, dok svi ostali gradovi i općine na području županije imaju manji broj zdravstvenih ustanova i zdravstvenih djelatnika te gravitiraju prema središtu županije, tj. prema gradu Čakovcu.

Pokazatelji učinkovitosti u pružanju zdravstvenih usluga slijede trendove u Republici Hrvatskoj. U županiji je zamjetan trend smanjivanja broja bolesničkih kreveta, nadalje, skraćena je prosječna dužina liječenja, a povećana godišnja zauzetost postelja, iskorištenost postelja te interval obrtaja. Prema podacima vidljivo je da se većina bolesnika hospitalizira u samoj županiji, dok se tek manji dio šalje na liječenje u kliničke bolnice u Zagrebu i Varaždinu. Razmotre li se statistički podaci o strukturi prebola prema bolestima i smrtnosti prema uzrocima, moguće je zaključiti da je zdravstveni sustav učinkovit zato što se primarnom zaštitom i bolničkim liječenjem saniraju glavne skupine bolesti te se time izbjegava veća uranjena smrtnost.

Glavni problem zdravstvenoga sustava županije jest nedovoljan broj zdravstvenih djelatnika u nekim profilima zdravstvenih zanimanja. Pored potencijalno većeg radnog opterećenja zdravstvenih djelatnika, nepovoljan odnos broja stanovnika i zdravstvenih djelatnika može imati utjecaja i na pravodobnu dostupnost zdravstvene usluge. Stoga je potrebno provesti detaljnije analize na razini zdravstvenih organizacija u županiji i mjerama adekvatno adresirati uočeni nedostatak ljudskih resursa.

Među ostalim uočenim potrebama, moguće je istaknuti sljedeće:

- adresiranje fluktuacije zdravstvenih djelatnika i planiranje potreba za njima; daljnji razvoj infrastrukture i ljudskih potencijala u zdravstvenome sustavu županije;
- edukacija i razvijanje svijesti građana o cjeplivima i procijepljenosti;
- jačanje stručnosti liječnika primarne zdravstvene zaštite kroz edukacije i stručna savjetovanja;
- edukacija i razvijanje svijesti građana o uzrocima i posljedicama bolesti cirkulacijskog sustava kao vodećeg uzroka smrti u županiji.

4. Socijalna uključenost

Europska komisija 1993. godine donosi definiciju socijalne isključenosti koja glasi: „*Socijalna isključenost odnosi se na višestruke i promjenjive čimbenike koji rezultiraju time da ljudi postaju isključeni iz normalne razmjene, prakse i prava modernog društva. Siromaštvo je samo jedan od najočitijih faktora, ali socijalna isključenost se također može referirati na nedostatne stambene uvjete, obrazovanje, zdravlje i pristup uslugama. Ona utječe na pojedince i skupine, posebno u urbanim i ruralnim područjima, koja su na neki način podložna diskriminaciji i segregaciji; što naglašava slabosti u društvenoj infrastrukturi i zaustavlja razvoj tih društava.*“⁷

Socijalna uključenost predstavlja načine i mjere za ublažavanje i uklanjanje socijalne isključenosti kroz kombinaciju raznih programa koji utječu na isključenost s tržista rada, siromaštvo i socijalnu izolaciju. Do socijalne isključenosti u Hrvatskoj najčešće dolazi zbog slabe zapošljivosti i niske obrazovne razine.

Na području Međimurske županije povećani rizik od socijalne isključenosti obuhvaća sljedeće skupine:

- dugotrajno nezaposlene osobe;
- osobe s posebnim potrebama (invaliditetom);
- žene;
- mlađe osobe;
- starije osobe i umirovljenike;
- hrvatske branitelje;
- romsku nacionalnu manjinu;
- beskućnike;
- liječene ovisnike;
- osuđivane počinitelje prekršaja i kaznenih djela, bivše zatvorenike;
- žrtve obiteljskog nasilja.

4.1. Rizik od siromaštva

Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti su osobe u teškoj deprivaciji ili žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada. Rizik od siromaštva jedna je od dimenzija socijalne isključenosti.

Prag rizika od siromaštva Državni zavod za statistiku utvrđuje na način da se za sva kućanstva računa ekvivalentni dohodak po članu kućanstva. Zatim se utvrđuje srednja vrijednost (medijan) distribucije dohotka svih osoba te 60 % od izračunane srednje vrijednosti predstavlja prag rizika od siromaštva. Osobe čiji je dohodak ispod navedenoga praga u većem su riziku od siromaštva. Prema podacima Državnoga zavoda za statistiku, u 2018. godini u Republici Hrvatskoj stopa rizika od siromaštva iznosi 19,3 %, dok je u Kontinentalnoj Hrvatskoj, kojoj pripada Međimurska županija i veća – 19,7 %.

4.2. Socijalna skrb

Prema podacima iz *Razvojne strategije Međimurske županije* (JU REDEA, 2016.), na području Međimurske županije djeluje Centar za socijalnu skrb Čakovec s podružnicama u Prelogu i Murskom Središću. Osim Centra za socijalnu skrb u čijem je sastavu i Obiteljski centar Međimurske županije, na području županije djeluju Dom za žrtve obiteljskog nasilja Sigurna kuća i Centar za pomoći u kući Međimurske županije. U Čakovcu djeluje pučka kuhinja kao zajednički projekt Međimurske županije, Centra za socijalnu skrb i Grada Čakovca. U Međimurskoj županiji djeluje sedam domova za starije i

⁷ Eurofound (2010) Social exclusion [online]

<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/social-exclusion>
[5.5.2020]

nemoćne osobe, sedam obiteljskih domova za starije i nemoćne osobe, dva doma za psihički bolesne odrasle osobe, jedan obiteljski dom za psihički bolesne odrasle osobe te 34 udomiteljske obitelji. Posljednjih nekoliko godina primjetan je porast broja korisnika socijalnih naknada, od čega se 83 % odnosi na pripadnike romske nacionalne manjine. U 2016. godini je, uz sufinanciranje Crvenog križa i Grada Čakovca, otvoren socijalni dučan.

Prema USP – MDOMSP (2019.), pravo u socijalnoj skrbi u obliku zajamčene minimalne naknade ostvarilo je 3.827 ukupno obuhvaćenih osoba, i to većinom u Čakovcu – 2.976 evidentiranih u centru za socijalnu skrb, zatim 364 osobe s područja Preloga i 487 osoba iz Murskog Središća. Korisnici minimalne naknade Međimurske županije sudjeluju s 5,3% u ukupnome broju korisnika minimalne naknade u Hrvatskoj. Na temelju navedenog, moguće je konstatirati da je udio korisnika Međimurske županije relativno visok s obzirom na činjenicu da udio stanovništva Međimurske županije u ukupnom Hrvatskome stanovništvu iznosi 2,7% u 2018.

Jednokratnih naknada u 2018. godini na području Međimurske županije isplaćeno je 1.871, a to je 2,8 % ukupnih jednokratnih naknada na području Hrvatske. Naknade za osobne potrebe korisnika smještaja koristile su 424 osobe, a naknade u vezi s obrazovanjem podmirene su iz državne pomoći za 32 osobe, što je 11,9 % ukupno isplaćenih naknada za obrazovanje u Hrvatskoj u 2018. godini. Državnu pomoć u obliku osobne invalidnine koristilo je 837 osoba ili 2,7 % na razini države, doplatak za pomoć i njegu 1.864 osobe. Status roditelja njegovatelja ili njegovatelja imalo je 146 osoba, što je 3,2 % u odnosu na ukupan broj njegovatelja u Hrvatskoj. Naknadu do zaposlenja koristila je 31 osoba od ukupno 2.366 osoba na razini države. Korisnika socijalnih usluga koji su koristili pomoć u kući bilo je 43, psihosocijalna podrška pružena je 63 osobama, 40 osoba ostvarilo je ranu intervenciju, a pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja dobilo je 56 osoba, što je 13,2 % od ukupnoga broja u Hrvatskoj.

Lokalnu i regionalnu pomoć u obliku naknada za troškove stanovanja primilo je 86 osoba, što čini 0,38 % ukupno isplaćenih naknada za troškove stanovanja na razini Hrvatske. Naknada za troškove ogrijeva osigurana je za 2.487 osoba koje sudjeluju s 5,3 % u ukupnome broju osoba u Hrvatskoj koje su koristile ovu mjeru. Analizom podataka sustava socijalne skrbi, osobe obuhvaćene mjerama socijalne skrbi 84 % žive u obitelji, a 12 % ih živi samo. Udomitelja ili skrbnika ima 2 % osoba, dok je 2 % smješteno u ustanove, a 21 % ih živi u nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja.

Približno 50 % osoba koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks⁸, koji predstavlja stupanj invaliditeta odnosno ljestvicu koja se koristi za procjenu razine neovisnosti koju osoba ima u obavljanju osnovnih aktivnosti, u rasponu između 0 – 60.

4.3. Nezaposleni

Od ukupnog stanovništva Međimurske županije, 45.717 ili 40,2 % ih je ekonomski neaktivno, što je 2,5 % ekonomski neaktivnih na razini države.

⁸ Barthelov indeks ili stupanj omogućuje procjenu postojanja fizičkog ili neurološkog invaliditeta koji rezultira poteškoćama u obavljanju osnovnih životnih aktivnosti odnosno nužnost vanjske podrške.

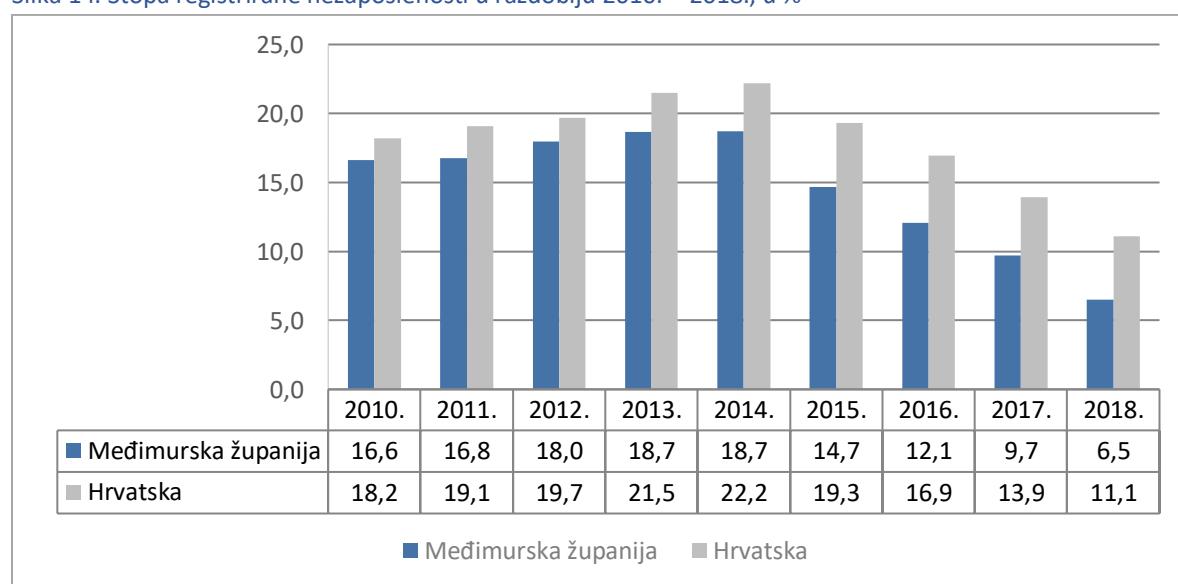
Tablica 28. Kretanje aktivnog stanovništva u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010. – 2018.

Aktivno stanovništvo	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
MŽ	43.529	43.772	43.202	44.053	43.312	41.476	41.715	41.238	41.229
Udio u HR	2,5%	2,5%	2,5%	2,6%	2,5%	2,5%	2,6%	2,6%	2,6%
HR	1.746.111	1.725.662	1.723.043	1.716.194	1.699.428	1.652.037	1.631.318	1.606.907	1.608.246

Izvor: obrada autora prema podacima DZS-a.

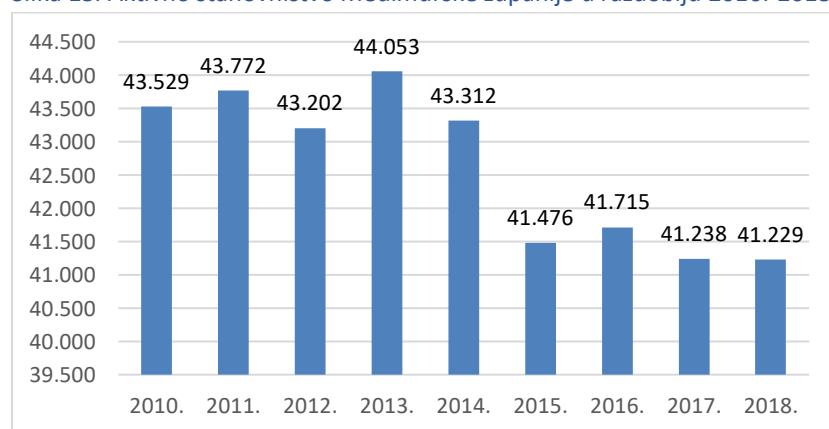
Iz slike u nastavku vidljiv je trend smanjenja osoba koje pripadaju aktivnome stanovništvu u razdoblju od 2010. do 2018. godine u Međimurskoj županiji i Republici Hrvatskoj. Prema podacima Državnoga zavoda za statistiku godine 2010. godine aktivno stanovništvo sudjelovalo je s 2,5 % u ukupnome aktivnome stanovništvu u Hrvatskoj, dok je 2018. godine taj udio povećan na 2,6%. Vidljiv je pad broja osoba koje pripadaju aktivnome stanovništvu, ali se istodobno povećava udio Međimurske županije u ukupnome broju aktivnih stanovnika zbog općeg smanjenja osoba koje pripadaju aktivnome stanovništvu u Hrvatskoj.

Slika 14. Stopa registrirane nezaposlenosti u razdoblju 2010. – 2018., u %

Izvor: autori prema podacima DZS-a.

Slika 15. Aktivno stanovništvo Međimurske županije u razdoblju 2010.-2018.

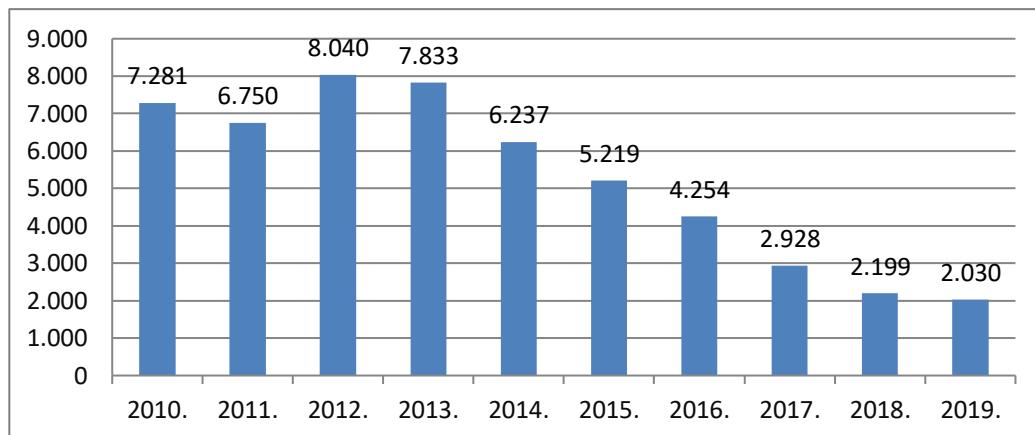

Izvor: obrada autora prema podacima DZS-a, 31. ožujka 2020.

Prema procjeni Državnoga zavoda za statistiku, godine 2018. u Međimurskoj županiji bilo je 109.921 stanovnika. Stopa rizika od siromaštva u 2018. godini u Hrvatskoj, najviša je za kategoriju nezaposlenih i iznosi 47,6 %, stoga je formulacija pristupa problematici nezaposlenosti uz prateće mjere izuzetno važan instrument putem kojeg se može znatno utjecati na smanjenje rizika od siromaštva.

Iz slike u nastavku vidljivo je kako se broj nezaposlenih u županiji konstantno smanjuje u razdoblju od 2010. do 2019. godine. U godini 2019. u odnosu na godinu 2010. zabilježen je pad broja nezaposlenih u županiji od čak 72 %.

Slika 16. Kretanje nezaposlenih u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010. – 2019.

Izvor: obrada autora prema podacima HZZ-a.

Najveći je udio nezaposlenih, 49,6 % jesu osobe jednostavnih zanimanja, stoga je uočljiva potreba u ovome segmentu nezaposlenih za doškolovanjem ili prekvalifikacijom. Prema udjelu u strukturi nezaposlenih slijedi 10,6 % tehničara, 10,4 % osoba sa zanimanjem u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji, administrativnih službenika je 10,3 %, znanstvenika, inženjera i stručnjaka je 8,9 %, osoba u uslužnim i trgovačkim zanimanjima je 6,0 %, rukovatelja postrojenja i strojeva, industrijskih proizvođača i sastavljača proizvoda je 3,8 %. Najmanje je osoba u strukturi nezaposlenih osoba koji su poljoprivrednici, šumari, ribari i lovci, 0,3 %.

Tablica 29. Struktura zanimanja nezaposlenih

Zanimanje	Znanstvenici, inženjeri stručnjaci	Tehničari stručni suradnici	Admin služb.	Uslužna i trgovačka zanimanja	Poljopr. šumari ribari lovci	Zanimanja u obrtu i pojed. proizv.	Rukovatelji postroj. i strojevima industrijski proizvođači i sastavljači proizvoda	Jednost zanim.
Nezaposleni	191	228	222	128	7	224	82	1.064
Udio	8,9%	10,6%	10,3%	6,0%	0,3%	10,4%	3,8%	49,6%

Izvor: obrada autora prema podacima HZZ-a, veljača 2020.

Definicija dugotrajno nezaposlenih osoba bazira se na dobi nezaposlenih i trajanju nezaposlenosti (prema Eurostatu, Labour market policy database)⁹:

- Mladi (< 25 godina) – kontinuirano nezaposleni dulje od 6 mjeseci;
- Odrasli (25 godina ili više) – kontinuirano nezaposleni dulje od 12 mjeseci.

4.4. Osobe s posebnim potrebama (invaliditetom)

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo od 3. svibnja 2019., u Međimurskoj županiji živi 9.358 osoba s invaliditetom koje čine 1,83 % ukupnoga broja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj i 8,4 % ukupnoga broja stanovnika Međimurske županije. Od ukupnog broja osoba s invaliditetom, 5.173 osoba, odnosno 55,3 % su muškarci, dok je 4.185 ili 44,7 % osoba ženskog spola, što uglavnom odgovara strukturi na razini države.

Tablica 30. Broj osoba s invaliditetom prema dobnim skupinama i spolu

Dobne skupine	0-19		20-64		65+		Ukupno		Ukupno	
	Spol	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Međimurska županija		1.267	870	2.476	1.773	1.430	1.542	5.173	4.185	9.358
Ukupno Hrvatska		28.451	16.863	146.971	70.607	132.225	116.164	307.647	203.634	511.281

Izvor: obrada autora prema podacima HZJZ-a, svibanj 2019.

Na temelju podataka iz tablice, moguće je zaključiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama te da je najviše osoba, 4.249 ili 45,4 % osoba s invaliditetom u radno-aktivnoj životnoj dobi, starosti od 20 do 64 godine. Od toga je 2.476 muškaraca i 1.773 žena. Osobe starosti iznad 65 godina sudjeluju u strukturi s 31,8 %, podjednaka je zastupljenost žena i muškaraca. Najmanji je broj osoba s invaliditetom u skupini 0 – 19 godina, sudjeluju u strukturi s 22,8 %, od toga je 1.267 osoba muškog i 870 osoba ženskog spola. Prema propisima iz sustava socijalne skrbi, djeca s teškoćama u razvoju su sve osobe u dobi od rođenja do navršene 21. godine života i do te dobi imaju pravo na sudjelovanje u programima ospozobljavanja za samostalan život i rad. Na razini države, najmnogobrojnija je skupina osoba s invaliditetom, starosti iznad 65 godina i njih je 48,6 %.

Kada je riječ o kvalifikacijama osoba s invaliditetom, u ukupnom broju osoba s invaliditetom 75 % osoba nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje, 17 % je srednjostručne naobrazbe dok je 1 % osoba s višom ili visokom stručnom spremom. Na temelju podataka iz Hrvatskoga zdravstveno-statističkog ljetopisa za 2018. godinu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u Međimurskoj županiji je bilo 1.527 žena i 1.062 muškarca s invaliditetom koji imaju rješenje o primjerenom obliku školovanja. U strukturi osoba s invaliditetom, 12 % ih živi samo, a 84 % u obiteljima, nadalje 2 % ima skrbnika ili udomitelja i 2 % ih je zbrinuto u nekoj od ustanova. Približno 50 % osoba koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi ima potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks u rasponu 0 – 60.

⁹ Eurostat (2013) Labour market policy database (LMP) [online] Dostupno na: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5935673/KS-GQ-13-002-EN.PDF/bc4d9da7-b375-4eb3-97c7-766ebf7b4aa0?version=1.0> [5.5.2020.]

Tablica 31. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet u Međimurskoj županiji

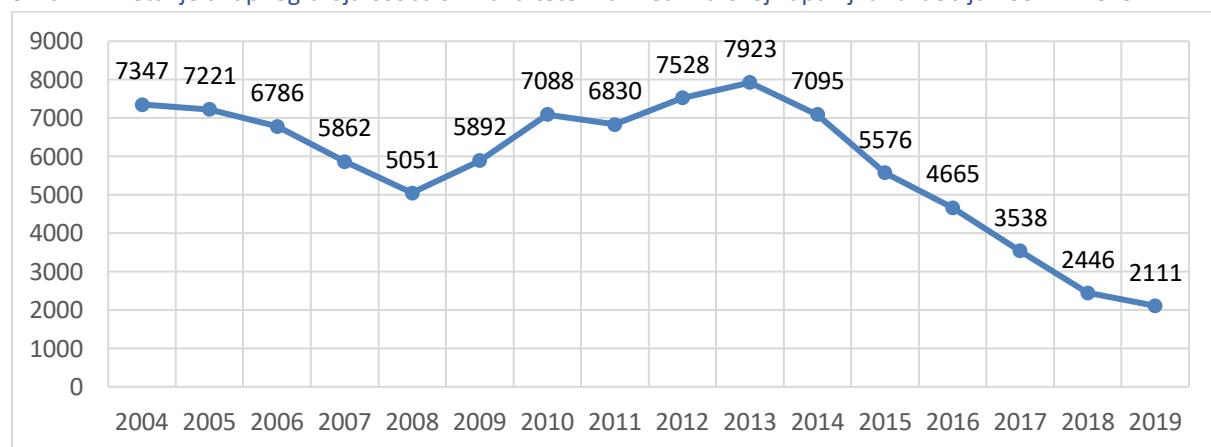
Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom
Oštećenje drugih organa	3.295	35,2
Oštećenje lokomotornog sustava	2.840	30,3
Mentalna oštećenja	2.420	25,9
Oštećenje središnjeg živčanog sustava	1.833	19,6
Oštećenje glasovno-govorne komunikacije	1.798	19,2
Intelektualna oštećenja	1.543	16,5
Oštećenje vida	816	8,7
Prirođene anomalije i kromosopatije	466	5,0
Oštećenje sluha	398	4,3
Oštećenje perifernog živčanog sustava	205	2,2
Autizam	67	0,7

Izvor: HZJZ, svibanj 2020.

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Međimurske županije prema Zakonu o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava koji su uzrok više od poslovice svih invaliditeta u županiji. Mentalna oštećenja su prisutna kod 2.420 osoba i čine 25,9 % svih oštećenja.

U veljači 2020. godine prema evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u Međimurskoj županiji je 2.146 osoba s invaliditetom, od čega je 43,2 % muškaraca i 56,8 % žena. Promotre li se statistički podaci za razdoblje od 2004. do 2019. godine, uočljivo je smanjenje broja osoba s invaliditetom tijekom godina.

Slika 17. Kretanje ukupnog broja osoba s invaliditetom u Međimurskoj županiji u razdoblju 2004. – 2019.

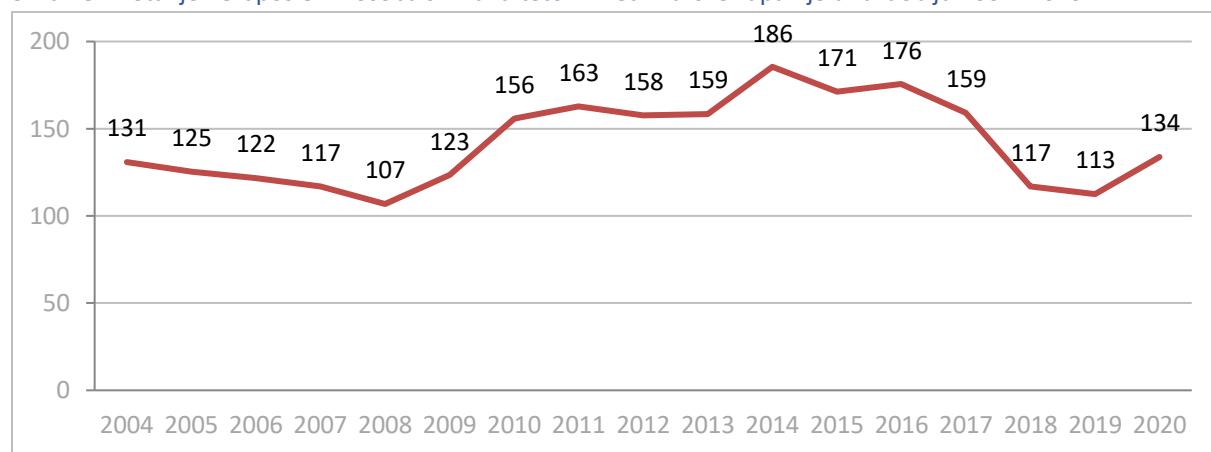

Izvor: obrada autora prema podacima HZZ-a.

Kada se promotri starosna struktura osoba s invaliditetom, 285 osoba ili 13,3 % je među mlađom populacijom te slijedi 258 osoba starosne dobi između 55 i 59 godina s 12 % udjela u Međimurskoj županiji. Najmanje osoba s invaliditetom nalazi se među najmlađim osobama, njih 128, starosti između 15 i 19 godina te čine 6 % u strukturi osoba s invaliditetom.

Broj nezaposlenih osoba s invaliditetom u periodu od 2004. do 2020. oscilira da bi u 2020. bile zabilježene 134 nezaposlene osobe s invaliditetom.

Slika 18. Kretanje nezaposlenih osoba s invaliditetom Međimurske županije u razdoblju 2004.-2020.

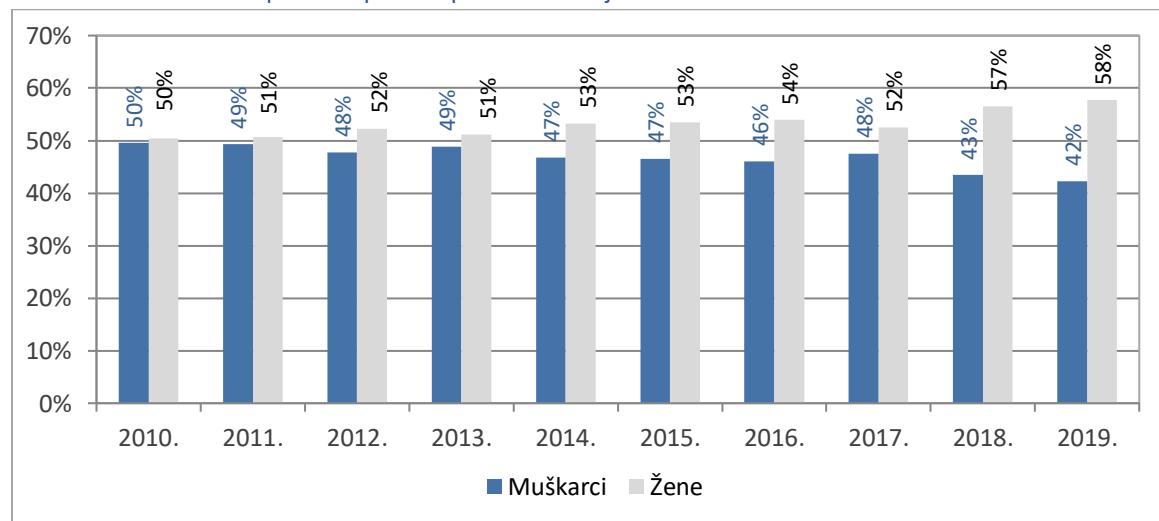
Izvor: obrada autora prema podacima HZZ-a, svibanj 2020.

U strukturi hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata u Međimurskoj županiji je na kraju 2018. godine bio 371 muškarac i četiri žene.

4.5. Žene

Slikom u nastavku prikazana je struktura nezaposlenih osoba po spolu u razdoblju od 2010. do 2019. godine u Međimurskoj županiji. Kako je prije istaknuto, u drugom desetljeću 21. stoljeća broj nezaposlenih osoba izuzetno je smanjen, ali prema podacima iz strukture nezaposlenih, vidi se kako je stopa smanjenja broja nezaposlenih bila veća za muškarce nego za žene. Analizom podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje vidljiv je trend smanjenja udjela muškaraca u strukturi nezaposlenih, osobito u 2018. i u 2019. godini kada iznosi 42 %, istodobno je udio nezaposlenih žena u strukturi godine 2019. iznosio 58 % od ukupnog broja nezaposlenih u Međimurskoj županiji. Udio nezaposlenih žena u županiji neznatno je veći nego u zemlji: u veljači 2020. godine bilo je 54,8 % nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj.

Slika 19. Struktura nezaposlenih prema spolu u razdoblju 2010. – 2019.

Izvor: obrada autora prema podacima HZZ-a.

Razlika u položaju žena i muškaraca vidljiva je jednako tako i iz podataka o zaposlenosti. Prema aktualnim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u veljači 2020. godine u Međimurskoj županiji zaposleno je 18.710 ili 45 % žena, a to je niže od udjela zaposlenih žena na državnoj razini koji iznosi 47,2%.

4.6. Mladi

Krajem veljače 2020. godine na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje bilo je evidentirano 413 osoba do 24 godine starosti u Međimurskoj županiji, a to je 0,3 % od ukupnoga broja nezaposlenih osoba do 24 godine starosti i 19,3 % ukupno nezaposlenih u Međimurskoj županiji.

U Europskoj uniji, kada je riječ o nezaposlenim mladima, pozorno se prati kretanje skupine NEET (engl. Not in Employment, Education or Training). Skupina NEET odnosi se na mlade osobe u dobi između 18 i 24 godine koje nisu zaposlene, a ne obrazuju se i ne usavršavaju se. Ova je skupina mlađih u osobitome riziku od siromaštva zato što se teško zapošljavaju. Hrvatska je među zemljama Europske unije s velikim udjelom NEET osoba, s 20,2% mlađih između 18 i 24 godine je iznad europskog prosjeka. Najavljen je kako je u sljedećoj finansijskoj perspektivi moguće da će se izdvojiti sredstva za smanjenje broja mlađih u NEET skupini. (EU projekti info prema EIZG, 2018. i Eurostat)

4.7. Starije osobe

Prema Nejašmiću (2003., 2008.) kako je navedeno u radu Šlezaka (2013.), Međimurska županija ima najmanji udio starog stanovništva, najnižu prosječnu dob i najmanji indeks starenja od svih županija Republike Hrvatske.¹⁰ U evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje krajem veljače 2020. bila je 671 osoba iz Međimurske županije starija od 50 godina, što čini 0,5 % ukupno registriranih nezaposlenih osoba starijih od 50 godina u Hrvatskoj i 31,3 % u županiji.

4.8. Umirovljenici

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje od veljače 2020. na području Međimurske županije bila su ukupno 17.263 korisnika mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. U te podatke nisu uključeni podaci o korisnicima mirovina DVO, ZOHBDR i HVO. Prosječno isplaćena mirovina bila je 2.219,14 kuna te je bila ispod prosječne mirovine na razini Hrvatske koja je iznosila 2.507,00 kuna.

Ukupno 17.263 osobe u županiji su korisnici starosne imovine prosječno isplaćenog iznosa od 2.383,08 kuna, 3.314 je korisnika invalidske mirovine prosječne vrijednosti 1.876,05 kuna i 3.935 osoba je koristilo pravo na obiteljsku mirovinu čija je prosječna vrijednost na razini županije 1.788,88 kuna. Prosječna invalidska i obiteljska mirovina u Međimurskoj županiji jednak je ispod prosjeka Republike Hrvatske.

¹⁰ Međimurska županija bilježi najniži indeks starenja (72,0 u 2001., 91,8 u 2011.), prosječnu dob (37,6 u 2001., 40,0 u 2011.) i udio staroga stanovništva (13,6% u 2001., 15,6% u 2011.).

Tablica 32. Broj korisnika mirovina prema vrstama mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili na temelju Zakona o mirovinskom osiguranju i prosječan iznos mirovina (bez korisnika mirovina DVO, ZOHBDR i HVO)

Područje	Broj korisnika starosne mirovine	Prosječan iznos starosne mirovine, u kn	Broj korisnika invalidske mirovine	Prosječan iznos invalidske mirovine, u kn	Broj korisnika obiteljske mirovine	Prosječan iznos obiteljske mirovine, u kn
Međimurska županija	17.263	2.383,08	3.314	1.876,05	3.935	1.788,88
Hrvatska	715.120	2.940,92	104.669	2.117,20	180.369	2.263,95

Izvor: obrada autora prema podacima HZMO-a, veljača 2020.

U veljači 2020. godine bilo je ukupno 199 korisnika mirovine koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba.

Tablica 33. Broj korisnika mirovina prema vrstama mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba

Područje	Ukupno broj korisnika	Ukupno prosječna mirovina, u kn	Starosna mirovina - broj korisnika	Starosna prosječna mirovina, u kn	Invalidska mirovina - broj korisnika	Invalidska prosječna mirovina, u kn	Obiteljska mirovina - broj korisnika	Obiteljska prosječna mirovina, u kn
MŽ	199	3.658,12	66	4.031,97	121	3.424,73	12	3.955,30
HR	15.606	3.887,82	6.047	4.347,01	8.461	3.567,05	1098	3.830,72

Izvor: obrada autora prema podacima HZMO-a, veljača 2020.

Ukupno je 445 korisnika mirovine koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji – ZOHBDR.

Tablica 34. Broj korisnika mirovina prema vrstama mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji – ZOHBDR

Područje	Ukupno broj korisnika	Ukupna prosječna mirovina, u kn	Najniža - broj korisnika	Najniža - prosječna mirovina, u kn	Starosna - broj korisnika
MŽ	445	6.242,62	6	2.894,56	5
HR	69.106	5.871,10	1.485	3.056,44	1.014
Područje	Starosna prosječna mirovina, u kn	Invalidska mirovina - broj korisnika	Invalidska prosječna mirovina, u kn	Obiteljska mirovina - broj korisnika	Obiteljska prosječna mirovina, u kn
MŽ	4.042,87	346	6.213,04	88	6.712,17
HR	3.769,48	53.629	5.770,91	12.978	6.766,08

Izvor: obrada autora prema podacima HZMO-a, veljača 2020.

Međimurska županija bilježi 41.506 korisnika mirovine, što je udio od 3,3 % u ukupnom broju korisnika mirovine u Hrvatskoj. Prosječno isplaćena mirovina iznosi 2.703 kune.

Korisnici starosne i prijevremene starosne mirovine te onih koji rade do polovice punoga radnog vremena jest 319, odnosno 195 muškaraca i 124 žene, a to je 2,5 % od ukupnoga broja osoba s takvim statusom u Hrvatskoj.

4.9. Branitelji

Prema podacima Ministarstva branitelja i Državnog zavoda za statistiku, a na temelju popisa stanovništva 2011. godine, u Međimurskoj županiji bilo je 1,7% od ukupno 419.922 branitelja u Hrvatskoj.

U evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u veljači 2020. na području Međimurske županije registrirano je ukupno 102 nezaposlena branitelja, a to je 0,8 % ukupnoga broja nezaposlenih branitelja u Hrvatskoj. Analizom starosne strukture vidljivo je da je najviše nezaposlenih branitelja starosne dobi između 55 i 59 godina , njih 35, odnosno 34,3% nakon čega slijede branitelji u kategoriji 50 do 54 godine, njih 27 potom branitelji starosti 60 i više godina (19). Najmanje nezaposlenih branitelja bilježi skupina branitelja starosti od 40 do 44 godine i oni su zastupljeni sa svega 2,9 % u strukturi branitelja.

Struktura obrazovanja braniteljske populacije županije je veoma nepovoljna – čak 75% ima završenu osnovnu školu ili je bez ikakvog obrazovanja, 17% ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, 1% je više ili visoke stručne spreme, a 7% ih je završilo specijalno obrazovanje.

Tablica 35. Starosna struktura branitelja u Međimurskoj županiji

Dob	40-44	45-49	50-54	55-59	60 i više	Ukupno
Međimurska županija	3	18	27	35	19	102

Izvor: obrada autora prema podacima HZZ-a, veljača 2020.

U strukturi branitelja nalazi se i 369 branitelja s invaliditetom te 75 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz Drugoga svjetskog rada ili su civilni invalidi rata i porača.

4.10. Romi

Prema podacima predistraživanja (Kunac, S., Klasnić, K., Lalić, S., 2018.), u Međimurskoj županiji nastanjeno je 6.368 Roma u 1.364 kućanstva naspram ukupnih 22.486 Roma u 4.139 kućanstava u Hrvatskoj. U županiji je, prema predistraživanju, 2.808 Roma starijih od 16 godina. Približno je jednak broj muškaraca i žena.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine od ukupno 16.975 Roma u Hrvatskoj, 5.107 ili 30% ih je naseljeno u Međimurskoj županiji. U ukupnom stanovništvu Međimurske županije 4,49 % su Romi. Prosječna starost pripadnika romske manjine na državnoj razini jest 21,9 godina. Najveći broj Roma na području županije, 1.039 (20,3 %) naseljen je u prigradskim naseljima koji su dio Grada Čakovca.

Pripadnici romske etničke skupine su u pravilu teže zapošljive osobe u Republici Hrvatskoj, zbog predrasuda i diskriminacije, ali i zbog nepovoljne obrazovne strukture. Nadalje je prema spomenutome istraživanju Kunac et al. (2018.) udio nezaposlenih među Romima koji aktivno traže posao svega 37,4%, a 5,5% ih nastoji pokrenuti vlastiti posao.

Rad Šlezaka (2019.) o integraciji Roma u Hrvatskoj na primjeru Međimurske županije pokazalo je kako među većinskim stanovništvom u Međimurskoj županiji postoji socijalna distanca spram romskog stanovništva te prevladavaju stereotipovi o Romima koji se uglavnom zasivaju na osobnim iskustvima s pripadnicima romske manjine. Istaže se i kako „*Romsko stanovništvo u Međimurskoj županiji, iako participira u zajedničkom prostoru s većinskim stanovništvom, svojim specifičnim kulturnim*

elementima izgrađuje i održava snažnom etničku granicu spram lokalnog stanovništva, te otežava i umanjuje mogućnosti vlastite integracije.“ (Šlezak, 2019.: III)

Rizik od siromaštva za romsku populaciju značajno je veći od rizika za opću populaciju. Pored nepovoljne obrazovne strukture koja romsku populaciju čini teže zapošljivom, vidljivo je to iz sljedećeg podataka: čak 84,7% romskih kućanstava koristi barem jedan oblik socijalne pomoći, a najviše ih koristi zajamčenu minimalnu naknadu – 53,7%, prema autorima prema Kunac et al. (2018.).

Među poteškoćama potrebno je istaknuti kako su nadležne službe socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj uočile među Romima nenamjensko trošenje pomoći koja je uglavnom namijenjena zadovoljenju osnovnih životnih potreba (VRH UzLJPiPNM, 2020.).

4.11. Beskućnici

Prema Zakonu o socijalnoj skrbi (NN, 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17 i 98/19) “*Beskućnik je osoba koja nema gdje stanovati, boravi na javnom ili drugom mjestu koje nije namijenjeno za stanovanje i nema sredstava kojima bi mogla podmiriti potrebu stanovanja.*” U kategoriji socijalne isključivosti, beskućnici pripadaju u najosjetljiviju i socijalno izoliranu grupu. Prema Zakonu o socijalnoj skrbi iz 2013. godine, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014., definiran je pojam beskućnika kao osobe koja nema gdje stanovati, boravi na javnom ili drugom mjestu koje nije namijenjeno za stanovanje i nema sredstava kojima bi mogla podmiriti potrebu stanovanja.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Hrvatskoj je 215 beskućnika, dok su, prema podacima Instituta za razvoj tržišta rada u godini 2014., 344 osobe zabilježene u evidenciji Centara za socijalnu skrb (dok su pružatelji dali podatak od 1.534 osobe koje su prošle kroz njihove usluge smještaja u 2014. godini). Baza podataka unutar sustava socijalne skrbi o broju beskućnika, kao korisnika sustava socijalne skrbi, ne postoji. Međutim, ti se brojevi zapravo odnose na broj smještajnih kapaciteta za beskućnike i puno je manji od stvarnog stanja. Pouzdani podaci o broju beskućnika ne postoje, a Hrvatska mreža za beskućnike¹¹ procjenjuje da je u Hrvatskoj više od 2.000 beskućnika.

4.12. Liječeni ovisnici

Prema Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu za 2018. godinu u Međimurskoj županiji je liječeno 125 osoba zbog ovisnosti o drogama ili 1,75% svih liječenih u Hrvatskoj. Od liječenih u županiji, 94 osobe ili 99% posto osoba liječeno je od opijata. Prvi put je liječeno 20 osoba¹², dok su ostali recidivisti. U Europi i u Hrvatskoj najčešće konzumirani opijat je heroin. Ovisnici o opijatima imaju najveću potrebu za liječenjem i najduže se zadržavaju na liječenju. Uzimanje heroina povezano je s ozbiljnim društvenim i javnozdravstvenim problemima. Prema Izvješću o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2018. godini Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo stopa liječenih ovisnika na 100.000 stanovnika Hrvatske je 234,6 stanovnika u dobi od 15 do 64 godine. U Međimurskoj županiji ta je stopa niža od prosjeka Hrvatske i iznosi 148,4 ovisnika na 100.000 stanovnika.

¹¹ Hrvatska mreža za beskućnike (2020.), Statistički podaci [online], dostupno na: <http://beskucnici.info/> [4.5.2020.]

¹² Odnosi se na osobe koje nikad prije nisu bile liječene od ovisnosti o opijatima, tj. prvi su puta na liječenju od opijata.

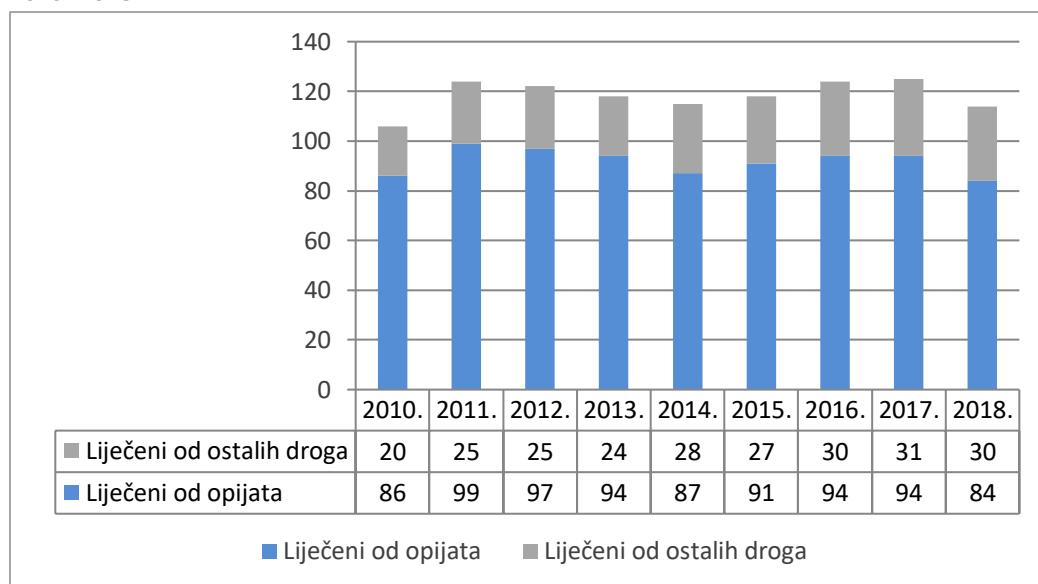
Prema podacima o spolu i dobi liječenih ovisnika u Hrvatskoj, većinu liječenih osoba čine muškarci. Omjer muškaraca i žena 2018. godine iznosi 4,7 : 1,0. Žene su najbrojnije u skupini od 35 do 39 godina (26,1%), dok je najviše muškaraca u dobnoj skupini od 40 do 44 godine (24,8%). Udio liječenih od opijata se smanjuje, pa je tako 2010. godine iznosio 81,1%, dok je 2018. iznosio 73,7% od ukupnoga broja osoba na liječenju. Taj trend je objašnjiv promjenama u sredstvu i načinu uzimanja koji prati kretanja u zemljama Zapadne Europe i SAD-a, gdje se opaža smanjenje heroinske ovisnosti.

Tablica 36. Osobe liječene zbog zlouporabe psihoaktivnih droga i stope na 100.000 stanovnika u dobi od 15 do 64 godine i osobe prvi put liječene u 2018. godini

Područje	Liječene osobe ukupno					Prvi put liječeni			
	Broj	Broj stanovnika	Stopa na 100.000*	Od toga opijati	Stopa na 100.000*	Svi tipovi ovisnosti	Udio liječenih u županiji (%)	Od toga opijatni tip	Udio prvi put liječenih u županiji (%)
MŽ	114	76.834	148,4	84	109,3	14	12,3	4	28,6
RH	6.742	2.873.828	234,6	5.417	188,5	867	12,9	129	14,9

Izvor: obrada autora prema podacima HZJZ-a, *stope na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godine (popis stanovništva 2011. godina, DZS).

Slika 20. Ukupno liječeni od svih droga i liječeni od opijata u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010.-2018.

Izvor: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga.

U Međimurskoj županiji, tijekom 2018. od posljedica zlouporabe droge preminule su tri osobe te se radi o 1,2% ukupnoga broja umrlih od posljedica zlouporabe droge u Hrvatskoj.

4.13. Osuđivani počinitelji prekršaja i kaznenih djela

Na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku koji se odnose na prekršajne sudove, obuhvaćene su sve punoljetne i maloljetne osobe počinitelji kaznenih djela i prekršaja protiv kojih je vođen i

okončan zakonom utvrđen postupak: 2017. godine 2.576 punoljetnih osoba proglašeno je krivima za prekršaj. Izrečene su 2.152 novčane kazne, 84 opomene i za 325 osoba je određena mjera zatvora. Krivima je proglašeno 15 osoba, ali su te osobe oslobođene kazne, ukupno je šest maloljetnika počinilo prekršaje. Analizom podataka od 2011. do 2017. godine vidljiv je trend smanjenja broja punoljetnih i maloljetnih osoba u počinjenju prekršaja i kaznenih djela.

Prijavljenih punoljetnih počinitelja kaznenih djela evidentirano je 1.357, od čega je optuženih 376, a osuđena je 341 osoba. Maloljetnih počinitelja kaznenih djela bilo je 145, od toga je 25 osoba optuženo, a 22 su osuđene. Punoljetne osobe izvršile su najviše kaznenih djela protiv imovine (153), 37 kaznenih djela protiv osobne slobode i protiv braka, obitelji i djece te 24 protiv sigurnosti prometa dok su maloljetne osobe počinile najviše kaznenih djela protiv imovine (17).

4.14. Žrtve nasilja

Prema podacima Centra za socijalnu skrb Čakovec, u Međimurskoj, kao i u svim ostalim županijama na području Hrvatske, djeluje Županijski međuresorni tim za prevenciju i suzbijanje nasilja i nasilja nad ženama. Čine ga predstavnici dionika koji djeluju u području nasilja u obitelji. Međuresorna suradnja odvija se sukladno Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji te unapređuje prava i zaštitu žrtava nasilja putem edukacija svih dionika. Navedeno tijelo održava redovne sjednice na kojima se iznose primjeri dobre prakse u smislu pomoći žrtvama obiteljskog nasilja. Također, u suradnji s partnerima organizira okrugle stolove, stručne skupove i tribine s ciljem informiranja i senzibiliziranja javnosti. U Međimurskoj županiji djeluje jedan Dom za žrtve obiteljskog nasilja „Sigurna kuća“. Prema podacima Sigurne kuće smještajni kapacitet je predviđen za ukupno sedam osoba, a od osnutka 2008. godine na privremenom je smještaju bilo zbrinuto više od 110 osoba. Korisnik u Domu može ostati najviše do godine dana. Centar za socijalnu skrb pruža socijalnu uslugu informiranja i savjetovanja te rješava u prvom stupnju o pravima iz socijalne skrbi, obiteljsko-pravne i kazneno-pravne zaštite. Osim javnih ovlasti obavlja i druge stručne poslove poput koordiniranja i provedbe aktivnosti u području nasilja u obitelji. Mjere koje se provode na području županije u odnosu na korisničku skupinu žrtve nasilja u obitelji su mjere provedbe međuresorne suradnje i edukacije ključnih dionika, koje su u nadležnosti Županijskog međuresornog tima za prevenciju u suzbijanju nasilja u obitelji.

4.15. Projekti u području socijalne uključenosti

U nastavku je navedeno ostvarenje prioriteta iz strategije JU REDEA 2016. pa je tako, prema podacima JU REDEA-e za 2017. godinu, za ostvarenje prioriteta 2P3 Poboljšanje kvalitete života skupina u osjetljivom položaju utrošeno ukupno 1.610.841,40 HRK, točnije iz županijskog 1.303.815,00 kn i lokalnog proračuna 307.026,40 HRK, što je 25,36% više od planiranih sredstava. Za mjeru 2P3M1 Podrška razvoju i jačanju izvaninstitucionalnih usluga za skupine u osjetljivom položaju, ostvarena je planirana vrijednost - jedna nova izvaninstitucionalna usluga dok broj korisnika skrbi izvan vlastite obitelji – udjeliteljstvo iznosi 214 od predviđenih 283. U okviru mjeru 2P3M2 Jačanje socijalne uključenosti skupina u osjetljivom položaju broj korisnika zajamčene minimalne naknade je 4.388, što je za 755 manje od planiranog.

U 2018. godini, za ostvarenje prioriteta 2P3 Poboljšanje kvalitete života skupina u osjetljivom položaju, utrošeno je ukupno 1.485.929,43 HRK; iz županijskog proračuna 1.202.658,18 HRK te iz lokalnog proračuna 283.271,25 HRK. Za mjeru 2P3M1 Podrška razvoju i jačanju izvaninstitucionalnih usluga za skupine u osjetljivom položaju, ostvarena je planirana vrijednost za pokazatelj broj novih

izvaninstitucionalnih usluga u MŽ (jedna nova izvaninstitucionalna usluga) dok je broj korisnika skrbi izvan vlastite obitelji – udomiteljstvo 235 od predviđenih 283. Broj korisnika u okviru mjere 2P3M2 Jačanje socijalne uključenosti skupina u osjetljivom položaju zajamčene minimalne naknade iznosi 3827, a to je za 1336 manje od predviđenog.

Na području županije u tijeku je provedba nekoliko projekata prema pregledu projekata JU REDEA-e iz travnja 2020. čiji se opis daje u nastavku.

Od projekata usmjerenih na cjeloživotno učenje potrebno je izdvojiti „Creative Youthwork Network“ (2016.-2018.), projekt usmjeren na jačanje facilitatorskih vještina osoba koje rade s mladima s ciljem učenja kako koristiti medije i umjetnost kao alate za poučavanje. Još jedan projekt iz područja obrazovanja i socijalne uključenosti jest „Škola jednakih mogućnosti u Međimurskoj županiji (2017. – 2021.) s ciljem pružanja potpore uključivanju učenika s teškoćama u razvoju u OŠ u redovnu nastavu angažmanom pomoćnika u nastavi kako bi se osigurali uvjeti za poboljšanje njihovih obrazovnih postignuća, uspješniju socijalizaciju i emocionalno funkcioniranje.

Jedan od nekoliko projekata na području Međimurske županije s ciljem produljenja radnog vremena vrtića ili produženog boravka u osnovnim školama jest i projekt „Svi u vrtić!“ (2018. – 2021.) Europskog socijalnog fonda.

Također treba izdvojiti projekt „Sukus“ (2017. – 2019.), usmjeren na rješavanje problema ograničenog sudjelovanja srednjoškolaca iz Međimurske županije, a posebno onih u nepovoljnem položaju, u kulturno-umjetničkim sadržajima. Program „Impuls za 54+“ je projekt također iz područja kulture kojim se kroz radionice želi utjecati na problem socijalne isključenosti osoba starije životne dobi koje žive u ruralnim područjima Međimurske županije, naročito onih u nepovoljnem položaju bilo zbog razloga geografske izoliranosti, nepovoljnih finansijskih prilika, neinformiranosti ili otežane i ograničene mobilnosti.

„Empowering For Growth 3“ (2018. – 2020.) lokalna je incijativa za poticanje zapošljavanja kroz dodjelu potpora za samozapošljavanje neovisno o mjerama HZZ-a na nacionalnoj razini. Potrebno je spomenuti i „2SoKroG“, projekt koji ima za cilj kontinuirano praćenje i unaprjeđenje kompetencija te omogućavanje ponovne uključenosti marginaliziranih osoba na tržište rada te poboljšanje njihove mogućnosti zaposlenja.

U tijeku je i prijekt S.N.A.G.A. ŽIVOTA koji ima za cilj uspostaviti održivi, inkluzivni model za uspješnu integraciju 16 do 24 počinitelja kaznenih djela (18 – 45 godina starosti) koji su odslužili kaznenopravne sankcije s područja Međimurske i Varaždinske županije u svoje lokalne zajednice, a koji će se realizirati kroz multidisciplinarni pristup i aktivnu suradnju javnog i civilnog sektora. Korisnik je ZEU Prijatelji, a Međimurska županija je jedan od partnera.¹³

4.16. Izazovi

U nastavku su prepoznati izazovi prema skupinama u riziku od socijalne isključenosti.

Osobe s posebnim potrebama (invaliditetom)

¹³ Prijatelji životinja i prirode Čakovec (n.d.) S.N.A.G.A. (Samopouzdanje, Nesebičnost, Aktivizam, Govor istine, Asistencija) ŽIVOTA [online] Prijatelji životinja i prirode Čakovec Dostupno na: <https://www.prijatelji-zivotinja.org/hr/programi-i-projekti/snaga-zivota/opis-projekta> [15.6.2020.]

- Nizak stupanj obrazovanja;
- Nedovoljna informiranost poslodavaca o mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom;
- Smanjena mobilnost;
- Neodgovarajući tehnički preduvjeti poslodavca tj. neodgovarajuća prilagodba uvjeta i mjesta rada;
- Međusobna nedovoljna povezanost sustava zapošljavanja, rada i profesionalne rehabilitacije te nedovoljno individualiziran pristup svih dionika.

Žene

- Niži udio zaposlenosti;
- Nejednaki uvjeti rada za žene i muškarce na tržištu rada;
- Rizik dugotrajne nezaposlenosti.

Mladi

- Visok udio u strukturi nezaposlenih;
- Nemogućnost stjecanja profesionalnog iskustva.

Starije osobe

- Visok udio u strukturi nezaposlenih;
- Mali izgledi za zapošljavanje;
- Izoliranost i neinformiranost;
- Nezainteresiranost poslodavaca za ovu skupinu;
- Povećana potreba za zdravstvenim uslugama;
- Rizik od trajne nezaposlenosti i siromaštva.

Umirovljenici

- Mali izgledi za zapošljavanje socijalno ugroženih umirovljenika.

Branitelji

- Prevladavajuća niska razina obrazovanja i s time povezana teža zapošljivost;
- Povećana potreba za socijalnom, psihološkom i zdravstvenom pomoći;
- Rizik od dugotrajne nezaposlenosti.

Romi

- Niska razina obrazovanja i s time povezana teža zapošljivost;
- Izrazito niska stopa zaposlenosti te nizak udio nezaposlenih koji aktivno traže posao;
- Nenamjensko trošenje socijalne pomoći;
- Nedovoljna usmjerenost ka vlastitoj zdravstvenoj zaštiti; slaba informiranost o pravima na zdravstvenu zaštitu;
- Niska razina zdravstvenih i higijenskih uvjeta življenja;
- Siromaštvo;
- Stereotipi o Romima i socijalna distanca među većinskim stanovništvom zbog negativnih iskustava sa samo dijelom stanovništva romske nacionalne manjine;
- Poteškoće u integraciji.

Beskućnici

- Nedostatak osnovnih životnih uvjeta;
- Siromaštvo, glad;

- Narušeno zdravlje;
- Izloženost rizičnim okolnostima;
- Najugroženija od svih socijalno osjetljivih skupina;
- Rizik od kroničnog beskućništva i trajne ekonomske neaktivnosti.

Liječeni ovisnici

- Niska razina obrazovanja i s time povezana teža zapošljivost;
- Niska razina zdravstvenih i higijenskih uvjeta življenja;
- Predrasude;
- Rizik od recidiva.

Osuđivani počinitelji prekršaja i kaznenih djela

- Predrasude;
- Društvena stigmatizacija.

Žrtve nasilja

- Neprimjereni osnovni životni uvjeti;
- Problem neizjašnjavanja žrtava nasilja zbog stigmatizacije u društvu.

4.17. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT) u području socijalne uključenosti

Snage

- Provedeni projekti kojima se jača socijalna uključenost različitih skupina (Romi, mлади, učenici s teškoćama u razvoju, osoba starije životne dobi, marginalizirane osobe na tržištu rada, počinitelji kaznenih djela)
- U provedbi su mjere kojima se adresira socijalna isključenost te je ostvaren dio mjera iz Razvojna strategija MŽ 2016.-2020. u okviru prioriteta *2P3 Poboljšanje kvalitete života skupina u osjetljivom položaju*
- Niska županijska stopa nezaposlenosti i dinamično županijsko gospodarstvo u kojem je u proteklom razdoblju konstantno rasla potreba za radnicima

Slabosti

- Smanjuje se udio aktivnog stanovništva u županiji zbog starenja, ali i odljeva stanovništva u inozemstvo i druge županije
- Nezainteresiranost mogućih korisnika mjera kojima se jača socijalna uključenost
- Izostanak kontinuiranog financiranja mjera/projekata
- Nedostatak ljudskih potencijala specijaliziranih za rad u području socijalne uključenosti

Prilike

- Sinergijski učinci mjera u suzbijanju socijalne isključenosti aktivnosti na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini
- Aktivnosti civilnoga društva u generiranju zaposlenosti i uključenosti osjetljivih skupina
- Ulaganje u cjeloživotno obrazovanje radne snage
- Jačanje planiranja potreba za ljudskim resursima
- Jačanje prilagodljivosti poslodavaca i osjetljivih skupina uvjetima na tržištu rada
- Sagledanje potreba za sve skupine u riziku od socijalne isključenosti i odvojeno formuliranje mjera za svaku od skupina
- Sinergijski rad uključenih u provedbu programa socijalnog uključivanja – pružanje podrške / socijalno mentorstvo (Centar za socijalnu skrb, zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje, organizacije civilnog društva)

Prijetnje

- Moguć rast rizika od socijalne isključenosti sa smanjenjem udjela radno aktivnog stanovništva (relativno niže razine mirovina, jačanje udjela starijeg stanovništva)
- Rast broja nezaposlenih s jačanjem izgleda socijalne isključenosti uslijed pandemijskih okolnosti
- Nemogućnost da se adekvatno odgovori na izazove automatizacije gospodarstva te na promjene na tržištu rada u duljem roku (dio zanimanja nestaje ili se od radnika traže nove vještine, a bit će traženi i novi profili zanimanja)
- Nemogućnost jačanja programa cjeloživotnoga učenja i programa jačanja socijalne uključenosti zbog nepovoljnih ekonomskih i društvenih okolnosti.

4.18. Sažetak

Od ukupnog stanovništva Međimurske županije, 45.717 ili 40,2% je ekonomski neaktivno¹⁴ stanovništvo, a to predstavlja 2,5% neaktivnoga stanovništva u Republici Hrvatskog. Od godine 2010. uočljiv je trend smanjenja udjela aktivnog stanovništva u županiji, a s time se povećava rizik od socijalne isključenosti. Uzroci socijalne isključenosti u Hrvatskoj često su povezani s niskom obrazovnom razinom, ograničenim mogućnostima zapošljavanja te sa zastarjelim znanjima i vještinama. Najčešće su posljedice dugotrajna nezaposlenost i ovisnost o sustavu socijalne skrbi. S povećanim rizikom socijalne isključenosti posebice se suočavaju osobe s posebnim potrebama (invaliditetom), beskućnici, starije osobe, žene, žrtve obiteljskog nasilja, mladi, Romi, bivši zatvoreniци i liječeni ovisnici.

Mjere u suzbijanju socijalne isključenosti obuhvaćaju aktivnosti na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini, kao što su: sufinanciranje zapošljavanja nezaposlenih, sufinanciranje usavršavanja uz zapošljavanje radi zadržavanja radnog mjesta, financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba za potrebe tržišta rada te sufinanciranje i financiranje zapošljavanja u programima javnih radova. Mjere županije koje su usmjерene na integraciju osjetljivih skupina usmjere su u dva pravca: jedan pravac obuhvaća mjere za podršku razvoju i jačanju izvaninstitucionalnih usluga za skupine u osjetljivom položaju, a

¹⁴ Ekonomskom aktivnošću smatra se svaka aktivnost osoba koje pridonose ili su spremne pridonositi proizvodnji dobara i usluga u određenome (referentnom) razdoblju radi stjecanja sredstava za život.

drugi se odnosi na jačanje socijalne uključenosti skupina u osjetljivom položaju. Nositelji mjera za podršku razvoju i jačanju izvaninstitucionalnih usluga su: ACT grupa, Međimurska županija, jedinice lokalne samouprave, Centar za socijalnu skrb, Crveni križ i Centar za pomoć u kući. Nositelji mjera usmjerениh na jačanje socijalne uključenosti skupina u osjetljivom položaju su Međimurska županija i Centar za socijalnu skrb, dok su ciljane skupine osobe u osjetljivom položaju, Centar za pomoć u kući, socijalne zadruge u Međimurskoj županiji, mediji i lokalno stanovništvo.

Aktivnosti provedbe mjera obuhvaćaju razvoj novih izvaninstitucionalnih usluga kao što su npr.: smještaj i mentorstvo mladih koji izlaze iz udomiteljskih obitelji, zatvora i odgojno-popravnih institucija te omogućavanje edukacije i obrazovanja u cilju lakšeg uključivanja na tržište rada, podrška pri stambenom zbrinjavanju beskućnika, senzibiliziranje javnosti pomoću medija za programe integracije u široj javnosti, izrada programa integracije na tržište rada u skladu sa specifičnostima pojedinih socijalno osjetljivih skupina.

Pored ciljanih mjera za skupine u riziku od socijalne isključenosti, jačanjem županijskog gospodarstva stvaraju se veće šanse za jačanje socijalne uključenosti i mogućnosti zapošljavanja navedenih skupina, a to uključuje razvijanje poduzetništva, promicanje i davanje podrške inovacijskim aktivnostima i tehnološkim rješenjima. Na smanjenje broja osoba kojima prijeti socijalna isključenost moguće je brže nadalje utjecati poticanjem prilagodljivosti poslodavaca i radnika uvjetima na tržištu rada, kontinuiranim sposobljavanjem ciljanih skupina, omogućavanjem stjecanja znanja i vještina te poticanjem poslodavaca da se omoguće isti uvjeti pri zapošljavanju žena i muškaraca, ali i poticanjem poduzetništva. Pored navedenog, postoji i problem finansijskog osamostaljivanja mladih, ali i beskućnika, osoba s invaliditetom i žrtava obiteljskog nasilja, koji je usko povezan s potrebom za zaposlenjem, kao i odgovarajućim smještajem.

Pored javnih ustanova i službi, kao pružatelji socijalnih usluga i kao generatori zapošljavanja na lokalnim razinama sve su više prepoznate i organizacije civilnoga društva. Rad organizacija civilnoga društva usmjeren je na ranjive skupine i značajno utječe na njihovu integraciju u društvo, s ciljem prevladavanja stanja socijalne isključenosti i siromaštva.

Uočena je potreba da se obrazovanje osjetljivih skupina uskladi s potrebama poslodavaca. Na lokalnoj razini postoje specifične potrebe tržišta rada koje je moguće jače artikulirati pri formuliranju nacionalnih mjera aktivne politike zapošljavanja te pronaći način da se u provedbi mjera uvaže lokalne potrebe i posebnosti kako bi mјere rezultirale maksimalnim učinkom. Kako bi se ostvarili održivi modeli zapošljavanja, potrebno je poticati partnerstvo lokalnih dionika na tržištu rada i razvijati projekte kako bi obuhvat ciljanih skupina bio što širi. Jedno od rješenja vidi se u intenzivnom informiranju poslodavaca o mogućnostima i prednostima zapošljavanja teže zapošljivih skupina, kao i financiranjem programa zapošljavanja marginaliziranih skupina.

5. Sport

Sport i rekreacija su nezaobilazne aktivnosti koje tvore formulu zdravog života te zauzimaju važno mjesto u razvoju ljudskih potencijala bilo koje regije. Prepoznala je tu činjenicu i Međimurska županija. U svome godišnjem programu financiranja javnih potreba u sportu u 2020., Međimurska županija značenje sporta i rekreacije za svoje stanovnike vidi u sljedećem:

„Svakodnevna tjelesna aktivnost uvelike doprinosi i unapređuje psihičko, fizičko i socijalno zdravlje pojedinaca i cijele zajednice, povećava funkcionalnu sposobnost starijih osoba i radnu produktivnost aktivnog stanovništva te ujedno smanjuje stopu bolovanja i potrošnje u zdravstvu.“ (MŽ, 2020.: 4)

Sport i rekreacija zauzimaju važno mjesto među djelatnostima u županiji, u kojoj je velik broj objekata sportske infrastrukture koji su razvijeni bilo na osnovi privatnih ili javnih ulaganja te se novi sportski objekti i ostala infrastruktura dalje razvijaju. Pritom je najveća koncentracija objekata u županijskome središtu, Čakovcu, brendiranome Gradu sporta i Europskome gradu sporta u 2020. Potrebno je istaknuti i jedinstvene sportske objekte međunarodnoga značenja kao što su Stadion Speedway Milenium i Nacionalni gimnastički centar Aton, ali i razvijene sportsko-rekreacijske komplekse.

Nadalje, rezultati ulaganja u sportsku infrastrukturu i sportsko-rekreacijske programe na području županije vidljivi su u jačanju broja sportskih udruga i aktivnosti, ali i u zapaženim rezultatima u vrhunskome sportu. Izdvajaju se pritom postignuća gimnastičarskoga reprezentativca Filipa Udea iz Čakovca koji je godine 2008. osvojio srebro na Olimpijskim igrama u Pekingu te je godine 2014., s gimnastičarom Marijom Možnikom osvojio prve pojedinačne medalje na Svjetskom prvenstvu u gimnastici za Hrvatsku.

Pored sportskih objekata, Međimurska županija ima izuzetno razvijenu biciklističku infrastrukturu te sustav biciklističkih staza koji se neprestano razvija i širi zahvaljujući ulaganjima iz javnih izvora, uključujući EU fondove¹⁵. Županija je prepoznata kao biciklistička regija, a zahvaljujući izraženim kapacitetima u sportu, kao i zahvaljujući širokim mogućnostima bavljenjem sportom i rekreacijom u prirodi, kao destinacija aktivnog turizma. Prostorni plan županije ambiciozan je u pogledu novih turističko-rekreativnih zona, pa se može očekivati i dalje jačanje sportsko-rekreacijskih djelatnosti.

Razvojnom strategijom Međimurske županije do 2020. (vrijedeća do 2021.) utvrđeno je koja su to područja u kojima je moguće postići napredak u sportu:

- međusektorska povezanost sporta sa zdravstvom, obrazovanjem, turizmom i civilnim društvom, okolišnim sektorom i
- prihvaćenost sporta i rekreacije kao zdravog načina življenja među stanovništvom.

Spomenutom Strategijom donesene su i mjere za poboljšanje.

Nacionalni program športa 2019. – 2026. (NN, 69/2019.) obuhvaća u kategoriju sporta i sve tjelesne aktivnosti koje su korisne za zdravlje. To se polazište koristi i u ovome poglavljju, u analizi kapaciteta u sportu, kao i u dijelu koji se odnosi na prepoznavanje potreba u sportu i u preporukama.

¹⁵ Prvenstveno kroz projekte finansirane putem Programa prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska.

5.1. Sportske aktivnosti i pravni subjekti u sportu

Sportske aktivnosti u Međimurskoj županiji odvijaju se djelovanjem 406 aktivnih sportskih udruga i 28 poduzetnika registriranih u sportsko-rekreacijskim djelatnostima, prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske u ožujku 2020. i baze infoBIZ (FINA) u lipnju 2020. Udrugama su obuhvaćeni sportski savezi i klubovi s područja županije. Pored ovih subjekata, potrebno je istaknuti kako su neizravni sudionici i turistička društva koja nude sportsko-rekreativne aktivnosti u okviru svoje turističke ponude.

Djelovanjem sportskih udruga u Međimurskoj županiji pokriven je izuzetno velik broj sportova, čak 38. Najpopularniji sportovi jesu nogomet i sportski ribolov, sudeći prema broju udruga koje su registrirane za te discipline te čine 22% i 9% svih aktivnih sportskih udruga, a slijede redom stolni tenis, šah, borilački sportovi, tenis i streljaštvo. Veoma je zastupljena i sportska rekreacija.

Sportske udruge registrirane su uglavnom u djelatnostima sportske poduke, pripreme i sudjelovanja u natjecanjima, dok se za djelatnost promocije sporta i zdravog načina življenja registrirala približno četvrtina udruga. Savezi i klubovi usmjereni su na razvoj pojedinih sportova na području županije, pritom je važan i fokus na vrhunski sport, dok je izuzetno velik broj udruga koje su lokalne, usmjereni na razvoj pojedinog sporta ili koje promiču sport i rekreaciju među osjetljivijim skupinama stanovništva kao što su djeca, žene, mladi, Romi, invalidi, gluhi i nagluhi.

Kretanje broja aktivnih sportskih udruga ukazuje na to da usmjereno stanovništvo na sport i rekreaciju s vremenom jača: broj aktivnih sportskih udruga u Međimurskoj županiji gotovo se povećao za 56% u 2020., u usporedbi s 2016., kada je taj broj iznosio 260. Premda se na razini županije ne prati broj svih članova sportskih udruga, indikativan je broj članova klubova koji su okupljeni u Zajednici sportskih udruga i saveza Međimurske županije (ZSUSMŽ) – ukupno 19.054 člana (ZSUSMŽ, 2020.). To upućuje na činjenicu da je najmanje 17% stanovništva Međimurske županije formalno uključeno u sportsko-rekreacijske aktivnosti, pod pretpostavkom da je broj osoba koje su učlanjene u više udruga minimalan.

Prema broju aktivnih sportskih udruga na 10.000 stanovnika, Međimurska županija je na samom zaglavju među županijama s 35,7 aktivnih udruga na 10.000 stanovnika, iza Istarske (41,48) i Dubrovačko-neretvanske županije (39,81).

Spomenuta ZSUSMŽ najveća je krovna asocijacija sportskih udruga te okuplja 282 kluba s područja Međimurske županije, zatim slijedi po značenju Međimurski školski sportski savez koji okuplja 38 školskih sportskih društava osnovnih i srednjih škola s područja Međimurske županije. Značajan dio financiranja javnih potreba odvija se upravo kroz ove asocijacije.

Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije promovira zdravi način življenja, kretanje i bavljenje sportskim aktivnostima. Poslove programiranja i financiranja javnih potreba u sportu na području Međimurske županije od 1.1.2020. obavlja Odjel za civilno društvo, ljudska prava i sport Međimurske županije.

5.2. Sportska infrastruktura

Sportska infrastruktura u Međimurskoj županiji je veoma kvalitetno razvijena te se sastoji od sportskih objekata u privatnom i u javnom vlasništvu. Prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske, u Međimurskoj županiji je 108 udruga registrirano za upravljanje sportskim objektima.

Osobito se velikim brojem sportskih objekata ističe grad Čakovec. Specifičnost Međimurske županije su pojedini sportski objekti jedinstvene namjene ili specijalizacije u Hrvatskoj i šire, kao npr. Gimnastički centar Aton. Značajna privatna ulaganja u sportsku infrastrukturu znatno su obogatila ponudu sportskih i rekreativnih aktivnosti u županiji, kako za domaće stanovništvo, tako i za posjetitelje. Pored ulaganja u sportsku djelatnost, ulaganja u turistički sektor ojačala su status županije kao destinacije aktivnog turizma. Novi turistički kapaciteti komplementarni su s vizijom županije aktivnog turizma time što je pored turističke infrastrukture razvijena značajna sportsko-rekreativna infrastruktura. U nastavku se daje pregled najznačajnijih objekata sportske infrastrukture u Međimurskoj županiji.

Školske dvorane – u vrijeme objave *Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.* sportska se infrastruktura sastojala i od 19 školskih dvorana koje su bile raspoložive kako za školske potrebe, tako i za potrebe sporta i rekreacije. Radi se o polivalentnim školskim dvoranama koje pružaju uvjete za bavljenje sportskim aktivnostima sportašima i stanovništvu koje se bavi sportom i rekreacijom. Od ukupnog broja dvorana, samo su četiri jednodijelne, dok je pet trodijelnih i deset dvodijelnih dvorana. U planu do 2020. godine bila su ulaganja Republike Hrvatske, Međimurske županije i jedinica lokalne samouprave u izgradnju dvodijelnih školskih dvorana na području općina Goričan, Strahoninec i Pribislavec, približne ukupne vrijednosti 25,4 milijuna kuna.

Gimnastički centar Aton u Nedelišću – specijalizirani sportski centar šireg, markoregionalnog i međunarodnog značenja koji je godine 2010. proglašen Nacionalnim gimnastičkim centrom. Osmišljen je kao centralna lokacija za pripreme i natjecanja vrhunskih sportaša, napose gimnastičara. Centar se prostire na 5.200 m² neto korisne površine (NGC Aton, 2020.), raspolaže specijaliziranom gimnastičkom dvoranom, dvoranom za natjecanja, fitness centrom i wellness centrom (Izt, 2019.).

Terme Sv. Martin – turističko-rekreativni kompleks koji uključuje sportsko-rekreativne sadržaje – golf terene, sportsku dvoranu, bazenski kompleks i wellness centar. Sportska dvorana i prateći sadržaji namijenjeni su profesionalnim i rekreativnim sportašima. (TSM, 2020.)

DG-SPORT Rekreacijski centar (Prelog) – centar raspolaže sportskom dvoranom i vanjskim terenima. Sportska dvorana sastoji se od dva terena dimenzija 40 x 20 m, pogodna je za mali nogomet, košarku, badminton, odbojku, rukomet i stolni tenis. Vanjski tereni uključuju tenis u balonu, tenis igralište, odbojku na pijesku, mali nogomet na umjetnoj travi i nogomet na umjetnoj travi. (DG Sport, 2020.). Moguća je rekreacija osoba s invaliditetom i sportske pripreme te se radi o centru od međunarodne važnosti (Izt, 2019.).

SRC Mladost (Čakovec) – sportski kompleks u Čakovcu koji se sastoji od stadiona, streljane, kuglane i pet unutarnjih bazena (IzT, 2019.). Stadion se koristi za igranje domaćih utakmica nogometnih klubova Čakovec i Međimurje i za održavanje atletskih natjecanja, kapaciteta je od 8.000 mesta. Pored

nogometnih terena i terena za mali nogomet, stadion sadrži još atletska borilišta s tartan stazom i borilištima za atletiku, kao i terene za rukomet, košarku i odbojku, teretanu (ZSUSMŽ, 2020.).

Marina (Prelog) – sportsko-rekreacijska zona kojom upravlja društvo Marina Prelog d.o.o., u vlasništvu Grada Preloga, na prostoru inundacije na jezeru HE Dubrava. Zona uključuje marinu i prostor za rekreaciju i odmor (kamp, šetalište, vanjski fitness) (IzT, 2019.). Na prostoru inundacije djeluju i udruge – Nautički klub Labud Prelog, ŠRD Glavatica Prelog i Zmajarski klub Rode Prelog. Na području Marine održavaju se i konjički turniri, a Marinu posjećuju rekreativci, trkači, biciklisti i nautičari. (Marina Prelog, 2020.)

Adrenalinski centar ACCREDO (Lopatinec) – centar raspolaže infrastrukturom za sportsko-adrenalinske aktivnosti, a to su paintball, streličarstvo, penjanje po stijeni, gađanje zračnom puškom, stolni tenis i mnoge druge aktivnosti, uključujući i rekreativne. (ACA, 2020.)

Karting centar Blažon (Belica) – karting centar s nacionalno licenciranom stazom, s regionalnim fokusom na pripremu mladih vozača za nacionalna i međunarodna natjecanja, na organizaciju utrka i na najam karting bolidu. (KCB, 2020.)

Stadion Speedway Milenium (Donji Kraljevec) – stadion međunarodne prepoznatljivosti ujedno jedini stadion koji je specijaliziran za speedway u Hrvatskoj (ODK, 2015.). Stadion raspolaže međunarodnom licencom te je mjesto održavanja visoko rangiranih utrka (IzT, 2019.).

Teniski tereni "Franjo Punčec" (Čakovec) – jedan od najstarijih teniskih klubova u zemlji s osam zemljanih terena. Klub ima tristotinjak članova koji se sportom bave rekreativno i natjecateljski te se organiziraju sportska događanja. (TKFP, 2020.)

Aerodrom Čakovec (Pribislavec) – posebnost portfelja sportske infrastrukture Međimurske županije jest zračno pristanište koje je, među ostalim, namijenjeno sportu. Radi se o Aerodromu Čakovec, s travnatom uzletno-sletnom stazom duljine 1.100 m i širine 42 m kojim upravlja Aeroklub Međimurje (AKM, 2020.). Aerodrom je baza za lake zrakoplove, panoramske letove, škole i zrakoplovni miting (IzT, 2019.).

Letjelište za ultralake sportske letjelice (Nedelišće) – mogući su panoramski letovi, te ima regionalno značenje. (IzT, 2019.)

Prema Prostornom planu Međimurske županije postoji 14 turističko-rekreacijskih zona na području županije, a predloženo je i planirano novih pet turističko-rekreacijskih zona (IzT, 2019.).

5.3. Ostala infrastruktura i potencijali

Međimurska županija nudi izuzetne mogućnosti za aktivno bavljenje sportom i rekreacijom u prirodi zahvaljujući svojoj bogatoj prirodnoj baštini, ali i zbog ulaganja u infrastrukturne kapacitete kojima je ojačana ponuda sportskih aktivnosti za domaće stanovništvo i posjetitelje. Razvijeniji sportovi i razvijenije mogućnosti za rekreaciju s pripadajućom infrastrukturom navode se u nastavku.

a. Biciklizam – razvijena je biciklistička infrastruktura međunarodnog i regionalnog značenja (IzT, 2019.). Na području županije postoji, prema podacima Međimurje bike (2020.):

- 15 ruta s više od 700 km duljine, od toga dio čine asfaltirane staze, a dio ostale staze (off-road);
- Međunarodne staze su Mura, Drava i Cycle in a Network, a postoji i devet lokalnih – tematskih/kružnih staza (npr. Pušipelova, Martinska, Steinerova).

Tablica 37. Popis biciklističkih staza u Međimurskoj županiji

Biciklističke staze	Dužina staze	Start-cilj	Zahtjevnost staze	Vrsta podloge
R12 Happy bike	40,74 km	Prelog - Prelog	lagana	Asfalt
EV13 (Eurovelo 13 – Iron curtain)	23,00 km	GP Goričan - Donja Dubrava	srednja	Off-road dio: makadam, asfalt
R2 Murska	65,50 km	GP Bukovje – Donja Dubrava	srednja	Off-road dio: makadam, asfalt
L20 Panoramska	32,20 km	Hotel Spa Golfer - Hotel Spa Golfer	zahtjevna	Off-road dio: makadam, asfalt
L19 Štekarska	33,00 km	MESAP Nedelišće - MESAP Nedelišće	srednja	Off-road dio: makadam, asfalt
L18 Zrinska	33,00 km	Hotel Golf Donji Vidovec - Hotel Golf Donji Vidovec	srednja	Off-road dio: makadam, asfalt
L17 Rudarska	17,70 km	Mursko Središće - Mursko Središće	srednja	Off-road dio: makadam, asfalt
L16 Mlinarska	27,00 km	Toplice Sv. Martin - Toplice Sv. Martin	lagana	Off-road dio: makadam, asfalt
L11 Panamura	74,20 km	Aton Nedelišće - Aton Nedelišće	zahtjevna	Off-road dio: makadam, asfalt
DG6 – državna magistralna dionica	26,60 km	GP Mursko Središće - GP Mursko Središće	srednja	Asfalt
Ž6 Međimurska	130,92 km	Čakovec - Čakovec	zahtjevna	Asfalt
L7 Pušipelova	53,90 km	Čakovec - Čakovec	zahtjevna	Asfalt
L9 Steinerova	41.80 km	Centar dr. Rudolfa Steinera - Centar dr. Rudolfa Steinera	lagana	Off road dio: makadam, asfalt
R3 Cycle in a Network	68,50 km	GP Goričan - Donja Dubrava	lagana	Off road dio
R1 Drava ruta	73.48 km	Trnovec - Legrad	lagana	Asfalt

Izvor: <https://www.medimurje-bike.com/>; (8.6.2020.)

Sustav kapilarnih staza neprestano se dalje razvija, postoji mogućnost najma bicikala na više punktova (IzT, 2019.) te su uređena odmorišta za pametne bicikle i punionice za električne bicikle (Grula za TZMŽ, 2017.).

b. Hodanje/trekking – mogućnosti pružaju Međimurske gorice koje su poznate po ruti Čakovec – Štrigova koja vodi k najvišem vrhu Mohokos (344 m). Okarakterizirane su kao brežuljkasto područje „pitomog pejzaža i lake prohodnosti“ (HPS, 2020.).

- c. Sportovi na vodi i ribolov – na rijeci Dravi mogući su ribolov i plovidba; Varaždinsko jezero i Dubravsko jezero oba nude mogućnosti za ribolov i za sportove na vodi. U regionalnom parku Mura – Drava također je moguć ribolov. (IzT, 2019.)

5.4. Financiranje sporta na području Međimurske županije

5.4.1. Poslovni subjekti u sportsko-rekreacijskoj djelatnosti

Međimurska županija kao regija izdvaja se prema intenzivnom razvoju sportskih aktivnosti među ostalim županijama te ima razvijen poslovni sektor koji ostvaruje prihode na tržištu na temelju komercijalnih djelatnosti. Poslovni pokazatelji poslovnih subjekata u sportsko-rekreacijskoj djelatnosti u Međimurskoj županiji koji ostvaruju svoje prihode na tržištu, u usporedbi s istovjetnim pokazateljima poslovnih subjekata u ostalim sjevernim županijama (izuzev Zagrebačke županije), ukazuju na to da je ova djelatnost u Međimurskoj županiji kudikamo zastupljenija i propulzivnija. Sportsko-rekreacijska djelatnost uključuje rad sportskih objekata, sportskih klubova, fitnes centre i ostale sportske djelatnosti. Iz tablice u nastavku vidljivo je kako je ukupno 28 poslovnih subjekata u sportsko-rekreacijskoj djelatnosti registriranih na području Međimurske županije ostvarilo prihode približne vrijednosti 22,5 milijuna kuna te je zapošljavalo 115 djelatnika u 2018. godini. Gotovo su sva ta društva mikro subjekti.

Ukupni prihodi poduzetnika u ostalim županijama sa sjevera Hrvatske kreću se između 9,2 i 22,8 milijuna kuna, a broj zaposlenih između 22 i 75, pa je vidljivo kako je Međimurska županija zajedno sa Zagrebačkom županijom vodeća u ovoj djelatnosti. Poslovne statistike i značenje sportsko-rekreacijske djelatnosti u Međimurskoj županiji u stvarnosti su i veći zato što trgovačka društva registrirana u turističkim djelatnostima ostvaruju prihode i na temelju sportsko-rekreativnih aktivnosti te bi se stvarna slika ovoga sektora dobila pribrajanjem tih prihoda i zaposlenih koji su angažirani na tržišnoj realizaciji sportsko-rekreativnih aktivnosti.

Tablica 38. Poduzetnici registrirani u Sportskim djelatnostima te zabavnim i rekreativnim djelatnostima* u 2018. godini

	Krapinsko-zagorska županija	Zagrebačka županija	Varaždinska županija	Koprivničko-križevačka županija	Međimurska županija
Broj stanovnika	125.357	309.469	166.982	107.711	109.921
Broj registriranih gospodarskih subjekata	11	55	29	15	28
Prihodi, u milijunima kuna	9,2	22,8	12,2	11,4	22,5
Broj zaposlenih	22	75	48	23	115

*R93 prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007.

Izvor: a. Broj stanovnika – HGK, 2019.; b. Ostali podaci – baza infoBIZ (FINA), lipanj, 2020.

5.4.2. Financiranje sportskih udruga i javnih potreba u sportu

Sustav financiranja sporta na području Republike Hrvatske uređen je Zakonom o sportu. Financiranjem sporta iz javnih izvora osiguravaju se uvjeti za razvoj sporta u predškolskoj i školskoj dobi, sve do rekreativnog i profesionalnog sporta. (NPPuŠ, 2019.)

Na županijskoj razini osiguravaju se sredstva za financiranje javnih potreba u sportu (dalje: JPUŠ) te se sredstva planiranju godišnje, u skladu s dinamikom proračunskog planiranja, a jednako tako jedinice lokalne samouprave usmjeravaju svoja sredstva u sport. JPUŠ obuhvaćaju različite sportsko-rekreacijske programe, aktivnosti, poslove i djelatnosti koje su značajne za Međimursku županiju, kako se vidi iz obuhvata u nastavku.

Tablica 39. Obuhvat javnih potreba u sportu

<ul style="list-style-type: none">— Poticanje i promicanje sporta;— Provođenje sportskih aktivnosti djece, mladeži i studenata;— Djelovanje sportskih udruga, sportskih zajednica i saveza;— Sportska priprema, domaća i međunarodna natjecanja, te opća i posebna zdravstvena zaštita sportaša;— Zapošljavanje osoba za obavljanje stručnih poslova u sportu;	<ul style="list-style-type: none">— Sportsko-rekreacijske aktivnosti građana, kineziterapijske aktivnosti, sportske aktivnosti osoba s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom;— Planiranje, izgradnja, održavanje i korištenje sportskih građevina značajnih za jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave;— Provođenje i financiranje znanstvenih i razvojnih projekata, elaborata i studija u funkciji razvoja sporta i rekreacije.
--	---

Izvor: MŽ, 2020.

Opseg financiranja JPUŠ po hrvatskim županijama, u prosjeku je iznosio približno 17,0 milijuna kuna u godini 2017. (NPPuŠ, 2019.), dok je Međimurska županija izdvojila približno 3,7 milijuna za JPUŠ u godini 2019. Potrebno je istaknuti kako je u izračunu županijskoga prosjeka bio uključen i Grad Zagreb koji ima izuzetno velika izdvajanja za sport, pa zbog toga uvelike podiže hrvatski županijski projekti. Razmjer financiranja JPUŠ je jasniji kada se sagleda kao udio alokacije za JPUŠ u županijskom proračunu – varira među županijama od minimalnih 0,17% do maksimalnih 3,35% u 2017., dok je u Međimurskoj županiji iznosio 0,54% u godini 2019. No, Međimurska županija ipak ne zaostaje u financiranju JPUŠ za ostalim županijama, naprotiv, vidljiv je trend povećanja izdvajanja za JPUŠ u razdoblju 2018. – 2019. Nadalje je to vidljivo i kad se alokacija za JPUŠ iskaže po stanovniku u kunama. Iznos alokacije za JPUŠ po stanovniku varirao je među županijama između minimalnih 2,46 kuna do 36,38 kuna u 2017. godini (NPPuŠ, 2019.), a hrvatski županijski prosjek iznosio je 30,76 kuna u 2017. Međimurska županija je u 2017. godini prema tome pokazatelju (20,45 kuna alokacije za JPUŠ po stanovniku) zaostajala za prosjekom županija, ali je tu razliku nadoknadila u sljedeće dvije godine (32,26 kuna u 2019.).

Tablica 40. Financiranje sporta iz županijskih proračuna u Republici Hrvatskoj u godini 2017. i iz proračuna Međimurske županije u razdoblju 2017.-2019.

	RH županije – prosjek	Međimurska županija		
	(2017.)	(2017.)	(2018.)	(2019.)
Iznos proračuna, u kunama	541.303.198,00	451.765.138,00	463.526.398,16	633.177.451,31*
Proračunska alokacija za JPuS, u kunama	17.033.552,00	2.270.000,00	3.362.695,02	3.648.000,00*
Udio alokacije za JPuS u proračunu, u %	1,22	0,50	0,73	0,54
Proračunska sredstva po stanovniku, u kunama	2.768,82	4.069,99	4.073,02	5.563,75
Iznos alokacije za JPuS po stanovniku, u kunama	30,76	20,45	29,55	32,06

Izvor: a. podaci o županijama – Nacionalni program športa 2019.-2026. (NN, 69/2019.) na osnovi podataka Ministarstva finansija i Državnoga zavoda za statistiku; b. podaci o Međimurskoj županiji – Međimurska županija (2018., 2017.) i izračun autora.

Napomena: u izračunima je korištena je procjena broja stanovnika Međimurske županije iz 2017. - 110.999 prema DZS (2018.), a u 2018. - 113.804 prema HGK (2019.).; *Plan.

Struktura izdvajanja za JPuS iz proračuna Međimurske županije u razdoblju 2018. – 2021. predočena je tablicom u nastavku. Najznačajnije stavke u županijskom izdvajaju za sport mogu se razvrstati u redovite godišnje potrebe (92,9% izdvojenih sredstava), provedbu projekata (0,9%) i u vrhunski sport, pripreme i odlaske na međunarodna natjecanja u inozemstvu (6%). Najveći se dio JPuS podržava kroz financiranje grupacija sportskih udruga Međimurske županije.

Sportske se udruge pored proračunskih sredstava financiraju iz članarina, ali i iz dostupnih drugih javnih izvora i na temelju programa Europske unije i međunarodnih organizacija.

Međimurska županija sufinancira programe i projekte sportskih udruga s područja županije (npr. u iznosu od 1,8 milijuna predviđenih sredstava u 2020.), na način da udruge kandidiraju svoje projekte i programe na javni natječaj. Sredstva se dodjeljuju udrugama čiji su programi, projekti i druge aktivnosti ocijenjeni značajnim (kvalitetan, inovativan i koristan) za razvoj sporta i zadovoljenje javnih potreba Županije koje su definirane razvojnim i strateškim dokumentima. Iznos traženih sredstava može varirati između 5.000,00 i 230.000,00 kuna, a Međimurska županija financira najviše 80% od ukupno prihvatljivih troškova, dok ostatak sredstava prijavitelji moraju osigurati iz vlastitih ili drugih izvora. (Međimurska županija, 2020.)

Tablica 41. Proračun Međimurske županije – izdvajanje za sport u razdoblju 2019. – 2021., u kunama

	Plan 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Ukupno izdvajanje za sport	3.648.000,00	4.490.000,00	4.100.000,00
— Projekt European Walking tour – EWT	33.000,00	100.000,00	50.000,00
— Program Zajednice sportskih udruga i saveza Međimurske županije	1.550.000,00	1.600.000,00	1.700.000,00
— Program javnih potreba u sportu Međimurske županije	1.400.000,00	1.800.000,00	1.800.000,00
— Škola plivanja	320.000,00	0,00	0,00
— Vrhunski sport	220.000,00	220.000,00	0,00
— Škola sportskog natjecanja	125.000,00	0,00	0,00
— Međimurski školski sportski savez	0,00	500.000,00	500.000,00
— Projekt SuperKid	0,00	20.000,00	0,00
— Svjetsko prvenstvo sportskog Vatrogastva	0,00	200.000,00	0,00
— Kandidatura za EU sport	0,00	50.000,00	50.000,00

Izvor: autori prema podacima Međimurske županije, 2019.

Napomene: Program Zajednice sportskih udruga i saveza Međimurske županije uključuje financiranje sporta, vrhunskog sporta i sportske škole mladih; Program javnih potreba u sportu Međimurske županije – financiranje se provodi prema natječaju na koji se prijavljuju sportske udruge sa svojim programima i projektima.

Jednako tako jedinice lokalne samouprave objavljaju svoje pozive za financiranje javnih potreba u sportu na način da se financiraju projekti sportskih udruga. Na primjer, Grad Prelog je 2020. godine u ovu svrhu izdvojio ukupno 750.000,00 kn, pritom je iznos finansijskih sredstava koji se može odobriti po pojedinom projektu varirao između 1.000,00 kn i 75.000,00 kn (Grad Prelog, 2020.).

5.5. Razvoj sporta i strateški dokumenti

Značenje sporta za Međimursku županiju jasno se vidi u tome što je sport uključen i razmotren kao životna aktivnost i djelatnost u ključnom strateškom dokumentu – *Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020.* (dalje: *Razvojna strategija*). Sport se prepoznaće kao aktivnost koja podržava zdravlje svakog pojedinca, jača radnu sposobnost stanovništva, prevenira nastanak bolesti i izbor je zdravog životnog stila. Pored zdravstvenih razloga i razloga dobrobiti pojedinca, sport i rekreacija se *Razvojnom strategijom* prepoznaju kao skupine aktivnosti kojima se jača turistička ponuda.

Potrebno je istaknuti da se *Razvojna strategija* ipak ne bavi sportom kao pojedinačnom djelatnošću, nego se promicanje i jačanje sportskih i rekreativnih aktivnosti vidi kao instrument ostvarenja strateških prioriteta kao što su obrazovanje, ljudski potencijali, zdravlje i dr. Tablicom u nastavku izdvojene su aktivnosti *Razvojne strategije* kojima su predviđena ulaganja u sport i povezane aktivnosti. Nadalje je tablici sažeto opisano ostvarenje mjera do 2018. godine. Potrebno je istaknuti kako je vidljiv napredak u ostvarenju svih mjer, ali i kako je do kraja razdoblja važenja *Razvojne strategije* (do godine 2021.) moguće provesti još dio aktivnosti usmjerenih na sport i zdrave životne stilove.

Pored županijske *Razvojne strategije*, Grad Čakovec je kao središte sportske izvrsnosti, brendirani „Grad sporta“ i *Europski grad sporta 2020.* formulirao vlastitu *Strategiju razvoja za razdoblje do 2020.* Ta je gradska strategija usklađena sa županijskom *Razvojnom strategijom* te je Grad Čakovec kao jednu od mjer predviđio sportsko-rekreativne programe namijenjene široj društvenoj zajednici.

Pored Čakovca, u Međimurskoj županiji priznanje *Europski grad sporta* primio je Prelog za godinu 2019¹⁶. Nadalje, zbog svih konkurenčnih prednosti u spodručju sporta, kao što su raznovrsna sportska infrastruktura, velik broj sportaša i stanovništva koje se bavi sportom i rekreacijom i dr., Međimurska se županija kandidirala za titulu Europske regije sporta 2022 (Beti, 2020.)¹⁷.

¹⁶ „Prelog primio priznanje Europski Grad sporta 2019.“ <https://www.prelog.hr/prelog-primio-priznanje-europski-grad-sporta-2019/a5211> (objava na dan 4.12.2018.) (pristup: 2.11.2020.)

¹⁷ Beti, I., „Međimurje ima u planu postati Europska regija sporta 2022. godine, prva u Hrvatskoj“ <https://lokalni.vecernji.hr/zupanije/medimurje-ima-u-planu-postati-europska-regija-sporta-2022-godine-prva-u-hrvatskoj-21288 - lokalni.vecernji.hr> (objava na dan 20.10. 2020.) (pristup: 2.11.2020.)

Tablica 42. Uloga sporta i rekreacije u ostvarenju strateških prioriteta Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.

Aktivnost	Mjera u okviru koje je predviđena aktivnost	Ostvarenje mjera u 2017. i 2018.
Izgradnja školskih sportskih dvorana	2P1-M2 Podrška obrazovnom sektoru i jačanje kompetencija ljudskih potencijala	Izgrađene su i/ili opremljene četiri sportske dvorane.
Razvoj lova i ribolova uz poštovanje principa održivoga razvoja: izrada studije lovstva, praćenje populacija krupne i sitne divljači te jačanju tih populacija uz očuvanje prirodne ravnoteže, kao i slatkovodnih vrsta riba; veći angažman lovačkih udruga i ribolovnih društava u upravljanju populacijama divljači i riba te informiranja javnosti i dr.	1P4-M6 Održiv razvoj pčelarstva, lova i ribolova	Pokazatelji unutar mjerse odnose se na 9.683 kom odstranjene divljači i 24.730 kom ulovljene ribe.
Osigurati sustav zdravstvene skrbi za sportaše, tj. prostore i stručnjake sportske medicine, sportske ambulante	2P2-M1 Unaprjeđenje zdravstvenog sustava	Pokazatelji ukazuju na povećanje ulaganja u sustavu zdravstvene skrbi.
Aktivnosti kojima se promiče aktivan život: <ol style="list-style-type: none"> Promicanje zdravog stila života kroz sportsko-rekreacijske aktivnosti, prehranu i mentalno zdravlje Povezivanje sportsko-rekreacijskih i sličnih udruga s ciljem podizanja svijesti o zdravim životnim stilovima Stvaranje mreže ustanova, udruga i pojedinaca uključenih u provođenje unapređenja zdravlja Promoција провођења редовних облика тјесних активности и осталих облика рекреативног бављења спортом Osiguranje sveobuhvatnih programa promicanja zdravog načina života i kod osoba u osjetljivom položaju Osiguranje provedbe Strateškog plana za promicanje zdravog načina života. 	2P2-M3 Promicanje zdravog stila života	Provode se četiri kampanje za promicanje zdravih životnih stilova čime je ostvarena ciljana vrijednost.

Izvor: autori prema Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020. (JU REDEA, 2016.) i izvještajima JU REDEA-e o provedbi mjeru (JU REDEA, 2019., 2018.)

5.6. Županijski projekti u području sporta

Dostupnost sredstava iz EU fondova uvelike pomaže ostvarenju razvojnih ideja i potencijala na području županije, ali postoje i stanovita ograničenja Međimurske županije kada je riječ o mogućnosti vlastitog sufinanciranja projekata (IzT, 2019.). Upravo zahvaljujući sredstvima iz EU fondova u posljednjih se nekoliko godina na području Međimurske županije provode projekti lokalnog, županijskog i međunarodnog značenja u sportu i povezanim djelatnostima. Radi se o projektima u kojima je fokus na razvoju infrastrukture i o programima promicanja zdravog načina življenja, ali i o projektima zaštite prirode i unapređenja turističke ponude i infrastrukture. U nastavku se navode značajniji projekti.

- a. Projekt European Walking Tour je međunarodni projekt koji traje od 2019. do 2020. i u kojem su partneri općina Lousada iz Portugala, Međimurska županija, nevladine organizacije – finski Innoventum Oy i slovenski Center za zdravje in razvoj Murska Sobota, a projekt se financira iz programa Erasmus + sport. Cilj projekta je osvještavanje građana da se opredijele za aktivan životni stil radi očuvanja zdravlja na način da se organiziraju pješačke ture jednom mjesечно tijekom 12 mjeseci u poznatom, prirodnom okruženju. (ME, 2020. i EWT, 2020.)
- b. SuperKid je projekt usmjeren ka školskoj djeci, u trajanju od dvije godine koji se provodi prema programu koji je verificiralo Ministarstvo kao univerzalnu školu sporta u kojoj se djeca upoznaju s različitim sportovima. (MŽ – proračun, 2019.)
- c. Međimurje cyclists welcome regija jest projekt unapređenja cikloturističke mreže *Cyclist welcome Međimurje* kojim se razvijaju biciklističke staze na području Međimurja, pritom najveći dio troškova financira Ministarstvo turizma (MŽ – proračun, 2019.). Projekt uključuje izgradnju 65 km asfaltnih biciklističkih traka i 20 km eko-asfaltnih biciklističkih cesta, podizanje kvalitete voznih podloga mimo cesta (off-road) na razinu Eurovelo standarda, uređenje tri biciklistička parka na otvorenom i jednoga zatvorenog biciklističkog parka i uvođenje međunarodnih biciklističkih oznaka (Grula za TZMŽ, 2017.).
- d. Med dvemi vodami je projekt približne vrijednosti 12 milijuna kuna, od čega se 85% financira iz EU fondova. Među glavnim projektnim aktivnostima je i ulaganje u Eko-turističke poučne pješačke i biciklističke staze „Svetomartinska Mura“ na području Općine Sveti Martin na Muri. (MŽ – proračun, 2019.)
- e. CycleSeeing Attractour jest međunarodni turistički projekt kojim se razvijaju popratni sadržaji za cikloturiste i turiste na području općine Štrigova (Biciklističko informativni centar s vidikovcem) i grada Nagykanizse (Eko centar za posjetitelje s biciklističkim pump track poligonom). Projekt se financira iz programa Interreg VA Mađarska-Hrvatska, a vrijednost investicije u Štrigovi iznosit će 999.330,46 EUR. Očekuje se da će ovim projektom ojačati ponuda za turiste i cikloturiste. (MŽ, 2020.)

Pored ovih projekata, potrebno je istaknuti kako se provodi niz manjih akcija na lokalnoj razini kojima se želi stanovništvo ili specifične skupine stanovništva pokrenuti na kretanje i tjelesnu aktivnost, sve s ciljem promicanja zdravih životnih stilova.

5.7. Ljudski resursi – stanje i potrebe

U strateškim i programskim dokumentima Međimurske županije jasno su naznačeni županijski ciljevi u području sporta i rekreativne. Pored Međimurske županije, svoje ciljeve u području sporta imaju i glavni dionici u sportu, kao što su gospodarski subjekti registrirani u sportsko-rekreativnim djelatnostima, škole i sportske udruge/klubovi. Za ostvarenje tih ciljeva, bilo županijskih ili ciljeva poslovnih subjekata, potrebno je razmotriti koji su resursi potrebni za njihovo ostvarenje, uključujući i ljudske resurse.

Potrebno je istaknuti kako su uvjeti za stvaranje nekih potrebnih profila kadrova u sportsko-rekreativnim djelatnostima u Međimurskoj županiji povoljni. Naime, izobrazba upravljačko-organizacijskih kadrova dostupna je Međimurskom veleučilištu u Čakovcu koje nudi program Menadžment turizma i sporta u okviru preddiplomskog stručnog studija i specijalističkog diplomskog stručnog studija, s mogućnošću nastavka studija na drugim visokim učilištima u Hrvatskoj i inozemstvu. Kada je riječ o obrazovanju stručnih kadrova, moguće je istaknuti dostupnost preddiplomskog studijskog programa fizioterapije na sveučilištu Sjever, smještenome u susjednoj županiji. Pregled osnovnih skupina kadrova u sportu dan je tablicom u nastavku.

Tablica 43. Osnovne skupine kadrova u sportu

Upravljačko-organizacijski kadrovi	Stručni kadrovi	Prateći kadrovi
<ul style="list-style-type: none"> — Predsjednici, direktori — Stručni tajnici, tajnici — Sportski direktori/tim menadžeri — Organizatori i voditelji natjecanja (povjerenici i delegati) — Sportski menadžeri — Marketinški djelatnici — Administrativni djelatnici — Ekonomisti 	<ul style="list-style-type: none"> — Treneri — Kondicijski treneri — Sportski liječnici — Fizioterapeuti, kineziterapeuti — Sportski psiholozi — Dijagnostičari i statističari — Osobe sposobljene za rad u sportu (voditelji/instruktori/učitelji) — Savjetnici za planiranje i programiranje 	<ul style="list-style-type: none"> — Suci — Novinari — Statističari — Snimatelji — Informatičari — Voditelji sportskih objekata — Osobe odgovorne za održavanje sportskih objekata i opreme — Ostali prateći kadrovi

Izvor: Čustonja et al. (2018.), prema Čustonja, Jukić i Milanović, 2011.

Baza podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje „Statistika on-line“ jedan je od izvora podataka o kretanju na tržištu rada. Uz pomoć spomenute baze, moguće je ustanoviti ulaske i izlaska iz evidencije nezaposlenih prema skupinama zanimanja u sportu i rekreativnosti. Radi se o četiri skupine zanimanja: direktori/direktorice športskih, rekreativskih i kulturnih centara; športaši/športašice i srodnna zanimanja; športski treneri/trenerice; športski instruktori/instruktorice; instruktori/instruktorice fitnesa i rekreativne i voditelji športskih programa. Prema podacima koji se odnose na razdoblje 2004. – 2020., bilježe se samo ulasci i izlasci skupine zanimanja instruktori/instruktorice fitnesa i rekreativne i

voditelji športskih programa – bilo je svega 65 ulazaka u evidenciju i 65 izlazaka iz evidencije u 16 godina. Nadalje, moguće je utvrditi ukupan broj slobodnih radnih mjesta u razdoblju 2009. – 2020. kod poslodavaca u području djelatnosti „Umjetnost, zabava i rekreacija“ u Međimurskoj županiji te se radi o 342 slobodna radna mjesta. Predočeni podaci mogu se smatrati samo indikativnima i ne tvore cjelovitu sliku tržišta rada u sportsko-rekreativnim djelatnostima.

Strategijom razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije iz godine 2011. (GVG, BA, IFOA, FCG, 2011.) navedeno je kako općenito gledajući, među gospodarskim subjektima ne postoji praksa planiranja ljudskih resursa, osobito se to odnosi na srednjoročno i dugoročno razdoblje. Tom je strategijom izostanak planiranja ljudskih resursa u gospodarskim subjektima istaknut kao jedan od većih problema zato što onemogućuje preciznije prognoziranje potreba na tržištu rada. Stoga je jačanje kapaciteta za strateško planiranje dionika u sportsko-rekreativnim aktivnostima jedna od izraženih potreba.

U nastavku su dani rezultati analize potreba u području sporta u Međimurskoj županiji.

5.8. Potrebe i izazovi u području sporta u Međimurskoj županiji

Prepoznati su sjedeći izazovi u području sporta, s pripadajućim potrebama u pogledu ljudskih potencijala.

- Modernizacija rekreativnih i sportskih aktivnosti
 - Razvoj i angažman upravljačko-organizacijskih kadrova u sportu:
 - Tražene vještine – autentičnost, inovativnost, kreativnost, razmišljanje izvan okvira, sposobnost prenošenja međunarodnih iskustava u međimurski kontekst
 - Liderski iskoraci, vizionarstvo;
 - Angažman stručnog kadra u sportskim udrugama i u Međimurskoj županiji;
- Skrb i razvoj sportskih objekata i infrastrukture na području županije
 - Suradnja privatnog, javnog i civilnog sektora;
 - Razvoj vještina strateškog planiranja na upravljačko-organizacijskoj razini;
- Očuvanje i unapređenje postojeće sportske kvalitete radi razvoja sporta i očuvanja renomea Međimurske županije
 - Razvoj i angažman upravljačko-organizacijskih kadrova u sportu:
 - Tražene vještine – autentičnost, inovativnost, kreativnost, razmišljanje izvan okvira, sposobnost prenošenja međunarodnih iskustava u međimurski kontekst
 - Liderski iskoraci, vizionarstvo;
 - Suradnja privatnog, javnog i civilnog sektora.
- Ulaganje u razvoj (mladih) vrsnih sportaša

- Potreba za mjerama razvoja mladih sportaša (npr. mentorski sustavi, upravljanje karijerama mladih sportaša i sl.);
 - Stručna podrška u prijavi projekata i programa razvoja vrhunskoga sporta i sportaša (EU profesionalci i administratori);
 - Djelovanje sportskih ambulanti s pratećim stručnim osobljem - stručnjacima sportske medicine;
 - Kontinuirano unapređenje sustava nagrađivanja za sportske uspjehe.
- Promicanje uključivanja u sport i rekreativnu među stanovništвом
- Zapošljavanje profesionalnog i specijalističkoga kadra u sportskim udrugama;
 - Uključivanje osoba sposobljenih za rad u sportu i sa skupinama s posebnim potrebama (voditelji/instruktori/učitelji i pedagozi/rehabilitatori) u formuliranju i provedbu okvirnog programa sporta i rekreativne

5.9. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT) u području sporta

Snage

- Veoma raznovrsna sportska infrastruktura; izražena privatna i javna ulaganja u sportske i (turističko-) rekreativne kapacitete
- Jedinstveni sportski objekti međunarodnog značenja
- Sportski aktivno stanovništvo (županija prema broju sportskih udruga na 10.000 stanovnika rangirana kao treća)
- Izraženi rezultati u vrhunskome sportu
- Prisutnost velikoga broja različitih sportova, a time i velika mogućnost izbora za stanovništvo
- Sinergija sporta i turizma nastala razvojem topličkog & wellness turizma
- Velik broj međunarodnih sportskih događanja

Slabosti

- Problemi u sportu koji su prisutni i na nacionalnoj razini, a koji bi se trebali riješiti provedbom Nacionalnog programa športa 2019. – 2026.
- Nedostatak sportske ambulante
- Nedostatak kadrova u sportu na području županije – visokokvalificiranih profesionalaca, zdravstvenog osoblja (osobito fizioterapeuta) i tehničkoga osoblja za rad na održavanju sportske infrastrukture
- Neopravdana fragmentacija sportskih klubova te s time povezane negativne posljedice za razvoj sporta
- Nestabilno financiranje stručnih radnih mjesta u sportu te s time povezana neizvjesnost s kojom se suočavaju stručni kadrovi u sportu

- Nedostaje strategija razvoja sporta u županiji i gradovima, kao i dokument koji bi se odnosio na mrežu sportskih građevina
- Nedostaje gradska/županijska sportska dvorana, pa se sportaši infrastrukturno oslanjaju na korištenje školskih dvorana, u nedovoljnem broju termina

Prilike

- Provedba projekata u području sporta i međusektorskih projekata (sport + zdravlje/turizam/prirodna baština)
- Kampanje promidžbe sporta daju rezultata
- Provedba Nacionalnog programa športa 2019. – 2026. pruža priliku za sinergiju sa županijskim mjerama u sportu
- Racionalnije korištenje prostora postojeće sportske infrastrukture na način da se omogući učinkovitije korištenje sportskih dvorana kvalitetnijim rasporedom termina i podjelom prostora (npr. korištenjem višedijelnih barijera)
- Veće korištenje prirodnih resursa za outdoor sportske aktivnosti (osobito vodenih površina)
- Dalje jačanje sinergije sporta i turizma, napose topičkog & wellness turizma (npr. suradnja na formuliranju sportskih programa, programa sportskih kampova, manifestacija i sl.)

Prijetnje

- Pandemijske okolnosti i mogući rizici u provedbi EU projekata
- Mogućnost da se odgodi donošenje planova i realizacija ciljeva u spotu zbog nepovoljnih ekonomsko-društvenih okolnosti, uključujući plan potreba za ljudskim resursima u sportu
- Donošenje nedovoljno ambicioznih vizija u području sporta zbog nepovoljnih ekonomsko-društvenih okolnosti
- Nemogućnost razvoja i angažmana upravljačko-organizacijskih kadrova u sportu te razvoja vještina strateškog planiranja zbog COVID-19 okolnosti.

5.10. Sažetak

U županijskim strateškim i razvojnim dokumentima sport se prepoznae kao aktivnost koja podržava dobrobit svakog pojedinca: snaži zdravlje, jača funkcionalnu sposobnost starijih osoba i proizvodnost radne snage. Međimurska županija je prema broju aktivnih sportskih udruga na 10.000 stanovnika na samom zaglavljtu među županijama s 35,7 aktivnih udruga na 10.000 stanovnika, iza Istarske (41,5) i Dubrovačko-neretvanske županije (39,8). U posljednje četiri godine provedba županijskih mjera usmjerena k promicanju sporta i zdravog načina življenja dala je pozitivne rezultate, a to se vidi iz praćenja razultata ostvarenja.

U analizi potreba u području sporta i rekreacije uvažena je međusektorska povezanost sporta sa zdravstvom, obrazovanjem, turizmom i civilnim društvom, okolišnim sektorom te su razmatrane i kontekstualne informacije o ovoj djelatnosti iz različitih izvora.

Sport i rekreacija zauzimaju važno mjesto među gospodarsko-društvenim djelatnostima u županiji te se Međimurska županija prema intenzivnom razvoju ove djelatnosti izdvaja među ostalim županijama.

Na području županije velik je broj objekata sportske infrastrukture koji su razvijeni bilo na osnovi privatnih ili javnih ulaganja, uključujući jedinstvene sportske objekte međunarodnoga značenja i razvijene sportsko-rekreacijske komplekse. Najveća je koncentracija objekata u županijskom središtu, Čakovcu koji je i brendiran kao Grad sporta. Međimurska županija ima izuzetno razvijenu biciklističku infrastrukturu te sustav biciklističkih staza koji se neprestano razvija i širi zahvaljujući javnim ulaganjima. Ulaganja u sportsku infrastrukturu i sportsko-rekreacijske programe daju zapažene rezultate, ne samo u povećanju interesa stanovništva za sport nego i u vrhunskome sportu. Prostorni plan županije omogućuje daljnja ulaganja u turističko-rekreativne zone.

Županijski ciljevi u području sporta već su određeni Razvojnom strategijom Međimurske županije do 2020. (vrijedećom do 2021.), pa su problemi i potrebe u području ljudskih resursa razmatrani u kontekstu ostvarenja tih ciljeva. Prije svega, potrebno je formulirati inovativnu viziju razvoja sporta u Međimurskoj županiji za sljedećih 5 – 10 godina kako bi se očuvala i dalje ojačala konkurentnost županije u sportsko-rekreativnoj djelatnosti. Nadalje je potrebno jačanje kapaciteta glavnih dionika u sportsko-rekreativnom sektoru s područja županije u strateškom planiranju, osobito na upravljačko-organizacijskoj razini. U planiranju infrastrukturnih i ljudskih kapaciteta u sportu, poželjna je suradnja javnog, privatnog i civilnog sektora, jednako tako potrebno je voditi računa o zastupljenosti dionika iz školstva, turizma i upravljanja okolišem. Premda su već postignuti pomaci u usvajanju zdravih životnih stilova, i dalje je potrebno formulirati sportsko-rekreacijske programe koji bi bili široko dostupni i prilagođeni ciljanim skupinama te je u tome važna uloga sportskih udrug i sportskih saveza. Međimurska županija, sa svojim stručnim kapacitetima, može okupiti glavne dionike i ukazati na mogućnosti financiranja iz javnih programa, osobito fondova Europske unije.

Promidžba zdravih životnih stilova kakva se provodi kroz ustanove (ZZJZ MŽ, Međimurska županija), udruge i kroz projekte kontinuirano je potrebna, te je moguće promidžbu i poruke planirati na način da se prilagodi ciljanim skupinama kako bi se postigli maksimalni pozitivni učinci. U području vrhunskog sporta, potrebno je omogućiti razvoj dual karijera sportaša kako se izbjegao odljev talenata i odabir alternativnih zanimanja zbog nedovoljne podrške. Sportske udruge disperzirane su na području čitave županije te su usmjerene u rekreaciju ili specifične sportove, ali imaju izraženu potrebu zapošljavanja profesionalnog i specijalističkoga kadra kako bi se dalje razvijale. U planove je potrebno ugraditi i djelovanje sportskih ambulanti s pratećim stručnim osobljem, tj. stručnjacima sportske medicine kako bi se osiguralo cijelovito praćenje i stručna podrška sportašima.

Veliki se iskoraci očekuju provedbom Nacionalnog programa športa 2019. – 2026., kojim su predviđene mjere usmjerenе na razvoj ljudskih potencijala, ali i mjere kojima se uređuje pravno-ekonomski okvir same djelatnosti. Takvim pristupom uređuju se bazični uvjeti u djelatnosti, pa je moguće očekivati sinergijske učinke nacionalnih mjeru, županijskih mjeru i aktivnosti jedinica lokalne samouprave. Time bi pozitivni učinci u razvoju sporta mogli biti uvećani i znatno brže ostvareni i na području Međimurske županije.

6. Organizacije civilnog društva

Razumijevanje civilnog društva i njegovih organizacija, što su i što predstavljaju, ovisi o specifičnom kulturnom, političkom, institucionalnom i administrativnom kontekstu određene zemlje. Demokratska

društva obilježena su postojanjem triju sektora: javnog (država), privatnog (tržište) i građanskog (civilno društvo). Civilnim društvom smatraju se građani koji se aktivno i slobodno uključuju u sve sfere društvenog djelovanja. Osnovni organizacijski oblici civilnog društva su zaklade i udruge. Zaklade su organizacije bez vlasnika, a sredstva koja prikupljaju namijenjena su ispunjavanju određene javne svrhe. Mogu biti javne ili privatne, obiteljske i crkvene zaklade, razlikuju se prema namjeni, načinu financiranja, svojim programima itd. U novije vrijeme pojavljuju se i zaklade lokalnih zajednica usmjerene na unaprijeđenje kvalitete života u određenoj lokalnoj zajednici. Organizacije civilnog društva (uobičajeno se pod time podrazumijevaju udruge) nazivaju se dobrovoljnim, neovisnim, neprofitnim, nevladnim ili trećim sektorom. Provedbom različitih incijativa, osobito u dijelu pružanja socijalnih usluga organizacije civilnog društva (OCD-i) mogu igrati važnu ulogu u razvoju društva osobito u zemljama mlade demokracije, poput Hrvatske, te ponekada imaju funkciju psa čuvara (tzv. watch dog).

Udruge su svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja¹⁸.

Popis udruga koje djeluju na području Republike Hrvatske nalazi se u Registru udruga¹⁹, a brigu o evidenciji udruga te dostupnosti informacija o udrugama vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave RH.

6.1. Podrška razvoju organizacija civilnog društva u Međimurskoj županiji

Briga za razvoj organizacija civilnog društva u Međimurskoj županiji postoji niz godina. Njihova je važnost i uloga prepoznata u Strategiji razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije donesene 2011. godine (SRLJPMŽ 2011).²⁰ Analiza stanja ukazala je na niz slabosti vezanih za djelovanje organizacija civilnog društva što je rezultiralo prijedlogom mjera kojima se nastoji unaprijediti njihov rad i značaj za razvoj županije. U okviru cilja 3 „Promicanje društvene uključenosti i jednakih mogućnosti“ donesene su dvije mjere izravno vezane za razvoj organizacija civilnog društva. Mjera 4 Unaprjeđenje rada oragnizacija civilnog društva i mjera 5 Jačanje sudjelovanja organizacija civilnog društva u razvoju županije, uključuju aktivnosti čiji se nastavak očekuje i u provedbi SRLJP MŽ do 2027.

Lokalno partnerstvo za zapošljavanje (LPZ) Međimurske županije utemeljeno je na osnivačkom sastanku 14.12.2010. godine²¹. Svrha partnerstva je izgradnja lokalnog socijalnog kapitala za budući razvoj županije, kroz suradnju dionika privatnog, javnog i civilnog sektora s lokalnog područja, a kako bi definirali, osmisili i postigli zajedničku viziju i posljedični akcijski plan. LPZ treba služiti kao sredstvo kojim se osigurava sudjelovanje dionika u procesu planiranja, provedbe i zagovaranja politike razvoja ljudskih potencijala doprinoseći stvaranju, razvoju, programiranju i praćenju dokumenata s navedenog

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra udruga Republike Hrvatske i registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj (NN 4/14).

²⁰ SRLJPMŽ 2011 izrađena je u okviru projekta Lokalna partnerstva za zapošljavanje – Faza 3 Program Europske unije za Hrvatsku, IPA Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala, EuropeAid/127435/D/SER/HR, Trajanje projekta: 23. studenog 2009. – 22. srpnja 2011.

²¹ SRLJPMŽ 2011, str. 2

područja na razini županijskih programa i projekata. U radu LPZ-a sudjeluju Međimurska županija i i uglavnom njezini gradovi, Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područna služba Čakovec, Javna ustanova za razvoj Međimurske županije JU REDEA, Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Čakovec, Obrtnička komora Međimurske županije, lokalni poslodavci, sindikalne središnjice, obrazovne ustanove i nevladine organizacije.

LPZ je ujedno odgovorno i za sudjelovanje u razvijanju, provedbi, promociji, zagovaranju i evaluaciji Strategije razvoja ljudskih potencijala i Akcijskog plana za Međimursku županiju. Do sada je zasigurno proveden niz projekata i aktivnosti navedenih u Strategiji, međutim ne postoje javno dostupni podaci niti izvješća u provedbi ili realizaciji SRLJPMŽ 2011 odnosno Akcijskog plana. Također, nije provedeno naknadno vrednovanje (*ex-post evaluacija*) provedbe SRPLJMŽ 2011 i Akcijskog plana koje bi ukazalo na razinu ostvarenja zadanih ciljeva dok bi Izvješće o provedenom vrednovanju sadržavalo preporuke za uspješnu provedbu ovakvog dokumenta. Time bi se olakšao novi programski proces i zadržao fokus na onim projektima i aktivnostima koje su ocijenjene da imaju visok doprinos ostvarenju vrijednosti zadanih pokazatelja, a neprovedeni projekti i aktivnosti bi se preispitali te ili razmotrila njihova prilagodba novonastalim okolnostima ili odgodila njihova provedba dok se ne steknu odgovarajući uvjeti.

Razvoj organizacija civilnog društva potrebno je i dalje poticati te jačati njihovo aktivno sudjelovanje na lokalnoj razini kako bi njihovo djelovanje jačalo i imalo veći utjecaj na regionalni razvoj. Sukladno Razvojnoj strategiji, način na koji će se to postići jest stvaranje poticajnog okruženja za rad civilnog društva kroz razvoj mehanizama za potporu OCD-ima te razvoj modela učinkovitog financiranja OCD-ova iz proračuna jedinica lokalne i regionalne samouprave. Također poticat će se međusektorska suradnja i programi volontiranja.

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 147/14 i 123/17; u nastavku teksta: ZRR) postavljen je temelj zakonodavnog, institucionalnog i strateškog okvira upravljanja politikom regionalnog razvoja. U skladu s člancima 47., 48. i 49. ZRR, propisana je obveza praćenja provedbe politike regionalnoga razvoja i njezinih učinaka na razvoj svih dijelova Republike Hrvatske te vrednovanje i izvještavanje o rezultatima provedbe politike regionalnog razvoja, u svrhu povećanja djelotvornosti, učinkovitosti i utjecaja na regionalni razvoj.

Temeljem spomenutog ZRR jedinice regionalne (područne) samouprave (županije) dužne su izvještavati Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU o provedenim projektima i aktivnostima navedenima u Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020 (s produljenjem važenja do 31. prosinca 2021. godine)²², a koje utječu na regionalni razvoj na području Međimurske županije. Izvještaj o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije do 2020²³ (u nastavku ŽRS) za 2017. godinu prikazuje aktivnosti unutar pojedinih razvojnih mjera provedenih s ciljem postizanja strateških ciljeva i prioriteta razvoja, a temelji se na podacima (finansijski pokazatelji i pokazatelji rezultata) pristiglim od nositelja pojedinih mjera, konkretno of upravnih odjela Međimurske županije, jedinica lokalne samouprave, javnih ustanova, poduzeća i organizacija civilnog društva.

²² Nadalje u tekstu Razvojna strategija Međimurske županije do 2020. (pri čemu je navedeno da je produljen rok važenja do 31. prosinca 2020.) ili ŽRS.

²³ Izvještaji o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije za 2017. i 2018. godinu javno su dostupni na: <http://www.redea.hr/razvojna-strategija/razvojna-strategija-mz-do-2020/> (pristupljeno 8. lipnja 2020.)

Sukladno Izvještaju o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije za 2017. godinu za ostvarenje prioriteta 2P4 Jačanje uloge civilnog društva utrošeno je ukupno 16.729.000,00 kn: iz državnog proračuna 587.000,00 kn, županijskog proračuna 2.850.000,00 kn te lokalnog proračuna u iznosu od 13.292.000,00 kn. Za postizanje navedenog prioriteta planirano je 19.498.496,40 kn, što znači da je utrošeno 85,80 % planiranih sredstava. U izvještajnom razdoblju za mjeru 2P4M1 Stvaranje poticajnog okruženja za rad organizacija civilnog društva broj potpora dodijeljenih od strane JL(R)S prema evidenciji Ureda za udruge RH iznosio je 519, što je za 6 manje od planiranog, dok je pokazatelj alokacija finansijskih sredstava za udruge u proračunima JL(R)S ostvarena u ciljanoj vrijednosti, u iznosu od 16.500.000,00 kn. Pokazatelji mjere 2P4M2 Jačanje aktivnog sudjelovanja organizacija civilnog društva u razvoju županije ostvareni su u ciljnim vrijednostima, tj. razvijena su tri međusektorska programa, projekta i inicijative u partnerstvu organizacija civilnog društva i JL(R)S-ova, prema evidenciji tadašnjeg Ministarstva socijalne politike i mladih odrađeno je 67.580 volonterskih sati te je registrirano 987 volontera pri Volonterskom uredi Međimurje.

Projekt osnivanja Regionalne zaklade za razvoj lokalne zajednice i civilnog društva nije započeo zbog nedovoljno interesa potencijalnih osnivača, a prema Izvještaju o provedbi ŽRS MŽ za 2018. ne postoji podatak u kojoj fazi je projekt osnivanja Društvenog centra Čakovec. Od 2015. godine djeluje Inicijativa 1729/2, koja predstavlja Platformu za Društveni centar Čakovec. U inicijativu je uključeno dvadesetak organizacija civilnog društva, društvenih i kulturnih aktivista/kinja i građana/ki. Platforma potiče i zagovara demokratske i participativne prakse u oblikovanju javnih politika i razvija uvjete za razvoj sudioničke demokracije i sudjelovanja građana te organizacija civilnog društva u procesima donošenja odluka na lokalnoj razini. Platforma se zalaže za revitalizaciju neiskorištenih javnih prostora na području bivše vojarne u Čakovcu, čime se pokrenulo niz javnih društveno-kulturnih događanja s ciljem oživljavanja prostora koji godinama stoji neiskorišten i stavljanja istoga u javnu funkciju.²⁴

Prema Izvještaju o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije do 2020. za 2018. godinu za ostvarenje prioriteta 2P4 Jačanje uloge civilnog društva utrošeno je ukupno 26.236.141,80 kn: iz državnog proračuna 1.128.750,00 kn, županijskog proračuna 3.355.380,75 kn, iz lokalnog proračuna 21.417.815,05 kn te iz EU izvora 334.196,00 kn. U izvještajnom razdoblju za mjeru 2P4M1 Stvaranje poticajnog okruženja za rad organizacija civilnog društva broj potpora dodijeljenih od strane JL(R)S prema evidenciji Ureda za udruge RH iznosio je 521, što je za 4 manje od planiranog, dok je pokazatelj alokacija finansijskih sredstava za udruge u proračunima JL(R)S ostvarena u ciljanoj vrijednosti, u iznosu od 16.500.000,00 kn. Pokazatelji mjere 2P4M2 Jačanje aktivnog sudjelovanja organizacija civilnog društva u razvoju županije ostvareni su u ciljnim vrijednostima, tj. razvijena su tri međusektorska programa, projekta i inicijative u partnerstvu organizacija civilnog društva i JL(R)S-ova, prema evidenciji Ministarstva socijalne politike i mladih održano je 1538 volonterskih sati te je registrirano 28 volontera pri Volonterskom uredi Međimurje.

6.2. Pregled aktivnih organizacija civilnog društva

Udruge na području Republike Hrvatske evidentirane su u Registru udruga Republike Hrvatske prema djelatnosti kojom se bave, a od 2018. godine evidencija udruga vodi se prema području djelovanja. U 2016. godini na području Međimurske županije bile su registrirane ukupno 1182 udruge, ukupan broj udruga u postupku prestanka djelovanja iznosio je 28, dok je ukupan broj brisanih udruga iznosio

²⁴ Društveni centar Čakovec, <https://drustvenicentar.hr/o-nama/> (pristupljeno 9. lipnja 2020.)

236.²⁵ U narednoj je godini došlo do smanjenja, broja registriranih udruga (1040), u postupku prestanka djelovanja evidentirano je njih 26, dok je ukupan broj brisanih udruga iznosi 392. Veliki broj brisanih udruga, velikim je dijelom rezultat neaktivnosti udruga sukladno odredbama Zakona o udrugama.²⁶

U većini slučajeva, kada se gleda broj udruga koje djeluju na području jedinica lokalne samouprave u Međimurskoj županiji, broj udruga manji je u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu. Broj udruga i dalje opada u 2018. godini (u odnosu na prethodne dvije godine) te je ukupno 960 registriranih udruga, u postupku prestanka djelovanja je njih 30, dok su ukupno 494 obrisanе udruge. U 2019. godini, prema stanju koncem ožujka, registrirane su 954 udruge, u postupku prestanka djelovanja je njih 13, dok je ukupno 537 obrisanih udruga.

U Registru udruga, jedna udruga može biti razvrstana u jedno ili više područja djelovanja, stoga su moguća odstupanja između registriranog ukupnog broja udruga i broja udruga prema području djelovanja. U Čakovcu, kao županijskom sjedištu djeluje najveći broj udruga. Uključivanje u organizirane oblike razvoja civilnog društva primjetno je i u drugim jedinicama lokalne samouprave, pri čemu se prema broju udruga, uz Čakovec izdvajaju Prelog i Nedelišće, a potom slijede Donji Kraljevec, Mursko Središće i Sveti Juraj na Bregu. Detaljniji podaci o broju udruga na razini jedinica lokalne samouprave (ukupan broj udruga prema području djelovanja pri čemu jedna udruga može biti razvrstana u jedno ili više područja djelovanja) prikazani su u tablici u nastavku.

Tablica 44. Udruge građana po gradovima/općinama Međimurske županije u 2016., 2017., 2018., 2019.

Grad/općina	2016.	2017.	2018.	2019.
Čakovec	464	384	655	355
Prelog	89	76	133	68
Mursko Središće	57	50	64	46
Belica	23	19	23	17
Dekanovec	7	8	11	8
Domašinec	19	17	27	15
Donja Dubrava	20	18	33	18
Donji Kraljevec	45	44	88	41
Donji Vidovec	9	9	21	9
Goričan	33	26	34	21
Gornji Mihaljevec	17	16	23	19
Kotoriba	27	26	26	23
Mala Subotica	44	30	46	28
Nedelišće	95	83	116	75
Orehovica	20	18	27	15
Podturen	31	30	55	30
Pribislavec	23	16	31	14
Selnica	20	14	20	16
Strahoninec	15	15	19	15
Sveta Marija	17	17	26	16

²⁵ Međimurska županija u brojkama 2016., stanje na dan 31. prosinca 2016.

²⁶ Narodne novine br. 74/14

Sveti Juraj na Bregu	42	39	78	37
Sveti Martin na Muri	16	16	28	16
Šenkovec	18	15	15	13
Štrigova	21	18	22	17
Vratišinec	10	10	10	10
UKUPNO	1182	1014	1631	942

Izvor: Međimurska županija u brojkama, 2016., 2017., 2018., 2019.

Napomena: Jedna udruga može biti razvrstana u Registru udruga Republike Hrvatske u jednom ili više područja djelovanja, stoga su moguća odstupanja prema broju registriranih udruga i broju udruga prema području djelovanja.

Na području Međimurske županije najveći broj udruga je razvrstan u djelatnosti (odnosno od 2018. godine području djelovanja) sport, potom slijede udruge iz područja kulture, socijalne djelatnosti, zaštite okoliša i prirode. Značajnije su zastupljene vatrogasne udruge, lovne i ribolovne, gospodarske, udruge koje okupljaju žene te zdravstvene i socijalne. Detaljniji podaci nalaze se u tablicama u nastavku.

Tablica 45. Udruge na području Međimurske županije prema djelatnostima, 2016., 2017.

Djelatnost*	2016.	2017.
Sportske	422	347
Kulturne	140	129
Vatrogasne	94	94
Lovne i ribolovne	65	66
Gospodarske	58	48
Tehničke	13	11
Okupljanje žena	43	41
Zdravstvene	32	30
Socijalne	27	17
Okupljanje mladeži	44	33
Strukovne	25	17
Ekološke	27	21
Etničke	20	22
Udruge domovinskog rata	13	14
Informatičke	20	12
Humanitarne	13	11
Zaštita prava	5	7
Hobističke	15	11
Zaštita prava djece	9	9
Duhovne	9	7
Prosvjetne	7	0
Udruge za zaštitu životinja	3	3
Odgojno-obrazovne	6	0
Ostale	72	64
UKUPNO	1182	1014

Izvor: Međimurska županija u brojkama 2016., 2017.

Napomena: Jedna udruga može biti razvrstana u Registru udruga Republike Hrvatske u jednom ili više područja djelovanja, stoga su moguća odstupanja prema broju registriranih udruga i broju udruga prema djelatnosti.

S obzirom da se od 2018. godine udruge razvrstavaju prema području djelovanja, podaci o broju udruga na području Međimurske županije prema području djelovanja za 2018. i 2019. godinu nalaze se u tablici u nastavku. Posljedično, nije uputno uspoređivati podatke iz prethodnih godina s podacima za 2018. i 2019. godinu.

Tablica 46. Udruge na području Međimurske županije prema području djelovanja, 2018., 2019.

Područje djelovanja* (od 2018.)	2018.	2019.
Branitelji i stradalnici	16	19
Demokratska politička kultura	53	63
Duhovnost	20	19
Gospodarstvo	95	99
Hobistička djelatnost	11	12
Kultura i umjetnost	249	252
Ljudska prava	86	89
Međunarodna suradnja	54	60
Obrazovanje, znanost i istraživanje	88	95
Održivi razvoj	34	36
Ostala područja djelovanja	5	5
Socijalna djelatnost	142	149
Sport	405	406
Tehnička kultura	42	45
Zaštita i spašavanje	96	96
Zaštita okoliša i prirode	182	192
Zaštita zdravlja	53	54
Nomenklatura sportova	-	324
UKUPNO	1631	2015

Izvor: Međimurska županija u brojkama 2018., 2019.

*Napomena: Jedna udruga može biti razvrstana u Registru udruga Republike Hrvatske u jednom ili više područja djelovanja, stoga su moguća odstupanja prema broju registriranih udruga i broju udruga prema području djelovanja.

Za potrebe analize organizacija civilnog društva, zatraženi su podaci o broju zaposlenih u organizacijama civilnog društva, no takvi podaci nisu dostupni u uobičajenima bazama podataka koje vode Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Ured državne uprave ili neko drugo tijelo. Međutim, uobičajena je praksa u Hrvatskoj da je u velikom dijelu organizacija civilnog društva nema stalno zaposlenih osoba, u manjem dijelu eventualno je zaposlena jedna osoba (izuzev većih organizacija), dok druge osobe rade sa skraćenim radnim vremenom, povremeno na projektima (u okviru projekta je za takve osobe predviđeno radno mjesto) ili sudjeluju u aktivnostima koje mogu biti redovite ili povremene. U udrunama su uobičajeno angažirani volonteri, a u posljednje vrijeme jača značaj i uloga volonterstva te se osobe potiču na uključivanje u organizacije civilnog društva. Broj aktivnih volontera u udrunama također je važan prilikom prijava na određene natječaje,

što s druge strane potiče udruge da kontinuirano pronalaze zainteresirane volonterke i volontere te time jačaju svoju volontersku bazu.

Da bi se OCD-i još učinkovitije osnažili za aktivno sudjelovanje u gospodarsko-društvenom razvitužupanije potrebno je sustavno poticati izgradnju kapaciteta OCD, osigurati materijalne uvjete za njihov rad, njihovo umrežavanje i jačanje resursa. U posljednjih nekoliko godina sve više OCD-a u Međimurskoj županiji uspješno prijavljuje svoje projekte na europske fondove pa je potrebno ovu praksu i dalje poticati, ali i osigurati potrebnu stručnu pomoć u pripremi projekata i pomoći u sufinanciranju.

Na području županije djeluju udruge značajne za razvoj tehničke kulture. Među najznačajnijima ističu se sljedeće:

MIS – Mladi informatičari Strahoninca – udruga je usmjereni na razvoj znanja u području informatičko-komunikacijskih tehnologija te provodi različite programe edukacije. Članovima udruge omogućen je pristup najnovijim informatičkim tehnologijama, inovativan pristup učenju korištenjem svih raspoloživih komunikacijskih vještina, učenje s razumijevanjem prestižnih programske jezika i sudjelovanje na natjecanjima. Osobito je usmjereni na rad s djecom i mladima.

MIK – Međimurski informatički klub Čakovec. Glavne aktivnosti MIK-a temelje se na obrazovanju djece i mladih u području informatike s naglaskom na programiranje. Udruga organizira tečajeve programiranja u suradnji s udrugom „MIS“ za učenike osnovnih i srednjih škola Međimurske županije u sklopu projekata „Škola mladih programera“ i „Želim biti programer“ sufinanciranih od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Članovi sudjeluju na Hrvatskom otvorenom natjecanju iz informatike, Infokupu, te Hrvatskoj Logo Ligi, gdje postižu značajne rezultate. Udruga provodi projekt STEM CENTAR Međimurske županije za djecu i mlađe s naglaskom na programiranje, robotiku, web tehnologije i "Internet stvari".

Radio klub Međimurje – usmjerena je na njegovanje radio amaterizma. Redovito organizira tečaj za radioamatera operatora i radiotehničara. Uspješno položenim ispitom postaje se licencirani radioamater P ili A razreda. Udruga svojim radom promiče važnost tehničke kulture te omogućava razvoj pojedinca u području tehničke kulture.

Astronomsko društvo VEGA – osnovano je u Domu amatera u Čakovcu. Cilj društva je razvoj tehničke kulture i astronomskih aktivnosti, te razvoj i primjena znanstvenih dostignuća, podizanje svijesti građana o svjetlosnom onečišćenju te edukacija o njegovom štetnom djelovanju na okoliš i čovjeka, održavanje natjecanja, susreta, izložbi i sličnih priredbi te sudjelovanje na manifestacijama u organizaciji drugih udruga, saveza i zajednica, kao i izdavanje stručnih publikacija.

Društvo pedagoga tehničke kulture – udruga koja dugi niz godina doprinosi razvitu i popularizaciji tehničke kulture i stručnog rada u udrugama tehničke kulture na području Međimurske županije i na razini Republike Hrvatske, te razvitu i unapređivanju tehničkog odgoja, obrazovanja i stvaralaštva građana, posebice djece i mladih u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima.

Povrh udruga u području tehničke kulture, u Međimurskoj županiji djeluje i **ACT grupa** orijentirana na razvoj društvenih poduzeća i društvenog poduzetništva. ACT Grupa je zajednica stvaratelja promjena koja jača ekosustav *impact* ekonomije u Hrvatskoj i regiji srednje i istočne Europe. Kroz strukturirane i korisnicima prilagođene programe potpore, fokusirane na edukaciju, umrežavanje i finansijsku

podršku, ACT Grupa omogućava održivi rast poduzeća s pozitivnim društvenim utjecajem investitora i poduzetnika.

U Međimurskoj županiji također djeluje i Zaklada za prevenciju Međimurske županije (Zaklada). Sukladno Statutu²⁷ Zaklade, osnovana je sa svrhom pružanja potpore, novčane i druge pomoći u realizaciji projekata i aktivnosti na prevenciji kriminaliteta, sigurnosti cestovnog prometa i ostalih delikventnih ponašanja. Rad Zaklade usmjeren je na financiranje preventivnih programa te informiranje građana o njihovom provođenju. Osnivač zaklade je Međimurska županija, osnovana je 2013. godine te je prva takva zaklada u Republici Hrvatskoj. Zaklada je u partnerstvu s Vijećem za prevenciju Međimurske županije i Policijskom upravom međimurskom sudjelovala u organizaciji "Sajma sigurnosti i prevencije", kao jedinstvenim i prvim takvim projektom u Republici Hrvatskoj.

6.3. Odabrani projekti organizacija civilnog društva za razvoj Međimurske županije

Udruge se financiraju iz različitih izvora sredstava na temelju programa i projekata udruga. Uobičajeni izvori sredstava su proračuni županija i gradova. Međimurska županija donosi Godišnji plan natječaja, javnih poziva i drugih programa financiranja projekata i programa organizacija civilnog društva iz Proračuna Međimurske županije za svaku godinu. U Proračunu Međimurske županije za sufinanciranje programa i projekata organizacija civilnog društva, osigurana su sredstva prema organizacijskim jedinicama - upravnim odjelima i programima, projektima i aktivnostima koji su sastavni dio Godišnjeg plana. Sredstva se dodjeljuju udrugama putem natječaja i javnih poziva te sukladno Pravilniku o financiranju programa i projekata udruga koji su od interesa za Međimursku županiju.

Međimurska županija objavljuje planski vremenik objave natječaja za financiranje projekata udruga civilnog društva jedinica lokalne i regionalne samouprava Međimurske županije koji sadrži pregled vremenskih okvira u kojima će gradovi, općine te sama Međimurska županija objaviti natječaje za financiranje projekata udruga civilnog društva za 2020. godinu. Na taj način udrugama civilnog društva moguće je pratiti i pravovremeno se pripremati na natječaje te osigurati odgovarajuću kvalitetu potrebne dokumentacije.

Jedinice lokalne samouprave na području Međimurske županije redovito godišnje raspisuju javne pozive za dostavu prijava za finansijske potpore projektima i programima namijenjene korisnicima proračuna. Udruge na taj način imaju prilike prijaviti svoje projekte i provoditi aktivnosti koje se financiraju iz proračuna jedinica lokalne samouprave.

Povrh sredstava proračuna, udruge financiraju svoje projekte i aktivnosti putem sredstava EU fondova i programa, zaklada, privatnih izvora sredstava i donacija. Na području Međimurske županije udruge aktivno sudjeluju u pripremi i provedbi projekata koji se financiraju iz EU fondova i programa, bilo kao nositelji projekata bilo kao partneri na projektima. Projekti se provode u različitim područjima djelovanja. Međimurska županija sudjeluje u nekolicini prekograničnih projekata u okviru prekograničnih operativnih programa s Republikom Slovenijom i Mađarskom te se uključuje u razne europske inicijative i mreže kako bi u suradnji s partnerima na području EU dodatno jačala svoje kapacitete i koristila mogućnosti za razvoj županije u različitim područjima. U tablici u nastavku

²⁷ Statut Zaklade za prevenciju Međimurske županije, 2013.

prikazani su važniji projekti provedeni u posljednjih pet godina u Međimurskoj županiji, financirani putem EU fondova.

Tablica 47. Popis projekata značajnih za izradu strategije razvoja ljudskih potencijala, u dijelu Organizacije civilnog društva

Naziv projekta	Opis projekta
Nove prakse – sudioničko upravljanje zgradom Scheier https://scheier.hr/o-projektu/	<p>Sva područja djelovanja organizacija civilnog društva</p> <p>Europski socijalni fond (Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., Kultura u centru) Prijavitelj: Platforma za Društveni centar Čakovec Partner: Međimurska županija Trajanje projekta: 24 mjeseca (29.10.2018. - 29.10.2020.) Ukupna vrijednost projekta: 2.499.436,82 kn (100% iznos sufinanciranja). Projektom "Nove prakse" Platforma želi uspostaviti polivalentni javni društveno-kulturni centar i omogućiti infrastrukturu za sukreiranje kvalitetnijeg sadržaja te potaknuti kvalitetniju programsku produkciju i prezentaciju. Sukladno tome kroz projekt se razvija model sudioničkog upravljanja javnim prostorima, jača uključenost građana te se građanima otvara pristup produkciji i prezentaciji društveno-kulturnih i umjetničkih sadržaja u zgradi Scheier.</p>
IMPULS za 54+ https://www.civilnodrustvo.hr/u-cakovcu-predstavljen-projekt-impuls-za-54/	<p>Socijalna uključenost/kultura</p> <p>Europski socijalni fond Korisnik: Međimurska županija Trajanje: 23.7.2018. – 22.12.2019 Partneri: Knjižnica i čitaonica Nikole Zrinskoga Čakovec, KUD Mura Mursko Središće, Matica umirovljenika MŽ Rješavanje problema socijalne isključenosti osoba starije životne dobi koje žive u ruralnim područjima Međimurske županije, naročito onih u nepovolnjem položaju bilo zbog razloga geografske izoliranosti, nepovoljnih finansijskih prilika, neinformiranosti ili naprosto otežane i ograničene mobilnosti. četiri vrste radionica – radionica pjevanja, radionica sviranja, radionica plesa i radionice kulture čitanja na nekoliko lokacija u Međimurskoj županiji: Mursko Središće, Nedelišće i Donja Dubrava.</p>
Strengthening social entrepreneurial landscape through involving socially responsible corporate practices in entrepreneurial competences and skills enhancement in the Danube region – SENSES https://medjimurska-zupanija.hr/2016/12/21/tri-nova-projekta-medunarodne-suradnje-razvojne-agencije-redea-e/	<p>Gospodarstvo</p> <p>Prijavitelj: IFKA Public Benefit Non-Profit Ltd. for the Development of the Industry Trajanje projekta: 1.1.2017. – 30. 6.2019. Javni poziv: Interreg V-B Dunav 2014. – 2020. Ukupan iznos troškova i intenzitet potpore: 11.480.831,25 kuna, (REDEA 1.159.425,00 kuna, intenzitet potpore 85%). Opis projekta: SENSES ima za cilj stvoriti transnacionalnu mrežu društvenih poduzeća, društveno odgovornih tradicionalnih poduzeća, finansijskih investitora, kreatora politika, akademske zajednice te udruga koji će zajednički promovirati inovativne modele društvenog poduzetništva kao i društvenih inovacija za održivi gospodarski razvoj Dunavske regije.</p>

AGENTI 0-7 http://medjimurska-zupanija.hr/wp-content/uploads/2017/12/popis-strateskih-projekta-mz-12-2017.pdf	<p>Socijalna uključenost</p> <p>Prijavitelj: MURID - MEĐIMURSKA UDRUGA ZA RANU INTERVENCIJU U DJETINJSTVU–AGENT 0-7 Trajanje projekta: 28. 12. 2014. - 28. 2. 2016. Projektni partneri: Udruga slijepih Međimurske županije, Udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu Virovitičko-podravske županije Prvi znak Trošak potpora: 737.841,06 kuna Opis projekta: Projekt se provodio s ciljem jačanja organizacija civilnog društva, Međimurske udruge za ranu intervenciju u djetinjstvu, Udruge slijepih Međimurske županije i Udruge za ranu intervenciju Virovitičko-podravske županije. Prvi znak, za pružanje socijalnih usluga rane intervencije i rehabilitacije djece s teškoćama u razvoju</p>
Istakni se, osvoji posao https://strukturnifondovi.hr/projekti/istakni-se-osvoji-posao/	<p>Odgojno-obrazovno područje djelovanja</p> <p>Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Čakovec Trajanje projekta: 24.2.2015. – 23.6.2016. Partner: Udruga Zora Ukupna vrijednost projekta: 441.593,00 HRK (iznos odobrenih sredstava iz EU fondova: 413.375,00 HRK) Lokacija provedbe projekta: Međimurska županija, gradovi Čakovec, Prelog i Mursko Središće Opis projekta: Projekt je pokrenut s ciljem poticanja zapošljivosti i konkurentnosti nezaposlenih osoba iz Međimurske županije kroz usluge Klubova za zapošljavanje. Provedbom projekta uspješno se utjecalo na samopouzdanje i osvještavanje vlastitih potencijala, bez obzira na razinu obrazovanja i radno iskustvo. Troje nezaposlenih sudionika koji su se posebno istaknuli svojim sposobnostima dobilo je posao voditelja Klubova za zapošljavanje te su uz potporu projektnog tima nadalje pružali potporu nezaposlenim osobama iz Međimurske županije. Cilj projekta bio je pružanje znanja, vještina i resursa potrebnih za lakše zapošljavanje kroz Klubove za zapošljavanje. Po završetku edukacije 54 sudionika Klubova (49%) zaposlilo se u roku od 3 mjeseca. Projektom je uspostavljen mehanizam podrške nezaposlenima u lakšem snalaženju na tržištu rada bez obzira na razinu obrazovanja i radno iskustvo te se značajno utjecalo na razinu samopouzdanja i osvještavanje vlastitih potencijala.</p>

Izvor: Interna dokumentacija JU REDEA - REDEA_Popis projekata_SRLJPMŽ (travanj, 2020), 2020, Popis strateških projekata Međimurske županije 12 2017 (<http://medjimurska-zupanija.hr/wp-content/uploads/2017/12/popis-strateskih-projekta-mz-12-2017.pdf>, pristupljeno, svibanj 2020), <https://drustvenicentar.hr/o-nama/>, <https://strukturnifondovi.hr/projekti/istakni-se-osvoji-posao/>

6.4. Sažetak

Organizacije civilnog društva u Međimurskoj županiji aktivne su već duži niz godina. Prema dostupnim podacima unazad četiri godine, najveći broj OCD-a registriran je u području sporta, te potom slijede područja kulture i umjetnosti, zaštite okoliša i prirode te socijalne djelatnosti. Važnost sporta u Međimurskoj županiji već je istaknuta u poglavljima koje obuhvaća informacije o stanju sporta, stoga ne čudi da postoji veliki broj organizacija civilnog društva (različite sportske udruge, udruženja, klubovi, društva) koja svojim djelovanjem promiču i potiču bavljenje sportom te sudjelovanje u sportskim aktivnostima, profesionalno i rekreativno. U području kulture i umjetnosti djeluje također značajan broj udruga. Njihovo značenje unazad posljednjih 10-15 godina raste. Naime, udruge prepoznaju mogućnosti financiranja projekata i programa putem EU fondova te sudjeluju kao nositelji ili partneri na projektima. Međimurska se županija u suradnji s udrugama iz područja kulture i umjetnosti, te zaštite okoliša i prirode redovito uključuje u projekte prekogranične suradnje sa susjednom Slovenijom i/ili Mađarskom te u programe transnacionalne suradnje.

Posljednjih 20-ak godina zaštita prirode i okoliša značajno dobiva na važnosti. Uvođenje europskih direktiva i njihovo usklađivanje s hrvatskim zakonodavstvom, rezultiralo je značajnim promjenama u postupanju prema prirodi i okolišu. Brojne udruge pronašle su način da svojim aktivnostima i prije svega preventivnim djelovanjem doprinesu zaštiti prirode i okoliša te intenzivnim kampanjama osvješćivanja građana o važnosti čiste prirode i okoliša ukažu na potrebu za promjenama u njihovom ponašanju, koje u konačnici rezultiraju većom kvalitetom života.

U Međimurskoj županiji u ukupnoj populaciji stanovništva prepoznate su socijalno osjetljive skupine te njihove potrebe. Organizacije civilnog društva koje djeluju u ovom području, kontinuirano preispituju potrebe ovih skupina te kroz svoje programe i projekte, a u skladu s okolnostima i prilikama, nastoje u što je moguće većoj mjeri odgovoriti na potrebe tih skupina kako bi im se omogućila bolja kvaliteta života.

Uobičajeni problemi s kojima se organizacije civilnog društva suočavaju su nedostatak profesionalnog osoblja i kontinuiranog priljeva sredstava za provedbu svojih aktivnosti. Osoblje se uglavnom zapošljava povremeno/sporadično na projektnoj razini, dok udruge broje manji broj stalno zaposlenih. Bez kontinuirane podrške programima i osiguranog finansijskog okvira, teško je osigurati kontinuitet rada udruga, čiji je broj u promatranom razdoblju smanjen (donošenje novog Zakona o udrugama, rezultiralo je ažuriranjem broja aktivnih udruga, dok je dio neaktivnih udruga izbrisana iz Registra udruga). U budućnosti je potrebno razmotriti uvjete financiranja rada udruga koji će omogućiti prevazilaženje ili barem u većoj mjeri rješavanje ovih problema (npr. objedinjavanje usluga vođenja knjigovodstva/računovodstva više udruga ili nekih drugih usluga poput administrativnih, čišćenja i održavanja i sl.).

Premda se u rad udruga uključuju volonteri, primjetan je značajan pad broja volontera u 2018. godini, u odnosu na 2017. godinu, kao i broj volonterskih sati prijavljenih pri nadležnom Ministarstvu. U tom smislu vrijedi ispitati, koji su razlozi značajnog pada interesa za volontiranjem i na koji način bi se moglo građane motivirati da intenzivnije sudjeluju u razvoju svoje zajednice u područjima vlastitog interesa.

Sukladno razvojnim usmjerenjima Međimurske županije, predviđeno je osnivanje Regionalne zaklade za razvoj lokalne zajednice i civilnog društva, no prema podacima Izvješća o provedbi Županijske razvojne strategije Međimurske županije projekt nije započeo zbog nedovoljno interesa potencijalnih osnivača. Ovaj se projekt čini i dalje važnim i valjalo bi preispitati razloge zbog kojih je slab interes osnivača te razmotriti o čemu on ovisi i koje bi koristi potencijalni osnivači mogli imati od sudjelovanja u radu Zaklade.

7. Kultura

7.1. Razvoj i značaj kulture na području Međimurske županije

Kada se govori o kulturi, gotovo je nezaobilazno spomenuti povijesne okolnosti i utjecaje pod kojima se određeno područje razvijalo. Geostrateški položaj Hrvatske je, kako u hrvatskoj, tako i u europskoj povijesti, odigrao presudnu ulogu u zaustavljanju višestoljetnih osmanskih teritorijalnih pretenzija, od kojih je zasigurno bila najznačajnija bitka kod južnougarske utvrde Siget 1566. godine u čijoj su obrani junački poginuli grof Nikola Šubić Zrinski i njegova vojska. Grad Čakovec²⁸, upravno, gospodarsko i kulturno središte Međimurske županije i danas je, između ostalog, najpoznatiji kao sjedište čuvene hrvatske plemićke obitelji Zrinski, koja je ovdje stolovala od 16. stoljeća do druge polovice 17. stoljeća, kada su uslijed sukoba s bečkim dvorom u Bečkom Novom Mjestu 30. travnja 1671. godine pogubljeni posljednji ban iz roda Zrinskih, Petar i njegov šurjak Fran Krsto Frankopan.²⁹

Od ulaska Hrvatske u personalnu uniju s Ugarskom 1102. godine do propasti Austro-Ugarske Monarhije nakon Prvog svjetskog rata 1918. godine, Međimurje je svjedočilo brojnim povijesnim prevratima u bogatoj, no često neizvjesnoj i dinamičnoj hrvatskoj povijesti. Jedan od presudnih trenutaka nedvojbeno je bila odluka proizašla s Velike narodne skupštine, održane 09. siječnja 1919. godine u Čakovcu na franjevačkom trgu, kojom su se Međimurci nedvosmisleno izjasnili da svoju budućnost vide u sjedinjavanju s Hrvatskom, pozavavši se na desetu od ukupno četrnaest čuvenih točaka američkog predsjednika Woodrowa Wilsona, a koja se odnosila na načelo samoodređenja naroda Austro-Ugarske.³⁰

Sukladno informacijama navedenima u Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020. godine, u Međimurju se nalazi ukupno oko 800 nepokretnih spomenika kulture. Od toga je 500 sakralnih i oko 300 profanih spomenika. Identitet županije nije dovoljno temeljen na kulturnim stećevinama, bogatoj tradiciji (običaji, folklor, glazba i dr.) i povijesnim znamenitostima županije, uključujući primjerice vrlo značajnu povijest željezničke infrastrukture i prometa (povezivanje programa i projekata turizma s kulturnom i tradicionalnom baštinom Međimurja) te legende (za koje je potrebno osmislići kulturna događanja u vezi s povijesnim osobama i događajima).

²⁸ Čakovec je 1266.g. utemeljio ugarski grof Dimitrije Čak.

²⁹ <https://www.cakovec.hr/web/#>

³⁰ <https://medjimurska-zupanija.hr/povijest/>

Važnost kulture i vrednovanja kulturne baštine općenito posljednjih desetljeća dobiva na značenju, osobito kroz programe Europske unije putem kojih se financiraju projekti iz širokog spektra kulturnih djelatnosti. Putem europskih strukturnih fondova moguće je financirati izgradnju infrastrukture za kulturne (istovremeno i druge) svrhe, izradu različitih kulturnih programa, organizaciju raznovrsnih događanja, promovirati gradove kao europske prijestolnice kulture pa su EU fondovi izdašan izvor sredstava kojima je moguće pokrenuti kulturnu scenu te promovirati važnost kulture u životu pojedinca. Pokretanje projekata i aktivnosti u kulturi, pozitivno utječe na jačanje kulturnih i kreativnih industrija te otvaranje radnih mesta povezanih s kulturnim djelatnostima.

Valja istaknuti da na području MŽ djeluje Zajednica hrvatskih kulturno umjetničkih udruga Međimurske županije (Zajednica) kao jedna od najstarijih zajednica nastalih na području Republike Hrvatske³¹. Osnovana je 21. travnja 1995. godine, a u Registar udruga upisana je 22. rujna 1995. godine. Zajednica je i član Hrvatskog sabora kulture, krovne organizacije hrvatskih kulturnih amatera. Sustavno organiziranje i okupljanje KUD-ova i ogranaka seljačkih sloga započinje osnutkom Zajednice, koja okuplja 72 udruge s područja MŽ i pet udrugu Hrvata iz inozemstva/ Sumarton, Ljubljana, Velenje i Lendava/. Zajednica je jedna od najbolje organiziranih zajednica u Hrvatskoj, a aktivnost njezinih članica iz godine u godinu potvrđuje se brojnim nastupima i sudjelovanjima na državnim smotrama i susretima, te manifestacijama međunarodnog karaktera. Zajednica je dobitnik POVELJE MEĐIMURSKE ŽUPANIJE 2010. godine povodom 15-obljetnice djelovanja za uspješan rad i očuvanje hrvatske kulturne baštine i razvoj kulturnog amaterizma, a dana 30. travnja 2012. Zajednici je uručeno najviše priznanje Međimurske županije nagrada „ZRINSKI“.

U poglavljima koja slijede dan je pregled kulturnih dobara na području Međimurske županije, izdvojeni su značajniji projekti, a za uspješnu provedbu niza kulturnih aktivnosti zadužene su ustanove u kulturi na području Međimurske županije, koje brinu o bogatoj kulturnoj baštini ovog kraja.

7.2. Kulturna dobra na području Međimurske županije

Prema podacima iz Registra kulturnih dobara Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Međimurska županija na nacionalnoj listi broji ukupno šezdeset i tri registrirana kulturna dobra: pedeset i šest nepokretnih kulturnih dobara, od kojih su pedeset i pet pojedinačna i jedno kulturno-povijesne cjeline. Nema dobara kojih bi se uvrstilo u kulturni krajolik. Nadalje, navode se dva pokretna kulturna dobra te pet nematerijalnih kulturnih dobara.

U kategoriji nepokretnih kulturnih dobara, odnosno pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara prevladavaju sakralna i profana graditeljska baština te uglavnom imaju pravni status zaštićenih kulturnih dobara. Iznimke su Kompleks starog grada (kulturno dobro od nacionalnog značenja), Pil Svete obitelji (preventivno zaštićeno kulturno dobro), arheološko nalazište Okolek (preventivno zaštićeno kulturno dobro), nekropola pod tumulima II (preventivno zaštićeno kulturno dobro), arheološko nalazište Ferenčica (preventivno zaštićeno kulturno dobro), kapela sv. Jelene (kulturno dobro od nacionalnog značenja), te Crkva sv. Jeronima (kulturno dobro od nacionalnog značenja).

³¹ Informacije o Zajednici preuzete su s mrežnih stranice Zajednice: <http://zajednica-hkumz.hr/>.

Jedino nepokretno kulturno dobro kulturno-povijesne cjeline odnosi se na kulturno-povijesnu cjelinu grada Čakovca.

Kategoriju pokretnih kulturnih dobara obuhvaćaju muzejske građe Muzeja Međimurja Čakovec i Muzej Croata insulanus Grada Preloga.

U kategoriju nematerijalnih kulturnih dobara ubrajaju se umijeće vađenja zlata – zlatarenje u Međimurju, kotoripska skupina govora, umijeće izrade tradicijske pokladne maske pikač, svetomarska mikrotoponimija te tradicijsko umijeće izrade čipke na području Svetе Marije, štrigovska skupina govora, međimurska popevka, medičarski obrt s područja sjeverozapadne Hrvatske i Slavonije, tradicijsko lončarstvo na području sjeverozapadne Hrvatske, umijeće izrade i sviranja cimbale u Podravini, Međimurju i Hrvatskom zagorju, umijeće sviranja na tamburama farkašicama u sjevernoj i sjeverozapadnoj Hrvatskoj, umijeće izrade tradicijskih božićnih jaslica s područja SZ Hrvatske, umijeće izrade tradicijskog božićnog nakita – kinč na području SZ Hrvatske, umijeće izrade tradicijskog nakita – božićnog lustera na području SZ Hrvatske.

Niti jedno od popisanih dobara Međimurja nije na listi UNESCO-vog Popisa svjetske baštine u Hrvatskoj, kao ni na Pretpristupnom popisu, no valja posebno istaknuti dva nematerijalna dobra upisana na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva: medičarski obrt na području sjeverne Hrvatske koji je na spomenuti popis uvršten 2010. godine te međimursku popevku, tradicijski napjev Međimurja uvršten u tako davne 2018. godine. Pregled kulturnih dobara na području Međimurske županije nalazi se u Prilogu 1. ovog dokumenta. Na području Međimurske županije nalaze se 62 kulturno-povijesne lokacije³² (uglavnom se radi o crkvama, domovima kulture, spomenicima i sl.). Cjeloviti pregled Kulturno-povijesnih lokacija nalazi se u Prilogu 2. ovog dokumenta.

Na području MŽ djeluje 21 ustanova u području kulture. Usmjerene su na muzejsku, kulturnu i društvenu aktivnost te organiziranje filmskih, kazališnih, izložbenih, koncertnih i drugih kulturno-umjetničkih priredbi vlastite produkcije ili u suradnji s drugim ustanovama i udrugama. U Prilogu 3. nalazi se popis ustanova u kulturi na području MŽ.

7.3. Ulaganje u programe javnih potreba u kulturi

Upravni odjel za obrazovanje i kulturu Međimurske županije odgovaran je za pripremu i izradu programa javnih potreba u odgoju, obrazovanju, kulturi i tehničkoj kulturi te poslove provedbe tih programa (priprema, raspisivanje i provođenje javnih poziva za predlaganje, obradu prijedloga, finansijske projekcije, izradu prijedloga, sklapanje ugovora o realizaciji prihvaćenih javnih potreba i prikupljanje i analiza izvješća o realizaciji i drugi poslovi). Osim navedenog, ovaj Upravni odjel pruža administrativnu, stručnu i upravnu podršku radu Kulturnog vijeća Međimurske županije.

Financiranje programa javnih potreba u kulturi može se svrstati u dvije temeljne kategorije – na razini Međimurske županije te na nacionalnoj razini, odnosno u nadležnosti Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. U oba slučaja, pozivi za predlaganje programa javnih potreba u kulturi objavljaju

³² <https://www.visitmedimurje.com> (srpanj 2020)

se na godišnjoj razini, a financirani su iz proračuna županije, odnosno Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

U ožujku 2014. godine Skupština Međimurske županije osnovala je Kulturno vijeće Međimurske županije za koje je predviđeno da će svojim radom "pokrivati sva područja kulturnog i umjetničkog stvaralaštva koja su od interesa za Međimursku županiju"³³ te da je razlog osnivanja "predlaganje ciljeva i mjera za provođenje kulturne politike, predlaganja programa javnih potreba u kulturi za koje se sredstva osiguravaju u proračunu Međimurske županije te radi ostvarivanja utjecaja kulturnih djelatnika i umjetnika na donošenje i realizaciju odluka važnih za kulturu i umjetnost"³⁴.

Vijeće je osnovano za sljedeća područja: glazba i glazbeno-scenska umjetnost, dramska i plesna umjetnost te izvedbene umjetnosti, knjižna, nakladnička i knjižarska djelatnost, vizualne umjetnosti, kulturno-umjetnički amaterizam, inovativne umjetničke i kulturne prakse, međunarodne kulturne suradnje, financiranja međunarodnih projekata. Članovima Vijeća imenuju se kulturni djelatnici, umjetnici te drugi stručnjaci koji svojim dosadašnjim dostignućima i poznavanjem problema vezanih uz utvrđivanje i provedbu kulturne politike mogu pridonijeti ostvarenju ciljeva zbog kojih je Vijeće osnovano.

Međimurska županija je u 2015. godini za Programe javnih potreba u kulturi iz proračuna izdvojila ukupno 140.000,00 kuna³⁵, 115.550,00 kuna u 2016. godini³⁶, 263.320,00 kuna u 2017. godini³⁷, 242.600,00 kuna u 2018. godini³⁸ te 300.000,00 kuna u 2019. godini³⁹.

Ministarstvo kulture i medija izdvojilo je u 2015. godini ukupno 31.318.140,00 kuna za Programe javnih potreba u kulturi RH s područja Međimurske županije, od kojih je 4.569.400,00 kuna dodijeljeno u 2015. godini, 6.938.900,00 kuna u 2016. godini, 7.385.678,00 kuna u 2017. godini, 5.824.970,00 kuna u 2018. godini, 4.219.692,00 kuna u 2019. godini te 2.379.500,00 kuna (zaključno sa 24.5.2020.) za 2020. godinu. U prilogu 4 nalazi se detaljnije pojašnjenje temeljem razdiobe po kulturnim djelatnostima.

³³ Odluka o osnivanju Kulturnog vijeća Međimurske županije, 6. sjednica Skupštine Međimurske županije održana 20.3.2014.

³⁴ Isto.

³⁵ Program javnih potreba u kulturi Međimurske županije za 2015. godinu, 14. sjednica Skupštine Međimurske županije održana 2.7.2015.

³⁶ Program javnih potreba u kulturi Međimurske županije za 2016. godinu, 18. sjednica Skupštine Međimurske županije održana 31.3.2016.

³⁷ Program javnih potreba u kulturi Međimurske županije za 2017. godinu, 2. sjednica Skupštine Međimurske županije održana 28.9.2017.

³⁸ Program javnih potreba u kulturi Međimurske županije za 2018. godinu, 6. sjednica Skupštine Međimurske županije održana 24.5.2018.

³⁹ Program javnih potreba u kulturi Međimurske županije za 2019. godinu, 13. sjednica Skupštine Međimurske županije održana 13.6.2019.

Tablica 48. Pregled dodijeljenih sredstava Ministarstva kulture Republike Hrvatske za odobrene Programe javnih potreba u kulturi Međimurske županije u razdoblju od 2015. do 2020.⁴⁰

KULTURNA DJELATNOST	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
GLAZBA I GLAZBENO-SCENSKE UMJETNOSTI	69.000,00	70.000,00	74.000,00	75.000,00	74.000,00	80.000,00

⁴⁰ Napomene tijekom sistemazacije podataka: zbroj dodijeljenih sredstava odnosi se na programe i subjekte uz koje je jasno naveden grad, odnosno općina u Međimurskoj županiji. MEĐUNARODNA KULTURNJA Ministarstvo je s vremenom promijenilo neke nazive poddjelatnosti. Primjerice "Knjige i nakladništvo" iz 2015. kasnije je "Književnost", "Likovna i vizualna umjetnost" kasnije je "Vizualna umjetnost", a neki se programi spominju (npr. Rezidencije i Međunarodne manifestacije i skupovi) samo ukoliko ima subjekata kojima su sredstva dodijeljena. "Ad hoc" programi poput "UNESCO", "Godina prijateljstva između Hrvatske i Kine" ili pak "Međunarodne manifestacije i skupovi", "Kazališna i plesna djelatnost" nisu se odnosili na Međimursku županiju. Takvi su programi izostavljeni iz tablice. Nadalje, u tablici su navedeni samo programi "stalnog postava", a koji su u okviru Međunarodne kulturne suradnje. KULTURNA BAŠTINA (PROGRAMI ARHEOLOŠKE BAŠTINE) U konačnom iznosu dodijeljenih sredstava za Programe arheološke baštine u 2015. objedinjeni su i jednogodišnji i trogodišnji programi. Razdoblje od 2016. do 2020. obuhvaća samo jednogodišnje programe. Od 2020. Ministarstvo zasebno navodi Programe kopnene arheološke baštine i Programe podvodne arheološke baštine. KULTURNA BAŠTINA (PROGRAMI ZAŠTITE I OČUVANJA ORGULJA) Od 2018. Ministarstvo uvodi zasebnu kategoriju Programa zaštite i očuvanja orgulja. Zaštita i očuvanje orgulja prethodnih je godina (od 2015. do 2017.) bilo inkorporirano u Programe zaštite na pokretnim kulturnim dobrima. Taj je pristup zadržan (radi sprječavanja nepotrebne fragmentacije i decentralizacije podataka) pa konačni iznos dodijeljenih sredstava objedinjuje Programe zaštite na pokretnim kulturnim dobrima i Programe zaštite i očuvanja orgulja. KULTURNA BAŠTINA (PROGRAMI ZAŠTITE NA ETNOGRAFSKIM POKRETNIM KULTURNIM DOBRIMA) U 2015. navode se Programi zaštite pokretnih i etnografskih kulturnih dobara (bez Hrvatskoga restauratorskog zavoda). Od 2018. Ministarstvo uvodi zasebnu kategoriju Programi zaštite pokretnih etnografskih kulturnih dobara, uz postojeće Programe zaštite na pokretnim kulturnim dobrima. U razdoblju od 2016. do 2020. u Međimurskoj županiji nije bilo programa etnografskih pokretnih kulturnih dobara kojima su dodijeljena sredstva financiranja pa su pod Programima zaštite na pokretnim kulturnim dobrima objedinjeni: 1.) Programi zaštite na pokretnim kulturnim dobrima, 2.) Programi zaštite na etnografskim kulturnim dobrima i 3.) Programi zaštite i očuvanja orgulja. VIZUALNE UMJETNOSTI Kod Ministarstva ne postoji kontinuitet navođenja programskih područja: izložbe, likovne manifestacije i edukativni programi. U konačnom zbroju dodijeljenih sredstava obuhvaćena su sva tri programska područja, no i dalje nije poznato koliko je sredstava bilo namijenjeno pojedinom programu.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Festivali/manifestacije	65.000,00	70.000,00	70.000,00	75.000,00	70.000,00	80.000,00
Majstorski seminari	-	-	-	-	-	-
Nakladnička djelatnost	-	-	-	-	-	-
Natjecanja	-	-	-	-	-	-
Ostali programi	-	-	-	-	-	-
Koncerti/koncertna gostovanja	4.000,00	-	4.000,00	-	4.000,00	-
DRAMSKE UMJETNOSTI	68.000,00	45.000,00	55.000,00	75.000,00	75.000,00	85.000,00
Profesionalna kazališta	60.000,00	40.000,00	50.000,00	70.000,00	75.000,00	80.000,00
Festivali/manifestacije	-	-	-	-	-	-
Kazališta/redovni program	60.000,00	40.000,00	50.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00
Lokalna organizacija gostovanja	-	-	-	-	5.000,00	-
Nezavisne produkcije/pojedine predstave	-	-	-	-	-	-
Ostali programi	-	-	-	-	-	-
Gostovanja/privatna kazališta	-	-	-	-	-	-
Gostovanja/javna kazališta	-	-	-	-	-	10.000,00
Kazališni amaterizam	8.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	0.000,00	5.000,00
Redovni program	-	-	-	-	-	-
Manifestacije	8.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	-	5.000,00
Gostovanja	-	-	-	-	-	-

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

AUDIOVIZUALNE UMJETNOSTI	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00
KNJIGA I NAKLADNIŠTVO	100.000,00	10.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00
KNJIŽNIČNA DJELATNOST	369.000,00	366.000,00	374.000,00	403.000,00	425.000,00	441.500,00
Nabava knjižne i neknjižne građe	364.000,00	366.000,00	371.000,00	388.000,00	420.000,00	432.500,00
Akcije i manifestacije	5.000,00	-	3.000,00	5.000,00	5.000,00	9.000,00
Razvojni programi i projekti	-	-	-	10.000,00	-	-
ARHIVSKA DJELATNOST	70.000,00	63.000,00	30.000,00	42.000,00	284.242,00	0.000,00
MUZEJSKA DJELATNOST	4.000,00	40.000,00	15.000,00	40.000,00	40.000,00	27.000,00
Društvo/udruga u kulturi	-	-	-	-	-	-
Državna ustanova	-	-	-	-	-	-
Gradska uprava	-	-	-	-	-	-
Gradska ustanova	4.000,00	-	10.000,00	-	10.000,00	6.000,00
Javna ustanova u kulturi	-	-	-	40.000,00	-	-
Općinska ustanova	-	-	-	-	-	-
Županijska ustanova	-	40.000,00	5.000,00	-	30.000,00	21.000,00
VIZUALNE UMJETNOSTI	20.000,00	20.000,00	0.000,00	8.000,00	15.000,00	0.000,00
INOVATIVNE UMJETNIČKE I KULTURNE PRAKSE	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00	0.000,00
DIGITALIZACIJA KULTURNE BAŠTINE	0.000,00	0.000,00	65.000,00	30.000,00	16.500,00	20.000,00

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

PROGRAMI IZGRADNJE, REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE I OPREMANJA KULTURNE INFRASTRUKTURE	1.914.000,00	2.110.000,00	2.410.000,00	1.525.000,00	995.000,00	620.000,00
KULTURNΑ BAŠTINA	1.940.000,00	4.161.800,00	4.331.650,00	3.582.500,00	2.224.500,00	1.106.000,00
Programi zaštite na nepokretnim kulturnim dobrima	870.000,00	2.970.000,00	3.050.000,00	2.450.000,00	1.540.000,00	710.000,00
Programi zaštite na pokretnim kulturnim dobrima	700.000,00	831.800,00	932.650,00	801.000,00	497.000,00	396.000,00
Programi zaštite na nematerijalnim kulturnim dobrima	-	10.000,00	40.000,00	26.500,00	28.000,00	-
Programi arheološke baštine	370.000,00	350.000,00	309.000,00	305.000,00	159.500,00	-
MEĐUNARODNA KULTURNΑ SURADNJA	15.400,00	53.100,00	31.028,00	44.470,00	70.450,00	0.000,00
Arhivi	-	-	-	-	-	-
Glazbeno-scenske djelatnosti	-	-	-	-	-	-
Interdisciplinarni projekti	-	-	-	-	-	-
Književnost	-	-	-	-	-	-
Knjižnice	-	-	-	-	-	-
Kulturna baština	3.800,00	39.000,00	3.000,00	2.870,00	-	-

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

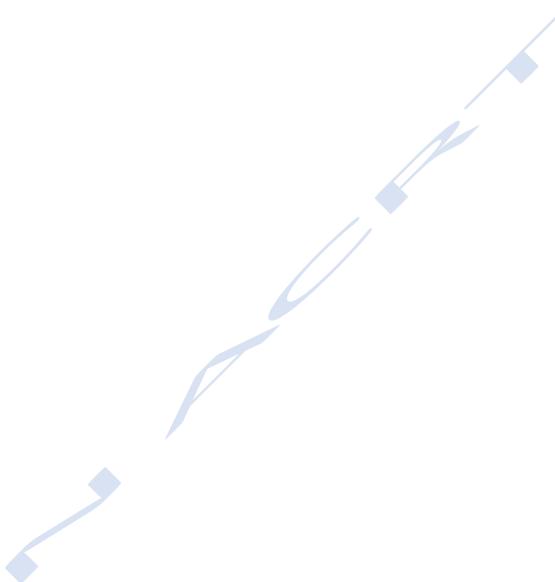
Kulturno-umjetnički amaterizam	11.600,00	4.000,00	12.900,00	35.000,00	37.000,00	-
Vizualna umjetnost	-	5.100,00	9.128,00	6.600,00	-	-
Međunarodne nevladine organizacije	-	-	-	-	-	-
Muzeji i galerije	-	-	-	-	-	-
Izvedbene umjetnosti	-	-	-	-	33.450,00	-
Novi mediji	-	-	-	-	-	-
Rezidencije	-	5.000,00	6.000,00	-	-	-
UKUPNO ZA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU	4.569.400,00	6.938.900,00	7.385.678,00	5.824.970,00	4.219.692,00	2.379.500,00

Izvor: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, sistematizacija autora

U Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020. godine (s rokom važenja do 31. prosinca 2021. godine), razvoj kulture prepoznat je kao značajan segment ukupnog razvoja Županije, primarno kroz ciljeve i mјere koje se tiču pristupa kulturi, odnosno dostupnosti kulturnih sadržaja i kulturne baštine najširim slojevima stanovništva, obnove i opremanja materijalne kulturne baštine, programa nematerijalne kulturne baštine, razvoja turizma i jačanja kulturnog identiteta Međimurske županije. U Prilogu 5 nalazi se detaljnije pojašnjenje aktivnosti i sredstava utrošenih za razvoj kulture unutar Razvojne strategije.

7.4. Odabrani projekti u kulturi na području Međimurske županije

Na području Međimurske županije provodi se niz projekata usmjerenih na razvoj različitih oblika kulturne djelatnosti. Međimurska županija te JU REDEA, kao i drugi korisnici poput ustanova i udruga u kulturi s područja MŽ, aktivne su u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU fondova. Na taj način pribavljaju se nedostajuća sredstva za razvoj kulture, poboljšava kvaliteta sadržaja i usluge čime se jača ukupna kulturna djelatnost. Iniciranje izrade i provedbe projekata i aktivnosti u kulturi, dovodi u pravilu i do povećanja potražnje za stručnjacima odgovarajućeg profila u području kulture. Popis odabranih projekata u području kulture, financiranih putem EU programa i fondova nalazi se u tablici u nastavku.

Tablica 49. Izdvojeni projekti u kulturi na području Međimurske županije

RED.BR.	KATEGORIJA	NAZIV PROJEKTA	FOND/PROGRAM	KORISNIK/PARTNER/I TRAJANJE	OPIS
1	Obrazovanje/ Kultura	Rekonstrukcija, dogradnja, izgradnja, adaptacija ili obnova dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola te Domova kulture na području Međimurske županije	-		Sustavno se ulaže u obrazovnu infrastrukturu: predškolski odgoj (ulaganje u dječje vrtiće sredstvima iz Programa ruralnog razvoja, podmjera 7.4.1.), osnovne i srednje škole (prvenstveno sredstvima OPKK za energetsku obnovu javnih zgrada). Ulaže se i infrastrukturu namijenjenu kulturnim događanjima (Domovi kulture, društveni domovi) također sredstvima iz Programa ruralnog razvoja, podmjera 7.4.1.
2	Kultura	Rekonstrukcija i revitalizacija fortifikacije Starog grada Čakovec te ju revitalizirati u Muzej nematerijalne baštine (Riznica Međimurja)	Operativni program Konkurentnost i kohezija	Korisnik: Međimurska županija Partneri: JU REDEA, Muzej Međimurja Čakovec i Turistička zajednica Međimurske županije 1. 5. 2017. – 1. 5. 2020. (produljenje)	Cilj projekta je rekonstruirati fortifikaciju Starog grada Čakovec te ju revitalizirati u Muzej nematerijalne baštine (Riznica Međimurja). Sadržaji će biti prilagođeni potrebama i preferencijama turista u potrazi za inovativnim sadržajima. Nova atrakcija bit će integrirana s ostalom ponudom kulturnog turizma na području Međimurske županije. https://riznica.hr/

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

3	Kultura/ socijalno uključivanje	SUKUS Srednjoškolci u Umjetničkim i Kulturnim Sadržajima	Europski socijalni fond	Korisnik: Međimurska županija Partner: Matica Hrvatska – Ogranak Čakovec 22. 12. 2017. – 21.3.2019.	Projekt SUKUS bio je usmjeren na rješavanje problema ograničenog sudjelovanja srednjoškolaca iz Međimurske županije, a posebno onih u nepovolnjem položaju, u kulturno-umjetničkim sadržajima. Svrha projekta je bila uključiti 50 mladih iz srednjih škola koji borave u učeničkim domovima Graditeljske škole i Srednje škole Čakovec u različite kulturno-umjetničke radionice, događanja i posjete. Radionice su se provodile u umjetničkim područjima: fotografija, ples, kreativno pisanje, DJ glazba, sviranje i pjevanje (zborsko pjevanje). Više na ovoj poveznici.
4	Socijalna uključenost/ kultura	IMPULS za 54+	Europski socijalni fond	Korisnik: Međimurska županija Partneri: Knjižnica i čitaonica Nikole Zrinskoga Čakovec, KUD Mura Mursko Središće, Matica umirovljenika Međimurske županije 23.7.2018. – 22.12.2019	Rješavanje problema socijalne isključenosti osoba starije životne dobi koje žive u ruralnim područjima Međimurske županije, naročito onih u nepovolnjem položaju bilo zbog razloga geografske izoliranosti, nepovoljnih finansijskih prilika, neinformiranosti ili naprosto otežane i ograničene mobilnosti. 4 vrste radionica – radionica pjevanja, radionica sviranja, radionica plesa i radionice kulture čitanja na nekoliko lokacija u Međimurskoj županiji: Mursko Središće, Nedelišće i Donja Dubrava. Više na ovoj poveznici.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

5	Kultura/turizam/ Prekogranična suradnja	ATTRACTOUR - REVITALIZACIJA KULTURNE BAŠTINE U TURISTIČKE ATRAKCIJE NA PODRUČJU MEĐIMURJA I LETENYJA (ODNOSI SE NA REKONSTRUKCIJU STRAŽARNICE U BIVŠOJ VOJARNI U ČAKOVCU I NA REKONSTRUKCIJU DVORCA U LETENYJU)	Interreg V-A Programa suradnje Mađarska – Hrvatska 2014.-2020.	Korisnik: JU REDEA Partneri: Međimurska županija, Turistička zajednica Međimurske županije, Grad Letenye i Sveučilište Panonia 1.7.2017.-28.2.2019	Opći cilj projekta je stvoriti prepoznatljive turističke destinacije revitalizacijom kulturne baštine u turističke atrakcije i stvaranjem inovativnih turističkih proizvoda. Projektom će se uspostaviti dvije turističke atrakcije s centrima za posjetitelje te će se u Međimurskoj županiji uvesti ETIS sustav – „Europski sustav pokazatelja za turizam za održivo upravljanje određima“.
6	Kultura/turizam/ prekogranična suradnja	SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ECO – CULTURAL TOURISM OF KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKA COUNTY, MEĐIMURSKA COUNTY, ZALA COUNTY – CULTUREVIVE TOUR	INTERREG V-A Hungary-Croatia Co-operation Programme 2014-2020	Korisnik: Centar dr. Rudolfa Steinera Partneri: Zala Megyei Népművészeti Egyesület i Turistička zajednica grada Koprivnice 01.06.2017. – 31.01.2019.	Projekt je osmišljen i provodi se zajedno s partnerima iz Mađarske Županijom Zala i Hrvatske Koprivničko-Križevačkom županijom. Ovo je svojevrsni nastavak već prethodno provedenih projekata te se odnosi na slijedeće zadane ciljeve: razvoj regionalnog turizma; očuvanje, promocija i održivi razvoj kulturnih tradicija, prirodnih dobara na području projekta korištenjem ekološke jedinstvene ručne izrade; jačanje kulturnog identiteta, koji je osnova za razvoj kulturnog turizma; ekspanzija zapošljavanja temeljena na jedinstveno ručnoj organskoj proizvodnji; razvijene i nadograđene infrastrukturne investicije usmjerene na pružanje boljeg pristupa postojećim i potencijalnim turističkim mjestima u svrhu zajedničkog korištenja kulturne i prirodne baštine.

Izvor: Javna ustanova za razvoj Međimurske županije REDEA, Popis strateških projekata Međimurske županije.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

7.5. Sažetak

Sukladno pregledu stanja u kulturi, u nastavku je sažetak nalaza analize koji može poslužiti kao osnova za oblikovanje odgovarajućih ciljeva, prioriteta i mjera u okviru Strategije razvoja ljudskih potencijala MŽ:

- u MŽ su registrirana šezdeset i tri kulturna dobra: pedeset i šest nepokretnih kulturnih dobara, od kojih su pedeset i pet pojedinačna i jedno kulturno-povijesne cjeline, dva pokretna kulturna dobra te 13 nematerijalnih kulturnih dobara;
- nema dobara kojih bi se uvrstilo u kulturni krajolik;
- prevladavaju sakralna i profana graditeljska baština te uglavnom imaju pravni status zaštićenih kulturnih dobara;
- iznimke su Kompleks starog grada, kapela sv. Jelene te crkva sv. Jeronima - kulturna dobra od nacionalnog značenja te Pil Svetе obitelji, arheološko nalazište Okolek, nekropola pod tumulima II arheološko nalazište Ferenčica - preventivno zaštićena kulturna dobra;
- jedino nepokretno kulturno dobro kulturno-povijesne cjeline odnosi se na kulturno-povijesnu cjelinu grada Čakovca;
- kategoriju pokretnih kulturnih dobara obuhvaćaju muzejske građe Muzeja Međimurja Čakovec i Muzej Croata insulanus Grada Preloga;
- u kategoriju nematerijalnih kulturnih dobara ubrajamaju se umijeće vađenja zlata – zlatarenje u Međimurju, kotoripska skupina govora, umijeće izrade tradicijske pokladne maske pikač, svetomarska mikrotoponimija te tradicijsko umijeće izrade čipke na području Svetе Marije, štrigovska skupina govora, međimurska popevka, medičarski obrt s područja sjeverozapadne Hrvatske i Slavonije, tradicijsko lončarstvo na području sjeverozapadne Hrvatske, umijeće izrade i sviranja cimbale u Podravini, Međimurju i Hrvatskom zagorju, umijeće sviranja na tamburama farkašicama u sjevernoj i sjeverozapadnoj Hrvatskoj, umijeće izrade tradicijskih božićnih jaslica s područja SZ Hrvatske, umijeće izrade tradicijskog božićnog nakita – kinč na području SZ Hrvatske, umijeće izrade tradicijskog nakita – božićnog lustera na području SZ Hrvatske.
- niti jedno od popisanih dobara Međimurja nije na listi UNESCO-vog Popisa svjetske baštine u Hrvatskoj, kao ni na Prepristupnom popisu - dva nematerijalna dobra upisana su na UNSECO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva: medičarski obrt na području sjeverne Hrvatske (uvršten 2010. godine) te međimurska popevka, tradicijski napjev Međimurja (uvrštena 2018. godine)
- na području MŽ nalaze se 62 kulturno-povijesne lokacije (uglavnom se radi o crkvama, domovima kulture, spomenicima i sl.);
- na području MŽ djeluje 21 ustanova u području kulture. Usmjerene su na muzejsku, kulturnu i društvenu aktivnost te organiziranje filmskih, kazališnih, izložbenih, koncertnih i drugih

kultурно-umjetničkih priredbi vlastite produkcije ili u suradnji s drugim ustanovama i udrugama;

- pozivi za predlaganje programa javnih potreba u kulturi objavljaju se na godišnjoj razini, a financirani su iz proračuna županije, odnosno Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske;
- u MŽ djeluje i značajan broj udruga iz područja kulture koje svojim projektima i aktivnostima njeguju kulturne običaje te provode programe i događanja od interesa za šиру populaciju na području MŽ;
- od 2014. godine u MŽ djeluje Kulturno vijeće MŽ koje je zaduženo za predlaganje ciljeva i mjera za provođenje kulturne politike, predlaganja programa javnih potreba u kulturi za koje se sredstva osiguravaju u proračunu Međimurske županije te radi ostvarivanja utjecaja kulturnih djelatnika i umjetnika na donošenje i realizaciju odluka važnih za kulturu i umjetnost;
- na području MŽ djeluje Zajednica hrvatskih kulturno umjetničkih udruga Međimurske županije kao jedna od najstarijih i najbolje organiziranih zajednica nastalih na području Republike Hrvatske;
- u promatranom razdoblju (2015.-2019.) MŽ kontinuirano povećava izdvajanja iz proračuna za Programe javnih potreba u kulturi; u istom razdoblju iz proračuna Ministarstva kulture RH za MŽ izdvojeno je ukupno 31.318.140,00 kuna (najviše u 2017., 7.385.678,00 kuna, a najmanje u posljednjoj promatranoj godini, odnosno 2.379,500,00 kuna);
- na području Međimurske županije provodi se niz projekata usmjerenih na razvoj različitih oblika kulturne djelatnosti;
- Međimurska županija te njezina Javna ustanova za razvoj Međimurske županije aktivne su u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU fondova.

8. Dobro upravljanje

8.1. Koncept dobrog upravljanja

Dobro upravljanje podrazumijeva mjerjenje načina na koji javne institucije provode javne poslove i upravljaju javnim resursima. Upravljanje je "proces donošenja odluka i proces kojim se odluke provode (ili ne provode)". Upravljanje se u tom kontekstu može primjenjivati na korporativno, međunarodno, nacionalno ili lokalno upravljanje kao i na interakcije između drugih sektora društva.

Koncept "dobrog upravljanja" stoga se pojavljuje kao model za usporedbu neučinkovitih gospodarstava ili političkih tijela s održivim gospodarstvima i političkim tijelima. Koncept se usredotočuje na odgovornost vlada i upravljačkih tijela da zadovolje potrebe velikog broja ljudi. Budući da su zemlje koje se često opisuju kao "najuspješnije" liberalno demokratske države, koncentrirane u Europi i Americi, standardi dobrog upravljanja često mjere druge državne institucije prema tim uspješnim državama.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Dobro upravljanje moguće je razmatrati kroz ishode. Budući da vlade provode ciljeve kao što su pružanje javnih usluga svojim građanima, dobro upravljanje poželjno je sagledavati upravo kroz one rezultate za koje su zainteresirani i zahtijevaju građani, kao što su sigurnost, zdravlje, obrazovanje, opskrba pitkom vodom, provedba ugovora, zaštita imovine, zaštita okoliša, plaće i sl.

Institucija prije svega treba prepoznati koristi dobrog upravljanja kako bi svoje funkciranje prilagodila takvom konceptu. To najčešće podrazumijeva kadrovske, tehničke, administrativne, organizacijske i druge promjene kako bi se povećala učinkovitost institucije, poboljšala kvaliteta i dostupnost javnih usluga te unaprijedila transparentnost njezina poslovanja.

8.2. Dobro upravljanje u Međimurskoj županiji

Međimurska je županija regionalna samouprava te svojim stanovnicima osigurava pružanje različitih javnih usluga. Županija je osnivač i nekolicine trgovačkih društava i ustanova, čija je svrha pružanje usluga i/ili omogućavanje njihove dostupnosti građanima na području županije. Na temelju javno dostupnih podataka, zaključuje se da u županiji ne postoji sustavno mjerjenje kvalitete rada javnih institucija, upravljanja te ocjene pruženih javnih usluga.

Ustanove i trgovačka društva kojima je osnivač Međimurska županija dužna su pripremati finansijske planove, izvješća i informacije. Pri izradi ovih dokumenata primjenjuje se Metodologija izrade planova, izvješća i informacija o radu trgovačkih društava kojima je Međimurska županija osnivač (u primjeni su od 2009. godine) te Metodologija izrade planova i izvješća za ustanove u Međimurskoj županiji (u primjeni od 2011. godine). Spomenute metodologije u primjeni su već 10-ak godina, a izvješća koja se izrađuju sadrže elementarne informacije prije svega o planiranim i ostvarenim finansijskim iznosima te planiranim i provedenim aktivnostima. Na temelju ovih informacija nije moguće donositi objektivne zaključke o uspješnosti trgovačkih društava odnosno ustanova s obzirom na to da metodologija ne propisuje uspostavu sustava praćenja i vrednovanja, a koji podrazumijeva definiranje odgovarajućih pokazatelja kojima se mjeri napredak i uspješnost poslovanja. Metodologije bi bilo poželjno unaprijediti te uskladiti s novim praksama i saznanjima u području planiranja, provedbe i izvještavanja.

Tijekom 2014. godine Državna revizija provela je reviziju učinkovitosti postizanja rezultata i ostvarivanja ciljeva poslovanja trgovačkih društava u vlasništvu jedinica regionalne/lokalne samouprave u Međimurskoj županiji⁴¹. Izvješće Državne revizije obuhvatilo je između ostalog preporuke i smjernice za unaprjeđenje poslovanja trgovačkih društava i ustanova kojima je osnivač Međimurska županija, ukazujući na manjkavost sustava mjerjenja uspješnosti te potrebu uspostave sustava pokazatelja. Jedna od preporuka koja se odnosila na JU REDEA-u je potreba izrade strateškog plana, kojeg je JU REDEA potom i izradila, uvažavajući spomenute preporuke. Druge organizacije (npr. Metalska jezgra Čakovec, Međimurski sajam poduzetništva itd.) također u svoje godišnje planove ugrađuju pokazatelje uspješnosti prema kojima se onda i izvještava. U pogledu drugih ustanova poput

⁴¹ Revizija je obuhvatila sljedeća trgovačka društva: Regionalna razvojna agencija REDEA Međimurje d.o.o. (danasa Javna ustanova za razvoj Međimurske županije JU REDEA), Čakovec, Međimurski sajam poduzetništva Mesap d.o.o., Nedelišće, Međimurska energetska agencija MENEIA d.o.o., Čakovec, Razvojna agencija Grada Čakovca Čakra d.o.o., te Gosподarske zone Prelog d.o.o., Prelog.

škola, one svoje planove izrađuju u skladu s metodologijom i praksama koje određuje Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Osim spomenute državne revizije, ne postoje druga istraživanja i/ili analize vezane za ocjenu kvalitete javnih usluga i rada javnih institucija u Međimurskoj županiji.

Kvaliteta javnih usluga i rada javnih institucija može se mjeriti putem kvantitativnih pokazatelja čije se vrijednosti utvrđuju na početku i na kraju razdoblja provedbe plana ili programa te je li ostvarena željena promjena vrijednosti (u željenom smjeru, opsegu, obujmu i sl.). Mjerenje je moguće i putem kvalitativnih pokazatelja kojima se uobičajeno opisuje trenutno stanje i željeno stanje. Takva vrsta informacija uobičajeno se prikuplja putem anketa o zadovoljstvu korisnika. Ocjenu zadovoljstva mogu dati građani, predstavnici privatnog sektora ili druge utvrđene ciljane skupine. U Međimurskoj županiji zasada još uvijek nije uspostavljen sustav redovitog ocjenjivanja kvalitete javnih usluga i rada javnih institucija na čemu bi valjalo poraditi u budućnosti. Međutim, prisutne su informacije na društvenim mrežama putem kojih građani ističu svoje stavove o javnim uslugama iz čega bi se mogli donositi barem određeni načelni zaključci.

Analiza je pokazala da do sada nisu provedeni ciljani projekti ili aktivnosti povezani s unaprjeđenjem dobrog upravljanja, te je poželjno u budućnosti razmotriti razvoj i provedbu odgovarajućih projekata i aktivnosti.

U smislu dobrog upravljanja, vrijedi spomenuti sustav dodjele bespovratnih sredstava poduzetnicima, poljoprivrednicima, udrugama i sl. koji je transparentan i jasno definiran.

Unaprjeđenje upravljanja u županiji moguće je ostvariti putem različitih mjera, korištenjem instrumenata i alata, ulaganjem u infrastrukturu i ljudske resurse, razvojem i provedbom projekata i aktivnosti usmjerenih na kvalitetnije upravljanje. Potrebno je napraviti ocjenu trenutnog stanja s aspekta dobrog upravljanja te osmislići i donijeti odgovarajuće akte, protokole, procedure i sl. U Međimurskoj županiji potrebno je dalje unaprjeđivati upravljanje ljudskim potencijalima, a na svim razinama upravljanja u MŽ potrebno je unaprijediti sustavno praćenje radne uspješnosti. Financijsko upravljanje i kontroling moguće je unaprijediti donošenjem odgovarajućih procedura kontrole troškova te pametnim planiranjem proračuna (u skladu sa strateškim odrednicama).

Dobro i kvalitetno upravljanje uvelike ovisi o upravljačkim sposobnostima donositelja odluka na različitim razinama. Uspješni menadžeri donose informirane odluke te nastoje rukovoditi organizacijama u skladu sa strateškim odrednicama. Odsustvo odgovarajućih menadžerskih sposobnosti čelnika (voditelja, rukovoditelja, direktora, pročelnika, načelnika i sl.) u pravilu otežava uspješno funkcioniranje pojedine organizacije. Stoga je od iznimne važnosti na čelne pozicije postaviti stručne i kompetentne osobe, s odgovarajućim dokazanim upravljačkim sposobnostima. Takvim pristupom prvenstveno će se podići interes stručnih ljudi za pojedine čelne pozicije, što će nadalje omogućiti odabir najkvalitetnijeg kandidata/kandidatkinje koji/koja zbog svojih sposobnosti upravlja kvalitetnije i učinkovitije resursima, osigurava bolju izvedbu i kvalitetniju javnu uslugu i time pridonosi osnaživanju organizacije kao cjeline. Time se osigurava i viša razina transparentnosti i vidljivosti rezultata rada, koju građani prepoznaju i u stanju su nagraditi dalnjom podrškom.

Javnoj ustanovi za razvoj Međimurske županije (JU REDEA-i) kao regionalnom koordinatoru dodijeljena je zakonska obveza usmjeravanja regionalnog razvoja županije. To između ostalog podrazumijeva pokretanje, pripremu i provedbu svih strateških dokumenata, a slijedom toga i pripremu i provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije. Prema vlastitoj procjeni JU REDEA je dobro kapacitirana za pripremu i provedbu Strategije i posjeduje dobre provedbene kapacitete. Za Strategiju razvoja ljudskih potencijala nadležan je prije svega Odjel za pripremu i provedbu projekata iz područja društvenih djelatnosti, ali veliku ulogu u koordinaciji ima i Odjel za strateško planiranje i razvoj. U Odjelu za pripremu i provedbu projekata iz područja društvenih djelatnosti je pet zaposlenika koji raspolažu odgovarajućim iskustvom u pripremi i provedbi strategije razvoja ljudskih potencijala. U odjelu za strateško planiranje i razvoj je također pet zaposlenika koji imaju potrebno iskustvo u pripremi i provedbi strateških dokumenata, a stručna spremna zaposlenika odgovara potrebama učinkovite pripreme i provedbe Strategije.

Što se tiče drugih institucija na području županije, strateški dokumenti se pripremaju u uskoj suradnji s Međimurskom županijom. Ukoliko se radi o Strategiji razvoja ljudskih potencijala suradnja JU REDEA-e kao regionalnog koordinatora je s Upravnim odjelom za obrazovanje i kulturu, Upravnim odjelom za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravnim odjelom za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam u području ribarstva i lova te novoustrojenim Upravnim odjelom za civilno društvo, ljudska prava i sport. Po potrebi se uključuju i drugi odjeli, a komunikacija i raspodjela poslova odvija se putem pročelnika odjela.

U Međimurskoj županiji do sada je izrađena jedna Strategija razvoja ljudskih potencijala u okviru projekta Lokalna partnerstva za zapošljavanje – Faza 3, IPA IV Razvoj ljudskih potencijala 2009 – 2011., koju se prilikom izrade nastojalo uskladiti sa Strategijom razvoja Međimurske županije do 2020. u okviru strateškog cilja 2. Dobrobit stanovništva. U okviru projekta Empowering for Growth 2013.-2014. izrađen je jednogodišnji Akcijski plan. U provedbi Strategije važnu ulogu ima regionalni koordinator čija je zadaća usmjeravanje osoba iz potpornih institucija (Međimurska županija, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Centar za socijalnu skrb, JLS-ovi,...) na provedbu mjera, programa, projekata i aktivnosti. S obzirom na ograničenu provedbu prethodne Strategije razvoja ljudskih potencijala, razmjerno je malo iskustva te je za očekivati da će budućim provoditeljima biti potrebna dodatna edukacija i stjecanje odgovarajućih vještina kako bi nova Strategija razvoja ljudskih potencijala bila uspješno provedena. U tom smislu, regionalni koordinator u mogućnosti je osigurati edukaciju iz područja strateškog planiranja i upravljanja, kao dio kontinuiranog ulaganja u ljudske resurse te time ojačati provedbene kapacitete provoditelja Strategije.

Kvalitetna Strategija ULJP i prateći Akcijski plan jedan su od preduvjeta uspješne provedbe. Međutim, bez razvijene svijesti svih ili većine dionika o njenoj važnosti i potrebi djelovanja u skladu sa zajednički utvrđenim smjerom razvoja u određenom razdoblju, provedba može naići na prepreke. Prilikom izrade Strategije potrebno je realno planirati sukladno stvarnim potrebama županije te u skladu s tim izraditi i realan i održiv financijski plan. Korisno je i preporučljivo izraditi i analizu rizika i mjera ublažavanja u slučaju nastupanja rizičnih događaja. Provedba Strategije razvoja ljudskih potencijala zahtijeva financijske resurse, koji se planiraju osigurati iz različitih financijskih izvora: županijskog i lokalnih proračuna, nacionalnih fondova, fondova EU i drugih izvora. Sredstva za provedbu će se u najvećoj

mogućoj mjeri nastojati namaknuti iz fondova EU, poglavito ukoliko se radi o kapitalnim projektima. Provedba Strategije upravljanja ljudskim potencijalima ne zahtijeva dodatne prostorne kapacitete već su postojeći kapaciteti dostatni za njenu provedbu.

Međimurska županija surađuje s nizom organizacija, institucija, udruga i drugim subjektima u pripremi i/ili provedbi zajedničkih programa, projekata i aktivnosti. Suradnja Županije do sada je ostvarena sa sljedećim dionicima razvoja:

- Regionalni koordinator JU REDEA – priprema i provedba projekata iz raznih područja te priprema i praćenje provedbe strateških dokumenata;
- Općine – prijava projekata s područja općina na Program održivog razvoja lokalne zajednice pri čemu se svake godine prijavljuje za drugu općinu;
- Škole – provedba projekata za osiguravanje pomoćnika u nastavi (Škole jednakih mogućnosti 2017. – 2021.) te za prehranu učenika slabijeg imovinskog statusa (svake godine prijavljuje se i provodi novi projekt);
- Vrtići i predškolski razvoj – sufinanciranje pomoćnika za djecu predškolske dobi;
- Udruge – zbog nedostatka provedbenih kapaciteta udruga, MŽ se uključuje kao projektni partner svim udrugama koje prijavljuju EU ili nacionalne projekte (Impuls za 54+, SUKUS – Srednjoškolci U Kulturnim i Umjetničkim Sadržajima, projekti vezani uz deinstitucionalizaciju (evaluacije u tijeku – Dom za starije, Sigurna kuća, MURID- udruga za ranu intervenciju, Udruga osoba s intelektualnim teškoćama);
- Javno pravna tijela i ustanove – provedba strateških projekata iz područja kulturne i prirodne baštine (projekt Muzeja Međimurja Čakovec: Rekonstrukcija i revitalizacija fortifikacije Starog grada Čakovec u Muzej nematerijalne baštine; projekt Javne ustanove za zaštitu prirode Međimurska priroda: Med dvemi vodami) te iz ostalih područja: turistički projekti (TZMŽ), nove socijalne usluge (Centar za pomoć u kući Međimurske županije, Dom za starije i nemoćne – prijavljen projekt za novu uslugu dnevног boravka za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti), zdravstvo (provedba projekata sa Županijskom bolnicom Čakovec i Domom zdravlja Čakovec).

U budućnosti je potrebno dalje jačati suradnju s Gradom Čakovcem koji je ujedno i sjedište i središte Međimurske županije, osobito stoga što bi Grad Čakovec s još tri općine trebao postati dio područja ITU⁴² Varaždin.

Međimurska županija razvija strateške projekte sukladno strateškim ciljevima postavljenim u važećoj Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020. i spremna je na suradnju sa svim sektorima s ciljem poboljšanja kvalitete života stanovnika Međimurske županije. Županija surađuje sa županijama u okruženju. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju RH (Narodne novine, 147/14, 123/17, 118/18) te Pravilniku o sadržaju i postupku izrade i sklapanja razvojnog sporazuma (Narodne novine, 45/18) potpisano je pismo namjere i sporazum o suradnji između pet županija: Krapinsko-zagorske, Međimurske, Varaždinske, Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske županije. Navedene županije su prije potpisivanja sporazuma definirale zajedničke razvojne projekte kojima se doprinosi

⁴² Integrirana teritorijalna ulaganja.

regionalnom razvoju i jačanju regionalne konkurentnosti. Partnerstvo više županija na zajedničkim projektima omogućuje kvalitetnije i učinkovitije upravljanje resursima, a time i poboljšanje kvalitete upravljanja.

JU REDEA kao regionalni koordinator zajedno sa sedam regionalnih koordinatora sjeverozapadne Hrvatske (Grad Zagreb, Zagrebačka, Karlovačka, Bjelovarsko-bilogorska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka županija) održava redovite međusobne sastanke na kojima su prisutni i predstavnici MRRFEU s ciljem prijenosa važnih informacija koje uključuju i regionalni razvoj. Regionalni koordinatori kao partneri sudjelovali su u provedbi nekih zajedničkih projekata i namjera je svih zajednički provoditi projekte koji su u Sporazumu o suradnji naveli kao strateški važne. Suradnja s novim partnerima potrebna je prvenstveno u području pametnih tehnologija, korištenja obnovljivih izvora energije i održivog razvoja budući da su ciljevi vezani za ova područja razvoja postavljeni na razini EU, a svi projekti koji doprinose ostvarenju tih ciljeva bit će prihvatljivi za financiranje u novoj finansijskoj perspektivi 2021. – 2027.

Od siječnja 2020. Međimurska je županija preuzela i poslove državne uprave što je rezultiralo promjenama u organizacijskoj shemi te broju i vrsti radnih mjesta. Sukladno tome Upravni odjel za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam nadležan je za obavljanje stručnih i upravnih poslova koji se, između ostalog, odnose na: poslove pripreme odnosno obrade prijedloga strategijskih i drugih programskih i planskih dokumenata od značaja za regionalni razvoj i razvoj Županije. Sistematisacija radnih mjesta još nije napravljena.

Zajedničkim razvojnim projektima koji će imati širi regionalni, a ne samo županijski utjecaj stvaraju se kolaborativne prednosti, te partnerstvom na projektima, osobito na onim natječajima na kojima finansijska alokacija omogućuje da se jednim projektom 'zadovolje' potrebe dviju ili više županija.

Suradnja s tijelima na nacionalnoj razini, prvenstveno s MRRFEU-u kao resornim Ministarstvom, ostvaruje se kroz sudjelovanje na sastancima regionalnih koordinatora sjeverozapadne Hrvatske. Ta suradnja također podrazumijeva razmjenu traženih informacija te sudjelovanje na edukativnim aktivnostima vezanim uz neke nove sustave (npr. baza projekata) ili zakonskih regulativa (strateško planiranje) koje organizira MRRFEU.

Od ostalih tijela na nacionalnoj razini najsnažnija je komunikacija sa Središnjom agencijom za financiranje i ugovaranje te ostalim posredničkim tijelima. Posrednička tijela su od velikog značaja za regionalne koordinatore jer ona donose odluke o nepravilnostima i (ne)prihvaćanju troškova projekta stoga bi bilo izuzetno korisno i važno da je njihova potpora u svakom trenutku provedbe projekata osigurana.

Suradnja Međimurske županije s tijelima na nacionalnoj razini kako vezano za teme usmjerene na pripremu i provedbu projekata, tako i na niz drugih tema vrlo često ovisi o pojedincima, jer način i modalitet suradnje nije definiran na razini sustava. Stoga je potrebno dalje jačati sustav u cilju povećanja kvalitete suradnje nacionalne razine s regionalnom ili lokalnom razinom. Zaključak je da bi se suradnja s tijelima na nacionalnoj razini svakako trebala unaprijediti prvenstveno dvosmjernom komunikacijom i uvažavanjem dobivenih informacija.

8.3. Sažetak

Dobro upravljanje je koncept koji se primjenjuje u javnim institucijama odnosno subjektima koji su odgovorni za pružanje javnih usluga, kako bi se utvrdilo raspolažu li javnim resursima na odgovarajući način i učinkovito. Premda u Međimurskoj županiji postoje naznake da pojedine institucije nastoje poboljšati kvalitetu svog upravljanja, primjetno je da postoji prostor za značajno unaprijeđenje upravljanja. U nastavku su navedene aktivnosti koje mogu doprinijeti ostvarenju tog poboljšanja:

- Potrebno je provesti dublju analizu institucija Međimurske županije, kvalitete njihova rada, kvalitete usluga koje pružaju, zadovoljstva korisnika pruženim uslugama;
- Potrebno je ažurirati postojeće metodologije o izvještavanju uključujući nove spoznaje i praksu u području praćenja i vrednovanja uspješnosti poslovanja;
- Potrebno je uspostaviti sustav praćenja i vrednovanja rezultata u svim javnim institucijama na području županije kako bi se na temelju redovitog praćenja ostvarenja planiranih ciljeva mogli donositi objektivni zaključci i preporuke za nova programska/planska razdoblja;
- Potrebna je revizija procedura na nacionalnoj razini vezano uz provedbu projekata financiranih iz EU fondova kako bi se osigurali željeni učinci po provedbi projekata te izbjegli problemi u njihovoј provedbi (koji u pravilu sa sobom nose i negativne finansijske implikacije);
- Poželjno je poraditi na sustavnoj izgradnji načina i modaliteta suradnje između nacionalne i županijske/lokalne razine, uzimajući u obzir stanje na terenu prilikom poduzimanja intervencija/aktivnosti s nacionalne razine kako bi se na što je moguće primjereniji način odgovorilo na stvarne potrebe korisnika na županijskoj/lokalnoj razini;
- Potrebno je provesti analizu potreba za edukacijom te sukladno tome ponuditi odgovarajuće edukacije (seminare, predavanja, treninge, praktične vježbe) kojima bi se jačali kapaciteti institucija na području županije, te kroz primjenu novostečenih znanja doprinijelo dobrom upravljanju.

9. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza)

Analiza različitih područja ljudskih potencijala bila je podloga za analizu snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analizu). SWOT analizom identificirane su snage Međimurske županije, odnosno koje su to jake strane Županije koje treba očuvati i dalje jačati te je uočen i niz slabosti koje je odgovarajućim mjerama kroz programe, projekte i aktivnosti potrebno ukloniti i, po mogućnosti, s vremenom pretvoriti u snagu. Institucije koje djeluju na području Međimurske županije sukladno područjima analize nastoje svojim djelovanjem utjecati na pravovremenu identifikaciju problema te primjenu odgovarajućih rješenja. Međutim, ograničeni resursi u pravilu sporije dovode do željenih rezultata i željenih promjena. U okruženju su prepoznate prilike koje je potrebno iskoristiti u nadolazećem razdoblju kako bi se ljudski potencijali na području ove Županije razvijali u skladu s trendovima te potaknuli rast gospodarstva na društveno i okolišno prihvatljiv način. SWOT analizom prepoznate su i prijetnje, odnosno vanjski faktori na koje provoditelji Strategije nemaju izravan utjecaj. Međutim, pravovremeno prepoznavanje potencijalnih negativnih/štetnih utjecaja vanjskih čimbenika dobra je podloga za izradu analize rizika, procjenu vjerojatnosti njihova nastanka te oblikovanje odgovarajućih mjera za ublažavanje mogućih događaja čime se doprinosi kvalitetnjem i učinkovitijem upravljanju resursima i izbjegavanju potencijalnih šteta koje takvi događaji mogu prouzročiti.

Rezultati Osnovne analize predstavljeni su na 1. radionici, održanoj u Čakovcu 28. srpnja 2020., na kojoj su predstvincima različitih sektora (sukladno područjima analize) predstavljeni ključni rezultati analize te se provela rasprava. Zaključci rasprave ugrađeni su sadržaj teksta analitičke podloge. Potom je 17. rujna 2020. organizirana 2. radionica na kojoj je predstavljena SWOT analiza (vidi tablicu u nastavku). Predstavnici radnih skupina raspravili su nalaze te su dopune i preinake uvrštene u konačnu SWOT tablicu. Nalazi SWOT analize, osobito u dijelu koji se odnosi na slabosti podloga su za identificiranje strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

Tablica 50 SWOT analiza svih područja obuhvaćenih analiza

SNAGE	SLABOSTI
<p>Obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razvijeno odgajateljstvo, školstvo i tradicija učiteljske struke 2. Sustavnost bavljenja odgojem i obrazovanjem i razvojem, od predškolskog odgoja do cjeloživotnog obrazovanja 3. Porast atraktivnosti tehničkih zanimanja i stručnih studija 4. Inovativni programi obrazovanja i usavršavanja i Regionalni centar kompetentnosti u strojarstvu – Tehnička škola Čakovec 5. Razvojni projekti i ustanove koji povezuju istraživanja, znanost i povećanje konkurentnosti metalske industrije 6. Tržište rada na početku 2020. (prije pojave bolesti COVID-19) – niska županijska stopa nezaposlenosti 7. Najveći udio (42 %) zaposlenih je u prerađivačkoj industriji 8. Fokusiranost za zapošljavanje i samozapošljavanje u korištenju mjera aktivne politike (47 % mjera) i ozbiljnost pristupa korisnika i cijele zajednice samozapošljavanju 9. Dinamično županijsko gospodarstvo i međunarodna orientacija gospodarstva <p>Zdravstveni sektor; Socijalna uključenost; Sport</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Sinergija sporta, zdravstva i turizma nastala razvojem topičkog i wellness turizma 11. Veoma raznovrsna sportska infrastruktura i prisutnost velikoga broja različitih sportova 12. Provedeni projekti ulaganja u zdravstvenu opremu i infrastrukturu, u jačanje prevencije, u unapređenje ljudskih resursa (specijalističko usavršavanje) 	<p>Obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Trend smanjenja broja učenika u osnovnim i srednjim školama i upisa na sve fakultete u Čakovcu 2. Nedostatak kontinuiranog praćenja i provjere potrebitosti te medicinske i psihološke opravdanosti izdanih rješenja za djecu s poteškoćama u razvoju 3. Veći broj nekvalificirane i radno nezainteresirane radne snage među nezaposlenima 4. Studenti koji studiraju u Zagrebu i drugdje rjeđe se odlučuju na povratak u MŽ 5. Smanjenje broja aktivnog stanovništva 6. Gospodarska struktura regije značajno će i dalje utjecati na mogućnost povećanja plaća te će se i dalje osjećati pritisak nedostatka radnika u pojedinim djelatnostima – „nezainteresiranost kandidata“ za manje plaćene i manje atraktivne poslove 7. Manjak radne snage sa završenim trogodišnjim obrazovanjem strukovnog smjera 8. Relativno visok udio nezaposlenih s nezavršenom ili završenom osnovnom školom (16,6 % – podatak 2020.) 9. Izostanak sustavnog i transparentnog planskog pristupa zapošljavanju-prevladava, tzv. „vatrogasnji stil“ 10. Odjeli/službe za ljudske potencijale (ako postoje) dominantno imaju administrativnu, a ne razvojnu ili stratešku ulogu <p>Zdravstveni sektor; Socijalna uključenost; Sport</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Izostanak kontinuiranog financiranja mjera/projekata koji za cilj imaju socijalnu uključenost

<p>13. Provedeni projekti kojima se jača socijalna uključenost različitih skupina (pripadnici romske nacionalne manjine, mladi, učenici s teškoćama u razvoju, osobe starije životne dobi, marginalizirane osobe na tržištu rada, počinitelji kaznenih djela)</p> <p>Organizacije civilnog društva; Kultura; Dobro upravljanje</p> <p>14. Na području MŽ-a djeluje veliki broj udruga (najbrojnije su u području sporta, potom kulture, socijalne djelatnosti, zaštite okoliša i prirode)</p> <p>15. Značajan je broj udruga koje djeluju u STEM⁴³ području</p> <p>16. U MŽ-u djeluje udruga ACT — Autonomni centar, usmjerenica na razvoj društvenog poduzetništva</p> <p>17. Udruge (dio njih) uspješno provode EU projekte te su aktivne u pokretanju razvoja i aktiviranju neiskorištenih napuštenih nekretnina</p> <p>18. Veliki značaj Platforme za Društveni centar Čakovec za razvoj i djelovanje OCD-ova u MŽ-u</p> <p>19. Izrazita aktivnost udruga iz područja zdravstvenog sektora, a provodi se i niz projekata usmjerenih na razvoj različitih oblika kulturne djelatnosti</p> <p>20. MŽ, JU REDEA kao i drugi korisnici aktivni su u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU fondova</p> <p>21. Značajno djelovanje strukovne udruge Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Međimurja u poticanju umjetničkog stvaralaštva</p> <p>22. Uvođenje sustava strateškog planiranja u županijskim institucijama</p> <p>23. Transparentnost rada JU REDEA-e (redovito pružanje informacija relevantnih za razvoj Županije i njene građane)</p>	<p>12. Nedostatak ljudskih potencijala specijaliziranih za rad u području socijalne isključenosti</p> <p>13. Nedostaje gradska/županijska sportska dvorana</p> <p>14. Nedostatak visokokvalificiranih kadrova i zdravstvenog osoblja na svim razinama; u sportu osobito fizioterapeuta i tehničkoga osoblja na području Županije i nestabilno financiranje stručnih radnih mesta u sportu</p> <p>15. Nedovoljan broj prilika za specijalističko usavršavanje i poteškoće s financiranjem specijalističkih usavršavanja iz proračuna zdravstvenih ustanova u Međimurskoj županiji</p> <p>Organizacije civilnog društva; Kultura; Dobro upravljanje</p> <p>16. Česta fluktuacija zaposlenika; neutraktivnost zanimanja u području civilnog društva</p> <p>17. Nestabilnost financiranja rada udruga i nedostatak sredstava za financiranje projekata</p> <p>18. Nedostaje sustavno praćenje rada udruga (broj zaposlenih prema područjima djelovanja; nedostatak kontakt podataka OCD-ova u Registru...)</p> <p>19. Nedefinirani strateški i godišnji planovi OCD-ova; nepoznavanje i nedostatak praćenja strategija, planova i natječaja za OCD-ove</p> <p>20. Nedovoljni kapaciteti unutar dijela udruga za vođenje OCD-ova te pripremu projektnih prijedloga; nedostatni kapaciteti udruga u informacijskoj pismenosti (naglašeno kod udruga umirovljenika i branitelja odnosno u onim udrugama čiji su članovi stariji)</p> <p>21. Nedostatak radnog i razvojnog prostora za rad i djelovanje OCD-ova te za suvremenu umjetnost i umjetnike</p> <p>22. Nekoordinirano djelovanje udruga iz istih područja</p>
---	--

⁴³ U Strategiji koriste se dva pojma: „STEM“ i „STEMA“. Uvriježeni pojam „STEM“ (engl. *Science, Technology, Engineering, Mathematics*) odnosi se na područja prirodne, biotehničke, tehničke i biomedicinske znanosti, uključujući informatiku, inženjerstvo i matematiku. Pojam „STEMA“ osmišljen je u Međimurskoj županiji kao pokušaj povezivanja umjetnosti (engl. *Art*) sa STEM područjima.

	<p>23. Identitet Županije nije dovoljno temeljen na kulturnim stечevinama, bogatoj tradiciji (običaji, folklor, glazba i dr.) i povijesnim znamenitostima Županije</p> <p>24. Nedostatak sredstava za ulaganja u kulturi</p> <p>25. Nedostatak znanja u području autorskih prava i samostalnog umjetničkog rada (potrebno je poticati edukacije umjetnika –područje autorskih prava, poslovnog planiranja i upravljanja, marketinga i sl.)</p> <p>26. Nedovoljan angažman Kulturnog vijeća MŽ-a (pokriva sva područja kulturnog i umjetničkog stvaralaštva koja su od interesa za MŽ-a)</p> <p>27. Do sada nisu provedeni ciljani projekti ili aktivnosti povezane s unaprjeđenjem dobrog upravljanja</p> <p>28. Nezadovoljavajuće sustavno praćenje radne uspješnosti u javnom sektoru</p> <p>29. Zastarjele postojeće metodologije o izvještavanju</p>
PRIlike	PRIjetnje
<p>Obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ugled tehničkih struka u svijetu raste (npr. robotike i automatizacije te IT struke) 2. Prerađivačka industrija – treba inovativnost i razvoj te kvalitetnu radnu snagu; mala i srednje velika poduzeća mogu brzo razviti fleksibilnost i upravljati promjenama 3. Investicijska aktivnost usmjerenja u djelatnosti veće dodane vrijednosti temeljene na inovativnijoj i tehnološki naprednijoj proizvodnji 4. Ubrzana digitalizacija otvara prostor za nova i drugačija zapošljavanja, razvoj inovativnih proizvoda i usluga i zadržavanje ljudi u MŽ-u, ubrzavanje natječajnih postupaka (OCD-ovi) 5. Pandemija bolesti COVID-19 – dovodi do ograničene mobilnosti roba/proizvoda te okretanja tržištu domaćih proizvođača hrane i rastu domaće proizvodnje hrane 	<p>Obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Negativni demografski trendovi u RH i iseljavanje 2. Nedostatak strategija gospodarskog razvoja i projekcije budućeg razvoja na nacionalnoj razini 3. Nedovoljno razvijeni mehanizmi koordinacije i kooperacije na nacionalnoj i županijskim razinama među dionicima/partnerima odgovornima za razvoj ljudskih potencijala 4. Blizina razvijene Austrije sa značajno boljim uvjetima – plaća i sl. i odljev kvalitetne kvalificirane radne snage 5. Neizvjesnost zbog pandemije bolesti COVID-19 i mogućih dugoročnih posljedica 6. Tijekom (i nakon) pandemije bolesti COVID-19 ostaje još snažniji VUCA svijet koji postaje sve turbulentniji (VUCA svijet – svijet brzih promjena, neizvjesnosti i nesigurnosti koji je sve kompleksniji i dvosmisleniji)

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

<ul style="list-style-type: none">6. Novi načini povezivanja obrazovnih ustanova s gospodarstvom i znanstveno istraživačkim entitetima, npr. centri izvrsnosti i kompetentnosti7. Razvoj funkcije ljudskih potencijala u gospodarstvu i javnom sektoru kao strateške i razvojne funkcije8. Dio stanovništva kojima je zbog pandemije bolesti COVID-19 otežan prelazak granice više se zadržava u RH	<ul style="list-style-type: none">7. Nove generacije s novim potrebama i modelima ponašanja (precijenjena vrijednost procjene vlastitih kompetencija, nedovoljna kritičnost pristupaju vlastitim obavezama i nepoznavanje vlastitih ograničenja)8. Još uvijek nedovoljna digitalna osvještenost poslodavaca
<p>Zdravstveni sektor; Socijalna uključenost; Sport</p> <ul style="list-style-type: none">9. Sinergijski rad uključenih u provedbu programa socijalnog uključivanja – pružanje podrške/socijalno mentorstvo (Centar za socijalnu skrb, zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje, organizacije civilnog društva)10. Jačanje prilagodljivosti poslodavaca i osjetljivih skupina uvjetima na tržištu rada11. Jačanje aktivnosti civilnoga društva u generiranju zaposlenosti i uključenosti osjetljivih skupina12. Intenzivnije ulaganje u cjeloživotno obrazovanje radne snage13. Racionalnije korištenje prostora postojeće sportske infrastrukture14. Veće korištenje prirodnih resursa za <i>outdoor</i> sportske aktivnosti, osobito vodenih površina, u skladu s trendom boravka na otvorenom15. Daljnje jačanje sinergije sporta i turizma, napose topločkog i <i>wellness</i> turizma (npr. suradnja na formuliranju sportskih programa, programa sportskih kampova, manifestacija i sl.)16. Kreiranje programa stipendiranja VSS kadrova u zdravstvu čime bi se spriječio ili smanjio daljnji odljev kadrova17. Kontinuirana mogućnost specijalističkog usavršavanja te veća suradnja s državnim ustanovama u financiranju tih usavršavanja (npr. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje)	<p>Zdravstveni sektor; Socijalna uključenost; Sport</p> <ul style="list-style-type: none">9. Moguć rast rizika od socijalne isključenosti sa smanjenjem udjela aktivnog stanovništva, tj. jačanjem udjela starog stanovništva10. Nemogućnost jačanja programa cjeloživotnoga učenja zbog nepovoljnih ekonomskih i društvenih okolnosti11. Rast broja nezaposlenih s jačanjem izgleda socijalne isključenosti uslijed COVID-19 okolnosti12. Mogućnost da se odgodi donošenje planova i realizacija ciljeva u sportu, zdravstvu i socijalnoj uključenosti zbog nepovoljnih ekonomsko-društvenih okolnosti, uključujući formuliranje planove potreba za ljudskim resursima13. Nemogućnost da se u zdravstvenome sustavu adekvatno odgovori na potrebe sve većeg kontingenta starijeg stanovništva14. Odljev zdravstvenih djelatnika u inozemstvo15. Nemogućnost zapošljavanja novih zdravstvenih djelatnika zbog manjka djelatnika zdravstvenih profila na tržištu

<p>18. EU izvori kojima je moguće financirati nastavak aktivnosti prevencije na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini; formuliranje većeg broja programa prevencije, osobito prevencije nastajanja pretilosti stanovništva, nedovoljnog kretanja (temeljem financiranja iz EU fondova)</p> <p>19. Jačanje zdravstvenog turizma (toplice i dentalna medicina)</p>	<p>19. Nezainteresiranost za razne oblike edukacija namijenjenih razvoju OCD-ova te institucija javne uprave</p>
<p>Organizacije civilnog društva; Kultura; Dobro upravljanje</p> <p>20. Nova finansijska omotnica EU-a za razdoblje 2021. – 2027.</p> <p>21. Donošenje Nacionalne razvojne strategije te Nacionalne strategije za razvoj civilnog društva</p> <p>22. Besplatne usluge edukacije udruge Mladi informatičari Strahoninca za potrebe udruge umirovljenika (o korištenju računala, komunikaciji putem elektroničke pošte, popunjavanju obrazaca putem računala i sl.)</p> <p>23. Razvoj društvenog poduzetništva</p> <p>24. Transparentnost u poslovanju OCD-ova, interno dijeljenje znanja i iskustva</p> <p>25. Identifikacija razvojnih projekata iz područja OCD-a</p> <p>26. Udruživanje srodnih udruga u saveze/klastere</p> <p>27. Bogata kulturna i prirodna baština koju je potrebno staviti u funkciju razvoja MŽ-a</p> <p>28. Uspostava sustava praćenja i vrednovanja rezultata</p>	

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

10. Reference

1. ACA – Adrenalinski centar ACCREDO (2020.), <https://accredo.hr> (29.3.2020.)
2. AKM – Aeroklub Međimurje (2020.), <https://aeroklub-medjimurje.hr> (29.3.2020.)
3. Čustonja et al. za Razvoj i inovacije u sportu j.d.o.o. (2018.): „Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018. – 2028.“,
<https://www.dubrovnik.hr/uploads/pages/7/strategija-razvoja-sporta-i-sportske-infrastrukture-grada-dubrovnika.pdf> (10.4.2020.)
4. DG Sport (2020.), <http://www.dg-sport.com> (29.3.2020.)
5. Društveni centar Čakovec, <https://drustvenicentar.hr/o-nama/>
6. DSZ - Državni zavod za statistiku (2020.), Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće.
7. DSZ Gradovi u statistici, Tab.8-16
8. DSZ Statistika u nizu, Obrazovanje, pregled po županijama 8.1.1.
9. DSZ Statistika u nizu, Obrazovanje, pregled po županijama 8.1.2.
10. DZS – Državni zavod za statistiku (2019.), Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2018.,
https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2018/sljh2018.pdf (15.4.2020.)
11. DZS - Državni zavod za statistiku (2020.), Gradovi u brojkama.
12. DZS - Državni zavod za statistiku (2020.), Gradovi u statistici.
13. DZS - Državni zavod za statistiku (2020.), Priopćenje Državnog zavoda za statistiku br. 8.1.8.
14. DZS - Državni zavod za statistiku (2020.), Statistika u nizu, Obrazovanje pregled po županijama
15. DZS - Državni zavod za statistiku (2020.), Statistika u nizu, Zaposlenost i plaće, pregled po županijama.
16. DZS - Državni zavod za statistiku (2020.), Statistika u nizu; Zaposlenost i plaće po županijama na 31.3.
17. DZS - Državni zavod za statistiku, (2018.), Procjene stanovništva Republike Hrvatske u 2017., Priopćenje br. 7.1.3. (14.9.2018.), https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/07-01-03_01_2018.htm (9.6.2020.)
18. DZS - Državni zavod za statistiku, (2019.), Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2019., Priopćenje br. 7.1.1., (19.7.2019.), https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/07-01-01_01_2019.htm (9.6.2020.)
19. DZS - Državni zavod za statistiku, Anketa o radnoj snazi, 2019.,
20. Ekonomski i trgovачka škola Čakovec, Godišnji plan i program 2019-2020
21. EU projekti info (2018.): Znate li tko pripada NEET populaciji? [online], <https://www.eu-projekti.info/znate-li-tko-pripada-neet-populaciji/> (15.4.2020)

22. Eurostat (2013) Labour market policy database (LMP) (online), <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5935673/KS-GQ-13-002-EN.PDF/bc4d9da7-b375-4eb3-97c7-766ebf7b4aa0?version=1.0> (5.5.2020)
23. EWT – European Walking Tour, web-stranica projekta, <https://europeanwalkingtour.eu> (4.4.2020.)
24. Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilište J.J. Strossmayer u Osijeku, <http://www.fdmz.hr/> (lipanj, 2020.)
25. Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec, Godišnji plan i program 2019-2020
26. Gospodarska škola Čakovec, Godišnji plan i program 2019-2020
27. Grad Čakovec (2016.): „Strategija razvoja grada Čakovca za razdoblje do 2020. godine“, https://www.cakovec.hr/dokumenti/gospodarstvo/Strateski_plan_gospodarskog_rzvoja_grada_Cakovca.pdf (5.4.2020.)
28. Grad Prelog, Javni natječaj za financiranje javnih potreba u sportu u 2020. godini, 24.2.2020., <https://www.prelog.hr/natjecaji/natjecaji-zakupi-i-javni-pozivi/javni-natjecaj-za-financiranje-javnih-potreba-u-sportu-u-2020-godini/a5957> (9.6.2020.)
29. Graditeljska škola Čakovec, Godišnji plan i program 2019-2020
30. Grula, R. – TZMŽ, Međimurje cyclist welcome mreža, Zagreb, 6.11.2017. (prezentacija), <https://cikloturizam.hr/wp-content/uploads/2017/11/Medimurska-zupanija-min.pdf> (15.4.2020.)
31. GVG, BA, IFOA, FCG – Gesselschaft für Versicherungswissenschaft und -gestaltung, Bundesagentur für Arbeit, IFOA, Finnish Consulting group, (2011.): „Strategija razvoja ljudskih potencijala Međimurske županije“, <http://www.redea.hr/wp-content/uploads/2015/07/Strategija-ljudskih-potencijala-M%C5%BD.pdf> (5.4.2020.)
32. HGK – Hrvatska gospodarska komora (2019.): „Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali“, HGK: Zagreb.
33. HGK – Hrvatska gospodarska komora (Sektor za finansijske institucije i ekonomske analize/Odjel za makroekonomske analize): „Demografski podaci po županijama“, <https://www.hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf> (15.4.2020.)
34. HPS – Hrvatski planinarski savez, <https://www.hps.hr/specijalistickie-djelatnosti/planinarski-putovi/> (4.4.2020.)
35. Hrvatska mreža za beskućnike (2020.), Statistički podaci (online), <http://beskucnici.info/> (4.5.2020)
36. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2018.) Zdravstveno stanje pučanstva i rad zdravstvene djelatnost u Županiji međimurskoj za 2016. godinu (online) Čakovec: HZJZ, http://www.zjjz-ck.hr/articlefiles/750_3572_zdravstveno-stanje-puanstva-i-rad-zdravstvene-djelatnosti-u-međimurskoj-županiji-za-2016.pdf (12.4.2020)

37. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2019.) Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2018. godinu (online) Zagreb: HZJZ, https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/10/Ljetopis_Yearbook_2018-1.pdf (12.4.2020)
38. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2019.) Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2018. godini (online) Zagreb: HZJZ, https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/02/Ovisni_2018-1-1.pdf
39. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2019.) Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj (online) Zagreb: HZJZ, https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/05/Osobe_s_invaliditetom_2019.pdf (11.4.2020)
40. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2019.): "Hrvatski znanstveno-statistički ljetopis za 2018. godinu", https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/10/Ljetopis_Yearbook_2018-1.pdf (15.4.2020.)
41. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2019.): „Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2018. godinu”, web izdanje, https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/10/Ljetopis_Yearbook_2018-1.pdf (17.7.2020.)
42. Hrvatski zavod za javno zdravstvo (svibanj 2019.), Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj
43. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (2020.) Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (online) Zagreb: HZMO, http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/publikacije/statisticke_informacije/2020/1/Statisticke_informacijeHZMOa_1_2020.veljaca2020.pdf (11.4.2020)
44. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2020) Mjesečni statistički bilten 2/2020. (online), http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/publikacije/statisticke_informacije/2020/2/Statisticke_informacijeHZMOa_2_2020.ozujak2020.pdf (10.4.2020)
45. HSSR – Hrvatski savez sportske rekreacije "Sport za sve", „Čakovec – Europski grad sporta 2020. godine“, 29.10.2019., <https://hssr.hr/2019/10/29/cakovec-europski-grad-sporta-2020/> (4.4.2020.)
46. <https://www.gimnastika-cakovec.hr/događanja/aton-nacionalni-gimnastički-centar> (4.4.2020.)
47. HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje (2015.-2019.), Godišnjak 2015, 2016, 2017, 2018.
48. HZZ - Hrvatski zavod za zapošljavanje (2019.) Evidencija o registriranoj nezaposlenosti, zapošljavanju, prijavljenim slobodnim radnim mjestima te korisnicima mjera aktivne politike zapošljavanja.
49. HZZ - Hrvatski zavod za zapošljavanje (2019.), Statistika on line
50. HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje (prosinac 2019.), Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja.
51. Infobiz poslovna baza (FINA) (2020.), <https://infobiz.fina.hr/Login> (9.6.2020.)
52. Institut za razvoj tržišta rada (n.d.) Izvješće o mapiranju pružatelja usluga za beskućnike za projekt Projekt ReStart podrška beskućnicima za integraciju na tržište rada (online) Zagreb: Grad Zagreb,

[\(12.4.2020\)](https://projekt-restart-zagreb.com/wp-content/uploads/2018/02/Izvjesce-o-mapiranju.pdf)

53. Izt – Institut za turizam (2019.): „Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020.“, [\(1.4.2020.\)](https://www.visitmedimurje.com/media/Masterplan_razvoja_turizma_Medjimurske_zupanije_2020.pdf)
54. Javna ustanova za razvoj Međimurske županije - REDEA, 2018., Izvještaj o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije za 2017. godinu (listopad 2018.), <http://www.redea.hr/razvojna-strategija/razvojna-strategija-mz-do-2020/>.
55. Javna ustanova za razvoj Međimurske županije - REDEA, 2019., Izvještaj o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije za 2018. godinu (kolovoz 2019.), <http://www.redea.hr/razvojna-strategija/razvojna-strategija-mz-do-2020/>.
56. KCB – Karting centar Blažon (2020.), <http://kartingcentarblazon.com.hr/hr/> (29.3.2020.)
57. Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje finansijske potpore programima i projektima udruga, *Narodne novine* br. 16/07.
58. Kunac, S., Klasnić, K., Lalić, S. (2018.) Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: istraživanje baznih podataka (online) Centar za mirovne studije, [\(15.4.2020.\)](https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Uklju%C4%8Divanje%20Roma%20u%20hrvatsko%20dru%C5%A1tvo%20-%20istra%C5%BEivanje%20baznih%20podataka.pdf)
59. Marina Prelog (2020.), <http://www.marinaprelog.hr> (29.3.2020.)
60. ME – Međimurska županija, „Kreće novi EU projekt „Med dvemi vodami“ vrijedan više od 12 milijuna kuna!“, 10.3.2018., <https://medjimurska-zupanija.hr/2018/10/03/kreće-novi-eu-projekt-med-dvemi-vodami-vrijedan-vise-od-12-milijuna-kuna/> (3.4.2020.)
61. Međimursko veleučilište u Čakovcu, <https://www.mev.hr/> (lipanj, 2020.)
62. Ministarstvo uprave, www.murh.hr.
63. MŽ – Međimurska županija (2017.): „Proracun Međimurske županije za 2018. godinu i projekcija proračuna za 2019. i 2020. godinu“, http://www.medjimurska-zupanija.hr/images/sjednice_skupstine_2017/3/5a.pdf (8.6.2020.)
64. MŽ – Međimurska županija (2019.): „Proračun Međimurske županije za 2020. godinu i projekcije proračuna za 2021. i 2022. godinu“, http://www.medjimurska-zupanija.hr/images/sjednice_skupstine_2019/15/3a1.pdf (2.4.2020.)
65. MŽ – Međimurska županija (2020.): „Program javnih potreba u sportu Međimurske županije za 2020. godinu“, http://www.medjimurska-zupanija.hr/images/sjednice_skupstine_2020/16/10.pdf (4.4.2020.)
66. MŽ – Međimurska županija, "Nastavljeni uspješno privlačenje europskih sredstava – Međimurje nikad uspješnije u prekograničnom programu Interreg VA Mađarska-Hrvatska!", 21.5.2020.,

<https://medjimurska-zupanija.hr/2020/05/21/nastavljeni-uspjesno-privlacenje-europskih-sredstava-medimurje-nikad-uspjesnije-u-prekograničnom-programu-interreg-va-madarska-hrvatska/> (8.6.2020.)

67. MŽ – Međimurska županija, European Walking Tour, 21.3.2019., <https://medjimurska-zupanija.hr/2019/03/21/european-walking-tour/> (4.4.2020.)
68. MŽ – Međimurska županija, Javni natječaj za sufinanciranje programa/projekata sportskih udruga Međimurske županije u 2020. godini, 2. 3. 2020. <https://medjimurska-zupanija.hr/2020/03/02/javni-natjecaj-za-sufinanciranje-programa-projekata-sportskih-udruga-medimurske-zupanije-u-2020-godini/> (15.4.2020.)
69. Narodne novine (2013.) Zakon o socijalnoj skrbi (online) Zagreb: Narodne novine d.d. 157 (3289), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_157_3289.html (16.4.2020)
70. Narodne novine (2014., 2017., 2018.) Zakon o regionalnom razvoju, br. 147/14, 123/17, 118/18.
71. Narodne novine (2018.) Pravilnik o sadržaju i postupku izrade i sklapanja razvojnog sporazuma, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU (online) Zagreb: Narodne novine d.d. 45 (856) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_05_45_856.html (27.04.2020.)
72. Narodne novine (2018.) Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom Ministarstva rada i mirovinskog sustava (online) Zagreb: Narodne Novine d.d. 75 (1544), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_08_75_1544.html (16.4.2020)
73. NGC Aton (30.3.2020.), <https://www.sgc-aton.hr/hr/> (4.4.2020.)
74. NPPuŠ (2019.): „Nacionalni program športa 2019. – 2026.“ (NN, 69/2019.), <https://sdus.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20program%20%C5%A1porta%202019-2026.pdf> (15.4.2020.)
75. ODK – Općina Donji Kraljevec (2015.): „Speedway stadion Milenium Donji Kraljevec“, 10.1.2015., <http://donjikraljevec.hr/web/2015/01/speedway-stadion-milenium-donji-kraljevec/> (4.4.2020.)
76. Popis strateških projekata Međimurske županije 12 – 2017, 2017., <http://medjimurska-zupanija.hr/wp-content/uploads/2017/12/popis-strateskih-projekta-mz-12-2017.pdf>.
77. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj, *Narodne novinve* br. 4/14.
78. Pučko otvoreno učilište Čakovec, <https://pou-cakovec.hr/> (lipanj, 2020.)
79. Pučko otvoreno učilište Novak, <http://www.pounovak.hr/> (lipanj, 2020.)
80. Razvojna organizacija zaštite potrošača, <https://www.rozp.hr/index.php/14-intermezzo/248-civilno-drustvo-u-hrvatskoj>.
81. REDEA – Razvojna agencija Međimurske županije (2016.): „Razvojna strategija Međimurske županije do 2020. – nacrt“, https://medjimurska-zupanija.hr/dokumenti/Razvojna_strategija_MZ_do_2020/Nacrt%20Razvojne%20strategije%20Medjimurske%20zupanije%202020.pdf (2.4.2020.)
82. Srednja škola Čakovec Godišnji plan i program 2019-2020

83. Srednja škola Prelog, Godišnji plan i program 2019-2020
84. Statut Zaklade za prevenciju Međimurske županije, 2013.,
<https://drive.google.com/drive/folders/1ntbWs80UgeGEyPtyxg5WIUrYpVp9wGIV>
85. Šer - Školski e Rudnik
86. Šlezak, H. (2013.) Uloga Roma u demografskim resursima Međimurske županije (online) Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja, <https://hrcak.srce.hr/101801> 51 (1), str. 21.-43. (17.4.2020)
87. Šlezak, H. (2019.) Integracija Roma u Hrvatskoj - primjer Međimurske županije (doktorska disertacija), Prirodoslovno-matematički fakultet, <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/islandora/object/pmf:6086> (8.7.2020.)
88. Šućur, Z., Babić, Z., Ogresta, J. (2017.) Demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja: Prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine (online) Zagreb: MHB i DZS,
https://www.dzs.hr/Hrv/publication/studije/Demografska%20i%20socioekonomska%20obiljezi_a%20hrvatskih%20branitelja_Web.pdf (12.4.2020)
89. Tehnička škola Čakovec, Godišnji plan i program 2019-2020
90. TKFP – Teniski klub Franjo Punčec (2020.), <http://www.puncectenis.com/> (4.4.2020.)
91. TSM – Terme Sv. Martin, <https://www.termesvetimartin.com/hr/> (4.4.2020.)
92. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, <https://www.ufzg.unizg.hr/> (lipanj, 2020.)
93. Udruga Zora (2019.) Potrebe i problemi mlađih u Međimurskoj županiji (online), <https://medjimurje.hr/pod-medimurskim-nebom/zivot-udruga/potrebe-i-problemi-mladih-u-medimurskoj-zupaniji-39007/> (4.5.2020)
94. Ured državne uprave u Međimurskoj županiji – Služba za opću upravu, 2019., Međimurska županija u brojkama 2018., <file:///C:/Users/idoki/Downloads/MZ+u+brojkama+2019+web.pdf>
95. Ured državne uprave u Međimurskoj županiji – Služba za opću upravu, 2018., Međimurska županija u brojkama 2017., <file:///C:/Users/idoki/Downloads/bro%C5%A1ura+2018.pdf>.
96. Ured državne uprave u Međimurskoj županiji – Služba za opću upravu, 2017., Međimurska županija u brojkama 2016., file:///C:/Users/idoki/Downloads/brosuraweb150_2.pdf.
97. Ured državne uprave u Međimurskoj županiji (2019.) Međimurska županija u brojkama (online) Čakovec: Ured državne uprave u Međimurskoj županiji, <https://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=2ahUKEwinj-Ws36PpAhUqQxUIHQ2wCREQFjABegQIAhAB&url=http%3A%2F%2Fwww.udu-mz.hr%2Fdownload.php%3FdownloadParams%3Dwebartfile%257C1379&usg=AOvVaw1NYTEfX3PI-mrWEaXzhDsT> (17.4.2020)
98. USP – MDOMSP – Uprava za socijalnu politiku, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (2019.) Godišnje statističko izvješće o primjenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mlađih, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti, te zaštiti

tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2018. Godini (online) Zagreb: MDOMSP, <https://mdomsp.gov.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/statisticka-izvjesca-za-2018-godinu/10185> (16.4.2020)

99. Vlada Republike Hrvatske (2015.): "Strateški plan razvoja ljudskih resursa u zdravstvu 2015. – 2020.",
https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Programi,%20projekti%20i%20strategije/Strate%C5%A1ki_plan_razvoja_ljudskih_resursa_u_zdravstvu.pdf (10.4.2020.)
100. Vlada Republike Hrvatske, <https://www.koronavirus.hr> (17.7.2020.)
101. Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske (rujan 2012.): Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. – 2020.,
<https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Programi,%20projekti%20i%20strategije/Nacionalna%20strategija%20zdravstva%20-%20za%20web.pdf> (10.4.2020.)
102. VRH UzLJPiPNM – Vlada Republike Hrvatske Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (2020.) Socijalna skrb, <https://pravamanjina.gov.hr/nacionalne-manjine/ostvarivanje-prava-romske-nacionalne-manjine/nacionalni-program-za-rome/socijalna-skrb/394> (8.7.2020.)
103. Zadravec, M., „Aton – Nacionalni gimnastički centar“, 17.6.2010., <https://www.gimnastika-cakovec.hr/doga%C4%91anja/aton-nacionalni-gimnasti%C4%8Dki-centar> (10.4.2020.)
104. Zakon o udrugama, *Narodne novine* br. 74/14.
105. Zavod za hitnu medicinu Međimurske županije (2020.), <https://zhm-mz.hr/> (17.4.2020.)
106. Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije (2018.): "Zdravstveno stanje pučanstva i rad zdravstvene djelatnosti u Međimurskoj županiji za 2016. godinu", http://www.zjjz-ck.hr/articlefiles/750_3572_zdravstveno-stanje-puanstva-i-rad-zdravstvene-djelatnosti-u-međimurskoj-upaniji-za-2016.pdf (10.4.2020.)
107. ZSUSMZ – Zajednica sportskih udruga i saveza Međimurske županije, <https://zsusmz.hr/sportski-objekti/> (4.4.2020.)
108. Županijska bolnica Čakovec (2020.), <http://www.bolnica-cakovec.hr/> (17.4.2020.)

Prilog 1 Pregled kulturnih dobara na području Međimurske županije

Red.b.r.	Oznaka dobra	Mjesto	Općina/grad	Naziv	Pravni status	Vrsta	Klasifikacija	UNESCO zaštita
1	Z-1108	Belica	Belica	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	ne
2	Z-1107	Belica	Belica	Pil sv. Trojstva	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	ne
3	Z-1109	Cirkovljani	Prelog	Crkva sv. Lovre	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
4	Z-907	Čakovec	Čakovec	Crkva sv. Nikole s franjevačkim samostanom	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
5	Z-6168	Čakovec	Čakovec	Kameni pil Sv. Trojstva	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
6	Z-908	Čakovec	Čakovec	Kompleks Starog grada	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
7	N-23	Čakovec	Čakovec	Kompleks Starog grada, Trg Republike 5	kult. dobro od nar. značenja	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
8	Z-5187	Čakovec	Čakovec	Kulturno - povjesna cjelina grada Čakovca	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - kulturno - povjesna cjelina	kulturno-povjesna cjelina	Ne
9	Z-4836	Čakovec	Čakovec	Muzej Međimurja Čakovec	zaštićeno kulturno dobro	pokretno kulturno dobro	muzejska građa	Ne

				muzejska građa		muzejska građa		
10	Z-6108	Čakovec	Čakovec	Pil sv. Mihovila Arkanđela	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	ostalo	Ne
11	Z-3945	Čakovec	Čakovec	Visoka učiteljska škola, Ulica dr. Ante Starčevića 55	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
12	Z-1110	Čukovec	Prelog	Crkva sv. Jakova	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
13	Z-3436	Dekanovac	Dekanovac	Crkva Svetih Svih	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
14	P-6146	Domašinac	Domašinac	Pil Svetе Obitelji	preventivno zaštićeno kult. dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	ostalo	Ne
15	Z-1442	Donja Dubrava	Donja Dubrava	Kuća "Zalan", Trg Republike 9	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
16	Z-1111	Donji Kraljevec	Donji Kraljevec	Crkva sv. Magdalene i pil sv. Trojstva	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
17	Z-1113	Donji Vidovec	Donji Vidovec	Crkva sv. Vida i župni dvor	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno-profana graditeljska baština	Ne
18	Z-5984	Donji Vidovec	Donji Vidovec	Umijeće vađenja zlata – zlatarenje u Međimurju	zaštićeno kulturno dobro	nematerijalno kulturno dobro	znanje i vještine	Ne
19	Z-1112	Draškovec	Prelog	Crkva sv. Roka	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro	sakralna graditeljska baština	Ne

							pojedinačno		
20	Z-7163	Draškovec	Prelog	Memorijalno mjesto stradanja Roma u II svjetskom ratu	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	memorijalna baština	Ne	
21	Z-1114	Draškovec	Prelog	Poklonac sv. Florijana	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne	
22	P-4866	Goričan	Goričan	Arheološko nalazište Okolek	preventivno zaštićeno kult. dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	arheološka baština	Ne	
23	Z-2950	Goričan	Goričan	Crkva sv. Leonarda, kurija župnog dvora i pil sv. Obitelji	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno-profana graditeljska baština	Ne	
24	P-5813	Goričan	Goričan	Nekropolu pod tumulima II	preventivno zaštićeno kult. dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	arheološka baština	Ne	
25	Z-1115	Gornji Mihaljevec	Gornji Mihaljevec	Crkva sv. Katarine	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne	
26	Z-6131	Gornji Mihaljevec	Gornji Mihaljevec	Pil s likom Trpečega (Žalosnoga) Krista	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	ostalo	Ne	
27	Z-7344	Hodošan	Donji Kraljevec	Građevina stare škole	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne	
28	Z-2622	Kapelščak	Sveti Martin na Muri	Crkva sv. Margarete	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	ne	

29	Z-1116	Kotoriba	Kotoriba	Crkva Sedam žalosti Blažene Djevice Marije i sv. Križa	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
30	Z-6913	Kotoriba	Kotoriba	Kotoripska skupina govora	zaštićeno kulturno dobro	nematerijalno kulturno dobro	usmena predaja, izričaji i jezik	Ne
31	Z-2621	Kotoriba	Kotoriba	Kurija starog župnog dvora, A. Stepinca 42	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
32	Z-6180	Kotoriba	Kotoriba	Pil Svetoga Trojstva	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	ostalo	Ne
33	Z-1117	Lopatinec	Sveti Juraj na Bregu	Crkva sv. Jurja i župni dvor	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno-profana graditeljska baština	Ne
34	Z-2620	Macinec	Nedelišće	Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
35	Z-1118	Mala Subotica	Mala Subotica	Crkva Porođenja Marijinog i kurija župnog dvora	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno-profana graditeljska baština	Ne
36	Z-6623	Mihovljani	Čakovec	Židovsko groblje	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	ostalo	Ne
37	Z-2619	Mursko Središće	Mursko Središće	Crkva Marije Kraljice i sv. Ladislava	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
38	Z-909	Nedelišće	Nedelišće	Crkva Presvetog Trojstva	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	ne

39	Z-5922	Novo Selo Rok	Čakovec	Crkva sv. Roka	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
40	Z-2623	Podturen	Podturen	Crkva sv. Martina, Ivana Grščića 2	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
41	P-4867	Prelog	Prelog	Arheološko nalazište Ferenčica	preventivno zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	arheološka baština	Ne
42	Z-1119	Prelog	Prelog	Crkva sv. Jakova i pil sv. Obitelji	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
43	Z-6592	Prelog	Prelog	Muzej Croata insulanus Grada Preloga - muzejska građa	zaštićeno kulturno dobro	pokretno kulturno dobro - muzejska građa	muzejska građa	Ne
44	Z-1120	Pribislavec	Pribislavec	Dvorac Feštetić, Kaštelska 12	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
45	Z-3946	Pribislavec	Pribislavec	Poklonac sv. Trojstva	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
46	Z-3435	Selnica	Selnica	Crkva sv. Marka Evanđelista, župni dvor i pomoćne građevine	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
47	Z-3364	Selnica	Selnica	Umjeće izrade tradicijske pokladne maske pikač	zaštićeno kulturno dobro	nematerijalno kulturno dobro	znanje i vještine	Ne
48	Z-1121	Sveta Marija	Sveta Marija	Crkva Uznesenja Blažene	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro -	sakralno-profana	Ne

				Djevice Marije, kurija župnog dvora i pil Bogorodice		pojedinačno	graditeljsk a baština	
49	Z- 3403	Sveta Marija	Sveta Marija	Svetomarska mikrotoponim ija	zaštićeno kulturno dobro	nematerijal no kulturno dobro	usmena predaja, izričaji jezik	Ne
50	Z- 4227	Sveta Marija	Sveta Marija	Tradicijsko umijeće izrade čipke na području Svete Marije	zaštićeno kulturno dobro	nematerijal no kulturno dobro	znanje i vještine	Ne
51	Z- 4666	Sveti Juraj u Trnju	Donji Kraljevec	Crkva Sv. Jurja Mučenika i građevina župnog dvora	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno- profana graditeljsk a baština	Ne
52	Z- 1122	Sveti Križ	Mala Subotica	Crkva sv. Križa	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljsk a baština	Ne
53	Z-910	Sveti Martin na Muri	Sveti Martin na Muri	Crkva sv. Martina	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljsk a baština	Ne
54	Z-911	Šenkovec	Šenkovec	Kapela sv. Jelene	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljsk a baština	Ne
55	N-25	Šenkovec	Šenkovec	Kapela sv. Jelene	kulturno dobro od nac. značenja	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljsk a baština	Ne
56	N-26	Štrigova	Štrigova	Crkva sv. Jeronima	kulturno dobro od nac. značenja	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljsk a baština	Ne
57	Z-912	Štrigova	Štrigova	Crkva sv. Jeronima i nekadašnja pavljinska rezidencija	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno- profana graditeljsk a baština	Ne

58	Z-1123	Štrigova	Štrigova	Crkva sv. Marije Magdalene i kurija župnog dvora	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralno-profana graditeljska baština	Ne
59	Z-3443	Štrigova	Štrigova	Pil sv. Florijana	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
60	Z-3444	Štrigova	Štrigova	Pil sv. Roka	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
61	Z-1124	Štrukovec	Mursko Središće	Majur Fešetić, Štrukovec bb	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne
62	Z-1582	Vratišinec	Vratišinec	Crkva Uzvišenja Svetog Križa	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	sakralna graditeljska baština	Ne
63	Z-1125	Vratišinec	Vratišinec	Zgrada stare škole	zaštićeno kulturno dobro	nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	profana graditeljska baština	Ne

Izvor: Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, sistematizacija autora

Prilog 2 Kulturno-povijesne lokacije na području Međimurske županije

Red.br.	Naziv	Puni naziv	Vrsta kulturnog dobra	Adresa
1	Centar dr. Rudolfa Steinera	Ustanova Centar dr. Rudolfa Steinera	Zbirka	Prvomajska 4, Donji Kraljevec
2	Centar za posjetitelje - Križovec	Međimurska priroda - javna ustanova za zaštitu prirode	Zbirka	Trg međimurske prirode 1, Križovec
3	Cesta tradicije	Udruga Međimurske roke	Zbirka	Brezje 62d, Brezje
4	Cjelina arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog arhiva u Međimurju	Cjelina arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog arhiva u Međimurju	Zbirka	Štrigova 102, Štrigova
5	Crkva Marije Kraljice i sv. Ladislava	Crkva Marije Kraljice i sv. Ladislava, Mursko Središće	Sakralni objekti	Martinska 9, Mursko Središće
6	Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije	Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije	Sakralni objekti	Dr. Ivana Novaka 1, Macinec
7	Crkva Porođenja Marijinog i kurija župnog dvora	Mala Subotica, Crkva Porođenja Marijinog i kurija župnog dvora	Sakralni objekti	Ulica A. Stepinca 63, Mala Subotica
8	Crkva Presvetog Trojstva	Crkva Presvetog Trojstva, Nedelišće	Sakralni objekti	Matije Gupca 3, Nedelišće
9	Crkva Sedam Žalosti Blažene Djevice Marije i Svetog Križa	Crkva Sedam Žalosti Blažene Djevice Marije i Svetog Križa	Sakralni objekti	Alojzija Stepinca 2, Kotoriba
10	Crkva sv Leonarda kurija župnog dvora i pil sv. Obitelji	Goričan, Crkva sv. Leonarda, kurija župnog dvora i pil sv. Obitelji	Sakralni objekti	Školska 39, Goričan
11	Crkva sv. Florijana	Crkva sv. Florijana, Pribislavec	Sakralni objekti	Braće Radića 38, Pribislavec
12	Crkva Sv. Jakoba	Crkva Sv. Jakoba	Sakralni objekti	Glavna ulica 34, Prelog
13	Crkva sv. Jakova	Čukovec, Crkva sv. Jakova	Sakralni objekti	Čukovec bb, Čukovec
14	Crkva sv. Jeronima	Crkva sv. Jeronima	Sakralni objekti	Štrigova 29, Štrigova
15	Crkva sv. Jurja i župni dvor	Lopatinec, Crkva sv. Jurja i župni dvor	Sakralni objekti	Pleškovec, Lopatinec
16	Crkva Sv. Jurja Mučenika	Crkva Sv. Jurja Mučenika i građevina župnog dvora	Sakralni objekti	Sveti Juraj u Trnju 14, Sveti Juraj u Trnju
17	Crkva sv. Katarine	Gornji Mihaljevec, Crkva sv. Katarine	Sakralni objekti	Gornji Mihaljevec 46, Gornji Mihaljevec
18	Crkva sv. Križa	Crkva sv. Križa	Sakralni objekti	Sveti Križ bb, Sveti Križ
19	Crkva sv. Lovre	Cirkovljani, Crkva sv. Lovre	Sakralni objekti	Cirkovljani bb, Cirkovljani
20	Crkva sv. Magdalene i pil sv. Trojstva	Donji Kraljevec, Crkva sv. Magdalene i pil sv. Trojstva	Sakralni objekti	Donji Kraljevec
21	Crkva sv. Marije Magdalene	Crkva sv. Marije Magdalene i kurija župnog dvora	Sakralni objekti	Štrigova 83, Štrigova

22	Crkva sv. Marka Evanđelista	Crkva sv. Marka Evanđelista	Sakralni objekti	Trg sv. Marka 1, Selnica
23	Crkva Sv. Martina	Crkva Sv. Martina, Podturen	Sakralni objekti	Ivana Grščića 2, Podturen
24	Crkva Sv. Martina Biskupa	Crkva Sv. Martina Biskupa	Sakralni objekti	Trg Svetog Martina bb, Sveti Martin na Muri
25	Crkva Sv. Roka	Crkva Sv. Roka, Draškovec	Sakralni objekti	Draškovićeva 45, Draškovec
26	Crkva sv. Roka	Crkva sv. Roka, Novo Selo Rok	Sakralni objekti	Novo Selo Rok
27	Crkva Sv. Vida	Crkva Sv. Vida	Sakralni objekti	Trg oslobođenja 2, Donji Vidovec
28	Crkva Svetog Nikole i Franjevački samostan	Crkva Svetog Nikole i Franjevački samostan	Sakralni objekti	Franjevački trg 1, Čakovec
29	Crkva Svih Svetih	Crkva Svih Svetih	Sakralni objekti	Florijana Andrašeca 43, Dekanovec
30	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Belica, Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Sakralni objekti	Kralja Tomislava 119, Belica
31	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, kurija župnog dvora i pil Bogorodice	Sakralni objekti	Andrije Habuša 30, Sveta Marija
32	Crkva Uzvišenja Svetog Križa	Crkva Uzvišenja Svetog Križa	Sakralni objekti	Crkvena 6, Vratišinec
33	Dom kulture Prelog	Dom kulture Prelog	Kazalište	Trg slobode 1, Prelog
34	Domaća radinost Horvat	Domaća radinost Antun Horvat	Zbirka	Sveti Urban 89, Štrigova
35	Dvorac Feštetić u Pribislavcu	Dvorac Feštetić u Pribislavcu	Zgrade	Kaštelska 12, Pribislavec
36	Etno zbirka Stari farof Kotoriba	Etno zbirka Stari farof Kotoriba	Zbirka	A. Stepinca 42, Kotoriba
37	Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić	Međimurski muzej- etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić	Zbirka	Donji Hrašćan
38	Etnografska zbirka Lovrec	Etnografska zbirka Lovrec	Zbirka	Sveti Urban 133, Sveti Urban
39	Etnografska zbirka svetomarske čipke	Etnografska zbirka svetomarske čipke	Zbirka	Trg bana Jelačića 1, Sveta Marija
40	Etno-zbirka KUU Zvon	Etno-zbirka KUU Zvon	Zbirka	Alojzija Stepinca 63, Mala Subotica
41	Spomenik Nikola Zrinski-sigetski	Spomenik Nikola Zrinski-sigetski	Spomenici	Perivoj Zrinskih, Čakovec
42	Spomenik Oproštaj	Spomenik Oproštaj	Spomenici	Zidine Starog grada, Čakovec
43	Obiteljska etno zbirka obitelji Trstenjak	OPG Trstenjak	Zbirka	Marof 45, Marof
44	Zbirka oldtimer vozila Selnica	Udruga oldtimer vozila Selnica	Zbirka	Jelačićev trg 1, Selnica

45	Memorijalna zbirka Ladislava Kralja Međimurca	Muzej Međimurja Čakovec	Zbirka	Ruđera Boškovića 7, Čakovec
46	Mlin na Muri	Mlin na Muri	Zgrade	Žabnik bb, Žabnik
47	Horvatova Stara kovačnica	Horvatova Stara kovačnica	Zgrade	Kralja Tomislava bb, Gornji Hrašćan
48	Galerija - Centar za kulturu	Centar za kulturu	Galerija	Trg Republike bb, Čakovec
49	Zgrada Doma sindikata - Trgovački casino	Turistička zajednica grada Čakovca	Zgrade	Kralja Tomislava 1, Čakovec
50	Pil sv. Trojstva	Belica, Pil sv. Trojstva	Sakralni objekti	Kralja Tomislava bb, Belica
51	Kameni pil Sv. Trojstva	Čakovec, Kameni pil Sv. Trojstva	Sakralni objekti	Putjane 16, Čakovec
52	Pil sv. Mihovila Arkandela	Čakovec, Pil sv. Mihovila Arkandela	Sakralni objekti	Preloška ulica, Čakovec
53	Visoka učiteljska škola	Čakovec, Visoka učiteljska škola	Zgrade	Ulica dr. Ante Starčevića 55, Čakovec
54	Židovsko groblje	Čakovec, Židovsko groblje	Sakralni objekti	Mihovljanska bb, Čakovec
55	Poklonac sv. Trojstva	Poklonac sv. Trojstva, Pribislavec	Sakralni objekti	Ulica braće Radić bb , Pribislavec
56	Kuća Zalan	Donja Dubrava, Kuća	Zgrade	Trg Republike 9, Donja Dubrava
57	Poklonac sv. Florijana	Draškovec, Poklonac sv. Florijana	Sakralni objekti	Draškovićeva bb, Draškovec
58	Pil sv. Roka	Pil sv. Roka	Sakralni objekti	Štrigova bb, Štrigova
59	Muzej Croata insulanus Grada Preloga - muzejska građa	Muzej Croata insulanus Grada Preloga - muzejska građa	Muzej	Glavna 33, Prelog
60	Schonstattsko svetište	Schonstattsko svetište u Maloj Subotici	Sakralni objekti	Ul. Tomaša Goričanca 1, Mala Subotica
61	Zbirka Štrekari	Udruga za očuvanje kulturne baštine Međimurska gruda	Zbirka	Dr. Ljudevita Gaja 9, Dunjkovec
62	Virtualna izložba o hrvatskoj tradicijskoj glazbi Međimurja i oko nje	Virtualna izložba o hrvatskoj tradicijskoj glazbi Međimurja i oko nje	Muzej	Nema

Prilog 3 Ustanove u kulturi na području Međimurske županije

Red.br.	Naziv ustanove	Djelatnost
1	Muzej Međimurja Čakovec	Muzejska djelatnost
2	Spomen dom rудarstva Mursko Središće	Muzejska djelatnost
3	Muzej Croata Insulanus Grada Preloga	Muzejska djelatnost
4	Centar za kulturu Čakovec	Organiziranje filmskih, kazališnih, izložbenih i koncertnih priredbi
5	Centar za kulturu "Rudar" Mursko Središće	Kulturno – umjetnički amaterizam
6	Dom kulture Grada Preloga	Organiziranje kazališnih, glazbenih, filmskih i drugih kulturno-umjetničkih priredbi vlastite produkcije ili u suradnji s drugim ustanovama i udrugama
7	Dom kulture u Čukovcu, Prelog	Kulturne i društvene aktivnosti
8	Dom kulture u Gardinovcu, Belica	Kulturne i društvene aktivnosti
9	Dom kulture u Trnavcu, Nedelišće	Kulturne i društvene aktivnosti
10	Dom kulture Pribislavec	Kulturne i društvene aktivnosti
11	Dom kulture u Vulariji, Orehovica	Kulturne i društvene aktivnosti
12	Dom kulture u Vratišincu	Kulturne i društvene aktivnosti
13	Dom kulture u Donjem Vidovcu	Kulturne i društvene aktivnosti
14	Dom kulture Goričan	Kulturne i društvene aktivnosti
15	Dom kulture u Donjem Mihaljevcu	Kulturne i društvene aktivnosti
16	Dom kulture u Macincu, Nedelišće	Kulturne i društvene aktivnosti
17	Dom kulture u Selnici	Kulturne i društvene aktivnosti
18	Dom kulture u Svetom Martinu na Muri	Kulturne i društvene aktivnosti
19	Kulturno umjetnička udruga „Seljačka sloga“ Nedelišće	Kulturno-umjetničke i društvene aktivnosti
20	Dom kulture Domašinec	Kulturne i društvene aktivnosti
21	Kulturno-umjetničko društvo "Seljačka sloga", Donja Dubrava	Tamburaška, folklorna i dramska djelatnost

Prilog 4 Javne potrebe u kulturi RH - programi s područja Međimurske županije

U dodijeljenim sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske za odobrene Programe javnih potreba u kulturi Međimurske županije obuhvaćene su sljedeće kulturne djelatnosti: Glazba i glazbeno-scenske umjetnosti, Dramske umjetnosti (daljnja podjela na profesionalna kazališta i kazališni amaterizam), Audiovizualne umjetnosti, Knjiga i nakladništvo, Knjižnična djelatnost, Arhivska djelatnost, Muzejska djelatnost, Vizualne umjetnosti, Inovativne umjetničke i kulturne prakse, Digitalizacija kulturne baštine, Programi izgradnje, rekonstrukcije, adaptacije i opremanja kulturne infrastrukture, Kulturna baština i Međunarodna kulturna suradnja.

U razdoblju od 2015. do 2020. godine iz proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske za Međimursku županiju je izdvojeno ukupno 31.318.140,00 kuna, od kojih je 4.569.400,00 kuna dodijeljeno u 2015. godini, 6.938.900,00 kuna u 2016. godini, 7.385.678,00 kuna u 2017. godini, 5.824.970,00 kuna u 2018. godini, 4.219.692,00 kuna u 2019. godini te 2.379.500,00 kuna (zaključno sa 24.5.2020.) za 2020. godinu.

U navedenom razdoblju sredstva za financiranje Programa javnih potreba u kulturi dodjeljivana su u svim djelatnostima izuzev Audiovizualnih umjetnosti i Inovativnih umjetničkih i kulturnih praksi.

U području Glazbe i glazbeno-scenskih umjetnosti, redovito su dodijeljena sredstva u kategorijama Festivali/manifestacije i Koncerti/koncertna gostovanja. Kategoriji Festivali/manifestacije najmanji iznos sredstava dodijeljen je u 2015. godini (65.000,00 kuna), a najviši u 2020. godini (80.000,00 kuna). Izdvajanje za kategoriju Koncerti/koncertna gostovanja u sve tri godine (2015., 2017., 2019.) iznosilo je po 4.000,00 kuna.

U području Dramskih umjetnosti, redovito su dodijeljena sredstva u kategorijama Profesionalna kazališta (podkategorija Kazališta/redovni program, dok se izuzetak financiranja odnosi na Lokalna organizacija gostovanja u 2019. godini) i Kazališni amaterizam (podkategorija Manifestacije). Kategoriji Profesionalna kazališta najmanji iznos sredstava dodijeljen je u 2016. godini (40.000,00 kuna), a najviši u 2020. godini (80.000,00 kuna). Kategoriji Kazališni amaterizam u 2019. godini nisu dodijeljena sredstva financiranja (0.000,00 kn), dok je najviši iznos dodijeljen u 2015. godini (8.000,00 kuna). Područje Dramskih umjetnosti tako je najmanji iznos sredstava dobilo u 2016. godini (45.000,00 kuna), a najviši u 2020. godini (85.000,00 kuna).

Za područje Knjiga i nakladništvo najmanji iznos dodijeljen je u 2016. godini (10.000,00 kuna), a najviši u 2015. godini (100.000,00 kuna). U razdoblju od 2017. do 2020. godine nije bilo dodijeljenih sredstava.

U području Knjižnična djelatnost sredstva su redovito dodjeljivana kategoriji Nabava knjižne i neknjižne građe, kategoriji Akcije i manifestacije sredstva nisu dodijeljena samo u 2016. godini, dok je kategorija Razvojni programi i projekti sredstva dobila samo u 2018. godini (10.000,00 kuna). Kategoriji Nabava knjižne i neknjižne građe najmanji iznos je dodijeljen u 2015. godini (364.000,00 kuna), a najviši u 2020. godini (432.500,00 kuna). Kategoriji Akcije i manifestacije najmanji iznos dodijeljen je u 2017. godini (3.000,00 kuna), a najviši u 2020. godini (9.000,00 kuna). U konačnici, područje Knjižnična

djelatnost najmanji iznos sredstava dobilo je u 2016. godini (366.000,00 kuna), a najviši u 2020. godini (441.500,00 kuna).

Području Arhivska djelatnost u 2020. godini (još) nisu dodijeljena sredstva financiranja, a najviši iznos dodijeljen je u 2019. godini (284.242,00 kuna).

U području Muzejska djelatnost sredstva su najčešće dodjeljivana kategorijama Gradska ustanova (najmanji iznos od 4.000,00 kuna u 2015. godini, a najviši u iznosu od 10.000,00 u 2017. i 2019. godini), Županijska ustanova (najmanji iznos od 5.000,00 kuna u 2017. godini, a najviši u iznosu od 40.000,00 u 2016. godini). Izuzetak je bila kategorija Javna ustanova u kulturi, koja je financirana samo 2018. godine, u iznosu od 40.000,00 kuna. Područje Muzejska djelatnost tako je najmanji iznos sredstava dobilo u 2015. godini (4.000,00 kuna), a godinama koje slijede (2016., 2018. i 2019.) jednake iznose (po 40.000,00 kuna).

Područje Vizualne umjetnosti nije dobilo sredstva u 2017. i 2020. godini, dok je najviši iznos sredstava dodijeljen u 2015. i 2016. godini (20.000,00 kuna).

Području Digitalizacija kulturne baštine nisu dodijeljena sredstva u 2015. i 2016. godini. Najmanji iznos dodijeljenih sredstava bio je u 2019. godini (16.500,00 kuna), a najviši u 2017. godini (65.000,00 kuna).

Području Programi izgradnje, rekonstrukcije, adaptacije i opremanja kulturne infrastrukture najmanji iznos dodijeljen je u 2020. godini, a najviši u 2017. godini (2.410.000,00 kuna).

U području Kulturna baština sredstva su redovito dodjeljivana kategorijama Programi zaštite na nepokretnim kulturnim dobrima (najmanji iznos od 710.000,00 kuna 2020. godine, a najviši od 3.050.000,00 kuna 2017. godine) i Programi zaštite na kulturnim pokretnim dobrima (najmanji iznos od 396.000,00 kuna 2020. godine, a najviši od 932.650,00 kuna 2017. godine). Ostale kategorije odnose se na Programe zaštite na nematerijalnim kulturnim dobrima (2015. i 2020. nisu dodijeljivana sredstva, najmanji iznos od 10.000,00 kuna dodijeljen je 2016. godine, a najviši od 40.000,00 kuna u 2017. godini) i Programe arheološke baštine (u 2020. godini nisu dodijeljena sredstva, najmanji iznos od 159.500,00 kuna dodijeljen je 2019. godini, a najviši od 370.000,00 kuna u 2015. godini). Području Kulturna baština tako je najmanji iznos od 1.106.000,00 kuna dodijeljen u 2020. godini, a najviši od 4.331.650,00 kuna u 2017. godini.

U području Međunarodne kulturne suradnje niti jednom nisu dodijeljena sredstva u kategorijama Arhiv, Glazbeno-scenske djelatnosti, Interdisciplinarni projekti, Književnost, Knjižnice, Međunarodne nevladine organizacije, Muzeji i galerije i Novi mediji. Sredstva su najčešće dodijeljena kategoriji Kulturno-umjetnički amaterizam (izuzetak je 2020. godina, najmanji iznos od 4.000,00 kuna dodijeljen je u 2016. godini, a najviši od 37.000,00 u 2019. godini) i Kulturna baština (izuzeci su 2019. i 2020. godina, najmanji iznos od 2.870,00 kuna dodijeljen je u 2018. godini, a najviši od 39.000,00 kuna u 2016. godini). Nešto rjeđe financirani su programi iz kategorija Izvedbene umjetnosti (samo 2019. godine, u iznosu od 33.450,00 kuna) te Rezidencije (5.000,00 kuna u 2016. godini i 6.000,00 u 2017. godini).

Prilog 5 Razvoj kulture u okviru Razvojne strategije Međimurske županije do 2020. godine

U Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020. godine, razvoj kulture prepoznat je kao značajan segment ukupnog razvoja županije. U okviru cilja 2 *Dobrobit stanovništva* definiranog Razvojnom strategijom utvrđen je prioritet 2P5 Očuvanje, razvoj i promicanje svih oblika kulture. Za ostvarivanje ovog prioriteta, sukladno Izvještaju o provedbi Razvojne strategije MŽ do 2020. godine za 2018. godinu, utrošeno je 7.909.830,52 kn, od toga 241.052,00 kn iz državnog proračuna, 1.547.174,46 kn iz županijskog proračuna, 5.617.113,34 kn lokalnog proračuna, 303.032,03 kn iz EU sredstava te 201.458,69 kn iz ostalih izvora. Za postizanje navedenog prioriteta planirano je 9.350.551,72 kn, što znači da je utrošeno 84,59 % planiranih sredstava. U izvještajnom razdoblju za mjeru 2P5M1 Povećanje dostupnosti kulturnih sadržaja i kulturne baštine većem broju stanovnika ostvareni su sljedeći pokazatelji: 16.500 osoba posjetilo je muzeje (planirana vrijednost iznosila je 22.500), broj članova knjižnice iznosio je 8.055 (premašena planirana vrijednost za 216) te je izložbe posjetilo ukupno 1.250 osoba, što je za 552 osobe više od planiranog.

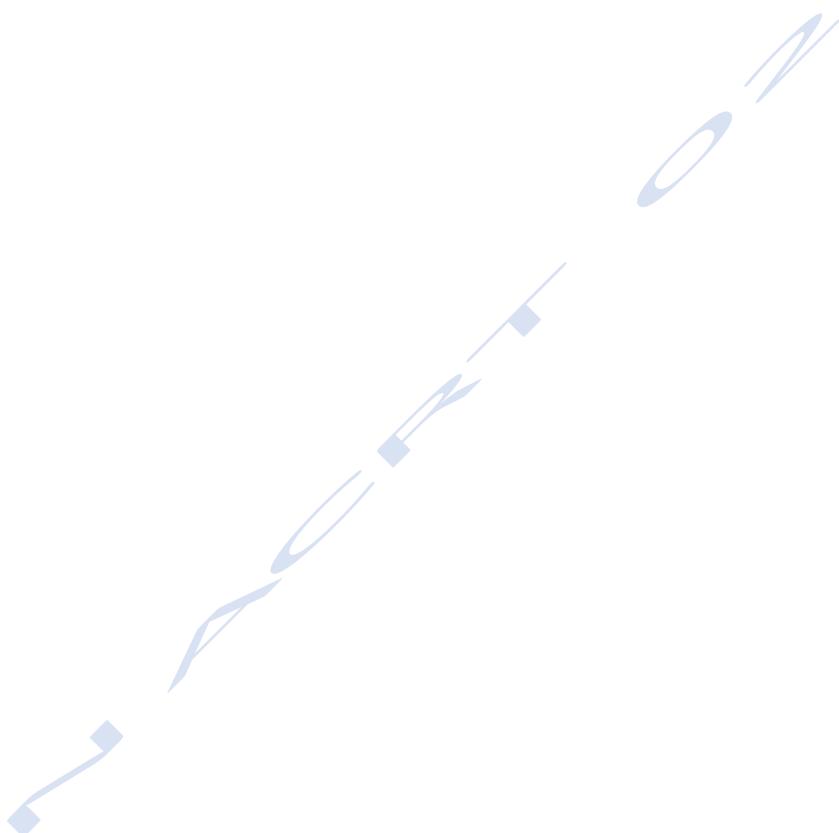
Aktivnosti vezane uz Mjeru Obnove i opremanja ostale materijalne kulturne baštine predviđene su u narednom razdoblju, a izrada Strategije razvoja kulture u Međimurskoj županiji u sklopu Mjere 2P5M2 Očuvanje i revitalizacija materijalne i nematerijalne kulturne baštine bila je predviđena u 2018. godini. Za aktivnosti vezane uz digitalizaciju arhivske građe, obnovu i opremanje ostale materijalne kulturne baštine te izradu Strategije razvoja kulture u Međimurskoj županiji nisu poznati pokazatelji u trenutku izrade izvještaja. Uložena finansijska sredstva MŽ za programe nematerijalne kulturne baštine u 2017. godini iznosila su 1.728.695,00 kn dok je bilo predviđeno 1.750.000,00 kn.

Razvojem turizma, kultura dobiva sve više na značenju. Kroz mjere Razvojne strategije, sadržane u prioritetu 5 cilja 1, Razvoj i promocija turističke ponude s ciljem pozicioniranja Međimurja kao turističke destinacije, doprinosi se jačanju kulturnog identiteta Međimurske županije i njenih JLS. Promicanje nematerijalne i materijalne kulturne baštine omogućuje jaču prepoznatljivost specifičnih kulturnih značajki međimurskog kraja, te angažiranje resursa (ljudskih, materijalnih i dr.) u provedbi aktivnosti i projekata u širokoj lepezi kulturnih djelatnosti. U sklopu 1P5M4 Mjera Sustavna promocija Međimurja (kao cjelovite turističke destinacije) za promociju MŽ kao cjelovite turističke regije utrošeno je 1.345.813,57 kn te je provedena jedna promotivna kampanja.

Sukladno podacima sadržanim u Izvješću o provedbi Razvojne strategije MŽ do 2020. za 2018. godinu, u okviru cilja 2, prioriteta 5 - Očuvanje, razvoj i promicanje svih oblika kulture) utrošeno je 23.044.103,90 kn, od toga 1.007.350,20 kn iz državnog proračuna, 9.890.200,00 kn iz županijskog proračuna, 8.555.796,79 kn lokalnog proračuna te 3.590.756,91 kn iz EU sredstava. U izvještajnom razdoblju za mjeru 2P5M1 Povećanje dostupnosti kulturnih sadržaja i kulturne baštine većem broju stanovnika ostvareni su sljedeći pokazatelji: 15.115 osoba posjetilo je muzeje (planirana vrijednost iznosila je 22.000), broj članova knjižnice iznosio je 11.510 (premašena planirana vrijednost za 3.671) te je izložbe posjetilo ukupno 1.040 osoba, što je za 342 osobe više od planiranog. U sklopu mjeru 2P5M2 Očuvanje i revitalizacija materijalne i nematerijalne kulturne baštine predviđena je izrada Strategije razvoja kulture u MŽ, međutim izrada strategije pomaknuta je za 2019. godinu. Uložena finansijska sredstva MŽ za programe nematerijalne kulturne baštine u 2018. godini iznosila su

1.500.000,00 kn dok je bilo predviđeno 1.750.000,00 kn. Za obnovu materijalne kulturne baštine uloženo je 10,368,165.00 kn, a bilo je predviđeno 17,531,831.32 kn.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.